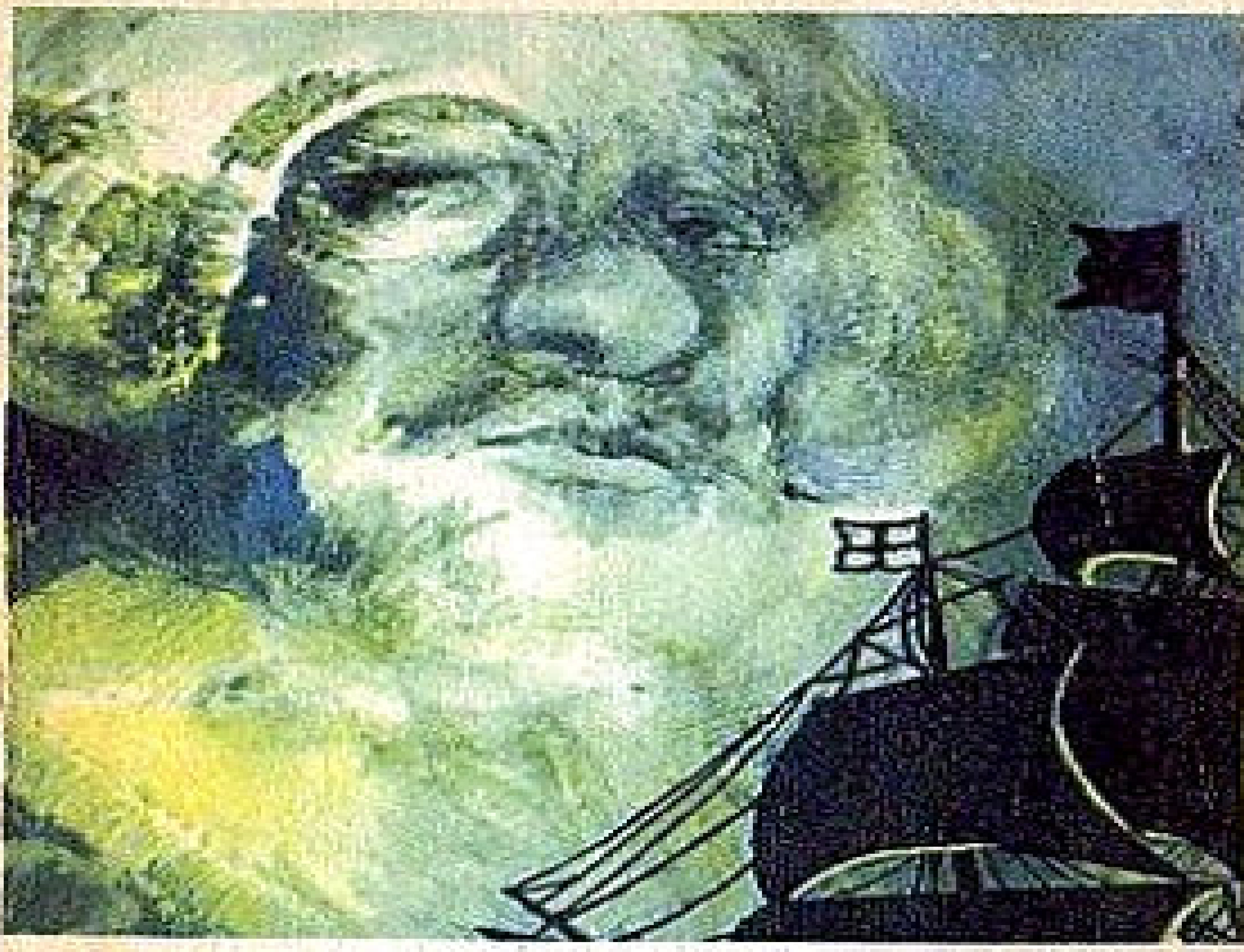

J. Steinbeck

Egy marék arany

John Steinbeck
Egy marék arany

Fordította: Ungvári Tamás

Szépirodalmi Könyvkiadó
1978

Első fejezet

1.

Az éjfekete walesi szurdokokból délutánra megindult a szél; hirdette, hogy a világra tél közelít a sarkvidékről. A folyókon már csendes morajjal zajlott a jég. Szomorú, szürke nap volt ez, a nyugtalanságé, elégedetlenségé. A szellők finom fuvallatának lágy s gyengéd elégiája mintha valami vidám dolgot búcsúztatna. De a mezőkön idegesen toporzékoltak a testes igáslovak, s az apró, barnás madarak vidékszerte négyes-ötös rajban repdestek egyik fáról a másikra, majd újra vissza: újoncaikat hívták - toborozták déli vándorútjukhoz. A magányos s kiugró sziklák csúcsaira néhány kecske kaptatott fel: sárga szemük hosszasan kémlelte a magasságot, s a felhőkbe szaglásztak.

A délután egy processzió lassúságával közelgett, melyet az este rekeszt be, az est sarkában pedig a nyugtalan szél rohamozott, zörgött tőle a száraz fű amint jajongva szállt a földeken. Az éjszaka fekete csuklyát borított a tájra: Tél őszentsége elküldte követét Walesbe.

Az országút mentén, mely a völgyet szegélyezte, s egy hegyek közé ékelt szakadékot által vágva vezetett ki a világba - egy nehéz kövekből összerótt, zsúpfedeles ősi farmház állott. Az időt hívta ki az a Morgan, aki építette - s már-már ő látszott győztesnek.

Bent a házban tűz melegítette a kandallót; a láng felett vasüst himbálózott; s a szén közé rejtett fekete vassütőt a lángok nyelve nyalogatta. A tűz élénk fénye rávillant a faállványon sorakozó nagy markolatú lándzsákra, a fegyverekre, melyek itt pihennek, mióta az egyik Morgan vagy száz esztendeje Glendower csapatában harcolt, a dühtől reszketve Iolo Goch kova-puskás seregei láttán.

A sarokban egy nagy láda állt, széles rézpántjai megmerültek a fényben, ragyogva felizzottak. Iratok rejteztek a ládában, pergamenek és kemény, cserzetlen kutyabőrök, rajtuk az írás angolul, latinul, vagy az ősi cumric nyelven: Morgan született, Morgan házasodott, Morgant ütöttek lovaggá, Morgant akasztottak. A ház történelme, szégyene és dicsősége pihent benne. A család azonban megfogyatkozott, elég kevesen voltak már ahhoz,

hogy a ládába más okmányt dobjanak mint az egyszerű krónikát: Morgan született - és meghalt.

Itt ült például Robert apó: magas támlájú székében ült, és mosolyogva meredt a tűzbe. Mosolyában tétovaság vegyült valami különös, szenvedő daccal. Azt gondolná róla az ember, hogy ezzel a nevetéssel az életéért kárhoztatható sorsot akarja egy kicsit megszégyeníteni. Gyakran s komolyan tűnődött már a maga sorsán, melyet úgy vesznek körül a nevetséges, apró vereségek, mint nyomorékot a gúnyolódó utcakölykök. Robert apó kivált azt furcsállotta, hogy belőle, aki oly végeérhetetlenül sokat töprengett, még csak jó gazdaember se lett soha. Néha már azt képzelte: túl sokat ért a dolgokból ahhoz, hogy bármit is jól csináljon.

Így kortyolgatott Robert apó tapasztalatainak megkeseredett seprejéből, s belemosolygott a tűzbe. A felesége bizonyosan suttogva mentegeti mindenütt, ezt tudta, s a parasztok a földeken nem Robert, hanem "a Morgan" előtt emelik meg kalapjukat.

Még Gwenlianát, elaggott édesanyját, aki itt ül mellette, a tűz közelében is borzongva, mintha a ház körül kószáló szelek hangja reszkettetné meg - még őt se tartják olyan teddide-teddodának. A kunyhókban némi félelemmel s nagy tisztelettel emlegetik. Akárhányszor csak kint ül a kertben, s halottidéző ceremóniáját tartja, jó néhány hosszú gazdalegényt láthatni ott pironkodva, arca elé tartott kalappal, ahogy Gwenliana mágiájára figyel. Jó néhány éve a jövőbelátást gyakorolja nagy büszkén. S bár a család tudta, hogy próféciái merő találgatások, s évei múltával ravaszkodásában se volt már olyan ötletes, mégis tisztelettel hallgatták meg, hódolatot színleltek, és elveszett holmik hollétéről kérdezgették. Amikor aztán egyik ködös mormolása után az ollót nem találták meg a fészer padlójának második léce alatt, úgy mutatták, mintha tűvé tennének ott mindent; mert hisz ha nem tetszeleghetne jósnői szerepében, nem volna több töpörödött anyókánál, akire már csak a halál köszön.

Színlelésből tapsolni az együgyűnek - nehéz sarc volt ez Morgan asszony elvein. A természetén kellett erőszakot tennie, hiszen nyilvánvalóan abból a fajtából származott, mely minden ostobaság ostorának jött a világra. Az efféle hókuszpókusz, aminek nyilvánvalóan se a valláshoz, se a dolgok valódi értékéhez nincs köze, szerinte egyszerű bolondéria volt.

Robert apó olyan szépen és olyan kitartóan szerette a feleségét, hogy akár rosszat is gondolhatott felőle, gondolatai mégsem bántották érzelmeit.

Amikor az asszony ma délután hazajövet dühöngeni kezdett egy pár cipő árán, amire mellesleg semmi szüksége se volt, azt állapította meg róla: olyan az élete, mint egy csupa nagy eseménnyel telezsúfolt könyv. Valamely rettenetes megrázkódtatás csúcsát járja meg mindennap, örökkön a gombok vagy a szomszéd esküvője körül robban fel. Azt hiszem, az igazi tragédiát észre sem veszi majd a sok kis hangyaboly között. Talán ez a szerencse - gondolta, majd pedig: “Kíváncsi lennék, hogyan méri össze a király halálát az emse egyetlen malacának kimúlásával.”

Morgan asszonyt nagyon is elfoglalták a napi gondok ahhoz, hogy lázálmok ostobaságai zavarták volna. Valakinek csak gyakorlatiasnak kellett lennie a családban, különben elfújja a zsúptetőt a szél - s mit várhatott az ember az olyan álmodozók rajától, mint Gwenliana, Robert s a fia, Henry? A férjét szerette, valami szánalommal elegy megvetéssel, ami a gyámoltalanságának és jóságának szólt.

A kis Henryt, a fiát imádta, persze nem hitte el neki, hogy halvány fogalma is volna arról, mi szolgál javára, vagy egészsége ártalmára. Morgan asszonyt azonban az egész család szerette, félt tőle, s igyekezett a kedvében járni.

Enni már adott nekik, s most megtisztogatta a lámpát. A reggelit is feltette a tűzre. Foltoznivaló után kutatott, mintha nem foltozna meg nyomban mindent, amint elszakad. Kotorászás közben megállt, s vizslatóan nézte Henryt. Afféle éles, aggódó pillantással, amely azt mondja: “Egész biztos, hogy előbb-utóbb jól megfázik a padlón.” Henry pedig riadtan gondolt arra, mit is mulasztott el a délután tennivalói közül. De a mama hirtelen egy ruhát kapott fel, s porolni indult. A fiú tehát megnyugodhatott.

Henry a könyökére támaszkodva heverészett, s a tüzet bámulta: gondolataiba merült. A hosszú, szürke délután titokzatos éjszakába süllyedt, s ez újra felébresztette azt az erős vágyódást, melynek magvát már a korábbi hónapok elültették benne. Olyan vágy volt ez, melynek tárgyát nem tudná megnevezni. Talán ugyanaz az érzés munkál benne, ami a madarakat vándorcsoportokba tereli, s amitől az állatok idegesen szippantgatják a szélből a tél illatát.

Az ifjú Henry ezen az éjszakán úgy érezte: tizenöt fárasztó esztendőt élt le anélkül, hogy egyetlen jelentékeny tettet véghezvitt volna. Ha az anyja ismerné fia érzéseit, azt mondaná:

- Cseperedik a fiú!

S az apja ezt visszhangozná rá:

- Úgy van. Cseperedik a gyerkőc. - De egyikük sem értette volna, mit ért ezen a másik.

Henry, ami az arcát illeti, mindkét szülőjétől egyformán örökölt valamit. Arccsontjai kiugrón kemények, az álla erős, felső ajka keskeny és vékony, akár az anyjáé. De itt van az érzéki alsó ajka, a finom metszésű orr s az álmodozó szem: Robert apó vonásai ezek, s tőle származik a vékony szálú, göndör haj is, amely fekete fürtökben, bodorodik a fején. De Robert arcán teljes határozatlanság ül, míg Henryén jókora határozottság.

Hárman ültek most a tűzhely előtt, Robert és Gwenliana meg az ifjú Henry, a tekintete mintha áthatolna a falakon, és testetlen lényekre tapadva kísérteteket kutat az éjszakában.

Kísérteties éjszaka volt: éjidő, amikor foszforeszkáló szellemek bolyonganak az út mentén, vagy egy római légió kísértete merül fel erőltetett menetben haladva, hogy Caerleon városának oltalmába érjen, mielőtt kitör a vihar. S a hegyek apró gyámoltalan állatkái elhagyott borzlyukakban keresnek menedéket az éj elől. A szél pedig ott süvít a nyomukban a földek felett.

A házban csend volt, csak a tűz ropogott, és a nádtetőt susogtatta a szél. A kandallóban hasábfa pattogott, és a tűzhelyen egy vékony lángnyelv - a tűz virága - nyalogatta a fekete üstöt. Anya megpiszkálta a tüzet.

- Sose vigyázol a tűzre, Robert. A te dolgod, hogy ügyelj rá.

Mert anya így szokta ezt. Megpiszkálta a lobogó tüzet, hogy kihunyjon. S ha már elhamvadt, dühödten kotorta meg a hasábokat, hadd lobbanjon a láng.

Az országútról léptek elmosódó zaja hallatszott - hang, de ez a hang a szél is lehetett.

A léptek erősödtek, majd megtorpantak a kapu előtt: félénken kopogtattak az ajtón.

- Tessék! - kiáltotta Robert. Halkan nyílt az ajtó, és lám, egy görnyedt, ösztövér férfi állott a fekete éjszakában, szeme akár a pislákoló láng. Tétovázott a küszöbön, aztán hirtelen belépett a szobába, és különös, recsegő hangon ezt mondta:

- Nem csoda, ha nem ismersz meg, Robert Morgan! Hogy ismerhetnél meg, hiszen oly sokáig voltam távol. - Könyörgőn ejtette a szavakat.

Robert a fonnyadt arcot fürkészte.

- Hogy megismerlek-é? - kérdezte. - Nem hinném - de várj csak! Te lennél Dafydd? A mi kis Dafyddünk, a béresgyerek, aki esztendőkkel ezelőtt tengerre szállt?

A bujdosó arcán nagy megkönnyebbülés látszott.

- Persze hogy Dafydd, úgy bizony; méghozzá gazdagon és megfagyva. - Reménytelen szomorúsággal fejezte be a mondatot, volt benne valami nyilalló fájdalom.

Dafydd úgy összeszáradt, mint egy szürkésfehérre cserzett irha. Az arcbőre feszes és vékony, s úgy tűnt, arckifejezését lassú, tudatos erőfeszítéssel változtatja.

- Fázom, Robert - folytatta furcsa, száraz hangján. - S nem hiszem, hogy valaha is felmelegszem. De akárhogy is, gazdag vagyok, a gazdagságom vetekszik azéval, akit Pierre le Grandnak neveznek - s a két dolgot úgy említette, mintha azt remélné: kiegyensúlyozzák egymást.

Az ifjú Henry felugrott, és azt kérdezte:

- De hát hol jártál, ember, hol?

- Hol is? Hát sehol másutt, mint az Indiákon, ott voltam, igen, Goavesnál és Tortugánál - ott bizony -, aztán Jamaicában meg Hispãniola szálas erdeiben bölényvadászatokon. Megfordultam én mindenfelé.

- Üljön le már, Dafydd - szólt közbe Morganné. Mintha sohase járt volna távol, úgy szólította meg. - Mindjárt készítek valami meleg innivalót. Nem látja Dafydd, hogy mereszti magára a szemét Henry? Mintha csak ő is az Indiákra akarna menni. - S ezek a szavak Morganné számára valami gyermekes képtelenséget jelentettek.

Dafydd csendben ült, bár látszott, visszafogja mesélő kedvét. Morganné megfélemlítette, mintha még mindig kócos fejű béresgyerek volna. Zavarát Robert apó is érezte, s úgy látszik, talán anya is felfogta, mert amint a gőzölgő csészét Dafydd kezébe nyomta, kiment a szobából.

A kiszáradt, vén Gwenliana a tűz előtt ült, gondolatai messze kalandoztak. Felhős szemét a holnap fátyolozta. Ködösen kék tükre mögött

mintha a világ kusza tájai és eseményei gyülekeztek volna: lelke kiröppent a szobából - a tiszta időbe, a jövő felé.

Az öreg Robert megvárta, míg az ajtó becsukódik a felesége mögött, aztán olyan mozdulatokkal helyezkedett el, ahogy egy kutya telepszik le.

- Nos, Dafydd - bátorította a vendéget, s mosolyogva bámult a tűzbe, míg Henry a földön térdelve, tisztelettel bámult erre a halandóra, akinek sorsát nagy messzeségek írták.

- Hát, Robert, a zöld őserdő, arról akarnék mesélni, a barna indiánokról, - akik ott élnek, és róla, akit Pierre le Grand-nak neveznek. De valami kilobbant bennem, Robert, az a kicsiny, pisla fény. Hányszor feküdtem a hajók fedélzetén éjszakáról éjszakára, s arra gondoltam, csak arra, hogyan mesélnék, hetvenkednék én, csak jöjjek egyszer haza. De lám, sírni jöttem haza, mint a gyermek. Meg tudod ezt érteni, Robert? Érted-e mindezt? - s kíváncsian előrehajolt.

- Hát elmondom. Hosszú, páncélos hajóra szálltunk, amit gályának neveznek, s csak pisztolyok voltak nálunk meg hosszú kések, amiket a dzsungelben ösvények irtására használnak. Huszonnégyen voltunk - csak huszonnégy nyomorult, de rettenetes dolgokat műveltünk, Robert, ezekkel a hosszú késekkel. Nincs abban semmi jó, hogy ilyesmit csinál az ember. Pompás kapitányunk volt, de a hüvelykjénél akasztottuk fel, mielőtt legyilkoltuk volna. Nem tudom, miért tettük; én is segítettem, s nem tudom, miért. Azt mondták némelyek, hogy átkozott pápista, de hát Pierre le Grand is az volt, azt hiszem. Voltak, akiket a tengerbe dobtunk, csillogott-villogott a vértjük, ahogy elmerültek - a méltóságos spanyol katonák szájából nagy bugyborékok jöttek föl. Áttetsző ott a víz nagyon. - Dafydd elhallgatott, s a padlóra bámult. - Nem akartalak felizgatni, Robert, de tudod, ezek a dolgok mintha a mellemben, a bordáim mögött volnának élve eltemetve, és kaparva-kárpálva próbálnának kitörni belőlem. Persze, meggazdagodtam a kalandozásban, de ez gyakran nem elég. Pedig talán még Sir Edwardnál, a bátyádnál is gazdagabb vagyok.

Robert ajka mosolyra nyílt. A szeme oda-odatévedt a kandallónál térdeplő fiúra.

Henry feszülten figyelt, és sóváran falta a szavakat. Robert kerülte Dafydd tekintetét, s így szólt:

- A lelkiismereted nyom téged - mondta. - Legjobb lesz, ha beszélsz a lelkésszel.

- Nem, nem, a lelkemről nincs itt szó - szakította félbe Dafydd. - Az első, hogy a lélek röppen el az emberből Indiában, s valami száraz, fonnyadt érzést hagy maga mögött. Nem, szó sincs a lelkemről; méreg kering bennem, a véremben és az agyamban. S ez emészt el engem, mint egy aszott narancsot, Robert. A csúszómászók, az apró, repkedő bogarak, melyek éjszakánként a tüzedhez jönnek, s a nagy, sápadt virágok - csupa méreg az mind. Szörnyű dolgokat tesznek az emberrel. Még itt is, a pompás tűz előtt is, mintha apró, hideg tűket lökne a vérem az ereimbe. A dzsungel nyirkos leheletétől van ez is, meg mind a többi. Aludni se, pihenni se, élni se tudsz ott, ez a lehelet űz és borzongat mindenütt. S a rézbőrű indiánok - nézd csak, nézd! - feltűrte az ujjasát, de Robert undorodva intett neki, hogy takarja el azt a beteg, fehér szörnyűséget, ami a karján gennyedt.

- Csak egy kis nyílkarcolás volt - nem is vettem észre, de időnek előtte fog megölni azt hiszem. De más betegségem is van, Robert. Az emberek is mérgeznek, erről még a tengerészek dala is beszél.

Most az ifjú Henry vágott közbe izgatottan:

- Az indiánok - kiáltotta -, az indiánokról és a nyilakról mesélj! Harcolnak-e sokat? Láttad-e?

- Harcolnak? - kérdezte Dafydd. - Örökké harcolnak, önmagáért szeretik a harcot. Ha nem háborúskodnak a spanyolokkal, hát egymást gyilkolják. Hajlékonyak, mint a kígyó, gyorsak, csendesek, barnák, akár a menyét, s füstté válnak, mint az ördög, mielőtt az ember megcélozhatná őket. Derék, erős nép ez, csak két dologtól fél - a kutyáktól és a rabszolgaságtól. - Dafydd elmerült a mesében. - Nem is képzeled, mit csinálnak azzal az emberrel, akit csetepatéban fognak el. Hosszú dzsungeltüskékkel verik ki a homlokától a lába ujjáig, s minden tüske fejére gyapjúszerű tollgomolyag kerül. Akkor a szegény fogoly ott áll a meztelen vadak között - s lángra lobbantják a tollat. S azt az indiánt, aki nem énekel, miközben úgy ég ott, mint a fáklya, elátkozzák és gyávának nevezik. El tudsz-e ilyesmit képzelni fehér emberről? De a kutyáktól aztán félnek, mert a spanyolok hatalmas vérebekkel vadásznak rájuk, mikor rabszolgákat gyűjtenek a bányákba; a szolgaságot pedig nem tűrik. Hogy test a testhez láncolva szálljanak le a nedves föld gyomrába, s esztendő esztendőt követ, míg csak a

szárazbetegség el nem viszi őket - gyűlölik ezt, és inkább lobogó fáklyaként énekelnek, és lángok közt pusztulnak el.

Dafydd elhallgatott, s vékony kezét a tűzhelyhez tartotta, hogy szinte odaért a hasábokhoz. Most, hogy nem beszélt, kihunytak szemében a lángok.

- Ó, Robert, fáradt vagyok, nagyon fáradt - sóhajtott -, de valamit még el akarok mondani, mielőtt aludni térek. Talán megkönnyebbülök tőle, ha elmesélem, lehet, hogy kibeszélem magamból, és elfelejtem erre az egy éjszakára. Vissza kell mennem arra az átkozott helyre. Soha többé nem élhetek távol a dzsungeltől: forró lehelete megbabonázott. Reszketek és fázom itt, ahol születtem, s elpusztulnék egy hónap alatt. Ez a völgy, ahol játszottam, felnőttem, dolgoztam, odadob egy szennyes, forró őserdőnek. Tisztító hidege elűz engem innen.

- És most adjatok fekhelyet és vastag takarót, hogy a kevéske véremet melegítse. Aludni akarok. Reggel pedig elmegyek. - Elnémult, s kínlódást tükrözött az arca. - Hogy szerettem a telet azelőtt!

A szobából Robert vezette ki, kezével fogta a karját. Aztán visszajött, és megint odaült a tűzhöz. A fiút nézte, aki mozdulatlanul feküdt a földön.

Kisvártatva nagyon gyengéden megkérdezte tőle:

- Mire gondolsz most, fiam?

És Henry visszakapta tekintetét a láng mögötti világból.

- Arra gondolok, hogy nemsokára nekem is el kell mennem, apám.

- Tudom, Henry. Teljes hosszú éve figyeltem már, hogyan nő benned ez a gondolat, akár az erős fa. - London, vagy Guinea, vagy Jamaica. Az újdonság kínzó szenvedélye! Együtt jár azzal, hogy az ember tizenöt éves lesz és erős. Egykor én is úgy láttam, hogy egyre kisebb és kisebb ez a völgy, már szinte megfojt. De nem félsz, fiam, a késektől, a méregtől és az indiánoktól? Ezek sem riasztanak vissza?

- N-e-e-m - válaszolta elnyújtottan Henry.

- Persze hogy nem, hogyan is riaszthatnának. A szavaknak nincsen hatásuk rád, ezt tudom. De Dafydd szomorúsága, űzöttsége s nyomorult, beteg teste - ez sem riaszt? Akarsz-e majd mázsás szívvel járni-kelni a világban?

Az ifjú Henry hosszan eltűnődött.

- Én nem leszek ilyen - mondta végül. - Gyakran járok majd haza, hogy megmentsem a vérem.

Az apja elszántan mosolygott tovább.

- Mikor indulsz, Henry? Magányos leszek itt nélküled.

- Mikor? Most, hamarosan, amint csak lehet - válaszolta Henry, mintha ő volna az idősebb, s Robert a kisgyerek.

- Két dolgot tégy meg a kedvemért, mielőtt elmész, Henry. Ma éjjel gondolj az álmatlan éjszakákra, melyek nekem jutnak miattad. Gondolj arra, hogy üresek lesznek a napjaim nélküled. S azokat az órákat is képzeld el, mikor anyád kétségbe esik: mi van a fehérneműddel, s hogy állsz a vallással. Ez legyen hát az első, Henry. A második pedig: menj el holnap a szirttetőre az agg Merlinhez, mondd el neki, hogy el akarsz hagyni, s hallgasd meg őt. Se te, se én nem leszünk soha olyan bölcsek, mint ő. Az ő különös varázslatai talán segítségedre lesznek. Megteszed ezt, fiam?

Henry nagyon elszomorodott.

- Szívesen maradnék, édesapám, de hisz tudod...

- Tudom, fiam - bólintott Robert. - Az az én bánatom, hogy nagyon is tudom. Meg se haragudhatok, s nem is tilthatom meg, hogy elmenj, mert megértelek. Bárcsak meggátolhatnálak és elnáspángolhatnálak, azt hívén, segítettem rajtad. De, menj aludni, Henry, tűnődj és tűnődj, ha kialszik a fény, és körülölel a sötétség.

A fiú elment, és Robert apó álmodozva ült a széken.

- Miért is van szüksége gyerekre az olyan embernek, mint én - mélázott el. - Talán azért, mert szegény megalázott lelkében azt reméli, hogy ezek a friss, envérükből származó emberkék véghezviszik azt, amihez neki se ereje, se esze, se bátorsága nem volt. Mintha új esélyt nyerne az életre, egy marék aranyat a szerencse asztalánál, mikor oda már minden vagyona. A fiú talán véghezviszi azt, amit én vihettem volna végbe, ha lett volna elég bátorságom az eltűnt esztendőkben. Igen, engem megfojtott a völgy, úgy hiszem, és örülök, hogy az én fiam érez magában annyi erőt, hogy átlépjen a hegyeken, és bejárja a világot. S mégis, nagyon magányos leszek itt - nélküle.

2.

Másnap reggel Robert apó későn jött be a rózsakertjéből. Megállt a szobában, ahol a felesége takarított. Morganné rosszallón nézte Robert sáros kezét.

- Itt akar hagyni minket, anya - mondta Robert zavartan.

- Ki akar elmenni, s hová? - Mogorván merült el a takarításban; a sarkokban, padlórepedésekben serényen tapogató seprő ott vadászott a por nyomában, s apró porfelhőket kavart.

- Ki? Hát Henry. Neki akar vágni az Indiáknak.

Az asszony abbahagyta a munkát, és rábámult.

- Indiának! De Robert! Ez képtelenség! - tette hozzá, s a seprű még gyorsabban forgott a kezében.

- Már réges-régen észrevettem, hogy ez motoszkál benne - folytatta Robert. - Aztán jött Dafydd a meséjével. Henry tegnap este megmondta nekem, hogy el kell mennie.

- Ugyan, hisz gyerek még - csattant fel az anya. - Nem megy sehova!

- Amikor Dafydd elment, sóvárgás égett a gyerek szemében, s ezt az sem csillapítja le, ha elmegy az Indiákra. Nem vetted észre, anya, hogy bámészkodik a hegyeken túlra? - Elvágyik innét.

- És mégsem mehet el! Nem mehet!

- Ah, ennek nincs értelme, anya. A fiamat nagy szakadék választja el tőlem, de semmi sincs, ami engem elválasztana tőle. Ha nem ismerném az ő kínzó vágyakozását oly jól, megtiltanám neki, hogy kalandra induljon. De akkor haraggal a szívében szökne el, mert azt a vágyat, mely bennem él, hogy ittmaradjon, ő nem tudja megérteni. Az eredmény tehát mindenképpen ugyanaz. - Robert érveket gyűjtött. - Roppant különbség van köztem és a fiam között, s ezt egyre jobban észrevettem, ahogy serdült. Ő például egyik fazék hideg zabkásától a másikhoz szalad, hogy ujját belemártsa, mert őszintén hisz abban, hogy mindegyikben a megálmodott ízeket találja meg - én azonban egyetlen fedőt sem emelek fel, mert tudom: mindegyikben hideg a zabkása. Ezért én hatalmas tál bíborszín zabkását képzelek magam elé, amit sárkánytejben áztattak, s olyan édesre cukroztak, hogy ilyen már csak a képzeletben létezik. Henry próbának veti alá az álmait, anya, én pedig - uram bocsá' - mindig félek ettől.

Az asszonyt bőszítette a beszéd.

- Robert - kiáltotta már-már dühösen -, akárhányszor csak baljóslat, szükség vagy bánat kerülget minket, szavakba bújsz előlük. Most pedig kötelességeid vannak! Túl fiatal ez a fiú ahhoz. A tengeren túl szörnyű veszedelmek lesnek rá, a tél pedig itt a nyakunkon. Egész biztosan belehal a köhögésbe, amit a tél hoz rá. Hisz jól tudod, ha átnedvesedik a cipője, rögtön megbetegszik. Nem hagyhatja el ezt a farmot. Még Londonig sem mehet - akkor se, ha a szeme, melyről meséltél, elsenyved üregében.

- Te sem tudhatod, miféle emberekkel elegyedne szóba, miféle ostobaságot, erkölcstelenséget hall tőlük. Ismerem a világot, teli van gonoszsággal. Hát nem erről prédikál majd minden vasárnap a lelkész? - A "csapdákról és kelepcékről"? Mint ahogy ki is vetették azokat. Te meg itt állsz, és elégedetten beszélsz bíbor zabkásáról, pedig döntened kéne. Meg kell tiltanod!

De Robert türelmetlenül letorkolta.

- Neked Henry csak kisgyerek, akire rá kell parancsolni, hogy mondja el az esti imádságot, és vegyen kabátot, ha kimegy a mezőre. Te nem érezted még, ahogy én, micsoda acélból kovácsolták. Igen, neked ez a fürkész és feszült arc csak egy önfejű gyerek múló makacsságát jelenti. De én jól tudom, és minden különösebb öröm nélkül ki is jelenthetem neked, ez a mi fiunk nagy ember lesz egykor - mert hát nem túlzottan fogékony: egy időben csak egyetlen vágyát tudja követni. Azt mondtam, próbának veti alá az álmait, de minden álmát megöli majd vágyának engesztelhetetlen nyilaival. Ez a fiú el fogja érni minden törekvése célját; mert a más ember gondolatát, s más érvét fel sem tudja fogni, csak a sajátját. S engem elszomorít az ő eljövendő nagysága, egy bizonyos dolog miatt, amiről Merlin beszélt egyszer. Csak egyetlen pillantást kell vetned, anya, Henry fogainak gránit sövényére és arra, ahogy összeszorított arcizmai kidudorodnak.

- Nem mehet el - mondta az asszony határozottan, s szorosan összezárta ajkát.

- Látod, anya - folytatta Robert -, ebben te is Henryre hasonlítasz. Te sem nyugszol bele senki gondolatába, csak a magadéba. De én nem tiltom meg neki, hogy menjen. Hisz nem akarom arra kényszeríteni, hogy egyedül lopózzon ki a sötétben, kabátja alatt kenyérrel és sajttal, a szívében az

igazságtalanság sebzett érzésével. Elengedem: hadd menjen. Mi több, segítek neki, ha ő is akarja. Ha pedig rosszul ítéltem volna meg a fiamat, csúszva jön vissza, félve, reménykedve, hogy senki sem fogja gyávaságát fölhánytorgatni.

Morganné felkiáltott.

- Bolondság! - S újra munkájába merült. Hitetlenségével próbálta ezt a felhőt eloszlatni. Ó, százféle esztelenséget tört le már benne ezzel a kétkedéssel! Jó néhány esztendeje már a józan ész nehéz gyalogságával törte le Robert vad gondolatait; egyszerűen csak bevetette csapatait, s legyőzte őt. Férje pedig mindig fáradtan vonult vissza, s jó időre révedő mosolya mögé süllyedt. Robert magánál és másoknál is hitt a bölcsesség győzelmében.

Robert erős, barna kezével feltörte a talajt az egyik rózsabokor gyökerénél. Az ujjaival emelte ki a fekete termőföldet, s gyengéden pergette vissza a helyére. A bokor szürke törzsét időnként ellágyuló szeretettel simogatta meg. Mintha álomra hajtogatta volna össze a szirmokat: simogatta az ágakat, hogy meggyőződjön róla: biztonságban vannak-e.

Derült nap volt ez; a tél meghátrált egy lépéssel, s visszaadta foglyát - a gyenge, hideg napfényt - a világnak. Az ifjú Henry is idejött, s a fal mellett megállt egy tölgynél, a lekopasztott, levele hullajtott fánál, mely lesoványodott a szelek dajkálásában.

- Gondolkoztál azon, amire kértelek? - szólt hozzá Robert csendesen.

Henry meglepődött. Nem tudta, hogy ez a férfi, aki a földön mintegy imádkozva térdepelt, észrevette őt, s hogy ő is azért jött, hogy észrevegyék.

- Igen, apám - felelte. - Hogy is tehettem volna mást?

- S eltérítettek szándékodtól a gondolataid? Itt maradsz?

- Nem, apám, nem maradok. - Az édesapja szomorúsága elszomorította őt is. Méltatlannak és kicsinek érezte magát ahhoz, hogy ő okozza ezt a szomorúságot, de az utazás vágya még mindig marta a szívét.

- Felsétálsz akkor a szirtre, hogy Merlinnel beszélj - könyörgött Robert -, jól figyelsz majd a szavaira?

- Tüstént felmegyek.

- Henry, délidő múlt már, s hosszú az út. Várd meg a holnapot.

- Holnap már indulnom kell, apám.

A vén Robert keze lassan hanyatlott le a földre, s ott pihent, félig nyitva, a rózsabokrok gyökerénél, a fekete termőtalajon.

3.

Az ifjú Henry gyorsan letért az országútról, egy széles csapáson kaptatott fölfelé, mely meredeken vezetett a Crag-csúcsig és aztán tovább, a zordon hegyeken túlra. Innen alulról is látni lehetett a kanyarjait egészen addig, míg a nagy szakadékba vesztek. Az ösvény legmagasabb csúcsán tanyázott Merlin; Merlin, akit a tanyasi fiúk kinevettek s meg is köveznék, amikor kiruccanásaira indul az ösvényen - ha történetesen ártalmatlannak tartanák. De Merlint az apró legendák egész uszálya vette körül. Úgy hitték, hogy Tylwyth Teg neki engedelmeskedvén, az ő parancsaival száguldozik zajtalan szárnycsapásokkal a levegőben. A gyerekek bizonyos pettyes menyétekkel való kapcsolatairól suttogtak, amelyek aztán megbosszulnák őt, ha egyszer szüksége lenne rá. Aztán meg vörös fülű kutyát tartott. Szörnyű dolgok ezek, Merlin pedig nem olyan ember, hogy céltáblája lehetett volna oltalmazó, varázsigéket nem tudó gyerekek tréfájának.

Merlin nagyszerű költő volt egykoron - mesélik az öregek -, s még nagyszerűbb is lehetett volna. Bizonyságképpen eldalolják a Mezők Sirámát vagy a Lándzsa-dalt. Nem is egyszer nyerte el az eisteddfodi nagydíjat, s Első Bárdnak is megválasztották volna, ha a Rhys-házból való jelölt nem lép fel ellene. De aztán, anélkül hogy az okát tudnák (pedig Merlin fiatal ember volt), dalait a Crag-csúcs kőháza zárta el, és tartotta szigorú őrizetben, míg ő megöregedett, és egyre vénebb lett - s azok is, akik egykor a dalait énekelték, elfeledték, ha meg nem haltak.

A Crag-csúcson épült ház kerek volt, mint egy alacsony, szürke torony; ablakaiból a völgyre is, a hegyekre is lehetett látni. Az a szóbeszéd járta, hogy évszázadokkal ezelőtt egy szorongatott óriás építette, s a szüzeit rejtegette itt. Mások azt erősítgették, hogy a hastingsi csata után Harald király menekült ide, hogy életét maradék fél szemével örök fürkészésben töltse a völgy és a hegyek fölött: jönnek-e vajon a normannok.

Merlin öreg volt nagyon. A haja és hosszú egyenes szakálla, mely olyan nyájas volt, mint a tavaszi bárányfelhő, megőszült. Tiszta, messziröptű

tekintete egy csillagokra figyelő ősi druida paphoz tette hasonlatossá.

A kapaszkodó Henry körül összeszűkült az ösvény. Belső partjának kőfala bárdként vágott az égboltra, s az út mentén a kezdetleges, elmosódott képek egy hajdani kegyetlen istenség sziklatemplomát idézték, ahol tán emberszabású majmok voltak a hivők.

Alant még nőtt a fű, néhány bokor is s egy-két jókora göcsörtös fa, de fentebb már a sziklák magányában minden élőlény kihalt. Amott távol a farmházak táplálkozó hangyákként bújtak egymáshoz, és úgy látszott, mintha a völgy magába roskadva zsugorodna össze.

Most egy hegy zárkózott az ösvény másik oldalához, s széles szakadékot tárt az ég felé. Éles, metsző szél zúgott alá, s végigsüvített a völgyön. Még feljebb az elszórt sziklák - guggoló őrzői az ösvénynek - nagyobbak, feketébbek, ijesztőbbek voltak.

Henry elgondolkozva baktatott. Mit is tanácsolhatna, mit is adhatna neki a vén Merlin? Valami főzetet, ami cserzetté s edzetté teszi a bőrét a nyílvesszők ellen? Vagy bűverőt? Verseket az ördög számtalan kis szolgája ellen? Merlin beszélni fog vele, és ő figyel rá; s amit Berlin mond, kigyógyíthatja az ifjú Henryt sóvárgásából, s ittmarasztalhatja Cambriában mindörökre. Ám ez mégsem lehetséges, mert vannak furcsa erők, névtelen, különös szellemek, melyek kísértik s hívják a rejtelmes Óperencián túlról.

Nem rangra, címre vágyott. El sem képzelte azt a valakit, aki ő lenne, ha sóvárgását követné; csak valami lobogás, ellenállhatatlan vágy perzselte, hogy nekivágjon a messziségnek az esthajnalcsillag nyomában.

Az út most megtört egy tömör szikla tetején, mely félkör alakú volt, mint egy süveg karimája; domborulatának csúcsán pedig Merlin alacsony, kerek háza emelkedett, szabálytalan, durva sziklákból összeróva, kúpos teteje akár egy gyertyakoppantó.

Az öregember az ajtóig jött elébe, mielőtt kopogtathatott volna.

- Henry Morgan vagyok, uram, s el akarok innen menni, az Indiákra.

- Valóban, te vagy az? Betérsz hozzám, s beszélgetünk erről. - Tiszta és mély volt a hangja, andalító, mint a tavaszi kertben zümmögő friss szellőé. A dal zenéje zsongott benne, a szerszámmal munkálkodó ember csendes daláé; és felhangként, alig hallhatóan - vagy tán csak így képzelnénk - a gyengéden pendített hárfahúr elhaló trillája is.

Az egyszerű szobát vastag, fekete burkolat borította s körös-körül falakra aggatott hárfák és dárdahegyek: kicsiny walesi hárfák és a britek nagy bronzlándzsái, a csiszolatlan kőnek fordítva. Alattuk a sokszemű ablakok, ahonnan három völgyre és a hegyek hatalmas családjára láthatni; s még lejjebb egyetlen pad húzódott a fal mentén, körbe a szobában. A középen asztal, telis-tele ütött-kopott könyvekkel, mellettük egy vasfekete, görög, három lábon álló sárgaréz szénserpenyő.

A megtermett kutya rámordult Henryre, amikor belépett, s a fiú félve húzódott vissza, mert hisz van-e rettenetesebb látvány - a kénköves pokolban is - egy vörös fülű kutyánál?

- Tehát az Indiákra mész. Ülj ide, fiú. Látod! Innen most odalátsz az otthoni völgyre, mert Avalon nem ereszt köréje ködöt. - Hangjára a hárfák megremegtek, s gyenge visszhanggal zümmögtek vissza rá.

- Atyám parancsolt rám, hogy jöjjek ide, mondjam el útitervemet, s hallgassak szavadra. Atyám azt hiszi, hogy a te szavad itthon tarthat engem.

- Nekivágni az Indiáknak - ismételte Merlin. - Mielőtt elmész, miért nem látogatsz el Elisabethhez, s miért nem teszel neki nagy ígéreteket, hogy megdobogtasd a szívét, s elállítsd a lélegzetét; hadd gondoljon arra: elmentél, de csodálatos holmikat hozol majd neki, ha visszajössz.

Henry mélyen elpirult.

- Ki mesélte neked, hogy csak rá is néztem arra a kis patkányra? - kiáltott fel. - Ki meri azt mondani, hogy törődöm vele?

- Ó, a szél csacsogott valamit - mondta Merlin -, aztán meg a beszédes arcod s a pirulásod is elárulta. Azt hiszem Elisabethtel kéne beszélned és nem velem. Apádnak ezt jobban kéne tudnia. - Elhallgatott. Amikor újra beszélni kezdett, szomorú őszinteség csengett a hangjában.

- Elhagyod hát az apádat, fiú, s ő bizony ott marad a völgyben, olyan emberek közt, akik egészen mások, mint ő. Igen, azt hiszem, el kell menned. Az ifjak tervei mindig végzetesek és változtathatatlanok. Mit is mondhatnék neked én, Henry fiam, hogy itt marasztaljalak? Apád olyan feladatot ró reám, amit nehezen tudnék teljesíteni.

- Egy karcsú, spanyol hajón kóboroltam el én, van úgy ezer esztendeje is - vagy tán még többnek kell lennie, de lehet, hogy sohasem is indultam el, csak álmodtam róla. Végül elértünk mi is a zöldellő Indiákra. Szép volt ott,

de milyen egyhangú. Minden évszak csupa örökzöld egyhangúság. Ha odakészülsz, elbúcsúzhatsz az esztendők forgásától: és le kell mondanod a végső rettegés gyötrelméről, amikor eljő a mélységes tél, sejtetve, hogy a föld hűtlenül elhagyta a napot, a kihalt űrben kering tovább, s mintha soha többé nem jönne már tavasz. S elveszted azt a vad, izgatottan feszengő gyönyört is, amikor a nap újra felénk fordul, a meleg hullámai elöntenek, s szinte fojtogat az öröm és a megkönnyebbülés. Ott nincsen változás, egy szemernyi se. Múlt és jövő riasztó örök jelenben olvadnak össze.

- De itt sincs változás - vetette közbe Henry. - Minden esztendő csak új aratást hoz és új borjakat, amiket megint csak ugyanúgy nyalogat az anyjuk; esztendő esztendő után csak ledöfött disznókat és új füstölt sonkákat hoz. Persze, a tavasz megjön, de akkor se történik semmi.

- Így igaz, te vak fiú. De úgy látom, két különböző dologról beszélünk mi ketten. - Merlin kitekintett az ablakon a hegyekre és a völgyekre, s a szemében e föld hatalmas szeretete ragyogott. De amikor visszafordult a fiúhoz, arcát kín felhőzte. Hanglejtése olyan volt, mintha énekelne.

- Vitázom veled a drága Cambriáért, ahol az idő hegyként feltornyosul, gyomrában ősi napok porladnak - kiáltott fel szenvedélyesen. - Nem szereted már a vad Cambriát, hogy itt akarod hagyni?! Pedig ősapáink ezrei vérükkel öntözték ezt a földet, hogy Cambria örökké álljon. Elfeledted volna, hogy a trójaiak fajából származol? Ah, de hisz ők is vándorútra keltek, amikor Pergamos elesett.

- Szeretem én is Cambriát, uram - válaszolta Henry -, de az álmom a tengerentúlra von, amit nem ismerek. Cambriát ismerem.

- De fiam, itt élt a hatalmas Arthur, aki Rómára is kitűzte lobogóját, és onnan hajózott el a drága Avalonba halhatatlanul, s vajon Avalon nem a mi partjaink közelében terül el, valahol az elsüllyedt városok fölött? S nem szóltak még hozzád ők, a jó, vitéz, harcos, legyőzhetetlen férfiak: Llew, Llaw, Giffes és Belerius és Arthur és Cadwallo és Brute? Felhő alakjában kísértenek a mezőkön, ránk vigyáznak a szirtek csúcsain. Indiában nincsenek kísértetek és nincs Tylwyth Teg. Millió rejtelem húzódik meg e vad, fekete hegyek között. Nyomára jöttél-e már Arthur trónjának, ismered-e a körberakott kövek jelentését? Hallottad-e már a hangokat, melyek győzelmet hirdetnek az éjszakában, és a lelket kísértő szellemeket, ahogy rikoltó kürtjeleikkel és kék kopóik csapatával törnek be a falvakba vihar idején?

- Hallottam őket - mondta borzongva Henry. Ijedten pillantott le a földön szunyókáló kutyára, és csendesebben folytatta. - A lelkész azt mondja, hogy ez mind csupa hazugság. Azt mondja, hogy a Vörös Könyv csak a tűz előtt guggoló gyerekek kezébe való, s nagy szégyen az, ha férfiak vagy nagy fiúk hisznek benne. A paplakban meg azt tanította nekünk, hogy ezek a mesék hazugok is meg pogányok is. Arthur csak szánalmas törzsfőnök volt, és Merlin, akinek a nevét viseled, Geoffrey of Monmouth őrült agyréme. Még a Tylwyth Tegről is fitymálón beszélt meg a kísértetjárásról is, sőt erről a te roppantul nagyszerű kutyádról is.

- Ó, a bolond - mondta utálkozva Merlin. - Bolond, aki beletapos ezekbe a dolgokba, s mit ad helyébe? Egy olyan mesét, amit tizenkét, jó néhány dologban elég lompos hitű összeesküvő gyártott a világnak. Miért is mész el, fiú? Nem veszed észre, hogy Cambria ellenségei nem karddal verekszenek többé, hanem apró fullánkos nyelvükkel? - A hárfák felzengtek a kérdéstől, hangjuk lassan halt el, s csönd költözött a kerek házba.

Henry felvont szemöldökkel bámulta a padlót. Végül így válaszolt:

- Zavart vagyok most, Merlin, s nem hiszem, hogy beszélni tudnék erről. De visszajövök. Biztosan visszajövök, ha elhamvad bennem a lángolás. De nem látod, hogy mennem kell, hisz úgy érzem, kettébe hasítottak engem, s csak félig élek itt már? Másik felem a tengerentúlról hív és hívogat, hogy jöjjek, s legyek újra egész. Ha egész ember lettem megint, visszajövök, mert szeretem Cambriát.

Merlin kíváncsian vizsgálta a fiú arcát. Szomorúan nézett fel a hárfáira.

- Azt hiszem értelek - sóhajtotta. - Kisfiú vagy még. Letépnéd a holdat az égről, hogy aranykelyhéből igyál; és ezért, azt hiszem, nagy ember leszel. De csak akkor, ha megmaradsz kisgyereknek. A világ minden nagyja kisgyerek maradt, aki megkívánta a holdat; szaladt, rohant utána, s néha csak egy szentjánosbogarat fogott. Mert milyen is az ember érett ésszel? Az érett ész megsúgja, hogy a hold nem lehet a tiéd, s még akkor se kívánnád, ha lehetséges volna, így hát sohasem fogsz jánosbogarat.

- S te sohase akartad a holdat? - kérdezte Henry, s hangját letompította a szoba csendje.

- Akartam, mindenekfelett akartam. Ki is nyújtottam érte a karomat, de akkor - felnőttem és kudarcot vallottam. Tehetség azonban a balsikerhez is kell. Ez a nép tudja, hogy elbukott, ezért szomorú és barátságos és nemes. S

az egész világ mellette áll. A megértés hídja köti össze az embereket. De az, aki markában fogja a szentjánosbogárkát, melyet a hold felé nyúltában fogott, az kétszeresen egyedül van. Hogy voltaképp elbukott, csak ő tudja, csak ő ismeri saját gyengeségét, félelmét, megtorpanásait.

- Te fölérsz a nagysághoz, és jöhet idő, hogy elhagyatott leszel nagyságodban, s körötted egyetlen barát se, csak azok, akik tisztelettel, félelemmel, alázattal vesznek körül. Sajnállak téged, fiú, a tiszta, egyenes tekintetedért, amely oly sóvárgón tekint fölfelé. Sajnállak és - egek ura! hogy irigyellek én!

A hegyek redői közé bíborködöt hintve lopózott be az alkonyat. A napot egy éles csúcs sebezte föl, vére lecsorgott a völgyekre. A szirtek árnyai mint cserkésző szürke macskák imbolyogtak a réteken.

Merlin hangjában csendes nevetés bujkált.

- Ügyet se vess a szavaimra - mondta -, mert én sem érzem őket elég erősnek. Az álmokat még csak megsejthetjük azzal a képességünkkel, melyet megérzésnek nevezhetnénk - de miképp is lehetne a világosság mélyére tekinteni?

Az éjszaka gyorsan közeledett. Henry felugrott.

- Most már sietnem kell! Egészen besötétedett.

- Igen, indulnod kell, de ne vedd a szívedre, amit mondtam. Igaz, megpróbáltam hatni rád a szavaimmal. Az öreg embereknek szükségük van valami csendes hódolatra, ha nem bíznak már a saját szavaikban. Ezért ne felejtsd el, hogy Merlin egyszer szólt hozzád. S ha walesi emberrel találkozol valahol, aki az én hajdan szerzett dalaimat énekli, mondd el neki, hogy ismertél. Mondd meg, hogy megszentelt lény vagyok, kék szárnyakkal. Nem akarom, Henry, hogy elfelejtsenek. Egy öregember számára a feledés homálya irtózatosabb a halálnál is.

- Most már igazán indulnom kell - mondta Henry -, valóban besötétedett. Köszönöm uram, hogy megtanítottál ezekre, de értsd meg, el kell hajóznom az Indiákra.

Merlin halkan nevetett.

- Persze hogy kell, Henry. S nagy szentjánosbogarat is kell fognod, ugye? Hát akkor: Isten áldjon, fiam!

Henry még egyszer visszafordult, mielőtt a ház fekete körvonalaival elmerült volna a sziklatető orma mögött. Az ablakokból fény se pislákolt; a vén Merlin csak ült lantjai közt, s ezek a lantok csúfondárosan visszhangoztak szavaira.

A fiú szapora léptekkel haladt lefelé az ösvényen. Alatta fekete tó terült el; a tanyák lámpásai: a mélyén tükröződő csillagok. Elállt a szél, s a hegyekre súlyos csend borult. Szomorú, néma szellemek lebegtek kísértőn mindenfelé. Henry óvatosan lépkedett, szemét merően a halvány kékben csillogó ösvényre szegezte.

4.

Henry, amint a sötét ösvényen bandukolt, Merlin első mondatait forgatta a fejében. Találkozzon- e Elisabethtel, mielőtt hajóra száll? Nem szerette őt, s néha már-már gyűlöletet érzett a lány iránt: ezt dajkálta, melengette, hogy tán a viszontlátás ellenállhatatlan vágya nő ki belőle.

Titokzatos lény volt ez az Elisabeth. Minden lány és minden asszony rejt magában valamit, amiről szót sem ejtenek soha. Az anyja is szörnyű titkokat őrzött, néha minden ok nélkül sírva fakadt. Az asszonyok - szemmel látható életükkel párhuzamosan - egy másik, belső életet is élnek, s e kettő nem is metszi egymást.

Esztendővel ezelőtt Elisabeth csinos csitri volt, együtt vihogott a többi lányokkal, ugrándozott velük, és meghúzogatta Henry haját, ha náluk járt. Aztán hirtelen megváltozott. Hogy pontosan miben, arról Henry nem tudott volna számot adni, csak úgy érezte, hogy a lány csendben és titokban sok mindent megért. Ez visszariasztotta Henryt, ez a bölcsesség, ami csak úgy hirtelen jutott Elisabethnek.

Aztán ott a teste is - különös mód más volt, mint a fiúé, és mint mondják, furcsa gyönyörök és praktikák forrása. S ezt a virágzó testet is titokban tartotta. Egykor még együtt jártak úszni a folyóra; akkor a lány ügyet sem vetett rá, de most gondosan takargatta magát a fiú előtt, s mintha ijesztette volna a gondolat, hogy az esetleg megpillant valamit. Ezek a furcsa változások megriasztották, megzavarták Henryt.

Néha álmában is megjelent előtte a lány, s olyankor reszketve ébredt, hátha Elisabeth is megsejt valamit az ő álmairól. S olykor éjszakánként egy

különös, Elisabeth és az ő anyja alakjából egybevegyült árny látogatta meg. Ilyen álmok után, nappal önmagától is és a lánytól is undorodott. Fajtalan szörnyetegnek képzelte magát, Elisabethet pedig testet öltött parázna démonnak. Ezekről a dolgokról senkinek sem beszélhet. Az emberek csak legyintenének.

Aztán arra gondolt, hogy örömmel látná még egyszer őt, mielőtt elindul. Ebben az évben valami rejtelmes erő áradt Elisabethből. Vonzó és ugyanakkor taszító erő, melyben Henry vágya úgy ingadozott, mint a szélfútta nád. Más fiúk egyszerűen odamennének hozzá éjszaka, s megcsókolnák, ha már eleget hetvenkedtek előtte útiterveikkel; de igaz, hogy más fiúk nem álmodoznak mint ő, és nem gondolnak rá úgy, ahogy ő szokott, mint valami undorító lényre. Benne is kétségkívül volt valami egy szörnyetegből: vágy és undor között nem tudott különbséget tenni. Különben pedig oly könnyen zavarba ejtette a lány.

Nem. Akárhogy is, de nem megy el hozzá! Honnan szedte Merlin - honnan sejthetné bárki, hogy ő akárcsak ügyet is vetne ilyen lányra. Nem érdemes vele törődni!

Lépéseket hallott maga mögött az ösvényen, nagy csosszanásokat a csendes éjszakában, és hirtelen egy fürge, vékony alak toppant melléje.

- Williamhoz van szerencsém? - kérdezte udvariasan Henry, hogy az útkaparó megállt az ösvényen, s csákányát egyik válláról a másikra vetette.

- William hát, személyesen. De te mit keresel ezen a csapáson, alkonyat után?

- Merlinnél jártam, hogy meghallgassam, mit mond.

- Vigye el őt az ördög! Mást se csinál, csak fecseg. Valaha dalokat költött, szép és édes dalokat, ha emlékeznék rájuk, el is énekelném neked őket. De most már csak ott kotlik a szirttetőn, mint egy vén, szárnyavesztett sólyom. Nemrég arra jártam s meg is mondtam neki. Úgy igaz, ahogy itt állok. Nem vagyok az az ember, aki lakatot tesz a nyelvére.

- Mi lett a dalaiddal? - mondtam neki épp így, ahogy most. - Mért hagytad abba? “Mert felnőttem - felelte ő -, s a férfiakban már nem zsong a dal. Csak a gyermekek dalolnak, a gyermekek és az eszelősök.” - Vigye el őt az ördög! Ő is eszelős, ez a véleményem róla. S neked mit prédikált a vén őszszakáll?

- Tudod, én az Indiákra készülök...

- Indiákra! Ejha! Úgy ám! Én is voltam egyszer Londonban. De Londonban az emberek tolvajok, csupa piszkos tolvaj mind. Volt ott egy fickó, a kezében tábla, rajta kis vékony pálcikák. “Próbáld ki a szerencsédet, barátocskám - mondta nekem. - Melyik pálcika alján van a fekete jel?” - Azon a’ - vágtam én rá, és úgy is volt. De a következő pálcikánál... Ugyan mit! Ez is csak tolvaj volt. Mind tolvajok ezek. Londonban olyan emberek élnek, akik nem csinálnak semmit, csak összevissza kocsikáznak a hintójukon, egyik utcából ki, a másikba be, s köszöngetnek egymásnak. A derék szegény emberek pedig kiizzadják az életüket a földeken meg a bányákban, hogy azok ott köszöngethessenek egymásnak. Mi keresnivalóm van nekem vagy neked azokon a pompás és szép helyeken, amiket elleptek ezek a rablók? S tudod-e mennyi pénzt lopnak ki a zsebedből egy tojásért Londonban?

- Most már aztán neki kell vágnom az útnak - mondotta Henry -, haza kell érnem.

- India! - Az útkaparó vágyódva sóhajtott fel, és kiköpött az útra. - Ah, úgy bizony, esküszöm, hogy csupa tolvaj él ott.

Koromsötét éjszaka volt, mire Henry a szegényes viskóhoz ért, ahol Elisabeth lakott. Tüzet a kunyhó közepén gyújtottak, ezt tudta Henry, s a szállongó füst a nádtető hasadékain keresett utat a szabadba. Nem volt deszkapadlójuk, csak a döngölt földre szórtak le száraz kákát, és ha a család aludni tért, kecskebőrbe burkolóztak, s kör alakban feküdtek, lábukkal a tűz felé. Az ablakon se üveg, se függöny. Henry jól láthatta az öreg, fekete szemöldökű Twymet és vékony, ideges feleségét, ahogy benn szöszmötölnek. Arra várt, hogy Elisabeth is az ablak elé kerüljön, s amikor ez végre megtörtént, éles madárfüttyöt hallatott. A lány megállt és kinézett, de Henry csendesen lapult a sötétben. Akkor Elisabeth kinyitotta az ajtót, s a fény belülről megvilágította alakját. A tűz ott lobogott mögötte, és Henry a ruhán keresztül is láthatta testének fekete körvonalát, lába finom hajlatát s a csípők domborulatát. Vad szégyen fogta el a lány miatt meg maga miatt is, és esztelenül és oktalanul belerohant az éjszakába. Zihálva, már-már zokogva kapkodott levegő után.

5.

Robert apó reménykedve nézett föl, amikor a fiú a szobába lépett, de aztán kihunyt benne a remény, s gyorsan a tűzhöz fordult. Morganné azonban felugrott a helyéről, s haragosan lépett oda Henryhez.

- Micsoda ostobaság ez, hogy Indiába mész! - kiáltott rá.

- De anyám, el kell mennem, igazán muszáj, apa is tudja. Hát nem hallod, hogyan hív engem India?

- Semmit se hallok! Csak ezt a zagyva ostobaságot! Kisfiú vagy még, akit hazulról sem szabad egyedül elengedni. De különben apád is azt tartja, hogy nem mehetsz.

A fiú erős állkapcsa sziklakeménnyé merevedett, arcán átütöttek az izmok. Vak düh lobbant szemében.

- Akkor hát anyám, ha nem értesz meg, azt mondom, hogy holnap elmegyek - hiába is erősködtök.

A sértett büszkeség először hitetlenkedést csalt Morganné arcára, de aztán ez is lehervadt róla, s csak a kín látszott rajta, összecsuklott a váratlan támadástól. Henry, szavai hatását látva, gyorsan odalépett hozzá.

- Sajnálom, anyám, igazán sajnálom. De miért nem engedsz el te is engem, ahogy apám. Nem akarok bánatot okozni neked, de el kell mennem. Nem értesz meg? - Karjával átölelte anyját, de az nem nézett rá, szeme üresen meredt előre.

Anya olyan biztos volt benne, hogy neki van igaza. Egész életében pörölt, veszekedett, zsémbelt a családjával, s a többiek úgy vették ezt a házi zsarnokságot, mint szeretetének jelét. De most egyikük s épp a gyermek azt a hangot használta vele, melyen a nap minden órájában ő beszélt, és ez olyan sebet ütött, ami sohasem gyógyul be egészen.

- Beszéltél Merlinnel? Mit mondott? - kérdezte Robert a tűz mellől.

Henrynek hirtelen Elisabeth jutott az eszébe.

- Olyan dolgokról beszélt, amikben nem hiszek - felelte.

- Persze, de meg kellett próbálni - mormolta Robert. - Anyádat azonban csúnyán megsértetted - folytatta -, sohasem láttam még őt ilyen... csendesnek. - Ekkor Robert kiegyenesedett, s a hangja határozottan csengett.

- Öt fontot adok neked fiam. Elég kevés, talán adhatnék valamivel többet is, de annyit nem, hogy sokat segítene. S itt egy levél: a bátyám, Sir Edward figyelmébe ajánl, ő még a király lefejezése előtt vándorolt el, s ki tudja mi okból - talán mert csendben maradt -, az öreg Cromwell a helyén hagyta. Ha Jamaicába érkezel, s ő ott van még, átadhatod néki ezt a levelet. De hát hideg, furcsa ember ő; aki csak a gazdag rokonaival büszkélkedik, és a kis, szegény rokon esetleg felbosszantja, így hát nem is tudom, származik-e valami jó ebből a levélből. Nem is szeret meg téged soha, amíg valami meglepőt találsz egy olyan emberen, aki ugyan megszólalásig hasonlít hozzám, de peckesen jár, karddal az oldalán és tollakkal a süvegén. Én kinevettem egyszer, s többé nem ismert meg. De őrizd meg a levelet, talán másoknál segít, ha a nagybátyádnál nem is.

A feleségére nézett; Morganné összetörve ült a félhomályban.

- Ma nem eszünk levest, anya?

Jelét sem adta, hogy hallja-e Robertet, ezért maga Robert öntött a fazékból, és tálalta fel az ételt.

Kegyetlen dolog elveszteni egy fiút, akiért mindeddig éltél. Valahogy úgy képzelte, hogy örökké mellette marad; kisfiúként a szoknyája mellett. Megpróbált az eljövendő napokra gondolni, mikor Henry nem lesz itt. De ez a gondolat gyorsan elmosódott ösztövér képzelete üres lapján. Megpróbálta hálátlannak lefesteni a fiút, hogy így itthagyja őt; visszaidézte a kemény csapást, amit rámért, de a képzelete felmondta a szolgálatot. Henry az ő kisfia volt, és nyilvánvalóan nem aljas vagy hűtlen. S aztán valahogy ez a sok beszéd és kín is eloszlik a levegőben, s Henry mégis itt lesz mellette, kedvesen lábatlankodva.

Az esze csak valóságos dolgokra vágott, s a képzelete mindig a jelenvalóságok felületével foglalkozott. De most becézgetve idézte fel kicsiny, kapálózó, beszélni tanuló csecsemőjét. S nem is vette észre, hogy így elmerengett; milyen mélyen merült el az ezüstös múlt fényében.

A kicsit hosszú, fehér ruhában keresztelték. A keresztvíz egyetlen nagy cseppben gyűlt össze, s lecseppent a csecsemő pici orrocskájáról, és ő, a rendesség megszállottja letörölte róla a zsebkendőjével, s aztán azon tűnődött, hogy nem kellene-e még egyszer megkeresztelni. A fiatal lelkész izzadva, fulladozva keresgélte az ima szavait. Csak nemrég került a parókiára, s különben is helybeli fiú volt. Nagyon is fiatal ahhoz - gondolta

Morganné -, hogy egy ilyen fontos dolgot rábízhassanak. Talán semmit sem ér, amit csinál. Rossz sorrendben mormolhatja a szavakat vagy valami efféle. S aztán Robert megint rosszul csukta be a kabátját. Sohasem tudta a megfelelő gombot a megfelelő lyukba gombolni, hogy rendesen nézzen ki. Így féloldalra mindig púposnak látszott. Oda kellene mennie Roberthoz, és figyelmeztetni a kabátjára, mielőtt a templomban az emberek észreveszik. Az efféle apró dolgokból csak szóbeszéd kerekedik. De hogy bízhatná ezt a kis bébit a fiatal lelkészre, amíg elmegy; hátha elejti.

Befejezték a vacsorát, és a vén Gwenliana felkelt az asztaltól, hogy a helyére üljön a tűznél. Csendben visszasüllyedt a barátságos jövő képei közé.

- Mikor akarsz indulni reggel? - kérdezte Robert.

Henry közömbös hangon próbált válaszolni.

- Gondolom, hét óra tájt, apám.

Az agg anyóka felriadt kalandozásából, metszőn tekintett rá.

- Ugyan, hová megy Henry? - kérdezte.

- Hát nem tudod? Henry itthagy minket reggel. Indiába utazik.

- S vissza se jön? - kérdezte ijedten. - De hát akkor meg kell mutatnom néki a jövőjét! Úgy van, azt kell tennem, elébetárom, mint egy nyitott könyv fehér lapját - kiáltott fel jóleső izgalommal. - Beszélnem kell neki a jövőjéről, a jövendő dolgairól. Hadd lássalak csak, fiam!

Henry odalépett hozzá, s a lábaihoz ült, amint beszélni kezdett. Az ősi cumric nyelvnek különös zenéje van. Olyan ez a nyelv, mintha jövendőmondásra találták volna ki.

- Persze, ha korábban tudtam volna róla, előkerítettem volna egy frissen leölt bárány kulcscsontját. Ez a megszokott módja, s többet tudni meg belőle, mintha levegőből jósol az ember. S én megöregedtem, berozsdásodtam, megbénultam, nem tudok már kimenni többé az országútra, ahol a szellemek bolyonganak. Nem jutsz semmire, ha nem tudsz magad is elcsatangolni a bolygó holtak között, s ott kitudni a gondolatokat. De azért pontosan megmondom az életedet, kis unokám, s csodásabb jövőt jósolok neked, mint amit valaha is bárkinek.

Hátradőlt a székében, és lehunyta szemét, de ha valaki közelről nézi, láthatta volna a szemhéjak alatt csillogásukat, ahogy a fiú határozott arcát

fürkészte. Hosszú ideig tartott, amíg önkívületbe ringatta magát, és úgy tűnt, mintha vén emlékeiből kifésülné a múlt gubancos szálait, hogy nyílt, napfényes jövőt jósolhasson. De azért mindvégig azon a mély, érdes és éneklő hangon beszélt, melyet rettentő dolgok elmondására tartogatott.

- Ez a legenda Abred korából származik, mikor a föld és a tengerek csatáztak, és roppant összecsapásukból egy kicsiny küszködő élet született: maga a sugárzó tisztaság, aki hosszú utat tett meg, míg eljutott egészen fel Gwynfydig. Erre az első, gyámoltalan testre már ráíratott a világ története és a világ pályája az űrben. És te - aki után oly gyakran kapott Annwn karmos mancsa, hogy eltapossa benned azt a csipetnyi életet, amit magadban hordasz, te mégis olyan utat jártál, hogy elkerülted csapdáit. Ezer évszázada születtél, amikor a föld és a tengerek vívtak nemzedékedért, s ezernyi parányt hordasz a csipetnyi életnek, mely néked adatott, mert csak így tudod megóvni azt Annwntól, a káosztól.

Mindig így kezdte a jövendölést. Egy öreg, vándor bárd tanította rá, akire szintén bárdról bárdra szállt, egész a fehér druidáktól. Gwenliana elhallgatott, hogy szavai megtalálhassák útjukat a fiú elméjébe. Aztán így folytatta:

- S ez most jelen vándorlásaid története lesz. Az egyház ragyogó nagyja leszel, s az Isten igéjét tanítod majd - de rejtőző szemével észrevette a fiú arcán a csalódottságot, és felkiáltott:

- Várj csak egy pillanatra! Nagyon előreszaladtam. Lesz még itt harc és vérontás, s a kard lesz az első menyasszonyod. - Henry arca felderült az örömtől. - Ha elsuttogják a neved: harsogó parancs lesz az a világ harcosainak. Megsarcolod a hitetlenek városait, és zsákmányt szerzesz tőlük. A rettegés vijjogó vércseként csap le előtted az emberek pajzsa felett - Gwenliana tudta, hogy sikerült a jóslat. De most még dicsőségesebb dolgokra tért rá.

- A szigeteket s a szárazföldeket te kormányozod majd, jogot, békét hozol nekik, s utad végén, ha már dicsőség és tisztelet övez, egy tisztalelkű lányka keze a tiéd, főrangú lányé, ki jó családból származik és gazdag - fejezte be. Kinyitotta a szemét, s helyeslést várva nézett körül.

- Jobban ment volna egy bárány kulcscsontjából - mormogta panaszosan -, vagy ha elkószálhattam volna az országúton egyszer-kétszer; de a hajlott

kor megfoszt az apró örömöktől, s csak hideg, csendes várakozás marad az emberben.

- Ugyan, anyám, sikerült jóslat volt - nyugtatta Robert -, jobb, mint amit valaha hallottam tőled. Léleklátó erődnek csúcsára jutottál el, úgy hiszem. S eloszlattad a rettegésemet, megerősítettél abban, hogy Henrynek mennie kell. Most már büszke vagyok rá, mi lesz az én fiamból. Csak azt szeretném, ha nem kellene embert ölnie.

- Akkor hát rendben van, ha úgy gondolod, hogy jó volt - örült Gwenliana. - Úgy érzem én is, kedvezett nekem az idő, és ma éjszaka tisztán látott a szemem. De azért egy báránycsontból jobb lett volna. - Elégedetten hunyta be a szemét, és elbóbiskolt.

Robert apó egész éjszaka nyugtalanul hánykolódott az ágyában, felesége mozdulatlanul feküdt mellette. Végül, amikor a sötétség ezüstszínre váltott az ablak mögött, Morganné csendesen felkelt.

- Micsoda? Anya, te nem alszol? S hová mész?

- Henryhez megyek. Beszélnem kell vele. Talán hallgatni fog rám. - Csak egy percig volt távol, aztán visszatért, és fejét Robert karjára hajtotta.

- Henry elment - mondta, és a teste mintha megmerevedett volna.

- Elment? Hogy tehette ezt? Ez az első gyávasága, anya. Megijedt az istenhozzádtól. De ezt a félelmét nem bánom, mert a szomorúságát bizonyítja. Nem tudta volna elviselni, ha szavakba foglalva hallja érzelmeit... Ugyan, mama! - Ez a csend, ez a hidegség felzaklatta Robertet. - Visszajön hozzánk, anya, nemsokára. Talán mire a tavaszi fű kisarjad. Biztosan visszajön hozzánk. Esküszöm. Nem hiszel ebben? Csak egy hétre ment el, csak néhány napra. Ó, higgyél nekem! Az idő elszállt felettünk, s még mindig úgy vagyunk egymással, ahogy voltunk, drágám, csak tán közelebb ahhoz, ami elmúlt. És gazdagabbak a múltunk képeivel, s az apró tárgyakkal, amikkel ő játszott valaha. S ezek nem hagyhatnak minket itt, amíg csak élünk.

Az asszony nem sírt, meg sem moccant, s még lélegzeni sem látszott.

- Ó, kedvesem, Elisabeth, mondd, hogy hiszed: visszatér hozzánk, nemsokára visszatér - kiáltotta izgatottan. - De ne feküdj itt csendesen és

csüggedten. Itt lesz újra, ha tavasz köszönt ránk. Hinned kell ebben drágám, én kedvesem.

S a mellette pihenő mozdulatlan arcot lágyan simította meg nagy és gyengéd ujjaival.

6.

Hajnali derengésben surrant ki a házból, s fürgén vágott neki a cardiffi országútnak. Fagyos rettenet szorította össze a szívét, s elcsodálkozott: miért is akar ő elmenni egyáltalán? A félelem súgta meg neki, hogy ha kivárja az istenhozzádot, nem képes elhagyni azt a kőházat, még India kedvéért sem.

Az ég alja már szürkült, mikor elhaladt a legelők mellett, ahol egykor rakoncátlanul futkározott, s a kőbánya mellett, melynek barlangjában rablópandúrt játszott a barátaival - s mindig őt választották közfelkiáltással Wild Wagnek vagy Twym Shone Cattynek.

A hegyeket mintha kartonból vágták volna ki, hegyesen meredtek előtte, vonulataikat ezüstös derengés szegélyezte. Enyhe hajnali szellő futott végig a lejtőkön, friss és édes illatú; a nedves föld s lomb szagát hozta magával. A lovak nyihogtak, nyerítettek feléje, ahogy elhaladt mellettük, aztán közelebb léptettek hozzá, s gyengéden nyomták arcához puha orrukat. A félhomályban, az éjszaka elkésett bogarait csippentgető madarak csapata izgatott csiviteléssel rebbent fel közeledtére.

Napkeltére újabb mérföldeket hagyott maga mögött. S ahogy a sárga gömb kibukkant a csúcsok mögül, s megfestette a hegyek rongyos felhőit, Henry vastag fátylat borított a múltjára. A kínt és a magányt, mely vele bandukolt a sötétben ellökte és hátrahagyta. Cardiffhoz közeledett. Új vidékre ért, amelyet sohse látott még, és a pompás és ragyogó reggeli horizont alján mintha India zöld koronái csillantak volna meg.

Ismeretlen nevű falvakon vitt át az útja, durva kunyhók kicsiny raja közt, s az emberek úgy néztek rá mint egy idegenre. Henry nagyon élvezte ezt. Ő is mindig megbámulta az idegeneket, végzetüket álmodta maga elé, s a kéjes titkokat, melyek útnak indították őket. Ez a név: “Idegen”, roppant célokra törő, jelentős személyekké növesztette őket. És most ő volt az “Idegen”, akivel az emberek foglalkoznak, s biztos tisztelettel bámulják

meg. Szerette volna kikiáltani: “Én útban vagyok az Indiák felé!” - hadd nyíljanak csak tágra az ostoba szemek, s tiszteljék őt még jobban. Gyermeteg, gerinctelen lények - vélte róluk. Álmodozás nélküli fajta, meg sem próbálják elhagyni nyomorult, koszos viskójukat.

A táj megváltozott körülötte. A hegyek közül a lágyan ringó, sík mezők széles, határtalan vidékére érkezett. Nagy vakondtúrások kerültek elébe, olyanok, akár a roppant hörcsögodúk, s belőlük piszkos, fekete emberek lábaltak elő, szeneszsákokkal a hátukon. A bányászok egy telken felhalmozott kupac tetejére ürítették zsákjukat, aztán visszabújtak a vakondtúrásokba. Henry megfigyelte, milyen görnyedten ballagnak vissza, mintha még mindig a földre húzná őket a teli zsák.

Elrepült a délelőtt, a hosszú, tiszta délután is, s ő még mindig gyalogolt. A levegő új illattal telt meg, a tenger édes, nehéz leheletével. Legszívesebben futásnak eredt volna, mint egy szomjas paripa. Alkonyatkor fekete felhők csapata gyülekezett az égen. A szél süvöltése havat jelzett, s a füvek meghajtották fejüket.

A kitörni készülő vihar sem állította meg, míg csak az ólmos eső nyílhegyei nem verték az arcát, s a hideg be nem bújt a kabátja alá is. Az út egyik oldalán elszórtan álltak a házak, de Henry egyikben sem próbált menedéket vagy ennivalót kérni. Nem ismerte a hely szokásait, sem az árakat, öt fontját pedig érintetlenül kell megőriznie Cardiffig.

Végül is, amikor keze már elkékült, s vad ólmos esőcseppek tapadtak az arcára, egy elhagyatott kőpajtába mászott be, ami telis-tele volt nyári szénával. Bent meleg volt és csend a fülébe harsogó szél után. A széna mézédes illatot árasztott. Henry befúrta magát a lágy alomba, és elaludt.

Az éjszaka sötétjében ébredt. Félálomban visszaemlékezett rá, hol is van, s hirtelen panaszos és elnyújtott hangon szólaltak meg azok a gondolatai melyeket előző nap kivetett magából.

- Milyen ostoba vagy - szólt az egyik -, emlékezz a nagy szobára, a piszkavasra, a lobogó tűzre! Hol vannak? Nem látod soha többé! Elmúltak, mintha csak álmodtad volna, s te nem tudod, hová szöknek el az álmok. Milyen ostoba vagy!

- Nem, nem, figyelj rám! Gondolj csak énrám! Miért nem vártad meg Elisabethet? Csak nem féltél? Bizony megijedtél. Gyáva ez a fiú, testvérek! Megijedt egy szalmahajú lánytól - egy bérlő lányától.

Egy szomorú, fáradt hang szólt hozzá.

- Gondolj anyádra, Henry. Meredten és csendben feküdt, mikor utoljára láttad őt, s te nem mentél oda hozzá. Csak az ajtóból néztél vissza rá, mikor elhagytad. Talán meg is halt már, sebzett pillantással a szemében. Hogy számolsz el ezzel? És Robert, az édesapád, idézd magad elé őt. Milyen magányos, szomorú, elhagyatott! Ez a te műved Henry, mert Indiába akartál menni, s nem törődtél senki mással.

- S mit tudsz a jövődről? - kérdezte egy vékony, reszkető hang. - Fagyos lesz, és talán te is megfagysz. Vagy valami idegen megöl a pénzedért, ha még oly kevés is. Történt már ilyen. Mindig volt mögötted valaki, aki gondoskodott rólad, s a kényelmedet óvta. Éhen fogsz halni! Megfagysz, meghalsz, én jól tudom!

S akkor a pajta zajai is belevegyültek üldözői hangjába. A vihar elvonult, de a sarkokból végeérhetetlenül sóhajtott a szél, kísérteties szomorúsággal. A bánat jajveszékelt benne olykor-olykor s zörgött a széna is, mintha minden szalmaszál külön izegne-mozogna, titkos mozdulatokkal. A sötétben denevérek repkedtek, apró fogaikat csikorgatva, s rémesen sikoltoztak az egerek. Úgy látszott, mintha denevérek és egerek bámulnák őt a homályból, apró, aljas szemekkel.

Azelőtt is magára maradt néha, de soha nem volt ilyen végzetesen egyedül, új dolgok között, ismeretlen helyen. Rettegés kélt és kavargott a mellében. Az idő haszontalan féreggé változott, mely egy csöpp morzsa után kúszik, megáll, ingatja vak fejét, s csúszik tovább megint. Úgy tűnt, hogy lassan úszó felhőkként órák húztak el fölötte, míg a félelemtől reszketve feküdt. Végül egy bagoly repült be, és ott körözött felette, eszelősen huhogva. A fiú túlfeszített idegei felmondták a szolgálatot. Sírva rohant ki a pajtából, neki a cardiffi országútnak.

Második fejezet

1.

Több mint egy évszázadig várakozott türelmetlenül Britannia, míg Spanyolország és Portugália a pápa áldásától kísérve felosztotta az Új Világot, s őrizte birtokait minden külső betolakodótól. Keserű dolog volt Angliának a tenger börtönében élni. Végül is Drake áttörte a sorompókat, s kihajózott a tilalmas óceánra a kicsiny Golden Hind fedélzetén. A spanyolok roppant vörös hajói Drake-et szemtelenül csipkelődő szúnyognak vélték, bosszantó rovarnak, akit zümmögéséért agyon kell csapni. De amikor a szúnyog halálra sebezte úszó kastélyaikat, felgyújtott egy-két várost, s tetejébe utat nyitott az Istmuson keresztül a szent kincsekhez - kénytelenek voltak elképzeléseiket megváltoztatni. A szúnyogból lódarázs, skorpió, vipera, sárkány lett. El Draque-nak keresztelték el, s az Új Világban félni kezdtek az angoloktól.

Amikor Anglia és a tenger legyőzte az Armadát, a spanyolok eszüket vesztették ettől az új hatalomtól, hisz olyan apró szigetből nőtt naggyá. Nagy szomorúsággal gondoltak a ragyogó érchajókra, melyek a tenger fenekén pihentek vagy pozdorjává zúzódtak az ír partokon.

Britannia aztán kinyújtotta kezét a karib-tengeri szigetek után is. Néhány szigetet gyűrt hatalma alá, Jamaicát, Barbadost. Most már a gyarmatokon lehetett eladni a hazai sziget termékeit, s Anglia elkezdte betelepíteni új birtokait. Másodszülött fiúk, tékozlók, tönkrement urak szálltak hajóra az Indiák felé. Pompás módja volt ez a veszélyes embertől való megszabadulásnak. A királynak csak földet kellett adományoznia Indiában, és kifejezni azt az óhaját, hogy bizonyos alattvalója az új birtokán éljen, és mívelje meg dús földjét az angol korona javára. A tengerre szálló hajók zsúfolásig teltek gyarmatosítókkal, hamiskártyásokkal, csirkefogókkal, eretnekekkel, pápistákkal - s mind bírni akarta a földet, és nem megművelni. A portugál és a németalföldi rabszolgaszállító hajók nem tudtak elég gyorsan fordulni, fekete árujukkal Afrikából, hogy ellássák a munkásokat követelő gazdák növekvő igényét.

A bűnözőket összegyűjtötték a börtönökből, a csavargókat London utcáiról, a templomban napestig lézengő koldusokat, s mindazokat, akik

boszorkányság, hűtlenség, lepra vagy pápistaság gyanújába keveredtek, s ezeket szerződés-kötelezettséggel küldték az ültetvényekre. Micsoda ragyogó terv: kielégíti a munkásszükségletet, és a korona tulajdonképpen pénzt kap azokért az értéktelen lelkekért, akiket egykor táplált, ruházott és felakasztatott. Ebből még több is kisajtolható. A kormány által aláírt ívnyi szerződéseket bizonyos hajók kapitányainak adták el úgy, hogy a nevek helyét üresen hagyták, s ezek azt az utasítást kapták, hogy teljes titoktartással kezeljék az ívekre beírt neveket.

Egész kávé-, narancs-, nád- és kakaóhegyek nőttek ki a földből, és elöntötték a szigeteket. Természetesen némi fennakadást okozott, ha a szerződések ideje lejárt. De London sikátorai elég gyorsan neveltek rabszolgákat, mert tudj' isten! a királynak mindig volt elegendő utánpótlása ellenségeiből is.

Anglia tengeri hatalommá nőtt, kormányzói, palotái, hivatalnokai voltak az Új Világban, Liverpoolból és Bristolból pedig a kézműves árukkal megrakott hajók egyre nagyobb számban vágtak neki az óceánnak.

2.

Hajnalhasadtakor Henry beért Cardiff külvárosába. Rettegése elszállt, friss csodálkozás virágzott ki benne. Mert milyen hihetetlen is ez a házakból épült város, egyik sor a másik után, és nincs köztük kettő egymáshoz hasonló, csapatuk úgy nyúlik el a végtelen sárban, mint egy menetoszlop. Elképzelni sem tudott ilyen nagyszerűt, amikor az emberek a városokról beszéltek.

A kereskedők felhúzták a redőnyöket, és kiteregették a portékát - Henry tágra nyitott szemmel bámulta meg valamennyit, ahogy elhaladt mellettük. Egy hosszú utcán vágott be, s végül a dokkoknál kötött ki - az árbocok akár a sarjadó búzamezők. És a barna kötélzet csomói és pókhálói az összevisszaság őrületéről vallottak. Néhány hajóba bálákat, hordókat és vágott állatokat rakodtak; mások furcsa külföldi ládákban és szalmafonatú zsákokban ontották áruikat duzzadt bendőjükből. A dokkok körül a szörnyű sürgés-forgás izgalma terjedt. Mint amikor otthon sátrakat vernek a vásárhoz, a fiú ugyanazt az ünnepi bizsergést érezte magában.

Az egyik berakodó hajóból harsány ének tört elő, szövege tiszta, gyönyörű, - idegen szavakon szólt. A lágy hullámokat verő víz olyan gyönyört ébresztett a fiúban, hogy szinte kínnak tetszett. Úgy érezte, hogy ismert és szeretett helyre érkezett haza, hosszú napok és éjszakák eszelős önkívülete után. Most egy imbolygó bárkán hatalmas ének szállt fel megannyi torokból. Barna horgonya kiemelkedett a vízből, vitorlái lecsavarodtak árbocairól, és belekaptak a reggeli szélbe. A hajó kifutott az öbölből, s lágyan siklott a csatornán. A fiú tovább sétált. Oldalukra fordított hajókat látott, s a mindenféle óceánokból rájuk tapadt csigák és kagylók fénylettek feléje. Az ácskalapácsok gyorsan és serényen csattogtak itt. Hullt a forgács vasból és fából, s a hangtölcsérek üvöltései erősítették fel a kemény parancsokat.

Már jó magasra hágott a nap, s Henry megéhezett. Lassan baktatott vissza a városba, hogy valahol megreggelizzék - még az étkezésért sem szívesen hagyta ott a rakodót. Ezidőtt már a toborzó emberkufárok és a tengerészekre vadászó hamiskártyások is kibújtak barlangjaikból. Itt-ott borzas, álmos szemű asszonyok surrantak hazafelé, mintha félnének, hogy megperzseli őket a napsugár. A parton a hajósok a fal mellett lebzseltek, dörzsölték a szemüket, és az időjárás áruló jeleit kémlelték az égen. Henry próbálta elképzelni, mi mindent láthattak ezek az emberek eddigi tengerészéletükben. Hirtelen egy taliga- és kordésor elől kellett elugrania, amely ládákkal és bálákkal indult a hajókhoz; aztán nyomban rá egy másik vonuló sor elől, mely a tengerentúlról érkezett árukkal volt megrakva.

Végül egy forgalmas kocsmához ért. A “Három Kutyához”, így címezték, s a cégérén ott lapultak a kutyák, nyugtalan tevékhez hasonlítottak a megszólalásig. Henry belépett az emberekkel zsúfolt fogadóba. S egy kövér, kötényes embertől kérdezte meg, kaphat-e itt reggelit.

- Van-e pénzed? - kérdezte a fogadós gyanakvón.

Henry egy aranypénzt csillogtatott meg a tenyerén, amúgy hetvenkedőn. A kötény hétrét görnyedt előtte, s udvariasan tessékelte beljebb. Henry reggelit rendelt, s bámészkodva nézett körül a fogadóban.

A szobában a hosszú asztalok körül, a falnak támaszkodva rengeteg ember üldögélt; még a földre is jutott belőlük. Egy kis szolgálólány járkált fel és alá közöttük, tálcáján italokkal. Volt köztük itáliai, Genova és Velence hajóiról, melyeken különleges faanyagot és fűszert szállítottak, ami

teveháton érkezett a szárazföldre az Indiai-óceántól Bizantiumig. Aztán franciák is voltak ott Bordeaux és Calais borhajóiról, néha egy-egy szögletes arcú, kék szemű baszk is elvegyült közöttük. Az Északi-óceán bálnavadászait svédek, dánok és finnek képviselték; bűzlöttek a bálnazsírtól. Egy-egy asztalnál nyers hollandusok ültek: fekete rabszolgákkal kereskedtek Guinea és Brazília közt. A sok idegen ember között elszórtan néhány cambriai farmer ült. Ijedtnek, büszkének, magányosnak látszottak. Sertést és bárányt hoztak föl vidékről, hogy ellássák velük a hajókat, s most kínálgatták portékájukat, hogy még az éj leszállta előtt hazaérhessenek. A parasztok a király egyenruhájába bújtatott három haditengerész védelmébe húzódtak, az ajtó körül beszélgettek egymással.

Az ifjú Henry megmerült a helyiség kellemes zsivajában. Új hangokat hallott, és új arcokat látott: a génuaiak fülkarikáit, a hollandok rövid késszerű kardját s különféle arcszíneket, az égővöröstől a szélcserzett barnáig. Ott állt volna egész nap, anélkül, hogy észrevette volna az idő múlását.

Egy hatalmas kéz kapta el a könyökénél, egy kéz, melyet kesztyűként borítottak a bőrkeményedések, s Henry egy ír matróz széles és jámbor arcába meredt.

- Ugye, hogy nem veted meg egy becsületes corki tengerész társaságát, ifjú ember, még ha Timnek hívják is? Leülsz melléje? - Ahogy beszélt, erőszakosan feszült neki a szomszédjának, s félrelökte. Szűk helyet szorított a pad végén a fiúnak. Az írekkel senki emberfia sem vetekedhet az erőszakos udvariasságban. S Henry leült, de nem tudhatta, hogy a corki tengerész meglátta az ő aranyát.

- Szívesen - felelte. - S merre szokott hajózni?

- Eh! Ahová csak hajó indul, ott hajózok én - vágta rá Tim. - Én egy becsületes tengerész vagyok Corkból, s más bajom sincs, csak az, hogy egy huncut garas se csörög a zsebemben soha. Épp abban töröm a fejem, hogy fizetnem kell ezért a pompás reggeliért, és most sincs egy huncut garas se nálam - folytatta éneklő hanglejtéssel.

- Ugyan, ha nincs pénzed, majd veszek neked reggelit - de akkor mesélj nekem a tengerről meg a hajókról.

- Tudtam, hogy úriemberrel van dolgom - rikoltott Tim. - Tudtam attól a pillanattól fogva, hogy a szemem kikötött finom alakodon. Nos, egy kis italt kezdetnek? - s italért kiáltozott, anélkül, hogy Henry beleegyezését várta volna. Amikor elébük tették, szeméhez emelte a barna folyadékot.

- Uisquebaugh-nak nevezik ezt az írek. Az élet vizét jelenti. Az angolok whiskynek hívják - vagyis víznek. Hogyisne! Ha a víz ilyen csudás volna, s ilyen tisztességesen csillogna, mint ez itt, felhagynék a vitorlázással, s az úszásra adnám a fejem - harsogón nevetett, s fenékig hörpölte ki a poharat.

- Én az Indiákra készülök - jegyezte meg Henry, azzal a szándékkal, hogy visszatérítse Timet a tengerről várt mesékhez.

- Indiákra? Magam is, méghozzá holnap reggel, Barbados felé, késeket, sarlókat s ruhaféléket viszünk az ültetvényeknek. Jó a hajó - bristoli hajó, csak a kapitány kemény ember, csupa szigorú vallásosság, mert hisz a plymouthi kolóniából jött. Kénkövet lehel rád, s ezt hívja imának meg bűnbánatnak, de azt hiszem, ő is örömét leli minden elkárhozásban. Mi is elkárhozunk mindnyájan, ha úgy lesz, ahogy mondja. Az ő hitét én ugyan nem értem. Nincs benne egy Ave Maria sem, hogy lehet hát az akkor igazi hit?

- Azt gondolod - hogy talán én is elmehetnék veletek a hajón? - kérdezte elfúlón Henry.

Tim szemhéjai rácsukódtak árulkodóan csillogó pillantására.

- Hiszen, ha lenne tíz fontod - bökte ki óvatosan, s aztán, hogy a fiú arcát elborulni látta: - úgy értem öt...

- Csak négy van most, meg valamennyi - közölte Henry szomorúan.

- Nos, négy is megteszi. Ideadod a négy fontodat, és én beszélek a kapitánnyal. Ha jobban megismered: nem is olyan rossz ember, csak épp furcsa, meg vallásos is egy kicsit. Na, ne nézz már így rám. Velem jössz. Nem szaladok el egy olyan fiú négy fontjával, aki még a reggelimet is kifizette. - Széles mosoly virult az arcán.

- Gyere - hívta Henryt -, igyunk arra, hogy velünk jössz te is a Bristol Girlön. Nekem egy Uisquebaugh-t, neked meg oportói bort! - Aztán megérkezett a reggeli, s ők nekiláttak. Néhány falat után Henry bemutatkozott:

- Henry Morgan a nevem. Hát téged hogy hívnak azonkívül, hogy Tim?

A tengerész szívből nevetett.

- Nos, ha nekem volt is valaha más nevem a Timen kívül, az valahol egy corki keréknyomban karikázik. Apám meg anyám meg se várták, hogy elárulhassák nekem a nevemet. A Tim meg úgy ragadt rám, anélkül, hogy adták volna. Ez afféle szabad név, felveszed, s a kutya se törődik vele. Éppúgy, ahogy az eretnekek apró cédulákat szórnak el az utcán, aztán eloldalognak, hogy észre se vegyék őket. Tim, ezt valahogy a levegővel is magadba szívhatod, és senki se bánt érte.

Befejezték a reggelizést, aztán kiléptek az utcára: a kordék, a narancsárusfiúk s a házaló vénasszonyok forgatagába. A város hangosan kínálta ezernyi portékáját, s úgy tűnt, mintha a világ ijesztőn messzi sarkaiból csak azért hozták volna a hajók legfinomabb áruikat, hogy itt, Cardiff poros pultjain szemétként halmozódjanak föl: ládaszám a citromot, kávét, teát és kakaót, csillogó keleti szőnyegeket, India titkos porait, melyek látni engedik azt, ami nincs, s gyorsan röppenő gyönyörrel ajándékoznak meg. Az utcákon boroshordók és földesszínű palackok sorakoztak, Noir és Peruvia lankáinak partjairól.

Odaértek a rakodóhoz és a gyönyörű hajókhoz. Kátrány, napégette kender szaga s a tenger édes illata fuvallt rájuk a víz felől. Végül messze, lent az öbölnél Henry észrevette a nagy fekete hajót, melynek orrán festett betűkkel állt: Bristol Girl. S a város és az összes lapos kis bárka csúnyának és jelentéktelennek tűnt fel a tengerek e királynője mellett, ívelten hajló vonalai, az a tapintható bizonyossága oly pezsdítőn hatott rá - a lélegzete majd elfúlt a gyönyörtől. Árbocaihoz új fehér vitorlák tapadtak, mint selyemhernyók karcsú gubói; fedélzetén csillogott a friss, sárga festék. Egy lassú hullám taraján ringatózott könnyedén himbálózva, követelőzőn és türelmetlenül, mintha nyomban szárnyra akarna kelni képzeleted bármely országába. Egy fekete Sába királynője a kikötő otromba barna ladikjai közt.

- Fenséges hajó, pompás hajó - kiáltott fel Henry álmélkodva.

Tim büszke volt.

- Gyere csak a fedélzetre, és nézd meg a felszerelését, vadonatúj. Majd beszélek a kapitánnyal.

Henry megállt a hajóközépen, a nagyra nőtt tengerész pedig a tat irányába indult el, s egy ösztövér, csontvázszerű, nyűtt egyenruhás ember előtt lekapta a kalapját.

- Van itt egy fiú - mondta úgy, hogy Henry ne hallhassa -, egy fiú, aki belebolondult Indiába. Azt hiszem jó hasznát venné, uram.

A kapzsi kapitány összevonta a szemöldökét.

- Elég erős a fiú ahhoz, hogy a szigeteken is megfeleljen, kormányos? Annyian halnak meg egy hónap alatt, s aztán csak bajba kerülsz a következő utadnál.

- Itt van uram, ott hátul. Nézze meg csak maga is, ahogy ott áll. Erős testű, jókötésű fickó.

A kapzsi kapitány végigmérte Henryt, szemét megjáratta izmos lábán és domború mellén. Helyeslése nőttön-nőtt.

- Erős fiú, megjárja. Ügyes fogás volt, Tim. Kapsz érte italravalót, a tengeren meg dupla fejadag rumot. De tud-e valamit a szerződésről?

- Egy szót se.

- Akkor ne is tudjon. A konyhára oszd be, hadd higgye, hogy az útiköltséget dolgozza le. Nem szeretem a sírás-rívást, kivált, ha felriasztja a kikötő őrségét. Majd észreveszi, ha ott lesz. - A kapitány elmosolyodott, és otthagyta Timet.

- Velünk jöhetsz a hajón - kiáltotta oda a tengerész, s Henry szinte megbénult a gyönyörűségtől. - De - folytatta Tim komolyan - négy font nem elég az átkeléshez. Egy kicsit dolgoznod is kell, amíg mi hajózunk.

- Akármit - mondta Henry -, akármit elvégzek, csak veletek mehessek.

- Akkor menjünk a partra, s igyunk pompás, nagyszerű utunkra! Egy Uisquebaugh-t nekem, neked meg abból a felséges borból.

Egy ócska kimérésbe ültek be; a falon véges-végig különféle méretű és űrtartalmú bütykösök, a kis pintes flaskótól az óriás demizsonokig. Egy idő után énekelni kezdtek, az ütemet a kezükkel verték ki, és ostobán vigyorogtak egymásra. De aztán a tüzes oportói bor valami kellemes szomorúságot ébresztett a fiúban. Észrevette, hogy könnyek szöknek a szemébe, s ennek szinte örült. Hisz ez megmutatja Timnek, hogy neki is van bánata, hogy nem csak kócfejű fickó, aki kézzel-lábbal kapálózik az Indiákért. Szerette volna kiönteni a szívét.

- Tudod, Tim - kezdte mesélni -, van ott egy lány, ahonnan jöttem, úgy hívják Elisabeth. A haja merő arany - színarany, mint a napkelte. Azon az éjszakán, mikor eljöttem, csak füttyentettem neki, s ő kijött hozzám a

sötétbe. Az ég sátorként borult ránk, hideg volt. S ő sírt, sírva kérlelt, hogy maradjak, még akkor is, amikor a pompás dolgokkal, csecsebecsékkel, selymekkel vigasztaltam, amiket neki hozok majd nemsokára. Nem tudtam megnyugtatni egy cseppet sem, s nagyon elszomorít, ha arra gondolok, hogy sírt a búcsúzásnál. - Henry szemét elöntötték a könnyek.

- Tudom - visszhangozta Tim lágyan -, tudom, milyen szomorúság ül az emberen, ha el kell búcsúznia egy lánytól, mert indul a tengerre. Nem hagytam-e én ott százat is - és milyen gyönyörűeket -, de itt van neked egy friss kupa, fiú. A bor, amit a férfi iszik meg, többet használ az asszonyoknak is, mint Franciaország minden édessége. A bor minden asszonyt megszépít. Ha ezek a drága lények csak egy fontnyi bort tennének ki az ajtajukba, mint a szenteltvizet a templomoknál - több házasságot kötnének a városokban. A férfiak sohasem ismernék a sóvárgást mások tekintete után. De ha még egy kupával iszol ebből a felséges borból, szegény fiam, egy hercegnőt is elhagynál.

3.

Az Indiákra készültek - a pompás, messzi Indiákra, amelyről a fiú oly sokszor álmodott. Az óriás reggeli nap még a szürke köddel küszködött, amikor a tengerészek, mint egy felbolydult méhkas izgatott lakói özönlötték el a fedélzetet. Kurta parancs csattant, és matrózok kúsztak fel a kötélzetre, hogy megerősítsék az árbocokat. A csörlőt tekerő hajósok a vasmacska dalát énekelték, míg a tengerből lassan bukkantak fel a horgonyok - s ázott, barna pillangókként csüngtek a hajó oldalán.

Fel, az Indiákra! - tudták a kibomló fehér vitorlák is, kényesen dagadoztak, mint valami selyemruhák; tudta ezt a fekete hajó is, büszkén páváskodott a habzó dagály hátán, illegette magát a friss, enyhe reggeli szellőben. A Bristol Girl óvatosan siklott ki a kikötőből, le a hosszú csatornán.

A köd lassan szállt fel a levegőbe. Cambria partjai egyszerre kéken ragyogtak, aztán elsápadt ez a kékség, mígnem egyenes horizonttá mosódott, akár egy őrült lázálom sivataga. A fekete hegyek - már csak felhők, aztán sápadt füst incselkedései; Cambria párolgott el így, mintha sohasem is létezett volna.

Porlock kikötője mellett haladtak el, majd eltűnt Illfracombe és a többi, Devon határai közé szorított ködös falucska is. Az enyhe, kellemes szél Stratton és Camelford mellett hajtotta őket tovább. Cornwall is levált mögöttük - egyik mérföld a másik után. Aztán Britannia meredeken előreszökkenő álla: Land’s End, és ahogy dél felé kerültek, Winter is elmaradt végül.

Már háborgott a tenger, és a hajó, mint valami erős, inas szarvas haladt a szél üvöltő kutyái előtt; repítették a vitorlák s a pányvák. A szél a Tél honából szabadult nekik északról, de a Bristol Girl a szemébe nevetve hajózott le délnek.

Hideg volt. A fagyos kötélzet - egy őrült óriás roppant hárfájának húrjaiként pengett a szélben, a vitorlarudak s a csapkodó vásznaknak nyögték el bánatukat.

Négy nap vad és szűnni nem akaró vihara kergette őket a tengeren, de a hajósok gyönyörűséggel fogadták a harcot. A matrózok a hajó orrába gyűltek, s ott hetvenkedtek a Bristol Girl gyorsaságával, jólépítettségével. Henry ujjongott, mint egy fiatal isten. A szél őrjöngése - az ő őrjöngése volt. Egy árbocba kapaszkodva állt a fedélzeten, arccal a szélnek, állával úgy vágta a szelet, mint a hajóorr a vizet, s valami szent elragadtatás töltötte el, majd kirobbant belőle a kínba csapó öröm. A hideg szárazra fújta a szemét, s így jobban látta a körötte terjeszkedő roppant távolságot. Régi vágyát új tetézte. A szél azt a vágyat ébresztette benne, hogy messze repítő szárnya legyen, és az egész végtelen égen kalandozhasson. A hajó imbolygó, bukdácsoló börtön volt a számára, hiszen szállni szeretett volna fel s előre. Ah! istennek lenni, viharon lovagolni! S nem alatta! Ez a szelek mérgezése: vágy, melyet újabb vágy olt, és újabb sóvárgást szül. Mindenható hatalomért imádkozott, és az elemek ismeretlen erőket fújtak izmaiba.

Aztán éppoly gyorsan, ahogy imént kiengedték az évszakok ördög-szolgái, elapadt a szél, s tiszta, ragyogó tengert hagyott maga mögött. A hajó teljes vitorlázattal repült: passzátszél hajtotta. Friss, drága szellő ez a mennyekből, a Hajózás Istene leheli a karcsú vitorlásokra. Minden izgalom lecsillapodott bennük: a matrózok zabolátlan, erős gyerekekként játszottak a fedélzeten - a passzátszélben fiatalos boldogság rejtezik.

Vasárnap: a komor félelem baljóslatú napja a Bristol Girlön. Henry befejezte munkáját a konyhában, s felment a fedélzetre. Egy vén tengerész

ült a fedélzeti lejáratnál, s egy hosszú kötelet sodort. Mintha minden ujja külön gondolkodott volna munka közben, gazdájuk sohasem tekintett le rájuk. Apró kék szeme a tengerészszemek szokásához híven keresztülnézett a tárgyakon.

- No, meg akarod tanulni a csomózás titkát? - kérdezte, anélkül hogy szemét leemelte volna a horizontról. - Nos, hát csak figyelned kell. Én már olyan régen csinálom ezt, hogy vén fejem el is felejtette, miként kell; csak az ujjaim emlékeznek rá. - Ha odagondolok, hogy mit is csinálok, rögtön összezavarom. Matróz akarsz lenni? S egy nap felmászni az árbocra?

- Szeretnék, ha meg tudom tanulni ezeket a dolgokat - válaszolta Henry.

- Nem olyan nehéz megtanulni. Az első, amit mégis meg kell tanulnod: elviselni sok mindent, amiről a szárazföldiek még csak nem is hallottak. Ez az első. Elég kegyetlen dolog, de élni se tudsz nélküle, ha egyszer megízlelted. Egyszer már én is partra akartam tenni testem rozzant bárkáját, s még egy tucatnyi évre egy tűzhely mellett lehorgonyozni. Tűnődni egy kicsit, aztán meghalni. De minden hiába. Egyszer csak azt érzem, hogy a lábam megindul, hogy valami hajó fedélzetére vigyen.

A hajóharang éles kongatása szakította félbe.

- Gyere - mondta -, a kapitány vad meséi következnek.

A csontváz arcú kapitány istenével felfegyverezve a legénység előtt állt. Az emberek félve néztek rá, ahogy az apró madarak bámulják a közelükbe csúszó kígyót, mert szeméből hit lövellt, és harag csapott ki keskeny ajkán.

- Isten csak rettentő erejének egyetlen morzsájával fricskázott meg benneteket - kiáltotta. - Kisujjának erejét mutatta nektek, hogy megbánhassátok bűneiteket, mielőtt ordítva buktok a pokol tüzére. Amikor az Úr nevét halljátok a rettentő szélből, bánjátok meg kicsapongásaitokat s az Isten káromlását. Ah! még a bűnös gondolataitokért is meg fog ő büntetni.

- Példabeszéd a tenger: egykor majd fojtogatja torkotokat jeges kezével, s reszketni fogtok a rémülettől. De most, hogy elmúlt a vihar, elfelejtettétek ezt. Vidámak vagytok, nincs bennetek töredelem. De fogadjátok meg az Úr intő leckéjét! Bűnbánatot! Bűnbánatot! Haragja különben elpusztít benneteket!

Karját őrjöngve tárta szét, és a szánandó magányos holtakról beszélt, akik emberi bűnökért szenvednek és kárhoznak el. Aztán oszoljt parancsolt a megrémült embereknek.

- Nem így van az - mondta a vén tengerész haragosan Henrynek. - Egy szót se higgyél az őrült beszédből. Akárki támaszt is vihart - isten vagy ördög -, a maga kedvéért teszi, és örömét leli benne. Aki ilyen szelet kavar, nem nagyon törődik egy végtelenségben úszó bárka forgácsával. Lennék csak isten vagy ördög, tudom, én sem törődnék vele.

Az utolsó szavaknál Tim, a kormányos is megérkezett, és bátorítóan karon fogta Henryt.

- Így igaz - mondta. - De nehogy visszakerüljön hozzá, hogy efféle dolgokról locsogsz, vagy akár oda is figyelsz rájuk, különben a hétágú korbács végével bizonyítja be néked az Isten hatalmát. A kapitány meg az Isten túl nehéz legények annak, aki csak lábosokat mosogat a konyhában.

A passzátszél szüntelenül fújdogált, s amikor Henry végzett a mosással, súrolással: szóba elegyedett a matrózokkal - segített a kötélzet körül, árbocra mászott, s megismerte a kormány szerkezetét s részeinek nevét. A matrózok csendes, udvarias fiút becsültek benne, aki úgy nézett rájuk, mintha a szavuk nagy ajándék lenne, s ők bölcs, kedves férfiak, mert elmondják néki mindezt, így hát mindenre megtanították, amit csak tudtak, hisz ez a fiú nyilvánvalóan a tengerre született. Henry megtanulta a rövid vagy hosszú, vontatott matrózdalokat, a gyors, ideges éneket s a lassú, lágy melódiájú ritmusokat, s velük énekelte a halál, a lázadás s a vér tengeri dalait. Ajkán megszólalt a tengerészek különösképp szókimondó káromkodása is: a mocsok, az istenkáromlás és a borzadály kifejezései, melyek az ő száján jelentésüket végképp elvesztve, valahogy tisztára mosódtak.

Éjszakánként pedig csendesen meghúzódott, amikor az emberek valóságos és elképzelt csodákról meséltek; mérföld hosszú kígyókról, melyek körültekeredvén összeroppantották és felfalták a hajókat; aztán hatalmas teknőcökről, melyeknek hátán fák és folyók és egész falvak terültek el, s ötszáz évenként merülnek alá. Az imbolygó lámpák alatt arról járta a szó, hogy a finnek halálos vihart tudnak támasztani bosszúból; hogy vannak tengeri patkányok; odaúsznak a hajókhoz, lyukakat rágcsálnak a bordázaton, s a hajók elmerülnek. Borzongva beszéltek arról, hogy aki csak egyszer megpillantja az iszonyú, nyálkás tengeri szörnyet, sohasem látja

meg többé a partot, mert átok száll rá. Meséikben vízsugarak lövelltek, s tengeri tehenek nyögtek, melyek éppúgy szoptatják borjaikat, mint a szárazföldiek, és kísértethajók vitorláztak az óceán örökkévalóságában, egy elveszett kikötőt keresve, s a kormányt napszítta csontvázak igazgatták rajtuk. Henry ott feküdt közöttük, s lélegzetvisszafojtva itta szavukat.

Egy ilyen éjszakán Tim nyújtózott egyet, s azt mondta:

- Mit sem tudok a ti óriáskígyóitokról, s hál' isten nem láttam a tengeri szörnyet sem. De tudnék én is mesélni valamit. Figyeljetek csak ide.

- Akkor esett meg, mikor olyan gyerek voltam, mint ez itt. Kalózhajón vitorláztunk ide-oda, hányódtunk a tengeren, és azt csíptünk föl, amit csak tudtunk - néha egy-két fekete rabszolgát, olykor pedig aranygyűrűket spanyol hajóról, ha nem tudta megvédeni magát. Választott kapitányunk volt, de iratunk aztán semmi. Mindehhez különféle zászlókat tartottunk fenn a hajóhídon. Ha a távcsövünkbe beugrott egy hadiárbocos, akkor előszedtük azt, amelyik éppen kellett. De hadd folytassam tovább. Egy reggel a jobb oldalon egy kis hajót pillantottunk meg: vitorlát bontottunk, hogy lerohanjuk. S úgy is lett. Spanyol hajó volt, s nem vitt mást, csak sót és cserzetlen bőrt. Amikor azonban felforgattuk a kabinokat, egy magas, fekete hajú, karcsú nőre bukkantunk, domború fehér homloka volt s olyan formás ujjai, amilyeneket azóta se láttam a két szememmel. Persze áthoztuk hozzánk, nem is bántottunk ott mást. A kapitány a parancsnoki hídra kísérte a nőt, de a kormányos megállította őket. - “Szabad legénység vagyunk - kezdte -, s te választott kapitány. Add ide az asszonyt - mondta -, mert ha nem kapjuk meg, lázadás lesz itt egy perc alatt.” A kapitány körülnézett, összevonta szemöldökét, de a legénység is farkasszemet nézett vele. Így hát vállat vont, nevetni kezdett - csúnya nevetés volt, annyi szent. - “S hogy osztoztok majd?” - kérdezte, mert arra várt, hogy nagy verekedés lesz az asszony körül. De a kormányos kockajátékot vett ki a zsebéből, és a fedélzetre dobta. - “Majd ezzel!” - mondta, s egy szempillantás alatt a legénység minden matróza térden csúszva kutatott a kockák után. És akkor jól megnéztem magamnak az asszonyt. És azt mondtam magamban: “Veszélyes nő ez, s az ember kegyetlen dolgokat tudna véghezvinni azzal, akit ez meggyűlöl. Nem, öcsém - mondtam -, jobb lesz, ha kimaradsz ebből a játékból.” De akkor, hirtelen, a fekete asszony a korláthoz rohant, felkapott egy halászhálót, magához ölelte, s a tengerbe ugrott. Egy

másodperc alatt! Odarohantunk a korláthoz, s utánanéztünk - de csak néhány buborékot láttunk.

- Nos, két éjszaka múlt el, amikor az éjjeli őrszem berontott a fedélközbe, a haja égnek állt. - “Valami fehér dolog úszik utánunk - dadogta -, annak az asszonynak nézem, aki átugrott a korláton.” - Persze hogy odarohantunk, s lenéztünk a hajótat korlátjánál. Én ugyan nem láttam semmit, de a többiek esküsznek, hogy hosszú, fehér kezek nyúltak ki a hajó felé; a test nem úszott, mi vontuk magunk után, mintha vasdarab lett volna, a hajó meg mágnes. Elhihetitek, nem sokat aludtunk aznap éjjel. Azok, akik mégis elszenderedtek, nyögtek és hörögtek álmukban. Azt sem kell lódítanom, hogy ez milyen riadalmat keltett.

- Következő éjjel a kormányos jön föl a hajófenékből, üvöltve, mint egy őrült, minden hajaszála megőszült. Megfogtuk, csitítottuk egy kicsit, végre ezt nyögte ki:

- “Láttam! Ó, istenem, láttam. Két hosszú, karcsú kéz, gyönyörű ujjakkal - benyúlnak a hajó oldalán és úgy tépik a bordákat szét, mintha papírból volnának. Ó, ments meg, Uram!”

- Egyszer csak érezzük, megdől a hajó, és süllyedni kezd. Hogy ne szaporítsam a szót, hárman kecmeregtünk ki a partra egy-egy keresztfán; ketten megtébolyultak, szegény lelkek, megvadultak mint a macskák. Sohasem hallottam arról, hogy megmenekültek-e mások is, vagy nem, de én azt hiszem, egy sem. S ezt a saját szememmel láttam; ezért a legborzalmasabb azok közül, amikről itt meséltek. De mondják, világos éjszakákon jól látható, hogy szegény legyilkolt hinduk szelleme a halott da Gamát keresi mindenfelé az égen, az Indiai-óceánon. És azt is hallottam, hogy nem valami kifizetődő dolog a hindukat elcsípni és megölni.

A szakács az első naptól fogva maga oktatgatta az ifjú Henryt. Úgy látszott, szinte vágyik arra, hogy taníthassa. Óvatosan magyarázgatott, mintha minden pillanatban attól félt volna, hogy ellentmondanak neki. Ősz ember volt ez a szakács, szomorú, barna kutyaszemmel. Paphoz hasonlított, néha ostoba tanárhoz, de volt benne valami az orgyilkosból is. Beszédében az iskolázott ember szavai keveredtek London fekete, sivár sikátorainak tisztátalan szólásaival. Udvarias volt, kedves, de csupa rejtett hamisság. Soha senki nem adott neki alkalmat arra, hogy becsületességét bebizonyítsa, mert az a hír járt róla, hogy bárkit elárul, ha csak egy cseppet is kifizetődő.

Melegebb vizekre hajóztak most, melegebb szél hajtotta őket előre. Henry és a szakács a korlátnál álltak, s a cápák háromágú uszonyait figyelték, ahogy ide-oda csapkodnak a hajó nyomdokvizében, hulladékot lesve. Látták a kis barna ugróhalak csoportjait elúszni, élükön a kényelmesen, egyenesen úszó vezérhallal. Egyszer a szakács a hajót követő nyúlánk, karcsú szárnyú madarakra mutatott, lebegtek, szálltak, úsztak, alámerültek, sohasem pihentek meg.

- Nézd a fáradhatatlanokat - mondta a szakács. - Olyanok, mint a bolyongó lelkek, s mondják is sokan, hogy ezek az óceánba fulladt tengerészek lelkei, s azért nem nyughatnak esztendőről esztendőre, mert bűnük nem engedi. Mások meg esküsznek rá, hogy ezek a madarak zátonyra futott hajók deszkáira épített úszó fészekbe rakják le tojásaikat, s még olyanok is vannak, akik szerint nincs fészkük, hanem egy hullám fehér tarajából kelnek ki, s nyomban kezdik élethossziglani repülésüket. Ej! a nyughatatlanok!

A hajó egy csapatnyi repülőhalat riasztott szét, olyanok voltak, mint csillogó ezüstpénzek, ahogy a hullámok taraján szökelltek tova.

- Kísértetek vagy kincsek ezek - folytatta a szakács -, a gyilok holmijai, smaragdok, gyémántok, aranyak; emberek bűnei, amit ezekért követtek el, s foggal, körömmel ragaszkodtak hozzá, s most kísértik az óceánt. Hej, ha egy tengerész nem tud erről nagyszerű mesét mondani, szomorú dolog.

Henry egy felszínen lebegő, alvó nagy teknőcre mutatott.

- S a teknőcök meséje? - kérdezte.

- Nincs meséjük: hisz a teknőc csak étel. Az ember nemigen foglalja mesébe azt, amit megeszik. Túl közel vagyunk hozzájuk, ezért vész ki belőlük a legenda. Pedig számtalan hajót mentettek meg már ezek az állatok, s hány fehér csontváz heverne valami hajóroncs belsejében, ha a húsuk nem lenne ehető. Mert a teknőc húsa kellemes és finom. A kalózok is, ha olykor nem jutnak hozzá marhahúshoz, ezzel rakják tele az éléskamrát, és úgy bontanak vitorlát.

Mialatt beszélgettek, a nap lebukott a tengerbe. A távolban, a vakító fény lángnyelveit egyetlen felhő homályosította el, de ezt az egy foltot kivéve, az egész égbolt selymes kékségben ragyogott, benne csillagok raja csillogott.

- Megígérted, hogy a kalózokról beszélsz nekem - kérlelte Henry -, akiket a partvidék testvéreinek nevezel. Mondd csak, hajóztál már velük?

A szakács kelletlenül szabódott.

- Béke van most Spanyolország és Anglia közt - mondta. - És én nem akarom a király békeszerződését megszegni. Nem, sohasem hajóztam velük. De sok mindent hallottam róluk, ami talán igaz is. A kalózok nagy szamarak, úgy tartják róluk. Gazdag zsákmányhoz jutnak, de aztán Tortuga és Goaves kocsmárosainál és bordélygazdáinál verik el a pénzüket, mint a gyerekek: szétrombolják homokváraikat, amikor belefáradtak a játékba. Ahogy mondom, nagyon ostobák.

- S egyikük sem foglalt el soha egy várost? - kérdezte Henry.

- Hát amolyan falucskák behódoltak már nekik, de komolyabb győzelmekre nincs vezérük.

- De, olyan nagy várost, kincsekkel - faggatta Henry.

- Mondom, hogy soha. Hisz gyerekek. Erős, bátor gyerekek.

- De ha valaki óvatosan kigondolná, és tervet készítene, be tudna venni egy spanyol várost?

- Hohó - nevetett a szakács. - Csak nem akarsz te is kalóz lenni?

- De ha valaki gondos tervet készítene?

- Persze, ha lenne olyan kalóz, aki egyáltalán tervezni tud, gondosan vagy akárhogy, akkor lehetne; de ilyen martalóc nincs. Kisgyerekek, harcolnak, mint az ördögök, és szépen halnak meg - de ostobák ám! Egy kupa borért elsüllyesztenek egy hajót, amikor el is adhatnák.

- Ha valaki óvatosan átgondolná és mérlegelné a lehetőségeket, s lennének emberei is, akkor talán - akkor talán lehetne.

- Igen, azt hiszem, lehetne.

- Volt egyszer egy Pierre le Grand nevű. Az nem volt ostoba.

- Igen, de Pierre megszerzett egy gazdag hajót, és hazaszaladt Franciaországba! Óvatos duhaj volt, nem okos ember. S lehet, hogy visszajön ide a tengerpartra, s elveszti mindenét, még a fejét is.

- Mégis - mondja Henry növekvő elszántsággal -, mégis azt hiszem, véghez lehet vinni, ha valaki majd alaposan és jól átgondolja a dolgot.

Néhány nap múlva szárazföld közelébe értek. Egyik reggel a láthatár szélén egy hegység, sápadt árnya ült. A hajó mellett tuskók és fatörzsek

úszkáltak már, szárazföldi madarak szálltak a fedélzetre, s megpihentek a kötélzeten.

A nyár honába értek - innen indul útjára esztendőnként az északi vidékekre. Délelőtt a nap fényes réz cintányérként ragyogott, fehéres-ólomszínű volt körülötte az ég. A hajó körül éjszaka roppant halak úsztak, nyomukat halovány fény tekervényes szalagjai jelezték. Az elővitorla alatt a hajóorrnál zubogó víz körül milliónyi repkedő gyémánt csillogott. A tenger itt csendesen hullámzó kerek tó, melyet selymes bőr borít. A víz, ahogy csendesen hullámzott el mellettük, bűvös delejességgel bénította meg az agyvelőt. Mintha valami tűzbe feledkeztek volna. Szinte semmit se láttak, a szemüket mégis csak nagy erőfeszítéssel tudták levenni a tengerről, míg végül álmok zsongították el tudatukat, pedig nem is aludtak.

A trópusi óceánok békessége legyőzi a megértés minden vágyát. Már nem is cél révbe jutni, csak hajózni, hajózni, ki az idő birodalmából. Mintha hónapok, évek telnének lassú cammogásban. De a legénység nem volt türelmetlen. Elvégezték a munkát, s utána valami különös, boldog levertségben heverésztek a fedélzeten.

Egyik nap egy úszó szigettel találkoztak. Egy szénaboglyára emlékeztetett, és zöld volt, mint a sarjadó árpa. Hínár borította dúsan, vad növényzet, vadszőlő, futónövények és néhány sötét kérgű fa. Henry olyan szemeket meresztett rá, mintha varázslatot látna. S elhaladtak a sziget mellett, majd újra s újra találkoztak eggyel-eggyel, míg végül egy trópusi kora hajnalon Barbadosba hajózott be a vitorlás. Vasmacskái nagyot csobbantak a tengerben, s imbolyogva szálltak le a mélybe; repült a horgonylánc mögöttük.

A parton, akár a kis szigeteken, salátazöld volt a dzsungel. Beljebb, egyenesre metszett sorokban piros tetejű fehér házak, ültetvények, még beljebb, a vörös föld sebként virított elő a dombok dzsungeljából, legtávolabb pedig hegyek meredtek élesen és szigorúan - erős szürke agyarakhoz hasonlítottak.

Kicsiny fatörzsből vájt csónakok vették körül a hajót, friss gyümölcsöt és egy halom összekötözött szárnyast hoztak. Eladni jöttek és venni, vagy tán ellopni a hajó rakományát. Csillogó fekete férfiak gazdagon cifrázott énekeket daloltak evezés közben. Henry - a korláthoz támaszkodva - túláradó örömmel szemlélte az új országot. Szebb volt mint remélte. Ez a látvány örömkönnyeket csalt a szemébe.

Tim csüggedten, szomorúan állt a közelben. Végül odajött, és megállt Henry előtt.

- Szomorú vagyok, hogy egy derék fiút, aki reggelimet kifizette, be kellett csapnom - kezdte. - Olyan szomorú vagyok, hogy nem tudok tőle aludni.

- De hisz nem csaptál be! - kiáltott fel Henry. - Elhoztál az Indiákra, ahová oly rettentően kívánkoztam.

- Eh! - mondta Tim bánatosan. - Ha én is vallásos volnék, mint a kapitány, azt mondanám, Isten akarata ez - s aztán elfelejteném az egészet. Ha kereskedő volnék, vagy rangom volna, prédikálhatnék arról, hogyan kell az embernek élnie. De nekem nincs vallásom, csak egy Ave Mariát vagy egy Miserere Dominét mormolok el a viharban, ami meg a rangomat illeti, hát szegény tengerész vagyok Cork falujából, s elszomorít, hogy becsaptam egy fiút, aki nekem, az idegennek kifizette a reggelijét.

Egy karcsú csónak húzott el mellettük, hat erős karib evezett benne. Henry ezeket figyelte. A csónak farában egy alacsony, ideges angol ült, arcát nem cserzették ki az évek, csak egyre pirosabb és pirosabb lett, amíg már úgy tetszett, hogy a vékony vérerek a bőrén kívül futnak. A kis ember sápadt szemében állandó határozatlanság és zavar fénye tükröződött. Csónakja odaütődött a hajó oldalához, és ő lassan mászott fel a fedélzetre, majd egyenest a kapitányhoz tartott.

- Már itt is van - kiáltott fel Tim -, de ugye, nem gondolsz majd rám haraggal, Henry, hisz látod, milyen bánatot okoz nekem is.

A kapitány elkiáltotta magát.

- Konyhalegény! Hé, konyhalegény! Morgan! A tathoz!

Henry odaszaladt a hajó végére, ahol a kapitány meg az angol állt. S elképedt, amikor a csenevész gyarmatos óvatosan megtapogatta a karját és a vállát.

- Tízet adhatok érte - mondta a férfi.

- Tizenkettőt! - alkudott a kapitány.

- Komolyan azt gondolja, megéri? Nem vagyok valami gazdag, és kérem, én tízre gondoltam.

- Rendben van, tizenegyért megkaphatja, de isten látja a lelkemet, többet ér. Nézze csak az izmait meg a széles vállát. Nem pusztul bele olyan

könnyen, mint a többiek. Bizony uram, többet is megér, de maga megkaphatja tizenegyért.

- Kérem, ha őszintén azt gondolja - habozott az ültetvényes, de azért pénzt kotort elő a zsebéből. A pénz összegubancolódott hurokkal, krétadarabkákkal, egy tollszárral és egy törött kulccsal együtt hevert a tenyerén.

A kapitány pedig papírlapot húzott elő a zsebéből, és megmutatta a gyereknek. Szerződési ív volt, öt esztendőre szóló, akkurátusan Henry Morgan nevére kitöltve, alján pedig a brit címer.

- De én nem akarom, hogy eladjatok - tiltakozott Henry -, nem azért jöttem, hogy eladjanak. Én szerencsét próbálni jöttem, tengerész akarok lenni.

- Az is leszel - felelt a kapitány kedveskedve, mintha engedélyt adna rá - öt esztendő múltán. Most pedig menj szépen ezzel az úrral, de aztán ne legyen macskanyávogás! Gondolod, fenntarthatnám a hajót abból, hogy Indiába kívánkozó fiúkat fuvarozok? Végezd a munkádat, bízzál Istenben, s akkor minden jóra fordul. A kemény, de egyszersmind alázatos lélek sohasem veszít a tapasztalással. - S csitítgatva vezette végig Henryt a fedélzeten.

Végül a fiú hangja is erőre kapott.

- Tim - kiáltotta -, Tim! Eladnak engem, Tim. Ó, Tim, segíts! - De felelet nem érkezett. Tim ugyan meghallotta a kiáltozást, de csak halkan sírdogált a függőágyán, mint egy kicsiny, megkorbácsolt gyerek.

És Henry, ahogy kiszállt a hajóról új gazdája oldalán, semmit sem érzett. Csupán egy kis kaparást a torkában. Harag nem ébredt benne - csak valami súlyos, szomorú tompaság fojtogatta.

4.

Így került Henry Morgan Barbadosba. Egy fehér papír parancsa kényszerítette arra, hogy életét, lelkét és testét egy bizonyos James Flower ültetvényes kényére-kedvére kiszolgáltassa, s térden csússzon előtte.

James Flower nem volt rossz ember, de az is bizonyos, hogy kiváló sem. Egész élete az eszmék - mindenféle ideák - iránti éhségben telt el, eszmék

teremtésének vágyában. Eszméket akart felfogni, lüktető életre melengetni, hogy odavághassa őket a meglepett világnak. De nem jutottak eszmék az eszébe. Testes angol lelkész volt az apja, vaskos prédikációkat írt, melyeket alkalmanként ki is nyomatott, bár igen kevesen vásárolták. Anyja a prédikációkat kivonatolta verseiben. Ezek a versek a zord ortodoxia kötetének függelékeként jelentek meg. Tehát apjának és anyjának is voltak eszméi, és ha keveset is, de mindketten alkottak valamit.

James Flower ilyen atmoszférában nőtt fel:

- “A kiadómhoz kell ma elmennem, Helén.

- Jaj, William, nagyszerű gondolat ébredt bennem ma reggel, fésülködés közben - micsoda sugallat! Bizonyára Istentől való. Azt hiszem, négysoros versekben írom meg. Ó, nagyszerű! S pompásan egybevág a te gyönyörű szavaiddal, amiket az alázatosságról mondtál.

- Ah, persze, de nekem ma a kiadómhoz kell mennem, utánanézek, hogy mennek a prédikációk. Küldtem egy példányt az érseknek, s lehet, hogy ő már említette valahol. Ez pedig talán nagy keresletet indít meg.”

Igen, az eszmék emberei voltak, s gyakran csóválták a fejüket ostoba fiuk láttán. Ő tisztelettel övezte őket, megrémült a nagyságuktól, és szégyellte magát, így hát már fiatalon elhatározta, hogy neki is eszméi lesznek. Képtelenül sokat olvasott össze. Egyszer Jakab király *A boszorkányság védelmében* című könyve került a kezébe, s ő megpróbálta bebizonyítani a király igazát, ősi varázsszavak és valami fekete szesz segítségével, melyben egy csomó mocskos vegyszer mellett még jókora adag hasis is volt, megpróbált a háztetőről elrepülni. Scot *A boszorkányság leleplezése* című könyve csak akkor került hozzá, amikor törött lábát gyógyítgatta.

Descartes rendszere nagy feltűnést keltett a tanult emberek között ekkor. És James Flower ennek nyomán határozta el, hogy minden filozófiát egy végső posztulátummá szűr le. Papírt és egy csomó finom tollat rakott ki maga elé, de a posztulátum így sem jutott az eszébe. “Gondolkozom, tehát vagyok - mondta -, végül is tehát azt gondolom, hogy vagyok.” De ez ugyanabba a körbe torkollik vissza, és nem vezet sehová. Később Bacon újonnan alakult iskolájához csatlakozott. Kitartó kísérletezés közben összeégette az ujjait, megpróbálta árpával keresztezni a lóherét, számtalan rovarnak tépdeste ki a lábát, csakhogy felfedezzen valamit - bármit; de hát sohasem fedezett fel semmit. Ám mivel egy nagybátyjától rá

hagyományozott pénzösszegből volt némi jövedelme, széles körű és változatos kísérletezést folytatott.

Egy áthatóan fanatikus szeparatista vad könyvet írt a legszebb tudományos stílusban: *Az alkoholos szeszfélék pillanatnyi és állandó hatásáról.* Ez a munka is James Flower kezébe került, és egy este elindult kipróbálni valamely képtelen feltevését. Kutatómunkája közben az önfegyelmezés szelleme elhagyta, és minden ok vagy előzmény nélkül egy flaskával támadt rá őfelsége egyik gárdistájára. Hiszen, ha tudta volna: ez volt élete egyetlen önálló eszméje. A botrányt édesanyjának főesperes rokona simította el. James Flower szerény vagyonát egy kis barbadosi ültetvénybe fektették bele, és aztán elküldték: éljen ott. Nyilvánvaló, hogy nem illett ő az ortodoxia és a pentameterek honába.

S a szigeten öregedett meg, reménytelenül. A legjobb könyvtára volt Nyugat-Indiában, s már amennyire megítélhető, messze környéken ő volt a legtanultabb ember. De tudása az egység semmi jelét nem adta. Nem fogta fel, amit tanult, és nem szívta magába, amire emlékezett. Összefüggéstelen tények és tanok szomorú tömege honolt a fejében. Agyában, akárcsak könyvespolcain, Caesar kommentárjai Demokritosszal és a spontán szaporodásról szóló értekezéssel néztek farkasszemet. James Flower alkotni akart. De csak csendes, barátságos kis ember lett, valahogy terméketlen és nagyon haszontalan. Az utóbbi években a közhelyeket tévesztette össze az eszmékkel. Ha valaki elég hangosan képviselt valamely meggyőződést, már megrémítette James Flowert, s ő ijedten azt mondogatta magában: “íme, egy az istenáldotta alkotók közül, akikben az a szikra ég, mely belőlem teljesen kiveszett.”

5.

A nagy, zöld ültetvényen kevés fehér ember élt, s akik ott dolgoztak, azok is bágyadt, rongyos ördögök, valamely régen elfelejtett bűncselekményükért szolgáltak még. Testükben úgy terpeszkedett a láz, mint valami szendergő, aki felébred, ingerkedik időnként, aztán elalszik, de mintha egyik gúnyos szemét nyitva tartaná. A földet a tíz körmükkel kaparták a mezőkön; és szolgaságuk esztendei elhamvasztották hunyó szemük tüzét, válluk legörbedt, s fáradt, tompa közöny tömte el agyuk szövedékét. Nyelvük London fattyú zsargonjából a guineai négerek néhány

szavával és a karibok egy-két csipogó kifejezésével vegyült. Ha ezeket az embereket felszabadították a rabszolgaságból, egy ideig céltalanul bolyongtak, s sóvárogva nézték munkába induló egykori társaikat. Aztán, kis idő múltán új szerződést írtak alá, vagy betegen kószáltak, mint a széttört ketrecéből szabadult tigris.

A felügyelőt közülük szemelték ki, s most, hogy egykori társainak parancsolt, saját szenvedéseire emlékezve, példátlan kínzásokat eszelt ki.

James Flower partra hozta Henryt. A fiú hallgatag szenvedése valahogy meghatotta az ültetvényest. Szolgáit ugyan eddig sohasem vette emberszámba; vakon követte az idősebb Cato ravasz parancsait, ami a rabszolgákat illeti. De itt most olyan valakire talált, akiben megérezte az emberét, s aki talán “úriember” lehetett egykor. Ez a fiú kiáltva tiltakozott az ellen, hogy rabszolga legyen. A többiek mindig úgy szálltak partra, hogy ismerték sorsukat, ezért nyilvánvaló rosszindulatot mutattak, amit ki kell belőlük verni a deresen.

- Ne bánkódj, gyermekem - vigasztalta az ültetvényes. - Túl fiatal vagy még ide. De néhány év, s férfi leszel, erős.

Henry ostobán válaszolt.

- Kalóz akartam lenni. Azért szálltam tengerre, hogy vagyont gyűjtsek, nevem legyen. Hogyan vigyem mindezt véghez, ha földet túró rabszolga vagyok?

- Nem kényszerítlek arra, hogy a földet túrd. Azért akartalak téged - azért akartalak, hogy végre legyen gyerek a háznál, mert öregszem. Társat kerestem, aki beszélget velem, és meghallgatna engem. A többi ültetvényes eljár a házamhoz; megisszák a boromat, de amikor elmennek, úgy hiszem, nevetnek rajtam meg a könyveimen, az én drága könyveimen. Te velem ülsz majd esténként, s talán a könyvben olvasott dolgokról fogunk társalogni. Az édesapád, azt hiszem, tanult ember lehetett. Úgy festesz legalábbis. De ma - folytatta szelíden James Flower - akasztás lesz nálunk, sietnünk kell, hogy odaérjünk. Nem tudom, mit követhetett el a fickó, de biztos megérdemli. Mit is mond erről - ó, elfelejtettem a nevét, pedig valahol olvastam: “A kegyetlen büntetés legfőbb értéke, hogy azokat sújtja, akikkel hasonló dolog mindig megeshet.” Igen, azt hiszem, helyes is valakit olykor-olykor felakasztani. Költséges ugyan, de jótékonyan hat a többiek

magaviseletére. Különben a felügyelőm intézi mindezt. Tudod, néha már azt hiszem, élvezi a dolgot.

A fiút odavezette a szorosan egymáshoz épített szalmatetős agyagházak négyszögéhez. A házak ajtaja mind a térre nyílott. És a négyszög közepén, rettenetes fétisként, fekete fából emelt magas bitófa állott, melyet addig dörgöltek olajjal, míg fényesen ragyogott a napsugárban. Úgy helyezték el ezt a bitófát, hogy egyetlen rabszolga sem nézhetett ki kunyhójából anélkül, hogy a tekintete ne találkozott volna a fekete rémülettel, mely az ő végét is jelentheti. Mindez a felügyelő munkája volt. A fekete fát saját kezével fényesítette ragyogóra. Szokása volt, hogy fejét félrehajtva megállt bámészkodni előtte, ahogy egy művész nézi újonnan befejezett munkáját.

Az ültetvényes és a fiú leült. A szolgákat beterelték a négyszög közepére. És Henry egy megkötözött, meztelen fekete alakot látott ott reszketni és dideregni. A négerek a földre vetették magukat, ide-oda hánykolódtak s nyögtek; a fehér rabszolgák fogcsikorgatva nagyokat káromkodtak, hogy elűzzék ijedtségüket. A karibok guggoltak, tekintetükben sem különösebb érdeklődés, sem félelem nem látszott, így guggolhatnak a tűzre meredve, mikor az ételük fő.

Amikor vége volt az egésznek, és a fekete áldozat petyhüdten s törött nyakkal lógott, az ültetvényes feltekintett, s észrevette, hogy Henry riadtan sírdogál.

- Tudom, első alkalommal komiszul fest az ilyesmi - mondta. - Mikor én láttam először ilyent, jó ideig nem tudtam aludni. De aztán, ha már úgy ötöt láttál, tízet, egy tucatnyit, s ugyanígy zajlik le, nem érzel utána semmit, és ügyet sem vetsz rá, akár egy elmetszett nyakkal csapkodó csirkére.

Henry szánalmasan szipogva kapkodta a levegőt.

- Majd mutatok neked valamit erről az érzésről, Holmaronnak az inkvizíció eszközeiről írott munkáiban. “Ha valaki első alkalommal tanúja az emberi szenvedésnek - írja egy helyütt - természetellenesnek véli, mert az egyes ember tapasztalatában a tisztességes és békés lélek a mérvadó. De jó néhány efféle tapasztalat nyomán a kínzás látványa természetessé válik, és az ép ember bizonyos mértékig élvezni is kezdi.” Emlékeztess rá, hogy ezt a részt egyszer megmutassam neked, ámbár hozzá kell tennem, én még sohasem jutottam el efféle dolgok élvezetéig.

A következő hónap egyik estéjén a veranda homályos mélyén ültek mind a ketten, és James Flower ismeretlen tudományokra tanította az ifjú Henry Morgant. A fiú kíváncsian fülelt, hisz az ültetvényes gyakran beszélt ókori hadi tettekről és haditervekről.

- S benne vannak ezek a dolgok azokban a könyvekben, amik itt húzódnak végig a falon? - kérdezte Henry egyik este.

- Mind benne vannak, és ó, még hány ezer dolog.

Egy idő után Henry már könyörgött:

- Megtanítana engem, uram, a könyvek nyelvére? Olyasmik állnak bennük, amiket én is elolvasnék.

James Flower örült. Most, hogy továbbadhatta a fiúnak az olvasmányait, elégedettebb volt, mint valaha. Szívét melegség töltötte el a fiatal szolga iránt.

- Latinul és görögül tanulsz majd tőlem - kiáltott fel lelkesen -, és héberül is, ha akarod.

- Háborúról és hajózásról szeretnék olvasni - válaszolt az ifjú Henry -, azokról a régi csatákról, melyekről mesélt nekem, mert egyszer majd kalóz leszek, és elfoglalok egy spanyol várost.

És a következő hónapokban gyorsan szívta magába ezeket a nyelveket, hisz élt benne a tudásvágy. James Flower pedig még mélyebben temetkezett el köteteibe, mint valaha, hisz ez az új szerep kedves szórakozást jelentett neki.

Nem sokkal később már így beszélt a fiúval:

- Henry, kérd meg a felügyelőt, hogy a partra gyűjtse be a melaszt. Hajó érkezett, megveszik. - Aztán később:

- Nincs valami mára, Henry, amit el kéne intéznem?

- De igen, uram, nagy hajó érkezett Hollandiából. Nekünk meg nagy szükségünk van sarlókra. A karibok majdnem mindet elloptak, hogy kardot kovácsoljanak belőlük. Egy nap, uram, még meggyűlik a bajunk ezekkel a karibokkal.

- Henry fiam, ugye utánanézel ezeknek a sarlóknak? A tűző napon minden lépés fáraszt. És büntettesd meg az indiánokat, ha valamit ellopnak. Utánanézel, ugye, ennek is?

Az ültetvény igazgatását lépésről lépésre Henry ragadta magához.

Egy este - Henry már egy esztendeje élt ott - elnyerte James Flower teljes becsülését; tán egy kis ijedős tiszteletet is, bár a szeretete ettől még nem csökkent.

- Gondolkozott-e már az ókori háborúkon? - kérdezte tőle Henry. - Olvastam Nagy Sándor, Xenophón és Caesar haditetteiről. S az ütött szöget a fejembe, hogy egy csata és a taktikája - vagyis a sikeres hadviselés nem más, mint megdicsőült csalás. Persze, az erőre, a fegyverekre is szükség van, de a háborút igazánból az az ember nyeri meg, aki ott ül hátul, mint a csaló a kártyajátéknál, és mesterkedéseivel megzavarja az ellenfelet. Gondolkozott-e már ezen, uram? Bárki, aki úgy ismeri a közönséges generálisok gondolkodását, mint én a rabszolgákét - könnyen csatát nyer. Az ilyen embernek csak azt nem szabad tennie, amit várnak tőle. Vajon nem ez a jó taktika titka, uram?

- Ez még nem jutott eszembe - tűnődött el James Flower egy cseppet féltékenyen. S a tiszteletet, amit az eszmék emberei iránt érzett, Henryre ruházta át. Az ültetvényes nagy megnyugvást talált abban, hogy végül is (ezzel vigasztalta magát) ő volt a tanító, aki ezeket az eszméket felébresztette.

Két esztendőre rá, hogy Henry megérkezett, a felügyelő szolgálatának ideje letelt. S a szabadság túl erős méreg volt elméjének, hisz hozzászokott, hogy másokat fegyelmezzen. Agya megbomlott, dühöngés szállta meg, s ordítozva vágott neki a mezőknek. Rátámadt mindenkire, aki útjába került. Mániája estére rettenetes tébollyá hatalmasodott. A földön fetrengett bitófája alatt, véres hab fröcskölt a szájából; a szolgák rémülten nézték. Végül föltápászkodott, zilált hajjal, lobogó, bomlott szemmel. - Fáklyát ragadott, s nekivágott a földeknek. Ahogy a nádrakások közelébe ért - Henry Morgan lelőtte.

- Ki ismeri úgy itt a munkát, mint én, s kiben bízhatna jobban, uram? - kérdezte Henry az ültetvényest. - Könyvekből és tapasztalatból annyit tanultam már, hogy ezt az ültetvényt százszor termőbbé tehetném.

Henrynek több hatalma lett, mint a felügyelőnek.

A térről eltávolíttatta a bitót. Az akasztásokat ezután titokban, éjszakánként hajtották végre. Egyáltalán nem kíméletből. Henry kiokoskodta, hogy ismeretlen dologból sohasem lehet megszokott valami,

hogy a büntetés, amelyet nem látnak, rettenetesebben hat a többi rabszolgára, mint a fényes nappal végrehajtott kivégzések. Sok mindent tanult meg Henry a szolgákkal való foglalatosságból. Rájött, hogy sohasem szabad elárulnia, mit is gondol, mert akkor rejtélyes módon őt is kordában tartanák, ebből aztán nehéz kitörni. Hidegnek, fölényesnek, sértőnek kell lennie alantasaival, hisz a sértést kevés kivétellel a felsőbbrendűség jelének tekintik. Az emberek mindig hittek a látszatnak, és ő mindig annak látszott, aminek csak akart.

Ha valaki pompásan öltözik, gazdagnak és hatalmasnak vélik, ekképpen bánnak vele. Ha úgy közölt dolgokat, mintha hinne bennük, a legtöbben tényleg engedelmeskedtek, mintha ő valóban hitt volna benne. Ami pedig ebből a leckéből a legfontosabb volt számára: ha tökéletesen becsületes volt, és kilenc egymást követő ügyletben pontosan számolt el, annyit lophatott a tizedik alkalommal, amennyit csak akart, s még álmában sem jutott eszébe senkinek, hogy gyanakodjon rá, feltéve, ha azt a kilenc alkalmat megfelelő nyomatékkal hozta az emberek tudomására.

Ez utóbbi tanítás hasznát kellőképpen bizonyította az a növekvő aranyhalom, melyet az ágya alatt egy dobozban őrzött. S ő szigorúan ragaszkodott elveihez. Senkitől sem engedte kiismerni magát, gondolataiba sem engedett betekintést, hitét, képességeit, fogyatékosságait sem fedte fel. Mivel a legtöbb ember nem hisz magában, annak sem hisznek, akit magukhoz hasonlónak ismernek.

Ezeket az elveket fokozatosan szűrte le életéből, míg szinte ura lett az ültetvénynek, és James Flower szánalmasan ráhagyatkozott tanácsaira, parancsaira; a karibok, a feketék és a fehér fegyencek pedig gyűlölték, féltek tőle, és sérthetetlennek tekintették.

James Flower fürdött a boldogságban. Boldogabb volt, mint valaha - mert ez a fiú levette válláról az ültetvény gyűlölt terhét. Nem kellett többé a föld megművelésének dolgaival törődnie. Egyre inkább elmerült könyvei között, és most, hogy az öregkor küszöbére érkezett, újra meg újra átolvasta ugyanazokat a könyveket, anélkül, hogy észrevette volna. Olykor enyhe bosszúsággal gondolt arra a vigyázatlan személyre, aki telefirkálta a lapok szélét, és szamárfüleket hajtott rájuk.

És Henry Morgan óriási ültetvényt és nagy hatalmat szerzett magának. Uralma alatt kivirágzott és gyarapodott a föld. A mezőből ötször annyi termést sajtolt ki, mint annak előtte. A rabszolgák az önkívületig dolgoztak

a korbácsok alatt, melyek a földekre is elkísérték őket, de ezekben a korbácsütésekben nem volt semmi gyűlölet. A régi felügyelő gyönyört talált a büntetésben; Henry Morgan azonban nem volt kegyetlen. Csak könyörtelen. Egyszerűen gyorsabb ütemre késztette üzemét. Ahogy az ember nem is gondol arra, hogy gyengéd legyen egy fogaskerékkel vagy egy szélmalommal - ennek a fiúnak se jutott eszébe, hogy elkényeztesse rabszolgáit.

Henry pénzt csikart ki a földből, s ebből csipegetett hozzá az ágy alatti dobozban gyűjtött összeghez - egy cseppet az évi nádeladásból, csipetnyit egy új ökör vásárlásából. Tolvajlásnak ez nemigen nevezhető: inkább egyfajta siker után járó jutaléknak. Az aranypénzek halma egyre gyarapodott, arra az időre, amikor Henry Morgan martalóckodni indul, s elfoglal egy spanyol várost.

6.

Három éve szolgált már Henry, s bár csak tizennyolc esztendős, jól megtermett, erős férfi lett. Kondor fekete haja mintha feszesebben simult volna a fején, s a szája határozottabbá keményedett. Végigmustrálta magát, s érezte, hogy elégedettnek kellene lennie. De a szemében még mindig ott bujkált az a távolba néző, a jelen határán átugró tekintet. Egy vékonyka, berzenkedő vágy vörös fonálként vonult végig minden ébredésen s minden álmán. Vissza kell térnie a tengerhez, a hajókhoz. Szülőanyja és szeretője volt a tenger, istennő, akinek parancsára mindig kész szolgálni. Hisz még a neve is tenger mellett élőt jelent az ősi brit nyelvben. Igen, a hajók most már kegyetlenül vonzották. Egy-egy arra járó kereskedőhajóval a szíve is elhajózott.

A nagy házban mindent kitanult, amit a hajózásról a könyvek írtak, s az ültetvény apró naszádján bekalandozta a parti vizeket. Ám mindezt csak gyerekjátéknak tartotta, ami nem képezi ki jártas tengerésszé. Szorgalmasan kellett tanulnia, mert a közeljövőben kalózkodni indul, hogy elfoglaljon egy spanyol várost.

S ezért, egyik este, így szólt urához:

- Szeretnék valamit megbeszélni önnel, uram.

James Flower feltekintett a könyvéből, s fejét a szék támlájára hajtotta.

- Ha lenne hajónk, hogy termékeinket Jamaicába vigyük - kezdte Henry -, sokat takaríthatnánk meg a szállításnál. A hajó költségei busásan megtérülnének a haszonból. Amellett más ültetvények áruját is szállíthatnánk, olcsóbb bérért, mint amit a kereskedők kérnek.

- De hol jut az ember manapság ilyen hajóhoz? - kérdezte James Flower.

- Itt horgonyzik egy a kikötőben, s ha vagy két árboccal megtoldanánk, akkor...

- Akkor vedd meg, s hozd rendbe. Jobban értesz hozzá, mint én. Egyébként érdekes feltevés ez itt a holdlakókról. “Talán cseppet se hasonlítanak emberi lényekhez - kezdte olvasni. - Könnyen lehetséges, hogy a nyakuk...”

- Hétszáz fontba kerülne, uram.

- Mi kerülne hétszáz fontba? Úgy látszik, nem figyelsz rám úgy, mint azelőtt, Henry. Hallgasd meg ezt a bekezdést; szórakoztató s egyszersmind tanulságos...

Henry kitataroztatta a hajót, s amikor áttisztította s kifestette, az Elisabeth nevet adta neki vízrebocsátás előtt. Szinte személyes társának érezte a hajóját, mint a ló a lovashoz: hozzánőtt. Persze, meg kell tanulnia a hajózás szabályait; de még enélkül is, mintha vitorlásának szelleme a lelkébe szívódott volna, az ő lelkének egy fele pedig a hajóba költözött. Állhatatos szerelem volt ez s a tenger okos értése. A fedélzet remegéséből, a kormánykerék gyengéd érintéséből szinte ösztönösen érezte meg, hogyan álljon be szélirányba. Mint aki a kedvese keblére hajtja a fejét, s szenvedélyének hullámzását pihegéséből hallja ki.

Most már otthagyhatná Barbadost, indulhatna fosztogatni a megbízható Elisabethen, de ennek még nem jött el az ideje. Pénze még kevés volt, és ő túl fiatal; továbbá különös, szemérmes szeretetet érzett James Flower iránt is.

Henry elégedett volt, legalábbis kis időre. A szenvedély, ami - vagy a kártyáért, vagy a borért s némelyeknél a női testekért - minden emberben ott lobog, ha különböző hőfokon is, nála a fedélzet nyikorgásában, a vitorla csattogásában talált kielégülést. A baljós fekete egekből fújó szél úgy hatott rá, mint egy kupa bor, mint egy kártyacsata vagy egy szenvedélyes ölelés.

Jamaicába vitorlázott a terméssel, cirkált a szigetek között. Az ültetvény még több hasznot hajtott, s Henry pénzesdoboza egyre súlyosabb lett.

S mégis, néhány hónap múlva, nyomasztóan kínzó vágyakozás fogta el. Kisfiúkorának sóvárgása éledt újjá, még erősebben. Az Elisabeth lecsillapította régi vágyát, de egyszersmind újat oltott belé. Úgy hitte, a fosztogatás vágya csábítja: a csodálatos selymek, a csillogó arany, az emberek bámulata, s a szíve még perzselőbben kívánkozott mindezek után.

Henry a rabszolgakunyhók barna vagy fekete asszonyait kereste fel ilyenkor, hogy csillapítsa ezt a mardosást, ha már ő maga nem tudja csillapítani másképp; s az asszonyok birkaszemmel, tehetetlenül fogadták, tetszését keresve. Azt remélték, hogy kedveskedésükkel több ennivalóhoz jutnak, vagy ajándékképpen egy korsó rumhoz. Henry minden alkalommal undorodva jött el tőlük, s egy cseppet szánta is őket szegényes, reménykedő prostitúciójukért.

Egyszer Port Royal rabszolgapiacán rátalált Paulette-re, s megvásárolta. Karcsú volt és mégis formás; vad és gyengéd egyidőben. Kevert vérű, szegény kis rabszolga, spanyol is, karib, néger és francia. Szedett-vedett ősei öröksége: haja akár egy fekete vízesés, szeme kék, mint a tenger és keleties metszésű, s arany, aranyos a bőre. Érzéki, gyújtó szépség - a lába arany lángként remegett, ajka karcsú kígyóként vonaglott, vagy vörös virággá virult ki. Gyermek volt még, de élettapasztalatra öreg. Bár megkeresztelték, faszobrokat imádott, s nyújtott varázsimát énekelt a Nagy Kígyó tiszteletére.

Bájos gépezet, tökéletesen felszerelve a szexuális játék gyönyöreire - így gondolt rá Henry. Emlékeztetett az éjszaka nyúlánk, hideg asszonyaira, akik álomszárnyakon repülnek azokra a lélek nélküli testekre, a szenvedély álmainak testeire. Kicsiny, szőlő futotta kunyhót építtetett neki Henry, banánlevél tetővel s itt szeretkezett vele.

Paulette először csak hálás volt, hogy lusta, könnyű életet biztosít neki, kényelmes házimunkával tarkított napokat, de később szenvedélyes szerelemre gyulladt. Fürge kutyusként figyelte a fiú arcát, hogy egy szavára vad gyönyörrel ugorjék fel, vagy szűkölve vesse porba magát egy másikra.

Ha Henry elkomolyodott, vagy nyugtalanság szállta meg, Paulette félt tőle. Ilyenkor egy dzsungelisten elefántcsont szobrocskája elé térdelt, s a Szűzhöz imádkozott a szerelméért. Néha egy pohárka tejet tett ki a szárnyas

Jun-Jo-Bee-nek, aki a férfiak hűségére vigyáz. Kevert vérének lobogó és édes mesterkedéseivel megpróbálta szorosan magához láncolni Henryt. Bőréből és hajából dús keleti illat áradt, szantálfával és mirrhával dörzsölte a testét.

Ha Henry borongós kedvében volt:

- Szereted Paulette-et? - faggatta. - Szereted Paulette-et? Biztosan tudod, hogy szereted?

- Persze hogy szeretem Paulette-et. Lehet-e látni Paulette-et, a drága kis Paulette-et, érinteni az ajkát - és nem szeretni őt? - De a tekintete a tenger felé kalandozott, vizslatva-fürkészve a kanyargós partot.

- De valóban, de igazán szereted a kicsi Paulette-et? Gyere, csókold meg a te Paulette-ed kicsi mellét.

- Hát persze hogy szeretem Paulette-et. Így! Most megcsókoltam a melled, megint elhajoltál. De most maradj csendben kicsit. Hallgasd, hogyan kuruttyolnak a békák. Kíváncsi lennék, mi riasztotta fel azt a vén szakállas majmot a fán; biztosan valamelyik rabszolga. Talán gyümölcsöt akart lopni. - És Henry szeme nyugtalanul kalandozott a tenger felé.

Ahogy múlt az év, Paulette szerelme a riadozó félelem erős borát is megkóstolta. Tudta, hogyha Henry elhagyja őt, a magánynál is nagyobb bajba kerülhet. Kényszeríthetik, hogy ott térdepeljen a szolgák sorában, s a körmeivel túrja a földet a növények körül, mint a többi asszony. És akkor, egy szép napon, egy hatalmas, izmos karú néger kunyhójába lökik be, s az ő parányi arany teste egy vadállat szorításában morzsolódik össze, aki ráadásul fekete fiúval ejti teherbe - erős fekete fiúval, aki, ha felnő, túrhatja a földet, s verejtékezhet a napon. A sziget többi fekete asszonyával is ez történt. Lelkének egyik fele, amelyik már nagyon öreg volt, megborzongott e gondolatokra, s ez az ősi lélek tudta jól, hogy Henry elhagyja egyszer.

De ekkor felcsillant előtte a remény. Ha feleségül venné őt - hisz ez ugyan képtelenség, de furcsa dolgok is megestek már -, ha feleségül venné őt, akkor sohasem kellene félnie. Mert azok a különös teremtmények, a feleségek, valami sajátos úton-módon, valami isteni szándék szerint vértezve vannak a nyomorúságos és kellemetlen dolgok ellen. Ah! Látta őket Port Royalban. Férjük minden aljas bizalmaskodás ellen védelmükre szegődik. Illatos zsebkendőn át lélegzenek, hogy elfojtsák a csatornabűzt, s néha még apró vattacsomót is tettek a fülükbe, hogy az utca káromkodását

meg ne hallják. S Paulette azt is tudta - nem mondták-e neki elégszer? -, hogy otthonukban fehér, puha ágyon heverésznek, és lomhán parancsolgatnak rabszolgáiknak.

Ez az az áldott helyzet, melyre reménye tört. S hogy a teste kevés ehhez, tudta jól. Gyakran vallott kudarcot édes képességeivel. Ha torkig lakatta Henryt szerelemmel, jó ideig nem kereste fel lugasát: ha Paulette visszautasította vágya kielégítését, akkor vagy bosszúsan otthagyta, vagy nevetve s durván dobta rá az alacsony pálmaheverőre. Más kényszerítő erőt kell felkutatnia, roppant hatalmas eszközöket, hogy a házasságra rávegye.

Valahányszor Henry kakaóval Port Royalba hajózott, Paulette szinte eszét vesztette. Ismerte rajongását a hajóért, szerelmét a tenger iránt, s dühödt féltékenység ébredt benne. Lelki szemével látta, amint a kormánykereket a szerető gyöngéd simogatásával becézi. Igen, pozdorjává tudná törni azt a kormányt: elrabolta tőle őt.

Rá kell vennie, hogy jobban szeresse Paulette-et a hajóknál, jobban a tengereknél, vagy bárminél a földön, hogy feleségül vegye. Akkor dölyfösen páváskodhatna a kunyhók között, és leköphetné a rabszolgákat; akkor sohasem juttatná eszébe semmi a földtúrást, vagy a fekete gyerekek kihordását; piros ruhát viselne, s ezüstláncot a nyakában. Még az is meglehet, hogy egy idő múltán az ebédjét is behoznák: ő ágyban feküdne, s betegnek tettetné magát. Ilyen gondolatokra kéjesen rugdalózott a lábacskájával, s azokon a sértő kifejezéseken töprengett, amiket egy fullánkos nyelvű, kövér néger nőnek vágna oda, feltéve, ha már Henry felesége volna. Ez a vén nyomorult leringyózta Paulette-et egy gyűlésen. Paulette ugyan már akkor jó csomó haját kitépte, mielőtt még lefoghatták volna - de azért mégis, egyszer megmutatja annak a fekete nőnek! A deresen korbácsoltatja meg!

Amíg Henry oda volt, egy kereskedőhajó futott be a kikötőbe, és Paulette kiment a partra, hogy megnézze, milyen holmikat is hozott, s megbámulja a napbarnított tengerészek partraszállását. Egyikük, egy hatalmas, testes ír, fekete rumtól részegen, üldözni kezdte, s nekiszorította egy ládahalomnak. Gyorsan s ügyesen próbált menekülni a kelepcéből, de a matróz szorosan fogta, ha részeg is volt.

- Egy tündért fogtam, hogy megfoldozza a cipőmet - nevetett a férfi, s jól a szeme közé nézett. - Bizony isten, tündér. - De aztán azt is észrevette, hogy szép és aprócska ez a lány, lágyan és tagoltan beszél.

- Édes tündérke vagy - édesebb azoknál, akiket eddig ismertem. Ugyan mit szólhat egy ilyen karcsú kis test egy nagy, csúnya bárkához, mint én vagyok? Gyere hozzám feleségül, s mindened meglesz, ami csak egy tengerésztől kitelik.

- Nem - kiáltotta. - Soha! - Kibújt az ölelésből, és elszaladt. A matróz lerogyott a fövenyre, és bambán bámult maga elé.

- Álmodtam - suttogta -, álom volt, a szellemek incselkedése. Ilyen dolgok sohase történnek egy szegény hajóssal. Nem, a hajósoknak ott vannak a csinos ringyók, szúrós, könyörtelen szemükkel, hogy azt mondhassák: “Gyere, de a pénzt először, édesem.”

Paulette azonban ebből kitalálta, hogyan vetesse el magát Henryvel. Lerészegíti, bor segítségével vet tőrt neki, s egy pap lesz a közelben, hogy az ő pisszegő hívására megjelenhessen.

A csapdát már az első estére elkészítette, ahogy Henry megjött a tengerről - egy nagy peruviai borral töltött kőkorsót. Lopott arannyal vesztegette meg a papot, aki egy fa árnyékában várakozott. Henry nagyon fáradt volt. Kevés matrózt vitt magával, s derekasan kivette a munkából a részét. A kicsiny, szőlő futotta kunyhó kellemes, nyugalmas menedék volt a számára. A fehér telihold ezüst csíkokat húzott a tengeren, és bíborhálót szőtt a parton. A pálmák között a dzsungel enyhe szellője édesen dalolt. Behozta a bort, s töltött neki egy kupával.

- Szereted Paulette-et?

- Isten a tanúm rá, szeretem Paulette-et; édes, drága Paulette. - Még egy pohár, aztán még egy s örökösen:

- Biztos, hogy szereted Paulette-et?

- Paulette kicsiny csillag, melyet ezüstlánc kapcsol a mellemhez.

Még egy pohárral.

- Ugye, senkit sem szeretsz Paulette-en kívül?

- Vágyódva jöttem már, hogy Paulette-et megkeressem. Gondolatban velem vitorlázott a tengeren - s karját szorosra fonta a nő karcsú, arany dereka körül.

Még egy, és még egy, és még egy; akkor a karja lehullott róla: Henry ökölbe szorította a kezét. A lány már félve kérdezte:

- Ó! Szereted Paulette-et? - mert Henry mogorva, különös és fagyos lett.

- Régi időkről mesélek most neked - kezdte Henry rekedten. - Akkor még kisfiú voltam, játékos kis kölyök, de a szerelemhez már elég öreg. Lakott felénk egy lány, Elisabethnek hívták - egy gazdag földesúr gyermeke volt. Ah! Gyönyörű volt, mint ez a mai éjszaka, hallgatag és gyönyörű, mint ez a holdsütötte karcsú pálmafa. Szerettem őt, azzal a szerelemmel, ami csak egyszer lobban fel az ember életében. Még a szívünk is egyszerre dobbant. És még most is milyen élesen tűnnek elém azok a merész tervek, amiket együtt szőttünk, ő meg én, odahaza, éjszakánként a hegyoldalban ülve. Egy hatalmas udvarházba akartunk költözni, sok-sok gyermeket látni magunk körül. Az efféle szerelmet te sohasem ismerheted meg, Paulette...

- Eh! Nem tarthatott sokáig. A féltékeny istenek megölik a boldogságot. Ami jó, nem tarthat sokáig. A mi vidékünkön csirkefogó tengerészek bandája kóborolt, azok raboltak el engem - a kisfiút, hogy rabszolgának adjanak el. Kegyetlen dolog volt Elisabethet elveszíteni. Kegyetlen dolog, amit esztendők múltán sem felejt el az ember - És zokogásban tört ki Paulette-re borulva.

Paulette megriadt ettől a változástól. Megsimogatta Henry haját, letörölte a könnyeit, míg végül Henry lélegzete egyenletessé csitult. Akkor Paulette újra kezdte, szinte reménytelen türelemmel, mint valami ostoba gyereket kérdezgető tanár:

- De hát szereted Paulette-et?

Henry felugrott, s végigmérte a lányt.

- Téged? Téged szeretni?... De hisz te csak egy kis állatka vagy! Csinos, kicsi aranyos állatka, bizony, de csak merő hús - semmi több. S imádhat-e valaki egy istent csak azért, mert óriási, szerethet-e egy országot, melynek más erénye sincs a roppant kiterjedésén kívül, vagy szerelmes lehet egy asszonyba, akinek egész birodalma csak a húsából áll? Paulette! Neked nincs lelked! Elisabeth lelkének fehér szárnyai voltak. Persze szeretlek téged - igen -, azt szeretem benned, ami szeretnivaló rajtad: a testedet. De Elisabeth - őt a lelkemmel szeretem.

Paulette elképedt.

- Mi az a lélek - kérdezte -, s hogy juthatnék én is hozzá, ha bennem egyáltalában nincsen? S hol a te lelked, amit én sohasem láttam, és amiről

sohasem hallottam? S ha a lélek nem látható, nem hallható, s nem megfogható - honnan tudod, hogy Elisabethnek lelke volt?

- Kuss! - kiáltott rá dühösen -, kuss! vagy szétverem a fejed és a deresen korbácsoltatlak meg. Olyan dolgokról beszélsz, amikhez fel nem érhetsz. Mit tudhatsz te a szerelemről, ami több a te tested játékainál?

7.

Karácsony köszöntött a forró trópusokra, Henry szolgaságának negyedik karácsonya, és James Flower egy kis színes szalagokkal átkötött dobozt ajándékozott neki.

- Az év ajándéka - mondta, és szeme ragyogott az örömtől, amíg Henry a csomagocskát bontogatta. Egy tölgyfa ládikó volt benne, abban pedig, bélésének vörös selymén szolgakötelezvényének széttépett darabjai. Henry belemarkolt a papírszeletkékbe, kivette őket a ládikóból, bámészan nézegette, majd kelletlenül felnevetett. A fejét kezére hajtotta.

- Nem vagy a szolgám többé, hanem a fiam - mondta az ültetvényes. - A fiam vagy már, akit furcsa tudományokra oktattam - és tanítani foglak még sokáig, így élünk együtt örökké, s beszélgetésekkel ütjük el az estéket.

Henry fölemelte a fejét.

- Óh, de én nem maradhatok, én kalóz akarok lenni. Nem maradhatok.

- Hogy te - hogy te nem maradhatsz? De hisz, Henry, én már elterveztem az életünket. Csak nem hagysz itt?

- Uram - felelte Henry -, nekem muszáj kalóznak állnom. Egész idő alatt ez volt az egyetlen célom. Mennem kell, uram.

- De Henry, drága Henry, fele ültetvényem a tiéd, és halálom után rád száll az egész - persze, ha ittmaradsz velem.

- Nem lehet - kiáltott fel az ifjú Henry. - Nem az íratott nekem, hogy ültetvényesként éljek. Uram, az én fejem a sok tűnődésben tökéletesre érlelte már a terveket, semmi sem zavarhatja össze azokat.

James Flower összecsuklott a székében.

- Nagyon magányos leszek itt egyedül. Nem is tudom, mihez kezdek majd nélküled.

Henryt a régi időbe röpítette vissza az emlékezet, amikor Robert apó mondta ugyanezeket a szavakat a tűzbe mosolyogva - “nagyon egyedül leszek itt nélküled, fiam”. Vajon az édesanyja még mindig hidegen, mereven és csendesen ül otthon? Biztos, hogy túl van már az egészen. Az emberek mindig túlélik azokat a dolgokat, amiktől úgy féltek. S aztán a kis Paulette jutott az eszébe, aki a rémülettől elsírja magát a kunyhójában, ha majd megmondja neki.

- Van itt egy kis szolgalány - mondta -, a kis Paulette. Védelmem alatt áll. S ha valaha is a szívébe fogadott, uram, megtenne most nekem valamit? Örökre, örökre hagyja meg neki a kunyhóját, és sohase engedje, hogy kihajtsák a mezőre, megkorbácsolják, vagy hozzáadják valami feketéhez. Ugye, biztosan megteszi ezt nekem?

- Persze hogy megteszem - nyugtatgatta James Flower. - Jó volt veled itt, Henry, jó volt hallani esténként a hangodat. Mivel töltöm majd ezeket az estéket? Senki sincs, aki pótolhatna téged, mert hűséges fiam voltál. Nagyon magányos leszek itt nélküled, te fiú!

Henry így válaszolt:

- A szolgálatában végzett munkát bőségesen jutalmazta az a tudás, amit ezeken az estéken a fejembe vert. Jobban fog hiányozni nekem, uram, mint ahogy ki tudom fejezni. De hát nem érti? Kalóznak kell állnom, és elfoglalnom egy spanyol várost, mert belémfészkelte magát az a gondolat, hogy ha valaki óvatosan tervez és latolgatja a lehetőségeit, s jól veszi számba az embereit, akkor ez is sikerülhet. Nem hiába tanulmányoztam az ókori háborúkat. Nekem nevet kell szereznem és vagyont. Akkor aztán, ha elnyertem az emberek csodálatát, talán visszajövök önhöz, uram, és akkor üldögélhetünk és beszélgethetünk esténként. Nem felejti el a kívánságomat, ami Paulette-re vonatkozik?

- Ki is az a Paulette? - kérdezte az ültetvényes.

- Ki volna? A rabszolgalány, akit említettem. Sohase engedje a szolgák közé keveredni, hiszen szeretem ezt a lányt.

- Ah, persze! Emlékszem rá! S te merre indulsz, Henry?

- Jamaicába. Nagybátyám, Sir Edward, már régóta Port Royal helyettes kormányzója. Én ugyan sohasem láttam őt - persze, hisz én rabszolga voltam, ő meg úriember. Levelet viszek hozzá, az apám adta velem

esztendőkkel ezelőtt. Talán hozzásegít a bácsikám ahhoz, hogy vegyek egy hajót a kalózkodáshoz.

- Majd én segítlek hozzá a hajóvásárláshoz. Te nagyon jó voltál hozzám - hízelgett neki az ültetvényes.

Henryt szégyenkezés fogta el, hiszen az ágya alatti dobozban aranypénzek kupaca ragyogott - ezer fontnyinál is több.

- Nem, nem - intette le Flowert -, nem. Pénzben sohasem fizethetett volna annyit, amennyit nekem a tanítása ért, és hogy az apám volt. - Most, hogy távozni készült, döbbent rá Henry: megszerette ezt a piros arcú, sóvárgó embert.

Izmos, csillogó bőrű feketék eveztek a csónakban, amely egy horgonyzó hajó felé siklott. A hajót a főadmirális indította, hogy fekete rabszolgákat hozzon Guineából a szigetekre. James Flower vörösen és nagyon csendesen ült a csónak farában. De ahogy közeledtek a hajóhoz, felemelte a fejét, s könyörgőn szólt Henryhez:

- Van még egy könyv a polcon, amit sohasem olvastál.

- Egy nap visszajövök, és elolvasom.

- Vannak még a fejemben dolgok, melyekről sohasem beszéltem neked, fiam.

- Ha elnyertem az emberek csodálatát, visszajövök.

- Esküszöl?

- Hát - igen, esküszöm.

- És mennyi időbe telik, hogy véghezvidd ezeket, Henry?

- Nem tudhatom. Lehet, hogy egy év vagy tíz, tán húsz. Tündöklő nevet kell szereznem. - Henry felkapaszkodott a hajó fedélzetére.

- Esténként nagyon egyedül leszek, fiam.

- Magam is, uram. Nézze csak! Felhúzzák a horgonyt! Isten vele, uram. Paulette-et nem felejti el?

- Paulette, Paulette? Ah, igen, már emlékszem.

8.

Henry Morgan megérkezett az angol Port Royal városába. Poggyászát a parton hagyta, s nekiindult nagybátyját megkeresni.

- Meg tudná-e mondani, hol találom a helyettes kormányzót? - kérdezősködött az utcákon.

- Amott a palotája, fiatalember, de ki tudja, otthon van-e?

A palotája - amilyet egy angol úr épít hivatalnak a hazájától távol - arra az emberre vallott, akit Robert Morgan írt le. A leveleit a Helyettes Kormányzó Palotájából keltezte. Henry meg is találta a palotát: egy alacsony, gondozatlan házat, a fala fehérre meszelt vályog, a tetőt széttöredezett, vörös cserepek fedték. Kapujánál egy gyámoltalan alabárdos állt, nagy és használhatatlan fegyverét mereven tartotta maga elé. Kínos fegyelemmel tűrte az arcán az ellenséges legyek légióját.

Az alabárd sorompóként ereszkedett le a küszöb előtt Henry közeledtére.

- Sir Edward Morgant keresem.

- Mit akarsz te őexcellenciájától?

- Ugyan kérem, hisz a nagybátyám, és beszélni akarok vele.

A katona gyanakvóan méregette Henryt, s az ujjai még merevebben feszültek rá az alabárdjára. Akkor Henrynek eszébe jutott az ültetvényen szerzett tapasztalata. Talán ez az ember is vörös kabátjával együtt, csupán valamilyen rabszolga.

- Félre az útból, te átkozott bohóc - kiáltott rá. - Félre az útból, vagy felakasztatlak!

Az ember úgy elgyávult, hogy majd elejtette a fegyverét.

- Parancsára, uram, továbbítom az üzenetét, uram - kis ezüst sípba fújt, mire egy zöldsujtásos szolga jött a kapuhoz.

- Egy ifjú úriember keresi őexcellenciáját - jelentette.

Henryt egy kicsiny szobába vezették, melyet vastag, szürke, gazdagon aranyozott függönyök sötétítettek el. A falon három fakó arckép lógott, fekete keretben; két lovag tollas kalpagban és egy csinos hölgy rizsporos hajjal, selyemruhában, amely a vállát s keble felét födetlenül hagyta.

Valahol, egy elfüggönyözött ajtó mögül hárfapengetés halk zenéje hallatszott. A szolga átvette Henry levelét, és magára hagyta.

És ő nagyon egyedül érezte magát. A fontoskodó szőrszálhasogatás szelleme érzett ezen a házon. Még a festett arcképek is udvarias megvetést árasztottak. Az ajtófüggönyökbe beleszőtték a brit címert, egyik oldalra az oroszlánt, amint a pajzs felét tartja, és az egyszarvút, a pajzs másik felével, a másik oldalon. Ha összeengedték a függönyt, a címer teljessé kerekedett. Henry félni kezdett a nagybátyjától ebben a szobában.

De ezeket a gondolatokat Sir Edward megjelenése kiverte a fejéből. Az apja volt szinte, ahogy visszaemlékezett rá - és mégsem az. Robert apó sohasem viselne olyan bajuszt, mint egy szemöldök, és Robert életében sohasem jöhetne olyan fordulat, ami rákényszerítené, hogy ajkát olyan vékonyra préselje össze, mint ez a kis bajusz. Ezek ketten egyformának születtek, mint két tojás, de a szájukat már maguk formázták.

Robert igazat mondott. Ez az ember itt az ő hivalkodó ellentéte. De Sir Edward olyan volt, mint egy színész, akire bár nevetséges szerepet osztottak ki, mégis úgy játssza végig, hogy az övé látszik kifogástalannak, és a többieké képtelennek. Bíbor kabátja, melyet a nyaknál és kézelőnél paszomány szegélyezett, hosszú gyíklesője, ami szürke selyemtokjában már-már ceruzányivá vékonyult; szürke selyemharisnyája és puha szürke cipője, melyen szalagok hajladoztak - mindez Henry előtt a legillendőbb viseletnek tűnt. Saját tisztes ruhája az összehasonlításnál nem állta meg a próbát.

Nagybátyja állhatatosan nézett rá, arra várt, hogy Henry szólaljon meg először.

- Henry Morgan vagyok uram, Robert fia - kezdte ő egyszerűen.

- Látom, hogy az vagy. Hasonlíttok - egy cseppet emlékeztetsz rá. Mivel szolgálhatok hát?

- Hát én... én nem is tudom. Csak éppen fölkerestem, hogy életjelt adjak magamról.

- Ez kedves volt tőled. Igen - nagyon kedves.

Nehéz volt így belefogni a mondókába. Ennyi, már-már gúnyos udvariasság közepette, Henry megkérdezte:

- Hallott-e valamit a szüleimről, mi történt velük az öt év alatt, míg távol voltam?

- Öt esztendő! Mit csináltál, kérlek?

- Rabszolga voltam, uram. Hát a szüleim?

- Anyád meghalt.

- Anyám meghalt - ismételte Henry suttogva. - Vajon akkor halt meg nyomban - tűnődött -, amikor eljöttem? - Nem verte le nagyon a hír, pedig a szavak rémséges, végzetes dolgokat visszhangoztak. Itt befejeződött valami, ami sohasem támadhat életre. - Anyám meghalt - mormolta -, és az apám?

- Úgy hallom, apád különös dolgokat művel a rózsakertjében. Rhys úr írt róla nekem. Leszakítja a kinyílt virágokat, és szétszórja a levegőbe, mintha megőrült volna. A földet virágszirmok borítják; a szomszédok meg körülállják és nevetnek rajta. Robert sohasem volt épeszű, vagy inkább sohasem volt elég bölcs, hogy I. Jakab mellé álljon. Én a magam részéről mindig gondoltam, hogy így vagy úgy, de egyszer megszégyenül. Semmit sem tisztelt, amit tisztelni érdemes. S miért kell neki ilyesmit csinálnia, az emberek nevetésétől kísérve - hisz ez szégyent hoz a rokonaira is.

- Bácsikám, komolyan gondolja, hogy beszámíthatatlan?

- Azt nem tudom - válaszolta Sir Edward, s egy kis türelmetlenséggel tette hozzá: - Én csak Rhys úr levelét idéztem. Hivatalom nem engedi, hogy hiábavaló találgatásokra fecséreljem az időt, vagy idétlen fecsegésre - emelte fel a hangját célzatosan.

A hárfa iskolás pengetése abbamaradt, az ajtó függönyét most hirtelen félrehúzták, és egy karcsú lány lépett be. Nem lehetett jól látni a sötét szobában. Csak annyi látszott, hogy nem szép, inkább büszkén csinos. Kedvesen volt öltözve, de az arca sápadt. Még a haja is sápadt, tört arany. Egészében Sir Edward halvány s fáradt lenyomatának tetszett.

A lány meglepődött, hogy Henryt ott találja, ő pedig úgy érezte, kissé fél tőle, éppúgy, ahogy Sir Edwardtól is. A lány úgy nézett Henryre, mint valami ízetlen ételre, amit csak azért nem hajít ki otthonából, mert az udvariasság alapszabályai tiltják.

- Unokafivéred, Henry - mutatta be őt Sir Edward kurtán. - Az én árva kislányom, Elisabeth. - És aztán idegesen, hogy ebből az ismeretségből valószínűleg semmi jó sem származhat: - Nem kellene még egy kicsit gyakorolnod, drágám?

Elisabeth alig észrevehetően hajolt meg Henry előtt, s az apjához hasonló módon üdvözölte.

- Örvendek. Igen, uram, azt hiszem, még gyakorolnom kell. Ez az utolsó darab igen szép, bár nehéz. - Aztán eltűnt a függöny mögött, ahonnan ismét felcsendült a hárfa lassú, ütemes pengetése.

Henry összeszedte bátorságát, bár félt ettől az embertől.

- Egy bizonyos dologról szeretnék beszélni önnel, uram. Én kalózkodásra szeretném adni a fejem, bácsikám - a tengeren egy nagy felfegyverzett hajón, s ha már sokat szedtem össze, s ha egy csapatnyi ember tisztelettel gyűlik köröm, akkor elfoglalok egy spanyol várost, zsákmányért és váltságért. Jó tengerész vagyok, bácsikám. Azt hiszem, minden tengeren tudnék hajózni, s van bennem erő, hogy gonddal készítsem elő a harcaimat. Sokat olvastam az ókori háborúkról. A kalózok sohasem képviseltek még akkora hatalmat, mint én adnék nekik. Hiszen hadsereget, flottát szerveznék belőlük, édes bácsikám. A partvidék egész Szabad Testvériségének élére állnék, s ez olyan fegyveres erő lenne, amivel számolni kell.

- Meghánytam-vetettem ezeket a gondolatokat szolgaságom esztendeiben. A szívemben sír valami, hogy végbevigyem ezeket a terveket. Minden álmom végcélja az, hogy nagy nevet s nagy vagyont szerezzek magamnak. Ismerem az erőmet. Húszéves vagyok; esztendőket töltöttem a tengeren, s mindehhez még ezer fontom is van. Azt az embert, aki most segít rajtam - aki hozzám társul -, gazdaggá teszem. Biztos vagyok a dolgomban!

- Bácsikámat arra kérem, toldja meg az én ezer fontomat annyival, hogy jól felszerelt hajót vehessek, s szabad, bátor fickókat gyűjthessek magam köré, akiknek én parancsolok. Ha még ezer fontot kapnék, esküszöm, gazdagabbá teszem, mint amilyen gazdag most.

A hárfa elhallgatott. A fiú kitörésének elején Sir Edward fölemelte a kezét, hogy megállítsa őt, de a szavak lerohanták. Amikor pedig a hárfa is elnémult, Sir Edward feszengve tekingetett az ajtó felé. Végül úgy látszott, figyelmével ismét Henryt ajándékozza meg.

- Bizonytalan vállalkozásokban nem kockáztathatom a pénzem - mondta metszőn. - Időm sincs a további beszélgetésre. A kormányzót várom tanácskozásra, minden pillanatban itt lehet. Neked még csak annyit:

zabolátlan és felelőtlen kölyök vagy, akit valószínűleg felkötnek majd a kalandjaiért. Apád is olyan, mint te, de neki csak az elméje zabolátlan.

- Felvilágosíthatlak továbbá arról, hogy Spanyolország és Anglia békét kötöttek, nem valami jó érzés, az igaz, de mégis béke van. Ha beleportyázol ebbe a békébe, az én kötelességem a büntetésedről gondoskodni, bármily kellemetlenül érintene is. Nem a kerekfejűek vannak már hatalmon, az olyan zsiványságokat, amiket Cromwell elnézett, szigorúan veszik manapság. Emlékezz a szavaimra, mert nem szívesen akasztatnám fel az unokaöcsémet. De most már valóban búcsúznom kell.

A harag könnyei égtek Henry szemében.

- Köszönöm, hogy felkerestél - tette hozzá a bácsikája. - Isten veled. - S ezzel eltűnt a lefüggönyözött ajtó mögött.

Henry délcegen lépkedett az utcán. Észrevette, hogy kis távolságra előtte az unokahúga halad egy magas néger kíséretében. Lassabbra fogta lépteit, hogy a lány mögött maradhasson, de az is lassított.

- Talán beszélni akar velem - tűnődött Henry, s meggyorsította lépteit, hogy beérje őt. Elképedve vette szemügyre most azt, amit a szoba eltitkolt előle. Ez a lány csak tizennégy éves, nem több. Elisabeth felkapta a fejét, hogy a fiú odaért mellé.

- Történik valami érdekes is itt az Indiákon? - kérdezte Henry.

- Amennyit csak akar - vágta rá a választ.

- Persze, már jó ideje itt vagyunk, tudja. - Kis napernyőjével megbökte a szolgája karját, s faképnél hagyván a bámuló Henryt befordult egy mellékutcába.

Elkeserítették ezek a büszke rokonok, akik úgy kerülték, mintha piszkos volna. S még csak ostobának se nevezheti őket, hiszen mély benyomást gyakoroltak rá. Sikerült elérniük, hogy magányosnak, elhagyatottnak s nagyon fiatalnak érezze magát.

Port Royal szűk utcáit iszapos szenny borította, melyet vastag sárrá dagasztottak a kordék s a meztelen lábak. Port Royal csak annyiban hasonlított egy városhoz, mint a helyettes kormányzó palotája a Whitehallhoz. Utcái keskeny sikátorok, melyeket piszkos faházak szegélyeztek. S minden házról erkély meredt az utca fölé, emberek

lebzseltek rajta, s az elhaladó Henryt bámulták; nem épp érdeklődve, inkább kimerülten, ahogy a beteg figyeli a mennyezeten mászkáló legyeket.

Az egyik utcában mintha csak nők laktak volna - fekete némberek és fehérek és megőszült asszonyok, beesett arcukon a láz rózsáival. Mint tisztátalan szirének, úgy hajoltak ki az erkélyről, s halkan hívogatták, ahogy elhaladt mellettük. Aztán, hogy ügyet sem vetett rájuk, dühödt papagájként trágár szavakat rikácsoltak, s köpködtek utána.

A part mentén egy kocsmaféléhez érkezett: nagy tömeg gyülekezett előtte. Az út közepén egy bevert fenekű hordó állott. Jól megtermett, részeg ember hőbörgött mellette nevetséges paszományokban és tollas kalpagban. Az arra járóknak kupát, korsót, sőt még kalapot is színültig töltött borral. Olykor koccintani kívánt vagy éljenzésre szomjazott, s a tömeg kiáltozva válaszolt neki.

Az ifjú Henry nagy szomorúságában el akart mellette surranni.

- Gyere, igyál az egészségemre, te fiú!

- Nincs kedvem inni - válaszolta Henry.

- Nincs kedved inni? - A hatalmas férfi meglepődött ezen a furcsa, új rejtélyen. Aztán elöntötte a düh.

- Inni fogsz, az istenemre mondom, ha Dawes kapitány, aki ezen a héten kapta el a Sangre de Cristo szállítóhajót, rád parancsol.

A bosszús ember odalépett hozzá, hirtelen egy nagy pisztolyt kapott elő az övéből, s imbolyogva Henry mellének szegezte.

A fiú farkasszemet nézett a pisztolycsővel.

- Iszom az egészségedre - közölte. De amíg ivott, váratlan ötlet jutott az eszébe. - Hadd beszéljek veled négyszemközt, Dawes kapitány uram - s betuszkolta a martalócot a kocsma ajtaján. - A legközelebbi portyádról. - kezdte Henry.

- A pokolba az új portyával - harsogta a kapitány. - Nem most fogtam ki a jó zsákmányt, mi? Van pénzem is, vagy tán nincs? Mi az ördögnek fecsegsz te új útról? Várj, amíg elvertem a zsákmányt, s a sebeim behegedtek. Várd ki, amíg szárazra ittam Port Royalt, akkor gyere hozzám, és beszélhetünk az új útról. - Kirohant az utcára. - Fiúk! - ordította. - Órák óta nem ittatok az egészségemre. Gyerünk, üvöltsünk együtt, az az igazi ének!

Henry elkeseredve sétált tovább. A kikötőben jó néhány hajó horgonyzott. Egy matrózhoz lépett, aki a homokban ült.

- Amaz ott gyors lehet - kezdett a beszédbe, hogy megismerkedhessen vele.

- Igen, megjárja.

- Van most a városban valami híresebb kalóz? - kérdezte Henry.

- Csupán a Dawes, az is csak ordítozó patkány. Elkap egy kis bárkát, amin Campeche élelmét szállítják, s olyan hűhót csap körülötte, hogy azt hinnéd, Panamát hozta haza magával.

- Más nincs is itt?

- Hát van itt egy Grippo nevű, de az nem rabol, csak ha fegyvertelen hajóra bukkan. A saját árnyékától is berezel ez a Grippo. Igen, itt horgonyzik, zsákmány nélkül, s azt hiszem, fekete rumot iszik hitelbe.

- Melyik a hajója? - érdeklődött Henry.

- Hát ez itt ni. Ganymede-nek hívják. Azt beszélik, Saint Malóban csaklizta el, mikor részeg volt a legénység. Kilencedmagával dobálta bele a tengerbe a kinyúlt fickókat, és ide vitorláztak az Indiákra a hajóval. Bizony, erős jószág, de Grippo rossz kapitány. Csoda, hogy nem futott vele zátonyra eddig is. Hanem Mansveldt, az jó kapitány. De Mansveldt most Tortugában van.

- Jó, gyors vitorlás - állapította meg Henry -, bár több vászon is lehetne rajta baj nélkül. S a fegyverzete milyen?

- Azt mondják, az mindent felülmúl.

Henry még aznap éjszaka rátalált az iszogató tengerészre egy parti kunyhóban. Ez az ember már szinte fekete volt; két vastag ránc barázdálta az arca két oldalát, mintha selyemzsinórokat feszítettek volna szorosan a bőrre, míg a húsba mélyedve el nem tűntek. Úgy pislogott ide-oda, mint az őrök, ha bajt szimatolnak.

- Te vagy az a Grippo? - kérdezte tőle Henry.

- Én nem fosztogatok - kiáltotta az ember hátrálva. - Én nem vagyok rabló. Nem lehet rám sütni semmit. - Egyszer Saint Malóban így fogták el, s utána addig korbácsolták a kínpadon, míg százszámra nyíltak tüzelő sebek a

hátán, s mindegyikből vér buggyant. Azóta Grippo még attól is félt, aki csak cseppet is a hatóság emberére emlékeztetett.

- Ki vagy te? - kérdezte.

- Én vagyok az, aki, azt hiszem, megcsinálja a szerencsédet - jelentette ki Henry magabiztosan. Tudta, hogyan kell bánni ezzel az emberrel, hiszen hasonlított az ültetvény rabszolgáihoz - gyáva s talán kapzsi is volt. - Mihez kezdenél ötszáz angol fonttal, Grippo?

A fekete ember megnyalta az ajkát, és az előtte álló üres pohárra pillantott.

- Mit kell tennem ennyi pénzért? - suttogta.

- Eladod nekem a Ganymede kapitányságát.

Most Grippo óvatoskodott.

- A Ganymede sokkal többet ér - jelentette ki határozottan.

- De én nem akarom megvenni a hajót - csak a kapitányságát. Ide figyelj, Grippo! A következőkben állapodom meg veled. A Ganymede fele érdekeltségéért meg a kapitányságért adok neked ötszáz fontot, így szállunk tengerre. Azt hiszem, értek a zsákmányszerzéshez, ha az emberek nem kapnak hajba mindenen. Grippo, én írásban kötelezem magam valamire. Ha a Ganymede-del egyetlen vállalkozásba belebukom, visszakapod az egész hajót, és megtarthatod az ötszáz fontot is.

Grippo még mindig az üres pohárba bámult, de hirtelen izgatott lett.

- Adj nekem pénzt - kiáltotta. - Gyorsan! Add a pénzt! - Majd ezt: - Oloto! Oloto! Fehér bort hozz, fehér bort. Krisztus szerelmére! Gyorsan!

Harmadik fejezet

1.

Sokak hírneve csillogott fennen már Darien partjain s a zöld Karibi-szigetek között, amikor Henry Morgan beállt kalóznak. Tortuga borkiméréseiben százszámra terjedtek a legendák szerzett és elpazarolt vagyonokról, elfoglalt és elsüllyesztett hajókról, aranyról és a fedélzetre faforgácsként leszórt ékszerekről.

A kalózok Szabad Testvérisége rettegett hatalommá nőtt, mióta Pierre le Grand s egy csapatnyi vadász kimerészkedett Hispãniola erdeiből, s egy csónakkal elfogta a páncélflotta helyettes admirálisát. Franciaország, Hispánia és Anglia jó menhelynek vélték a szigeteket bűnözőik számára, s esztendőkön át rakodtak ki értéktelen emberi rakományt Nyugat-Indiában. Ezeknél az ősi nemzeteknél volt olyan idő, hogy ha valaki nem tudott megalapozott s erkölcsös létet felmutatni, hajóra rakták, s eladták rabszolgaként bárkinek, aki csekély összeget fizetett érte. Ezek az emberek, ha idejük letelt, fegyvert raboltak, s rászabadultak a spanyolokra. Nem csoda, hiszen Spanyolország gazdag volt és katolikus, míg a hugenották, lutheránusok, anglikánok szegények és rongyosak. Szent háborút vívtak hát. Spanyolország hét lakat alatt tartotta a világ kincseit. Ha a szegény, nyomorult csavargók a rácson keresztül megkaparintottak egy aranyat, mi kár származott belőle? Ki törődött azzal, Spanyolországot leszámítva? Angliát és Franciaországot meg Hollandiát ez bizonyára nem háborította. Néha még fel is fegyverezték őket Aragon és Kasztília ellen, ezért bukkanhatott olykor az ember férfiakra, akiket tíz éve még börtönhajón zsuppoltak ki, s most “Kapitány a király kegyelméből”.

Franciaország legalább a szívén viselte tékozló gyermekei sorsát, s ezerkétszáz asszonyt küldött a martalócoknak feleségül. Mind az ezerkétszáz azon nyomban, hogy partot ért, sokkal jövedelmezőbb foglalkozás után nézett, mint az asszonyi sor, de erről Franciaország mit sem tehetett.

Ezek a kalózok abból az időből kapták a nevüket, amikor még csupán marhatolvajok voltak. A hús elkészítésének egy olyan módja dívott köztük, hogy kis zsírt és húsdarabkákat füstöltek a tűzön. Így aztán a közönségesnél

is ízletesebb lett a húsétel. Zsiványpecsenye-sütésnek hívták ezt az eljárást, innen nyerték nevüket ezek a zsiványok.

De a vadászemberek rövid idő múltán kicsiny, óvatos csoportokban előbújtak az erdőből; aztán bandák alakultak, aztán egész flották nyolc-tíz hajóból. Végül ezerszámra gyűltek Tortugába, s ebből a biztos oltalomból portyázták végig a spanyol partokat.

És Spanyolország nem tudta letörni őket. Ha tízet felakasztatott, százan csatlakoztak soraikhoz; így hát mást nem tehetvén, megerősítette a városait, s kincseit katonákkal telerakott hadihajók kíséretében engedte tengerre. A spanyol gyarmatok számtalan hajóját kötötték le a vad martalócok. A páncélos flotta egy esztendőben csak egyszer vitorlázhatott haza.

A Testvériség ragyogó nevekkel büszkélkedhetett és olyan hőstettekkel, amelyektől Henry Morgan féltékenysége berzenkedett volna, ha nem bízik annyira abban, hogy egy nap valamennyit elhomályosítja.

Ott volt Bartolomeo Portogues, aki nagy zsákmányt rabolt egyszer, de mielőtt megszaladhatott volna vele, Campeche közelében elfogták. A parton állítottak bitófát, hogy felakasszák. Őt a börtönből egy hajó fedélzetére vitték, onnan figyelte a munkát. S a kivégzése előtti éjszaka leszúrta az őrt, és egy hordó segítségével úszva menekült. Még nyolc nap se telt el, ő már kalózokkal tért vissza egy kis vitorláson, és ellopta azt a bizonyos hajót Campeche kikötőjéből. Igaz, el is vesztette a hajót egy kubai viharban, de történetét mégis csillogó szemmel mesélték a kocsmában.

Roche Braziliano pufók arcú hollandus volt. A portugálok fiatal korában cipelték el Brazíliából, így hát az ő gyarmatukról kapta a nevét. Különösképp azonban sohasem kötött bele portugálokba. Gyűlölete a spanyolok ellen fordult. Jólelkű, derék és megbecsült kapitány volt, ha spanyolok nem jártak a közelben. Az emberei imádták, s csak az ő egészségére ittak mindig. Amikor egyszer Castilla del Orónál megfeneklett a hajója, egy csapatnyi spanyol lovast gyilkolt le, s a lovaikon szelelt el. Ha spanyol katonák közelébe került, dühöngő vadállattá változott. Mesélik, hogy egyszer lassú tűzön, nyárson égetett meg foglyokat. Minthogy a kincsek útját a tengerről a szárazföldre tették át, a kalóz falucskák, sőt városok, majd erődítmények bevételére kényszerült. Lewis Scot fölperzselte Campeche-t, fekete, füstölgő romokat hagyván maga mögött.

L’Ollonais pedig Sables d’Ollonesból érkezett ide, s rövidesen a nyugati óceán legrettegettebb embere lett. Spanyolország gyűlöletével kezdte - kéjelgő kegyetlenkedéssel végezte. Nyelveket tépett ki, s foglyait darabokra hasította a kardjával. A spanyolok inkább akármiféle ördöggel összeakadtak volna, mint ővele. Elég volt a nevét elsuttogni, hogy útjából minden falu legkisebb élőlénye is elmeneküljön. Még az egerek is behúzódtak a dzsungelbe - így mesélik -, ha feltűnt valahol. Kifosztotta Maracaibót és Új Gibraltárt és St. James de Leont. S mindenütt embert ölt, megszállottja volt a vérnek.

Egyszer, amikor megint megszállta a vér mámora, azt parancsolta, hogy a foglyokat fektessék le előtte sorban a földre. Akkor végigment a sor előtt, egyik kezében a köszörűkővel, a másikban hosszú kardjával. Aznap nyolcvanhét fejet vágott le saját kezével.

De L’Ollonaist nem elégítette ki a spanyolok legyilkolása. Yucatan szelíd vidékére is ellátogatott; itt omladozó kővárosokban éltek az emberek, s a szüzek virágkoszorúval jártak. Szomorú emberek laktak Yucatanban, ezt a fajt megmagyarázhatatlan hanyatlás tizedelte. Amikor pedig L’Ollonais elment, városaikból kőhalom s hamu maradt, virágkoszorút se viseltek többé.

Darien indiánjai megint mások voltak; kegyetlenek, megfélemlíthetetlenek, engesztelhetetlenek. Bravóknak hívták őket a spanyolok, s megesküdtek rá, nem lehet ezeket megszelídíteni. A martalócokat támogatták, hisz gyűlölték Spanyolországot, de L’Ollonais mégis kirabolta őket, s leölte a törzsfőnöküket. Az indiánok sok esztendeig vártak a bosszúra, de végül is elfogták L’Ollonaist, amikor az ő vidékük partjain futott zátonyra a hajójával. Máglyát raktak, órákig táncoltak körülötte, és a testét a szeme láttára égették el, egy-egy ujját, egy darabka húst, egyiket a másik után.

Egy karcsú francia úriember lépett be egyik este egy tortugai kocsmába, s amikor a nevét kérdezték, felkapott egy nagy rumoshordót, és odébb hajította.

- Bras de Fer - mondta, s ettől fogva soha senki se érdeklődött a neve után. Senki se tudta meg, vajon szégyen, bánat vagy gyűlölet okából takargatja a nevét, de az egész partvidék nagy s derék kapitányt ismert meg benne.

Ezeknek az embereknek a mondásai szájról szájra jártak.

- Nincs duma, csak guba - mondogatta a Pusztító, s most mindenki utánaszajkózza. Amikor Lawrence kapitány kis hajóját megrohamozták a spanyol fregattok, így szólt az embereihez: - Ahhoz már sokat tapasztaltatok, hogy fel ne ismerjétek, milyen veszélyben forogtok, de túl bátrak is vagytok, semhogy megijedjetek tőle. - Ez finom szólás volt, bátorítására a csapata két spanyol hajót ejtett foglyul; hazahozták őket Goavesba.

Nem voltak mindannyian kegyetlen vagy épp erőszakos emberek. Némelyikükben különösképp kegyes tulajdonságok lakoztak. Watling kapitány például ragaszkodott a vasárnaponkénti istentisztelethez, az egész legénységnek fedetlen fővel kellett végighallgatnia. Dariel egyszer istenkáromlásért agyonlőtt egy tengerészt. Ezek a martalócok hangosan imádkoztak a csaták előtt, fele emberük bemasírozott egy elfoglalt katedrálisba, míg a banda másik fele zsákmányt rabolt.

A hajók kapitányai a legszigorúbb fegyelmet tartották a legénység között, gyorsan megbüntettek minden engedetlenséget vagy kicsapongást, ha az a sikert veszélyeztethette. Nem voltak ekkor még olyan lázadások a tengeren, mint amilyeneket Kidd és Blackbeard vagy Lafitte elnéztek később.

A Testvériség egész történetéből azonban egyetlen ember magasodott ki toronyként. Hollandus volt, Edward Mansveldtnek hívták. Bátorságban, harcban a kiválókon is túltett, hiszen ő kaparintotta meg Granadát és a floridai St. Augustint és St. Catherine szigetét. Nagy hajóflottával pásztázta végig Darien partjait és Castilla del Orót, s elvitte mindazt, amire csak a kezét rátehette. De megvolt benne az álmodozás ereje is. Rongyos hőseinek csőcselékéből erős, életképes nemzetet akart formálni, egy új támadó hatalmat Amerikában. S hogy egyre több kalóz állt be parancsnoksága alá, az álmai erőre kaptak. Tárgyalásokat kezdett Anglia és Franciaország kormányaival. Azok megrémültek, s megtiltották, hogy effélére csak gondoljon is. Csirkefogók hada, akiket nem lehetne a kormány bitóira húzni? Hiszen úgyis mindenkit kifosztanának. Gondolnia se szabad rá.

De ő egyre merészebben s merészebben tervezgette új kormányzatát. St. Catherine szigetén kezdenék el az egészet. Emberei jórészét ott telepítette le, s aztán nekivágott, hogy többeket bírjon csatlakozásra az új nemzethez. A hajója Havanna városa mellett megfeneklett, s a spanyolok akasztófán fojtották meg Edward Mansveldtet.

Ilyenek voltak azok az emberek, akiknek vezetésére Henry vállalkozott. És ő magabízón nem látott semmi akadályt, ha valaki okosan tervez, s latolgatja az eshetőségeket. Jók ezek a történetek és ezek az emberek, de nagy vállalkozásokban kudarcot vallanak. Oktalanok voltak és hiúk. De segítőtársai lehetnek egy nap.

Mansveldt még élt, és Bras de Fer már öreg ember volt, amikor Henry Morgan vitorlát bontott a Ganymede-en a fekete Grippóval.

2.

Izgatott kíváncsiság kísérte Henry Morgant Port Royalban, amikor felszerelte a Ganymede-et. Furcsa készletek, szokatlan fegyverek vándoroltak a birtokába. A fiatalember csendes biztonsága sok tengerészt vonzott a legénységébe. A kapitány öt érdemes fegyvermestert talált a kikötőben, és szerződtette őket az útra. Amikor a Ganymede vitorlát bontott, és kisiklott a kikötőből, a bámészkodók egész csapata állt a parton, és nézte őket.

Darien partjait végigportyázták zsákmányért, de a tengerről mintha letörölték volna a spanyol hajókat. Egy reggel Cartagena kikötője mellett egy kereskedőhajó hosszú, vörös testét pillantották meg. Morgan kapitány elrejtette az embereit. A parancs szerint egy lélek sem mutatkozhatott, még a kormányos is egy kis bódéban lapult, míg egy kormányutánzat elhagyatottan forgott a fedélzeten. Aztán a spanyol hajó felé siklottak, így lepték meg annak legénységét. Íme, egy vitorlás, amit nem emberek irányítanak. Boszorkányságnak látszott ez, vagy a tenger rejtélyes tragédiái egyikének, melyekről a matrózok annyit regélnek. A legénység talán dögvész áldozata lett, ők pedig megszerezhetik és eladhatják a hajót. De amikor közelébe értek, három álcázott ágyú köpte rájuk a tüzet; egyetlen célpontra tüzeltek, s amikor elnémultak, a spanyol hajó kormánylapátja forgácsokban lógott; irányíthatatlanul imbolygott a vízen. Erre Morgan kapitány a tat felől közelítve, s az oldalfegyverek hatósugarából kikerülve, addig lőtte a hajótestet, amíg leengedték a zászlót. Tervezgetésének ez volt az első jutalma.

Néhány nappal később egy másik hajóba ütközött, s mellé siklott, hogy megcsáklyázhassa. A spanyol legénység összecsődült, hogy védekezzen a támadás ellen: ekkor a levegőben hirtelen puskaporos gránáthüvelyek

robbantak, melyek épp a csődületbe találtak bele, és fröccsentek szét. A spanyolok üvöltve rohantak a hajófenék oltalmába, hogy meneküljenek a villanó haláltól.

Amikor Henry Morgan végül Tortugába ért, négy fogolyhajót vontatott uszályában, de ő maga egyetlen embert sem vesztett. Minden úgy sikerült, ahogy elképzelte. Jó tervezésének íme négy bizonyítéka van már. Az embernek csak váratlan dolgot kell tennie és gyorsan. A sikeres háborúnak ez a titka.

Mansveldt is Tortugában volt, amikor Henry Morgan megérkezett: kis szeme csillogott a préda láttán. Hamarost hívatta is az új vezért.

- Te vagy az a Morgan kapitány, aki négy fogolyhajót vontatott be a kikötőbe?

- Igen, uram, én vagyok.

- És hogy csináltad? A spanyol hajókat jól felfegyverezték és óvatosak is.

- A haditervemmel vittem végbe, uram. Sok éjszakán tűnődtem azon, hogyan kell csinálni a dolgot. Én rajtaütéssel dolgozom, uram, amikor mások csak az erejükkel.

Mansveldt csodálkozva tekintett rá.

- Egy új vállalkozást készítek elő St. Catherine szigetére - mondta -, ott aztán az olyan kalózok köztársaságát szervezném meg, akik hazafiságból harcolnának. Lennél-e ellentengernagyom ebben a vállalkozásban? Hogy értek az emberek összeszedéséhez, azt sokan elismerik.

Mansveldt neve hatalmas volt a tengereken, és Henryt mindez gyönyörrel töltötte el.

- Szíves örömest, uram - vágta rá gyorsan.

És Morgan kapitány - ellentengernagy volt, amikor kihajózott a flotta. Pompás roham volt, a hajók öntötték magukból a rongyos hordát, és a falakon mészárlás kezdődött. A sziget nem tudott ellenállni a heves támadásnak, és végül az erőd is elesett. Akkor a holland admirális lemondott, s a kormányzóságot Henry Morganra ruházta, ő maga pedig utánpótlásért vágott neki a nagyvilágnak. A hajójával együtt veszett el valamerre, és sohasem hallottak róla többé. Az járta, hogy a spanyolok akasztották fel Kubában.

A spanyol óceánnak Henry Morgan volt most első vezére. Mindenfelől hajók indultak, hogy a flottájához csatlakozva, az ő parancsnoksága alatt vitorlázzanak, s a harcokból és sikerből egyaránt kivegyék a részüket. Puerto Belo ellen szállt hadba, és megsarcolta a várost. A házakat felégették, s a védtelen lakosságot kifosztották. Amikor Morgan kapitány vitorlásai elhajóztak, már a dzsungel vert tanyát a romok között.

Tíz esztendeig hajózott az óceánon, a szigetek közt és Amerika trópusainak zöld partjai mentén. A legnagyobb nevet szerezte mindazok között, akik valaha is kalózkodásra adták fejüket. Hírére az egész világból gyűltek oda a csavargók. Az emberek megéljenezték Tortugában és Goavesben. Számtalan férfi jelentkezett önként minden vállalkozásához. Most már az egész Testvériség Morgan kapitányt várta, hogy ő verje be a hordók fenekét az utcán, vagy dorbézoljon velük a városban, s ő sohasem tette meg. Fagyosan sétált közöttük bíbor kabátba öltözve, szürke selyemharisnyában és szürke, csatos cipőben. Az oldalán ceruzánál nem vastagabb hosszú gyíklesző lógott, szürke selyemhüvelyben.

Korábban még törekedtek rá a tengerészek, hogy összemelegedjenek vele, de ő rideg sértésekkel lökte el őket magától. A rabszolgákon szerzett tapasztalat még élt benne. Nem akarta megvásárolni a népszerűségét, és az egész Szabad Testvériség elárasztotta vele - életüket és vagyonukat az ő sikereinek dobták oda.

3.

Tízévi harc, rablás, fosztogatás: és ő már harmincéves volt. Szürkülő haja, úgy tetszett, szorosabban simul a fejére. Henry Morgan sikeres ember volt, a legszerencsésebb kalóz, aki csak valaha a világra jött, és a magafajta emberek megadták neki azt a csodálatot, ami után vágyott. Az ellenségei - és Spanyolországban mindenki ellensége volt, akinek pénze volt - megborzongtak a neve említésétől is. Félelmükben Drake és L'Ollonais mellé emelték őt.

Grippóval úgy indult el a Ganymede-en, hogy biztos volt benne: ha az ágyúi beledörrennek a spanyol hajóba, ha egy spanyol fedélzeten verekszik - körötte ordítás és fegyvercsattogás -, akkor szívét a vágyva várt lobogó öröm fogja majd el. És ő mindezt kitapasztalta, de még csak elégedettséget sem érzett. A titkos sóvárgás egyre nőtt benne, mancsaival már a szívét

fogta meg. Azt hitte, hogy a Testvériség hízelgése begyógyíthatja vágyódása sebeit; hogyha a kalózok észreveszik haditervei gyümölcsét, és elcsodálkoznak rajta, akkor ez örömet és megnyugvást okoz. És végbevitte mindezt. Az emberek nyíltan csodálták, s ő rádöbbent arra, hogy megveti őket érte, hogy ostobának tartja őket, mert ilyen együgyű dolgokkal megnyerhetők.

Henry magányos lett a dicsőségben. Igazat beszélt egykoron a vén Merlin, mert Morgan kapitány sikereket ért el, és egyedül volt a sikereiben, sehol egy barátja. A sóvárgásnak meg kell lapulnia a szívében. Félelmeit, bánatát, hiúságát, hibáit és apró gyengeségeit rejtegetnie kell. Ezek itt, a követői, sikere szavát követték, és a gyengeség első jelére elhagynák.

Amíg őt lefoglalta a zsákmányszerzés, egy kis hírecske lopakodott át a félszigeten, szétáradt a szigetek között, belopózott a hajók fedélzetére. Az emberek elkapták a suttogott nevet, és óvatosan füleltek rá.

“Él egy asszony Panamában, és olyan tüneményes, akár a nap. Vörös Szentnek hívják. Minden ember letérdepel előtte” - ezt suttogták. És ez a hang öblösödött, és ércesebb lett, míg végül az emberek a kocsmákban La Santa Rojára ittak. A fiatal matrózok róla suttogtak az őrségen. “Él egy asszony az Arany Városban, és úgy borulnak előtte térdre az emberek, mint a pogányok a nap előtt.” Goaves utcáin is róla beszéltek. Senki sem látta még őt; senki sem mesélhetett a bőre árnyalatáról, a haja színéről, és mégis, néhány esztendő múltán, a széles és nagy óceánvidék a Vörös Szentre emelte poharát, róla álmodott és sokan már imádkoztak hozzá. Minden ember szíve vágya lett ő, s felöltötte valamely csinos ifjú lány vonásait, akit odahagytak Európa partjain, s akit rendkívülivé szépítettek az esztendők. Furcsa história volt ez. Idővel nem volt társas összejövetel, ahol végül is ne említették volna La Santa Roját. A durva kalózok képzeletében különös jelképpé nőtt. Új szűzzé, akit imádni kell. Sokan azt mondták, Mária született újjá a földön, s a Vörös Szent nevét is beleszőtték imáikba.

Most, hogy Morgan kapitány bevette Puerto Belót, Panama kormányzóját is elfogta a tisztelet és a csodálat, hogy az ilyen szervezetlen, egyenruha nélküli emberek rongyos bandája elfoglalhatott egy ekkora várost. Követet menesztett, s mintákat kért a fegyverekből, melyek lehetővé tették ezt a vállalkozást. Morgan kapitány a futárt egy kis szobába vezette - ez megmaradt a nagy tűzvészben is.

- Láttad már azt az asszonyt, akit Panamában Vörös Szentnek neveznek?

- Nem, én magam nem láttam őt; de hallottam róla. A fiatal emberek csak a Szent Szüzet istenítik nála jobban. Azt mondják, olyan tüneményes, mint a nap.

- La Santa Roján kívül mi a másik neve?

- Nem tudom, csak azt hallottam róla, hogy olyan tüneményes, mint a nap. Panamában mesélik, hogy Cordovából jött, és Párizsban is járt. Úgy mondják, nemes a famíliája, és arról mesélnek, hogy megüli a hatalmas lovakat, lovaglóülésben, egy magas sövénnyel védett mezőn. Mesélik, hogy a kezében a tőr is életre támad, hogy ügyesebben vív akármelyik férfinál. És persze mindezt titokban csinálja, hogy senki se lehessen tanúja, hogyan vétkezik az illem ellen.

- Ugyan már - kiáltott fel Morgan kapitány -, ha elég gyönyörű, mi szüksége van az illemre? Az illem különben is egyfajta szépségflastrom, amit látogatók jelenlétéhez ragasztanak fel - elbűvölő mozdulat. Szívesen látnám őt lovagolni. Többet nem tudsz róla?

- Csak ami a kocsmában járja, uram - azt, hogy az áldott szentektől ellopta imádóikat.

Morgan kapitány hosszan elábrándozott a székében, s a futár csendben várakozott. Végül Henry megrázta fejét, mintha meg akarná szabadítani magát a terhes gondolatoktól. Egy pisztolyt húzott ki az övéből, és átadta a hírnöknek.

- Vidd el Don Juan Perez de Guzmannak, s mondd meg neki, ez annak a fegyvernek a mintája, amit Puerto Belo lerombolására használtunk. A többi fegyverem pedig: a követőim bátor szíve. Ebből nem küldök neki egyet se, inkább jó sokat viszek neki egyszer. S azt is mondd meg, hogy őrizze meg a pisztolyt egy esztendeig, mert én magam is Panamába megyek, hogy az ő kezéből vehessem át. Megértetted?

- Igenis, uram.

Néhány nap múlva ismét jelentkezett a futár, visszahozta a pisztolyt, és egy nagy gyűrűbe foglalt négyszögletes smaragdot.

- Uram arra kér, fogadd el tőle ezt a követ tisztelete jeléül. Arra kér, hogy ne fáraszd magad azzal, hogy Panamába jöjj, mert akkor kötelességérzete kénytelen volna legyőzni csodálatát, és téged egy fára felkötni.

- Szép üzenet - válaszolt a kapitány -, szép és bátor üzenet. Szeretnék találkozni Don Juannal, s leginkább a kardom hegye. Már nagyon régen űztek gúnyt belőlem. És La Santa Rojáról megtudtál-e többet?

- Csak amit az utcán hallottam róla. Sokat kérdezősködtem a kedvedért. Azt mondták, az utcán sűrű fátylat visel, hogy senki se láthassa az arcát. Néhányan úgy vélik, azért jár így, hogy a vele találkozó férfiak ne öljék meg magukat a szerelemtől. Ez minden, amit megtudhattam róla. Akar még valamit üzenni, uram?

- Csak mondd meg újra, hogy egy éven belül meglátogatom az Arany Várost.

4.

Az akarata egész életén át olyan volt, mint egy rossz szélkakas: állhatatosan mutatta az időt mindig, de olykor nem a szél járása szerint. Az Indiák és a tenger és a zsákmányolás és a dicsőség - úgy tetszett egykor - hiányzik neki. Mindezt elérte, elsápadva és reszketve figyelte, hogyan ér fel hozzájuk. És magányos volt. Emberei tisztelettel és komor ijedelemmel tekintettek rá. Féltek tőle, de ez már nem elégítette ki hiúságát, mint egykoron.

Azon tűnődött, vajon nem fogadhatna-e barátjává valakit, de annyi időt töltött már énje magányos kastélyában, hogy a puszta gondolat is különös és gyermekes zavarral töltötte el. Ki lehetne a barátja követői közül? Felidézte őket, visszaemlékezve mogorva tekintetükre, csillogó kapzsi szemükre, de csupán megvetést érzett irántuk.

Azonban volt köztük valaki, akire felfigyelt: egy fiatal francia, akit Coeur de Gris-nek neveztek. Morgan kapitány látta őt ütközetben, ahogy macskahajlékonysággal ugrik a fedélzetre, s a kardja az ezüst tüzének hajlékony nyelveként suhan. A rövid kardot lenézte: hosszú, vékony penge volt az övé; s ez a fiatalember mosollyal felelt Morgan kapitány parancsaira. A szemében tisztelet volt, az bizonyos, de se félelem, se féltékenység, se gyanakvás nem ült benne.

“Talán ez a Coeur de Gris a barátom lenne” - tűnődött Henry Morgan. - “Azt mesélik róla, hogy Kubától Saint Kittsig megtört szívek jelzik útját, s valahogy, éppen ezért, egy cseppet félek tőle.”

Morgan kapitány elküldött a fiatalemberért. Amikor megérkezett, nehezen találta meg a hangot.

- Hogy vagy, Coeur de Gris?

A fiatalembert meglepte a melegségnek ez az apró megnyilvánulása. Ettől a kapitánytól!

- Kérem, uram, jól vagyok. Van valami parancsa számomra?

- Parancsom? Nem, én arra gondoltam, hogy beszélgetnék veled, ez minden.

- Beszélgetni velem, uram? De hát miről beszélgessünk?

- Hát, mi van azzal a sok kis nővel, akikről az hírlik, hogy a tieid voltak - kérdezte a kapitány, némi erőfeszítéssel törekedve a kedélyességre.

- A hír kegyesebb hozzám, mint a természet, uram.

Henry Morgan most egyenest rátért a mondandójára.

- Ide figyelj, Coeur de Gris! Eszedbe se jut, hogy nekem is szükségem lehetne barátra? Nem gondolsz-e rá, hogy magányos ember vagyok? Vedd csak számba, hogyan félnek tőlem az embereim, parancsért jönnek hozzám, de soha azért, hogy egy napot csendesen együtt töltsünk. Tudom, én akartam így. Egykor szükséges volt, mert a tiszteletüket akartam megszerezni, mielőtt engedelmességet parancsolhattam rájuk. De most, néhanap, szívesen közölném az elképzeléseimet, és valami másról is beszélnék, mint a háború és a fosztogatás. Tíz esztendeig úgy pusztítottam a tengereken, mint valami magányos ordas, nincs barátom semerre sem. Téged választottalak barátomnak; először, mert kedvemre való ember vagy, másodszor, mert nincs a földön holmid, amiről azt gyaníthatnád, hogy el akarom lopni tőled, így hát félelem nélkül szerethetsz engem. Furcsa dolog, ahogy az én embereim gyanakodnak rám. Minden utunkról pontosan elszámoltam, és mégis, ha barátként szólok hozzájuk, rögtön törik a fejüket, hogy kitudják a szándékomat. Lennél hát a barátom, Coeur de Gris?

- Miért ne lennék az, kapitányom? S ha megsejtettem volna, hogy ezt forgatod a fejedben, már régóta az volnék. Mit tehetek hát érted, uram?

- Ó, csak épp beszélgess el velem olykor-olykor, és bízzál bennem egy cseppet. Nem késztet erre semmi más, csupán a magányom. De te, Coeur de Gris, úgy beszélsz és úgy viselkedsz, mint egy előkelő ember. Kérdezhetlek

a családod felől? Vagy a nevedet köpenyként vetted magadra, ahogy annyian itt az óceánon?

- A családomról könnyen beszámolhatok neked. Azt mondják, hogy a nagy Bras de Fer volt az apám, de hogy ki volt ő, azt sohasem tudta senki. Az emberek őrá emlékezve adták a nevemet. Anyám egyike Goaves könnyelmű asszonyainak. Tizenhat éves volt, amikor születtem, ő maga ősi családból származott, de hugenotta vallású. Vagyonukat a Szent Bertalan-éji vérengzéskor pusztították el. Így történt, hogy kikoptak mindenből, mire az anyám megszületett. S egyik nap az őrszem csípte el Párizs utcáin, így telepítették ki Goavesbe, egy hajórakomány női csavargóval. Nem sokkal azután talált rá Bras de Fer.

- Te azt mondod róla, hogy utcanő - szakította félbe Henry Morgan, akit felháborított, hogy ebből a fiatalemberből nyilvánvalóan kiveszett a szégyenérzet. - Bizonyára felhagyott ezzel a... foglalkozással, minthogy te sikereket érsz el a tengeren. Hiszen eleget viszel haza kettőtöknek, még többet is.

- Tudom, hogy vannak sikereim, de ő mégis folytatja. Én nem teszek neki szemrehányást, hisz minek is álljam útját valami olyannak, amit ő becsületes munkának tart? Ő büszke a helyzetére, büszke arra, hogy a kikötő legjobb emberei valamennyien a vendégei, és tetszik neki, hogy bár negyven felé jár, még mindig nagyon is versenyre kelhet a fiatal, éretlen lányokkal, akik évente érkeznek. Minek változtassak jól megszokott életmódján, még ha megtehetném is? Nem, anyám drága, szeretetreméltó asszony, és jó szülőm volt nekem. Egyetlen hibája, hogy telis-tele van apró aggályokkal. Zsémbelődik velem, ha otthon vagyok, és sír, ha elhagyom. Rettentően fél attól, hogy valami olyan nőre akadok, aki árthat nekem.

- Ez különös, ugye, ha tekintetbe vesszük az ő életét - mondta Henry Morgan.

- Miért különös? El kell torzulnia az emberek gondolkozásának ebben az ősi hivatásban? Nem, uram, biztosíthatlak, hogy az ő élete szeplőtelen - naponta háromszor imádkozik, és nincs előkelőbb ház Goavesban az övénél. Mikor például legutoljára hazamentem, egy kendőt vittem magammal, nekem jutott az osztozásnál. Pompás holmi volt, arannyal áttört fátyolanyagból. Anyám nem fogadta el. Valami olyan asszonynak a tulajdona lehetett, mondta ő, aki a római egyházban hitt, s egy jó hugenottának nem illik viselnie. Ó! úgy félt engem, ha kint vagyok a

tengeren. Rettenetesen fél, hogy megsebesülök, de attól még sokkal jobban, hogy a lelkemet megrontják... Ez minden, amit a családomról tudok, uram.

Morgan kapitány egy faliszekrényhez lépett, és furcsa kis kancsókat vett elő, perui borokat. Mindegyik kancsónak két nyaka volt, és amikor az egyikből szívták a bort, a másik kellemes, fütyülő hangot adott.

- Egy spanyol hajóról szereztem ezeket - mondta. - Iszol velem, Coeur de Gris?

- Nagyon megtisztelsz, uram.

Hosszú ideig ültek együtt, a bort iszogatva; aztán Morgan kapitány álmodozva kezdte:

- Azt hiszem, Coeur de Gris, egy nap téged is megbabonáz a Vörös Szent, és akkor Panama darazsai zúdulnak mindkettőnkre. Mert az kétségtelen, hogy éppoly féltékenyen őrzik, mint annak idején Helénát. Hallottál már a Vörös Szentről, ugye?

A fiatalember szeme csillogott a bortól.

- Hallottam-e róla? - suttogta lágyan. - Róla álmodom, uram, és őt szólongatom, ha alszom. S ki nem járt még így? A világnak e táján ki ne hallott volna róla, s ugyanakkor ki tud róla akár egyetlen dolgot is? Különös ennek az asszonyi névnek a varázsa. La Santa Roja! La Santa Roja! Minden ember szívében vágyakat kavar - nem tettre kész, cselekvő vágyat, hanem ilyenfajtát: “Ha én csinos lennék, ha herceg lennék...” Az ifjú emberek vad terveket szőnek; hogy álruhában mennek Panamába, mások meg jó sok puskaporral fel is robbantanák a várost. Arról képzelődnek, hogy elrabolják a Vörös Szentet. Hallottam már betegségtől rothadó tengerészt, uram, aki ezt suttogta maga elé az éjszakában: “Ha ez a baj nem nyomorgatna, elmennék La Santa Rojáért”

- Az anyám rémüldözik és riadozik Goaves-ben. Ha nem így volna, már én is elindultam volna érte. De őt megriasztotta ez a különös asszony. “Közelébe se menj, fiam - mondogatja. - Romlott nő az; maga az ördög, amellett nyilvánvalóan katolikus.” És nem tudunk senkiről, aki látta volna őt valaha is. Még azt se tudjuk biztosan, hogy valóban él-e olyan asszony az Arany Városban, mint a Vörös Szent. Álmokkal fertőzte meg a tengert, sóvárgó álmokkal. Már arra is gondoltam, uram, hogy talán, valamikor az Arany Város is Trója sorsára jut őmiatta.

Henry Morgan újra meg újra teletöltötte a poharakat. Előrecsuklott a székében, s a száján apró, torz mosoly ült.

- Igen - nyögte ki nehézkesen -, ez a nő veszélyezteti a nemzetek békéjét és az emberek lelkének békességét. Persze az egész dolog nevetséges. Hisz valószínűleg csupán ravasz ringyó, aki a legendától kölcsönzi tündöklő vonásait. De valahonnan csak elindul az ilyen legenda? Egészségedre, Coeur de Gris. Ugye jó és hűséges barátom leszel?

- Úgy lesz, kapitányom.

És újra csendben ültek, itták a nehéz bort.

- Az asszonyok azért sok szenvedést rejtenek el magukban - kezdte Henry Morgan, mintha csak most hagyta volna abba a szót. - Mintha egy szivárgó csomagocskában hurcolnák magukkal a kínt. Azt mondják, te sokszor szerettél már, Coeur de Gris: nem érezted ezt a kínt, amit magukkal hurcolnak?

- Nem, uram, azt hiszem soha. Persze engem is kerülgetett a sajnálkozás és cseppnyi bánat. Mindenkivel megesik. De az asszonyoknál inkább csak gyönyört találtam.

- Ah, szerencsés vagy - mondta a kapitány. - Nagyon is szerencsés, hogy sohasem ismerted a szenvedést. Az én életemet megmérgezte a szerelem. Az életmódomat is, amit folytattam, az elveszett szerelem kényszerítette rám.

- Hogyan történt ez, uram? Hiszen ha gondoltam volna, hogy te...

- Tudom, tudom, mennyire meg kellett változnom ahhoz, hogy még te is kinevess egy kissé arra a gondolatra, hogy én szerelmes vagyok. Egy grófi lányka vonzalmát manapság már nem tudnám megszerezni.

- Egy gróf lányáét, uram?

- Igen, egy gróf lánya volt. Nagyon is tökéletesen, nagyon is szenvedélyesen szerettük egymást. Egyszer egy rózsakertben találkoztunk, s ő karjaimban hevert kivilágos kivirradtig. El akartam futni vele valami ismeretlen, barátságos országba, s a rangját a tengerbe hajítani magunk mögött. Akkor talán még ma is biztonságban élnék Virginiában, apró gyermekek vennék körül a karosszékemet.

- Nagy szomorúság ez, uram. - Coeur de Gris őszintén megsajnálta ezt a férfit.

- Hát igen: értesítették az apját. Egy sötét éjszaka a karjaimat az oldalamhoz kötözték, és őt - ó, drága Elisabeth! - elszakították tőlem. Engem még mindig megkötözve egy hajóra raktak, és eladtak Barbadosban. Hát nem látod, Coeur de Gris, a szívemben nyugtalankodó keserűséget? Az elmúlt esztendőkben az ő arca kísért el minden vándorlásomban. Valahogy úgy érzem, hogy később megkísérelhettem volna valamit - de az ő apja hatalmas lord volt.

- És soha nem mentél vissza érte? Miután megszabadultál börtönödből?

Henry Morgan a padlót bámulta.

- Nem, barátom, sohasem.

5.

A Vörös Szent legendája erős borként dolgozott az agyában, és nyugatról egy hang kélt: csalogatta és gúnyolta, kinevette és rászedte Henry Morgant. S ő elfeledkezett a tengerről és pihenő hajóiról. A kalózok garas nélkül maradtak. A hosszú tétlenség kifosztotta őket. A fedélzeten heverésztek és átkozták a kapitányukat, hogy ostobán álmodozik. Ő pedig eszelősen küszködött álma összecsukódó csapdájával, és vitatkozott a hanggal.

“Verje meg az Isten La Santa Roját, amiért megbolondítja ezt az egész világot. A bérgyilkosok is úgy ugatják miatta a holdat, mint a szerelembeteg kutyák. Engem is megőrjít ezzel a hiú vágyódással. Tennem kell valamit, bármit, hogy ennek az asszonynak állhatatos kísértését, amilyet még sohase tapasztaltam, elűzzem magamtól. El kell pusztítanom ezt a kísértetet. Ah, ostoba dolog az Arany Város elfoglalásáról álmodni. Már-már úgy tűnik, a halálomra vágyakozom.”

S visszaidézte azt a sóvárgást, ami idevonta őt Cambriából. Mert hisz ugyanez kétszereződött és erősödött meg most. Ezek a gondolatok elkergették szeméről az álmot. De amikor az álmosság lépett a kimerültség nyomába, La Santa Roja újra feltűnt.

- Elfoglalom Maracaibót - kiáltott föl elkeseredve. - A rémület vérfürdőjébe fojtom ezt a sóvárgást. Kifosztom Maracaibót, darabokra tépem, és vérezve hagyom heverni a homokban.

(Él egy asszony az Arany Városban, akit kimondhatatlan szépségéért istenítenek.)

- Gyülekezés az Isle de la Vacán! Hívjátok össze a bátor szívűeket a tengeri búvóhelyekről! Zsákmányra megyünk!

S hajói nekiindultak Maracaibo kikötőjének, s a város kétségbeesetten védekezett.

- Rohanjátok le ezt a köpőcsészét! Igen, ágyú-tüzet!

Ágyúgolyók sivítottak a levegőben, és piszokfelhőket robbantottak a falakról, de a védelem keményen állta a sarat.

- Nem adja meg magát? - Akkor vegyétek be rohammal!

Puskaporos gyutacsok repültek át a falon, és szétmarcangolták a kirohanó védőket.

- Kik ezek a farkasok? - üvöltötték a védők. - Testvérek, harcolnunk kell mindhalálig! Kegyelemért nem szabad könyörögnünk, testvérek, ha megadjuk magunkat, a mi drága városunk...

Létrák emelkednek az erődnek, s ordító emberek hulláma árasztja el a falakat.

- Ah, Szent Lőrinc! rejts el minket! Ments meg! Ezek nem emberek, hanem ördögök. Hallgass meg! Hallgass meg! Kegyelem! Ah, Jézus! hol vagy te most?

- Romboljátok le a falakat! Kő kövön ne maradjon!

(Él egy asszony az Arany Városban, és olyan tündöklő, akár a nap.)

- Nincs kegyelem! Öljétek le a spanyol patkányokat, öljétek le mind!

És Maracaibo könyörögve hevert a lábánál. Az ajtókat letépték a házakról, s a szobákból kihurcoltak minden mozdítható holmit. Az asszonyokat egy templomba terelték, és bezárták őket. A foglyokat pedig Henry Morgan elé cipelték.

- Itt egy öreg ember, uram, biztosan tudjuk, hogy kincsei vannak, uram, de elrejtette őket, és semmit se találunk.

- Akkor dugjátok tűzbe a lábát! - Nem mondja meg? Hétágú korbácsot. Verjetek a halántékára! Döfjétek le! Öljétek meg, hogy ne ordítson tovább. - Talán nem is volt pénze.

- Az utolsó szemcse aranyat is kiszedtétek belőlük?

(Él egy asszony Panamában...)

- Sarcoljátok meg a várost! Kell a vagyon a szenvedés után.

Egy spanyol hajóflotta vitorlázott be, felmentő sereggel.

- Egy spanyol svadron közeleg? Megütközünk velük. Nem, nem, megszaladunk előlük, ha el tudunk menekülni. Hajóink teste mélyen merül a vízbe az ő aranyuk súlyától, öljétek le a foglyokat.

(...olyan tüneményes, mint a nap.)

És Morgan kapitány elhajózott a lerombolt Maracaibóból. Kétszázötvenezer aranyreál volt a hajóin és selyem göngyölegek és ezüsttálak és fűszerek zsákokban. Arany szentképek a katedrálisból és gyöngyökkel átszőtt miseruhák. A város pedig csupa tűz égette rom.

- Gazdagabbak vagyunk, mint remélhettük volna, örömünnep lesz Tortugában, ha megérkezünk. Minden emberünk hős. Őrült mulatozással ütjük el az időt.

(La Santa Roja Panamában él.)

- Ah, Istenem, ha elkerülhetetlen, hát legyen. De félek, a vesztembe rohanok. Istenkísértés megpróbálni. De ha erre hajt a vágyam, akkor meg kell tennem, még ha belehalok is. - Magához hívatta az ifjú Coeur de Gris-t.

- Kitüntetted magad ebben a harcban, barátom.

- Csak a kötelességemet tettem, uram.

- Pompásan harcoltál. Figyeltelek az ütközetben. Akkor hadnagyommá tettelek a harcmezőn, helyettesemmé a parancsnoklásban. Bátor ember vagy, bölcs vagy, és a barátom vagy. Megbízhatom benned, s ki volna érdemes a bizalmamra az embereim között, ha nem te?

- Nagy megtiszteltetés ez, uram. Hűséggel fogok érte adózni, biztosíthatlak. Anyám is nagyon megörül majd.

- Igen - válaszolta Morgan kapitány -, csacska siheder vagy, és ez ebben a szakmában mindaddig erény, amíg van vezéred. Az emberek most visszavágyódnak, hogy elverhessék a pénzüket. Ha lehetne, még tolnák is a hajókat, hogy siettessék őket. Mihez kezdesz a pénzeddel, Coeur de Gris?

- Hát a felét elküldöm anyámnak. A fennmaradó összeget is kettéosztom. Egy részét félreteszem, a másikból be szeretnék rúgni néhány napra, talán

egy hétre is. Ütközet után jó dolog lerészegedni.

- A részegeskedésben sosem leltem kedvemet - legyintett a kapitány. - Nagyon elszomorodom tőle. De én új vállalkozást forgatok a fejemben. Melyik a nyugat-indiai világ leggazdagabb városa, Coeur de Gris? Melyik helység maradt érintetlenül a Testvériség legszelídebb moccanásától is? Hol tehetnénk szert mindnyájan milliókra?

- De uram, csak nem gondolod?... Bizonyára nem véled lehetségesnek, hogy beveszed...

- Én beveszem Panamát... Bizony, még az Arany Várost is.

- S hogyan viszed végbe ezt? A várost keményen őrzik... És a földszoroson keresztül vezető út szinte csak a vakondoknak megközelíthető. Hogyan csinálod hát?

- Be kell vennem Panamát. El kell foglalnom az Arany Várost. - A kapitány elszántan szorította össze fogait.

Most Coeur de Gris mosolygott csendesen.

- Mit vigyorogsz? - ripakodott rá Morgan kapitány.

- Egy nemrégiben elejtett megjegyzésem jutott eszembe, hogy Panama Trója sorsára fog jutni.

- Oh! A rejtélyes asszony jár az eszedben? Hessegesd el! Lehetséges, hogy nem is létezik ilyen asszony.

- De hát eléggé megszedtük magunkat a legutóbbi zsákmányolásban, uram.

- Az sem árt viszont, ha még gazdagabbak leszünk. Belefáradtam a fosztogatásba. Biztosítani akarom a nyugalmamat.

Coeur de Gris egy ideig habozott, a szeme alig észrevehetően elfátyolosodott.

- Arra gondolok, uram, hogy ha Panamába érünk, minden ember a barátja torkának esik a Vörös Szent miatt.

- Ó, ezt csak bízd rám. Majd én rendet tartok az emberek között. Szigorú rendet, még ha a felét fölakasztom, akkor is. Nemrégiben megüzentem Panamába, hogy ellátogatunk hozzájuk, de akkor ezt tréfából tettem. S most azon tűnődöm, vajon erődítéseket vontak-e védelmükre. De talán ők is csak tréfának vették. Menj most, Coeur de Gris, senkinek se említsd ezt.

Követemmé teszlek. Hadd verjék el az emberek az aranyukat. Biztasd őket szerencsejátékra már itt, most, a hajón. Mutass nekik példát a kocsmákban, költséges példát. Akkor majd rákényszerülnek, hogy velem tartsanak. Most hadseregre van szükségem, barátom, de még akkor is ott hagyhatjuk a fogunkat valamennyien. Kockáztatni - talán ez az élet legnagyobb öröme. Dolgozz értem jól, Coeur de Gris, s lehet, hogy egy nap gazdagabb leszel annál is, amit képzelnél.

Az ifjú Coeur de Gris tűnődve állt az árbocnál.

“A kapitányunkat, a mi fagyos kapitányunkat megfogta ez a kósza mende-monda. Milyen különös dolog ez! Mintha a Vörös Szentet az én karjaim közül lopták volna el. Meggyalázták az álmomat. Azt hiszem, ha a többiek megtudják, mindannyian e keserű kifosztottság érzését viszik magukkal - és meggyűlölik a kapitányt, mert meglopja a vágyaikat.”

6.

Sir Edward Morgan egy csapatot vezetett St. Eustatius ellen, és miközben tombolt a harc, egy ügyes barna indián ugrott fel előtte, s egy hosszú kést döfött a hasába. A helyettes kormányzó egyenes, kemény vonallá szorította össze a száját, és lebukott a földre.

“A fehér nadrágomat tönkreteszem - jutott eszébe. - Mi az ördögnek kellett így történnie, mikor már olyan szépen mentünk előre. Külön köszönetet kaptam volna érte Őfelségétől, és most már nem lehetek ott, hogy átvegyem tőle. Az égre is! Fájdalmas helyet választott ki!” - folytatta tovább. Ekkor döbbent csak rá tragédiája súlyára.

- Egy közönséges kés - suttogta -, és éppen a gyomromba. Inkább kardtól kaptam volna s egyenrangú ellenfél kezétől. De egy bicska, a hasamba! Szánalmasan festhetek evvel a sok vérrel és piszokkal, és nem tudok kiegyenesedni. Krisztusom! Érzékeny pontot talált el a nyomorult!

Katonái szomorúan vitték be Port Royalba.

- Elkerülhetetlen volt - mesélte a kormányzónak. - Rám ugrott a késsel, és beledöfte a gyomromba. Ilyen kis ördög. Magasabbra, azt hiszem, nem is ért volna föl. Jelentse a dolgot az udvarnak, erre megkérem, uram. De kérem, ne tegyen említést a késről és a gyomorról. És most, ugye, magamra hagy a lányommal? Nemsokára meghalok.

Elisabeth az apja fölé hajolt az elfüggönyözött szobában.

- Veszélyes a sebed, apám?

- Igen, elég veszélyes. Mindjárt meghalok.

- Képtelenség, papa. Csak tréfálsz és felizgatsz.

- Elisabeth, valóban képtelenségnek hangzik, de hallottál már engem valaha is tréfálni? Sokféle dologról kell még beszélnem, s az idő nagyon rövid. Mihez kezdesz majd? Kevés pénz marad utánam.

- De miről beszélsz, apám? Nem halhatsz meg, s nem hagyhatsz itt engem, egyedül és veszendőn a gyarmatokon. Ezt nem teheted, ezt nem teheted!

- Megtehetem, vagy nem, én mindjárt meghalok. Most pedig beszéljünk meg mindent, amíg módunk van rá. Talán az unokabátyád, aki olyan nagy hírre vergődött a rablásaival, gondoskodni fog rólad, Elisabeth. Fáj ez a gondolat, de... élni kell, nagyon kell. Végtére is unokatestvéred.

- Nem hihetem. Egyszerűen nem hiszem el. Nem halhatsz meg.

- A kormányzónál kell maradnod, amíg nem tudsz az unokafivéreddel találkozni. Aztán majd számolj be neki a halálomról. Mindenről. Ne hízelegj... de túl büszke se légy. Gondolj arra, hogy vér szerinti rokonod, még ha rabló is. - Nehéz zihálása betöltötte a szobát. Elisabeth halkan sírdogálni kezdett, mint egy gyermek, aki nem tudja megmondani, mi fáj és hol. Végül szavak préselődtek ki Sir Edward ajkán.

- Azt hallottam, hogy egy úriembert a haláláról is megismerni, de én most nyögni szeretnék. Robert nyögött volna, ha jólesik. Persze, Robert furcsa volt. De hát mégis, az édes testvérem - Üvöltött volna, ha a fájdalom megszorítja. Elisabeth, kérlek, hagyd el a szobát. Sajnálom, de nyögnöm kell. Sose beszélj róla, Elisabeth, ígérd meg. Soha! Ugye, sohasem beszélsz róla?

Amikor a lány újra bejött, Sir Edward már halott volt.

7.

Tavasz köszöntött Cambriára, fuvallata az Indiákról és Afrika forró, száraz szívéből jött, és ez volt a tizenötödik tavasz, hogy Henry elment. Robert apó szívesen képzelte - és aztán furcsamód el is hitte -, hogy a

tavaszt az ő fia küldi Cambriára a trópusok vidékéről. A hegyekre zöld takaró kúszott, és a fák új, törékeny leveleket hajtottak a szélben.

Robert apó arcvonásai határozottabbá keményedtek. Szája körül nem annyira mosoly ült, inkább fintor, mintha valami ősi, riadt nevetés fagyott volna meg rajta. Magányosak, meddők voltak az évek; semmit nem tartogattak már neki. Most már megértette Gwenliana szavainak értelmét, hogy a kor semmi mást sem hoz, csak hideg, nyugtalan várakozást; egy olyan állapot együgyű reményét, amelyet pontosan még csak el sem lehet képzelni. Ő talán azt az időt várta, amikor Henry megint visszajön hozzá. De ez aligha következhet be. Abban sem volt bizonyos, hogy egyáltalán akarja-e látni Henryt még egyszer. Felkavarná őt. Ha valaki öreg, mindent gyűlöl, ami felizgatja.

Hosszú ideig mindig azon tűnődött: “Mit csinálhat most Henry? Mit láthat most?”. S akkor a fiú lassan elhalványult előtte, s hasonlítani kezdett ódon könyvek hőseihez. Nem volt már egészen valóságos, ámbár elég valóságos ahhoz, hogy emlékezni lehessen rá. De Robert gyakran gondolt erre az elvont személyre, a fiára, akiről olykor-olykor szállongó híreket kapott.

Egy pompás tavaszi reggelre ébredve Robert kijelentette:

- Ma felkapaszkodom Merlinhez. Különös, ahogy ez az öreg ember évei növekvő súlya alatt él. Száznál is több van a vállán. A teste vékony szalmacsutak - már csak emlékeztet arra, hogy valaha test volt. De William azt mondja - bár William beszédéből nehéz valamit is kihámozni -, hogy a hangja éppoly aranycsengésű és erős, mint valaha, és hogy még mindig olyan óriás képtelenségeket fecseg, amiket Londonban nem tűrnének meg. Mulatságos dolog, hogy ennek az útkaparónak egész élete négynapos londoni tartózkodása körül kering. De el kell mennem Merlinhez. Nem valószínű, hogy még egyszer elmehetek.

A meredek, sziklás ösvény jól megkínozta őt; annál is kegyetlenebbül, mert emlékezetébe idézte karcsú, izmos lábát és egy fújtatónál is fáradhatatlanabb tüdejét. Egykor ő vezette az összes látogatókat versenyben a hegyre fel, de most, kevéske kapaszkodás után megpihent egy kövön, s csak aztán indult neki újra - fel és fel a szakadékon át a szikla tetejére. Délután volt, mire végül is a Crag-csúcsra ért.

Merlin az ajtónál várt rá, mielőtt ideje lett volna kopogtatni, és Merlin nem változott meg jobban, mint a hárfák és dárdahegyek, melyek a falakon lógtak. Mintha túladott volna az időn, akár egy ócska ruhán. Merlin meglepetés nélkül fogadta Robertet. Úgy tűnt, mintha már száz esztendővel ezelőtt tudott volna lassú zarándokútjáról.

- Régóta volt, Robert, hogy felkaptattál hozzám ezen az ösvényen, és rég volt az is, hogy én lementem rajta. - “Rajta, rajta” visszhangozták a hárfák. A húrok nyelvén beszélt, s azok visszhangoztak rá, mint egy távoli kórus a hegyek nagy miséjén.

- Öreg ember az, aki most felmászott hozzád, Merlin. Az ösvény: haragos vadállat, amellyel birkózni kell. Te nem látszol öregebbnek. Vajon mikor fogsz meghalni? Nem vitatkoznak veled néha erről az éveid?

- Hát őszintén szólva, Robert, sokszor eszembe jutott már, de mindig túl sok dolgon kellett töprengenem. Nem volt időm meghalni. Ha meghalnék, nem tudnék gondolkodni többé soha.

- Mert ebben a korban, Robert, az a titkos reménykedés, amit a völgy emberei hitnek neveznek, kérdésessé válik. Ó, kétségkívül jó lenne, ha nekem is jutna ebből a reményből, mely azt az éneket dalolná végeérhetetlenül: “Van egy bölcs, jóságos Isten; bizonyos, hogy élni fogunk a halálon túl is”. Akkor felkészülnék az eljövendő életemre. De itt, magányosan, félig már az egek között, attól félek, hogy a halál félbeszakítja tűnődéseimet. Az emberi képzelet gyötrelmeire a hegyek csitító borogatást raknak. Közöttük nevet az ember - ó, többször nevet, mint sír.

- Te tudod - mondta Robert -, anyám, a vén Gwenliana furcsát jövendölt, mielőtt meghalt.

“Ezen az éjszakán vége a világnak - jósolta Gwenliana -, s nem lesz többé itt a föld, hogy rajta járjunk.”

- Azt hiszem, Robert, igazat mondott. Azt hiszem, hogy haldokló szavai igazak voltak, akármit értek többi látomásai. Ez a marcangoló gondolat gyakran meglátogat, és éppen emiatt félek meghalni! Rettenetesen félek. Ha azzal, hogy élek, életet adok neked, s megújítom a mezők, a fák és az egész zöldellő világ létét - megbocsáthatatlan cselekedet lenne mindezt eltörölni, mint valami krétarajzot, így tehát nem szabad meghalnom - még egy kicsit.

- De elég ezekből a baljóslatú dolgokból. Te, Robert, túl hosszú ideig voltál a völgy emberei közt. Az ajkad mosolyog, de a szívedből kipusztult a

derű. Gyanítom, hogy úgy formázod az ajkadat, mint a gallyakat a csapdán, hogy Isten elől elrejtsd a szenvedéseidet. Egykor még egész szívedből próbáltál nevetni, de nem adtad meg a gúnyolódók engedményét: hogy egy cseppet nevetségessé tedd magad, s ezzel szerezz jogot arra, hogy másokat kinevethess.

- Tudom, vereséget szenvedtem, Merlin, s ezen úgy látszik, már nem lehet segíteni. A győzelem vagy a szerencse, vagy nevezheted akárminek, a kiválasztott kevesekben rejtezik, mint a csecsemő foga az ínyben. Az elmúlt esztendőkben az Isten kegyetlen, számító játékot űzött velem. Voltak pillanatok, mikor arra gondoltam, hogy csalt.

Merlin lassan beszélt.

- Egyszer én is játszottam egy kecskelábú, drága, fiatal istennel, és ez a játszma okozta, hogy ide vonultam el. De akkor nagy engedményt tettem, és keserű nevetéssel hajtottam fejet. Robert, nem hallottam én arról jó régen már, hogy az elméd megháborodott? Biztos William állított be ezzel, és ő mesélte, hogy meghibbantál. Nem műveltél te esztelen dolgokat a rózsakertedben?

Robert keserűn mosolygott.

- Ez egyike volt az Isten tréfáinak - felelte. - Elmesélem, hogyan történt. Egyik nap, amikor a rózsáimról az elszáradt leveleket tépdestem le, eszembe ötlött, hogy valami jelképszerűt kell tennem. Ez nem szokatlan dolog. Milyen gyakran állnak ki az emberek a hegytetőre széttárt karokkal, milyen gyakran térdepelnek imádkozva, és hányják a keresztet. Letéptem egy virágot, és feldobtam a levegőbe, és a szirmai visszahullottak rám. Úgy tűnt, hogy ez a cselekedet magába foglalta és elmondta életem egész történetét, egyetlen mozdulatban. Aztán elmerültem a fehér szirmok szépségében, a fekete föld magához vonzott, és én elfeledkeztem mindenről. Egyik virágot a másik után dobáltam föl, amíg a földet behavazták a rózsaszirmok. Hirtelen szétnéztem, s egy tucatnyi embert láttam: körülöttem álltak és nevettek rajtam. A templomból jöttek erre. “Hé! - mondták - Robert elvesztette az eszét. Hé! Most párolog el az esze. Hé, gyerek ez megint, rózsaszirmokat tépdes.” Tébolyult Isten az, aki megenged efféle dolgokat.

Merlin néma mosollyal bólingatott.

- Ó, Robert! Robert! Miért kárhoztatod a világot, amikor egyszerűen védekezik ellened? Azt hiszem, számodra egyet jelent Isten és a világ. Ha lent a völgyben akadnának tízen, akik földre szórt rózsalevelekben gyönyörködnek, különös alak lennél csupán, érdekes csodabogár. Vasárnap délutánonként idegeneket hoznának a házadhoz, és mutogatnának téged. De minthogy felétek ilyen emberek nincsenek, persze hogy lázadó vagy, akit be kell zárni, vagy fel kell akasztani. Ha valakit tébolyultnak ítélnek, az valójában az ember elméjének a felakasztása. Ha azt suttogják róla, hogy megkergült az agya, bármit mond is, mit se számít, csupán nevetni jó rajta.

- Hát nem érted, Robert? Az embereket már annyiszor sebezte, taposta, kínozta meg némely eszme és elképzelés, melyet nem is értettek, hogy minden dolgot, ami meghaladja értelmüket, eleve gonosznak és rossznak vélnek - olyannak, amit mindenkinek el kell taposnia, le kell rombolnia, ha útjába kerül. Az emberek csak védekeznek így, a lelki sebzettség ellen, mely kicsiségekből felnövő dolgok felől éri őket.

- Tudom - felelte Robert -, én is tudom mindezt, és nem is tiltakozom ellene. Az én bánatom az, hogy minden tulajdonom, amit magamban hordok, nem több egy csomó vereségnél. Csak a dolgok emlékének vagyok magányos birtokosa, mindannak, ami valaha az enyém volt. Talán így van jól, mert mintha most, hogy nincsenek meg, már jobban szeretném őket. De nem tudom megérteni, hogy ez a kincs csak a kiválasztott kevesekben elrejtve jöhet létre. Az én fiam megszerzi és megtartja minden vágyának tárgyát, ha igazat susog a szél.

- Volt egy fiad, Robert, emlékszem rá. Azt hiszem, azt jósoltam neki, hogy így vagy úgy, de egy világot fog uralni, ha gyermek marad örökre.

- Uralkodik is. Hírek jönnek róla délről, enyhe, kósza szelek szárnyán. A hírnek denevérszárnyai vannak. Az járja róla, hogy a kalózok vad népén uralkodik, vagy városokat foglalt el, és falvakat fosztott ki. Az angolok lelkesednek érte, hősnek és hazafinak nevezik - s magam is ezt teszem néhanap, de félek, ha spanyol volnék, csak ügyes rablónak nevezném. Azt is hallottam - bár nem hiszem, és nem is akarom elhinni -, hogy foglyokat kínoztatott meg.

- Úgy - tűnődött el Merlin -, nagy ember lett hát, mint ahogy elszántan akarta, s ha ez igaz, akkor még nem felnőtt ember. Még mindig kicsiny gyermek, aki a holdat akarja. S azt hiszem, elég boldogtalan is miatta. Akik

azt mondják, hogy a gyermekek boldogok, elfelejtették gyermekkorukat. Kíváncsi vagyok, meddig tud elbújni a férfikor elől.

- Láttál már szárnyakkal született, nagy, fekete hangyákat, Robert? Egy vagy két napig repülnek, aztán elhullajtják szárnyukat, lezuhannak a földre, és egész életükben csak másznak. Szeretném tudni, mikor hullajtja el szárnyait a te fiad. Nem különös, Robert, hogy az emberek között mennyire tisztelik ezt a csúszást-mászást, miként tépik ki szárnyaikat a gyermekeknek, hogy gyönyörködhessenek abban a nagyszerű csúszó-mászó életben?

- Mi érleli a gyerekeket férfiakká - kérdezte meg Robert -, milyen erők rothasztják el szárnyuk tövét?

- Hát a legtöbbjüknek sohasem volt szárnya, néhányan kitépték a magukét; olykor hirtelen, olykor nagyon óvatosan. Valamennyi ilyen dologról nem tudok, de az enyémet a nevetségesség tépte ki - egyfajta öngúny. Egy kislányt szerettem a völgyben, azt hiszem szép volt. És talán én is csinos voltam. Egy dalt szereztem neki, és Orfeusz menyasszonyának neveztem. De akkor inkább magamat képzeltem Orfeusznak. Ő azonban az istenséggel kötött házasságot valamifajta természetellenes bűnnek tartotta. Ő oktatott ki engem. Minden ember, magyarázta, ennek vagy annak - a családjának, a közösségének vagy önmagának, elfelejtettem, hogy minek - tartozik azzal, hogy sikerre vergődjön. Ami a siker természetét illeti, homályosan beszélt, de azt nagyon is kinyilvánította, hogy a dalra nem lehet sikereket építeni. Utálta az istenségeket, kivált a pogány istenségeket. És volt egy ember, földje és háza is volt, aki biztatóan emberinek tűnt előtte. Én éppen ellenkezőleg, szánalomra méltóan emberinek tartom őt, még öregkoromban is. Így hát össze is házasodtak. Az én szárnyaimat az tépte ki, hogy kinevettek.

- Gyilkosságot és öngyilkosságot és a dicsőség mezejét vonultattam fel képzeletemben, hogy megküzdjek evvel az apró, fájdalmas gúnnyal. Szégyenemben arra gondoltam, hogy elrejtem dalaimat a világtól, hogy ember sohase hallhassa őket többé. S a világ azt sem vette észre, mikor hagytam el. Emberek egyetlen kis csoportja sem jött hozzám, hogy visszatérésre bírjon. És én megszereztem nekik azt az örömet, amire vágytak: nevetségessé lettem. Sebzett szárnyaimat levedlettem; férfi lettem, és nem kívántam már a holdat. S amikor újra megpróbáltam dalolni, érdes

lett a hangom, mint egy hajcsáré, és a kiagyalt mesterkéltség eldurvította dalaimat.

- Azon töprengek, hogyan nőttem én fel - mondta Robert. - Nem emlékszem rá. Talán, hogy a fogamhoz vertem a garast, akkor hagyott el az ifjúságom, de talán ott él azokban az országokban, melyekről álmodni szoktam. Henry azonban úszik az álmaiban, és néha nagyon féltékeny vagyok rá. Tudod-e, Merlin, különös dolog tűnt fel nekem. Az anyám, Gwenliana azt képzelte, hogy ismeri a jövőt, és mi mulattunk rajta, mert annyit hivalkodott evvel. De azon az éjszakán, hogy Henry elindult, az ő jövendőjének képét idézte meg. S majdnem minden szava beteljesedett, Merlin. Lehet, hogy ezek a gondolatok festményként rajzolódtak elébe? Furcsa és valószínűtlen dolog ez.

- Talán kiolvasta a fiú vágyát, Robert, megérezte sóvárgása erejét. A vén Gwenlianát én tanítottam sok olyan dologra, ami rokon a mágiával; nagyon tudott jelekből és arcokból olvasni.

Robert apó felállt, hogy kinyújtózzék.

- Nos, hát mennem kell. Sok időbe telik, míg az ilyen koros ember lekászálódik az ösvényen. Éjszaka lesz, mire hazaérek. S itt jön William a csákányával, amivel szinte együtt született. Egy keveset az ő társaságában ballagok lefelé, és meghallgatom, mi járja Londonban. Te bizonyára szereted a szavakat, Merlin, hiszen olyan sokat építettél belőlük. Nekem, úgy látszik, a szenvedést kell szeretnem, hiszen azt idézem fel mindig magam ellen. Téged pedig, Merlin, hazugnak és csalónak tartalak; ahányszor csak elmentem tőled, azzal a meggyőződéssel távoztam, hogy fenséges dolgokat mondtál, később azonban, gondolkozván rajtuk, egyet se tudtam visszaidézni. Azt hiszem, a lágy hangod és a hárfáid finom varázsával mesterkedsz te.

És ahogy lefelé ballagott az ösvényen, a szegre akasztott hárfák a Varázsló Búcsúját zengték utána.

Negyedik fejezet

1.

1670-ben - amikor Henry Morgan fejébe vette, hogy elpusztítja - Panama nagy és szép város volt; gazdag és erős város, melyet jogosan tiszteltek az Arany jelzővel. A zord Új Világ egyetlen helyét se lehetett vele szépségben és gazdagságban összehasonlítani.

Balboa több mint egy évszázada érkezett ide, az új óceán partjára. Fényes páncélba öltözött, és így gázolt bele a Csendes-óceánba, míg a barátságos víz a combjáig ért. Aztán egy beszédben határozottan felszólította a tengert és az összes földeket, hogy hódoljanak be a spanyol koronának, melyet mindez megillet. Azt követelte, hogy a víz is engedelmes és hűséges legyen, hiszen Kasztília és Aragon halastavának fogják majd tisztelni.

Balboa mögött a parton egy kicsiny, zöld indián falucska húzódott, ezt hívták Panamának. A bennszülöttek nyelvén jó halászhelyet jelentett. Amikor a spanyol katonák csóvát vetettek az össze-vissza épült kunyhókra és új várost építettek a helyükre, megtartották ezt a dallamos régi nevet: Panama. A név jelentése hamarosan beigazolódott, mert ebből a kicsiny városból a spanyol hálókat négy irányba vetették ki.

Északra Pedrarias vetette ki a varsákat, és hálójába fogta az ősi maya törzs városait. Ez a halászat eredményezte, hogy Panamába különlegesen kovácsolt kígyókat, rémítő szentképeket, apró faragott állatokat küldhetett, színaranyból. Amikor pedig már nem maradt gyűjteni való dísztárgy, amikor a templomokban csak az üres kőkockák voltak csupán, akkor Pedrarias a bennszülöttekre vetette ki a spanyol hálót, és korbácsütések kíséretében hajtotta őket a bányákba.

Pizarro dél felé vitorlázott, lovakkal és fegyveresekkel, és az inkák hatalmas nemzete fejet hajtott előtte. Az uralkodókat legyilkolta, és megbénította a kormányzási rendszert. Akkor aztán gyémántokat, templomfalak aranylemezeit, a nap aranyból vert jelképeit és arany szertartási pajzsokat hajózott be Panama felé. És Pizarro korbáccsal kényszerítette a bányába a levert inka népet.

Kapitányok százai vezettek kisebb katonacsapatokat keletre és északkeletre, ahol Darien vad indiánjai éltek erdőkben és barlangokban. Itt

orrkarikákat, bokapereceket, istenoltárokat és aranyból kivert sasszárnyakat találtak. Zsákokba hánytak mindent, és öszvérhátrón szállították Panamába. Amikor minden sírboltot kifosztottak aranydíszeiből, még a vad indiánok is földtúrásra kényszerültek a korbácsok parancsára.

A spanyol hajók nyugat felé apró szigeteket fedeztek fel, melyeknek sekély öblében gyöngyök találhatók, ha elég mélyre bukik alá az ember; és kis idő múlva a szigetek együgyű népe már ott is a tengerbe ugrott, ahol cápák éltek. S a gyöngyök zsákszámra találtak utat Panama felé.

Végül mindenféle ötvösmunka, a pepecselés mesterművei is Panamába kerültek, ahol az olvasztó kohók csillogó szemű ínyencként fogadták be őket, és vastag aranyrudakká formázták át. A raktárakat teletömték aranyrudakkal: a kincstári hajókra vártak, hogy Spanyolországba vitorlázhassanak. Volt idő, amikor raktárházak hiányában az ezüsttömböket az utcákon halmozták egymásra, s ezek oly súlyosak voltak, hogy nem kellett félni, nem lophatta el őket senki.

Közben a város is ragyogóan széppé nőtt. A leigázott nemzetek kincseit ezernyi pompás ház építésére használták fel - piros tetőkkel, kicsiny, zárt belső udvarokkal, ahol ritka, különleges virágok tenyésztek. A vén Európa festőművészete és kényelme az aranyrudak hívására mintha ideáradt volna nyugatra, hogy megszépítse Panama házait.

Az első spanyolok, akik megrohanták ezt a vidéket, kegyetlen, kapzsi rablók voltak, de egyszersmind katonák, akiket semmiféle véres fenyegetés sem félemlíthetett meg. Kicsiny csapatokkal foglalták el az Új Világot, és a bátorságon kívül alig volt számottevő erejük. Ám amikor Nicaragua és Peru és Darien népe nyafogó szolgák bandájává züllött, amikor veszély már senkit sem fenyegetett, más kötésű emberek telepedtek le Panamában. Ezek kereskedők voltak: kegyetlenül elszántak, ha egy farmot el lehetett árvereztetni a tulajdonosától, vagy ha az élelmiszer árát lehetett felemelni, de félősek és ijedősek, ha kardacélra acél szikrázott.

A földszorost nemsokára a kereskedőosztály uralta. A katonák egy része kihalt, másokat a biztonság tett türelmetlenné, és új, veszélyes országokba költöztek át, ráhagyván az élelmiszer- és fűszeráruk háborúját a kereskedők kezére, akik szűken mérték ki a lisztet és a bort, és fizetségképpen ékszereket és aranytömböket követeltek pénzszekrényeik számára. A kereskedők arra számítottak, hogy az élelemért mindenki megfizeti ugyanazt a magas árat, és ebből a haszonból építették vörös zsindellyel

fedett cédrusházaikat; ebből öltöztették külföldi selyembe asszonyaikat, és így követte őket az utcán alázatos rabszolgák hada.

Szép város volt Panama. Főutcáit kétezer nagy cédrusház szegélyezte, s a központtól távolabb ötezer kisebb lakás épült a tisztviselőknek és a kengyelfutóknak, a király fizetett zsoldosainak. A külvárosokban számlálhatatlan sok zsúpfedeles kunyhó zsúfolódott össze, itt a szolgákat kvártélyozták el. Hat templom, két imaház és egy magas katedrális állt a város közepén, s mindben csupa arany kegytárgy és ékszertől roskadozó miseruha. Máris két szent élt és halt meg Panamában - nem afféle nagyobb szentek ugyan, de mégis elég jelentősek ahhoz, hogy csontjaiknak fontosságot tulajdonítsanak.

A város külön negyedét foglalták el a király házai, istállói és laktanyái. Az ország termésének egytizedét itt raktározzák el, egészen a következő páncélflotta érkezéséig, amikor is szamárháton szállítják el a földszoroson át, hogy hajón fuvarozzák tovább. Panama eltartotta a spanyol királyságot - fizette a király újonnan épülő palotáit és háborúit. S minthogy készpénzt hozott a kincstárba, a király kiváltságokat adományozott Panamának. Ezért viselhette azt a büszke nevet: Panama, az Igen Nemes és Igen Hűséges Város. Nemességét ezzel Cordova és Sevilla rangjára emelték, s az elöljárók aranyláncot viselhettek hivataluk jelvényeként a nyakukban. És a király ragyogó címerrel tüntette ki a várost - bal felén egy pajzs arany mezőben, jobb felén két kis hajó és egy maroknyi szürke nyíl. A tetején a felfedezések sarkcsillaga ragyogott, míg a spanyol ikerkirályság oroszlánjai és kastélyai a pajzs körül helyezkedtek el. Panama valóban a világ egyik legnagyobb városa volt. Az Arany Város középpontjában egy széles, kövezett plaza húzódott, közepén egy emelvénnyel, ahol esténként zene szólt. S a zeneszóra emberek sétáltak fel s alá, és azzal fitogtatták rangjukat, hogy kivel álltak szóba. A kereskedő arisztokrácia nagyon büszke volt. Nappal esetleg úgy alkudott a liszt árán, mint egy kufár, de este a plazán mereven biccentett a nálánál kevésbé gazdagoknak, és szemmel láthatóan hízelgett a vagyonosabbaknak.

A nagy biztonságban elpuhultak. A várost bevehetetlennek tartották. Egyik oldalról a tenger védelmezte, és a déli óceánon sehol sem futott idegen hajó. Szárazföldi határain falak emelkedtek, és egy széles vizesárok húzódott, amelyet veszély esetén úgy lehetett elárasztani, hogy valósággal szigetté varázsolta a várost. Mindehhez még egy támadó seregnek a

földszoros dzsungelén kell kínkeservesen átvágnia magát, és olyan szűk átjárókon, melyet egy maroknyi ember is meg tud védeni. Senki sem tartotta lehetségesnek, hogy épelméjű vezér Panama bevételéről álmodozhatna, így hát, amikor Campeche és Puerto Belo és Maracaibo térdre kényszerült a kalózok előtt, az Arany Város kereskedői a vállukat vonogatták, s aztán a napi üzlet után néztek. Persze, nagy szerencsétlenség, és valóban szomorú, hogy így bánnak el honfitársaikkal, és így kifosztják őket - de hát mi egyébre is számíthattak volna? A városaik a balszerencsés parton fekszenek. Panamának nem kell törődnie ezekkel a zavargásokkal, elég, ha sajnálkozik rajtuk. Jó az Isten, az üzlet pedig - nos hát, szörnyűséges; sehol sincs több pénz, a farmerek mégis úgy ragaszkodnak javaikhoz, mint a rablók.

Az Arany Város kormányzója Don Juan Perez de Guzman volt - egy csendes nemesember, aki csupán annak szentelte életét, hogy tökéletes úr legyen. Kis hadsereget vezényelt, egyenruháit váltogatta, és nagy gonddal törődött rokonai házasságával. Katona volt egész életében - lehet, hogy nem jó harcos, de rendkívül lovagias. Alárendeltjeinek szóló napiparancsait gyönyörűen fogalmazta; ha egy indián falut szólított fel megadásra, ékesszólása felülmúlhatatlanul ragyogott. Az emberek tisztelték kormányzójukat. Hiszen olyan jól öltözködött, olyan büszke volt s mégis oly előzékeny. Mindennap megéljenezték, amikor lovascsapata élén végigléptetett az utcán. Ha bármely támadás veszélye fenyeget, bizonyos, hogy Don Juan délceg alakja megnyugtatja az embereket. A városban övé volt a legnemesebb vér s a legtöbb gazdag raktár.

Így éltek az emberek Panamában boldogan, s amikor beálltak a meleg napok, a vidék árnyas helyeire húzódtak, az esős évszakban pedig visszatértek a városba a bálokra és fogadásokra. Ilyen volt hát az Arany Város, amikor Henry Morgan elhatározta lerombolását.

Egy nap az a hír szivárgott szét Panamában, hogy a rémséges Morgan elindult meghódítására. Ezt először könnyelmű hitetlenkedés fogadta, de amikor több hírvivő futott be, a várost lázas tevékenykedés bolygatta fel. Az emberek a templomokba szaladtak, meggyóntak, csókolgatták az ereklyéket, s aztán ismét hazarohantak. Papok százai vonultak fel körmenetben, s a feszületet vitték végig az utcákon. A fekete barátok vadul sanyargatták magukat, és mindenüvé elcipelték a súlyos keresztet, ahol csak

látni akarták. De az omló falakat nem foltozták ki, és a rozsdás ágyúkat nem cserélték ki. Don Juan misét mise után hallgatott, szózatot intézett a megrémült néphez, és azt javasolta: vonuljon fel a város minden szerzetese.

Rémmesék keltek szárnyra - hogy a kalózok nem is emberek, hanem állati lények, krokodilfejjel, oroszlánmanccsal. Tekintélyes férfiak vitatták meg az utcákon ezeket a feltevéseket.

- Áldás, békesség, Don Pedro.

- Dicsértessék a Jézus Krisztus, Don Guierrmo.

- Mit hallottál ezekről a rablókról?

- Ah! szörnyűség, Don Guierrmo; szörnyűséges. Azt mondják: démonok!

- De el tudod-e hinni, amit én hallottam, hogy Morgannak három karja van, és mindegyikben kardot forgat?

- Ki a megmondhatója ennek, barátom! Az ördögnek még ezeknél is nagyobb hatalma van. És ki a megmondhatója, hol végződik a gonosz hatalma? Szentségtörés erre csak gondolni is.

Aztán később:

- Azt mondja, Don Guierrmótól hallotta? Ő aztán biztosan nem állít kétes dolgokat - egy ilyen gazdag ember!

- Én csak azt ismétlem, amit ő mondott - hogy Morgan ujja hegyeiből golyók röpülnek, s hogy a szája kénes lángokat lövell. Ezt határozottan állította Don Guierrmo.

- Ezt el kell mesélnem a feleségemnek, Don Pedro.

Így burjánoztak a legendák. És a nép már-már megtébolyult. Más, elfoglalt városokban történt kegyetlenkedéseket idéztek fel, s a kereskedők, akik azelőtt erre csak a vállukat vonogatták, elsápadtak az emlékezéstől. Elképzelni se tudták eddig, s most mégis el kellett hinniök, hiszen a martalócok már megindultak hadiútjukon Chagres felé, és bevallott céljuk az Arany Város elfoglalása és megsarcolása. Végül is Don Juan rákényszerült, hogy elhagyja a templomot. S elég ideje maradt, hogy ötszáz katonát állítson lesbe a földszoroson keresztülvezető országúthoz. Egy fiatal tiszt jelentkezett kihallgatásra.

- Mit kíván - kezdte a kormányzó -, fiatalember?

- Ha bikáink volnának, uram, ha rengeteg vad bikánk volna -, kiabált izgatottan a tiszt.

- Szedjétek össze! Kutassátok fel az egész vidéket bikákért. Ezerszám tereljék az emberek! De mihez kezdünk velük?

- Rászabadítjuk az ellenségre, uram.

- Ragyogó terv! Zseniális tiszt! Ah, drága barátom, ezer bika? Ezer? Tréfadolog. Tereljetek össze tízezret a legvadabb bikákból.

A kormányzó kivezényelte a katonáit - kétezret a király csapataiból -, szemlét tartott felettük, s akkor visszament a katedrálisba térdepelni. Don Juan nem félt a harctól, de inkább a “második vonalat” erősítette meg. Amellett, ha valami annyi pénzbe kerül, mint amennyit ő fizetett a misékért, annak hatásosnak kell lennie.

Az első lopva érkezett suttogás szörnyeteggé nőtt. A reszkető polgárok elrejtették házuk ezüstjét. A papok ciszternákba dobálták a kelyheket s a gyertyatartókat - csak hogy megmenthessék őket -, s az értékesebb ereklyéket föld alatti folyosókban falazták el.

Balboa a falakat erődítette volna meg, és elárasztotta volna a vizes árkot. Pizarro hadserege már félúton járna a földszorosban, hogy ott fogadja az érkező ellenfelet, de ezek a vitéz idők már elmúltak. Panama kereskedői csak a vagyonukkal, az életükkel és a lelkükkel törődtek - pontosan a fenti sorrendben. A kardkovácsolással vagy az omló falakon végzendő munkával nem gondoltak. Ez a király katonáinak dolga, akiket jó pénzzel fizettek, hogy megvédjék a polgárokat. A védelemről a kormányzónak kell gondoskodnia.

Don Juan szemlét tartott a csapatok fölött, és az ő szemében ez volt minden, amit egy generális megtehet. Az egyenruhák akármilyen vizsgát kiállanának, s a katonái dicsőségesen vehetnének részt Európa bármely díszszemléjén.

Egyébként pedig még egy mise sem árthat.

2.

Amíg a kalózok elverték, amit Maracaibo kifosztásából szereztek, Henry Morgan mélyen elmerült az új hódítás terveibe. Több harcosra lesz

szüksége, mint amennyit valaha is összegyűjtött. Morgan kapitány futárai nekiindultak a spanyol óceánpart négy sarka felé. Szavai elértek Plymouthba és New Amsterdamba. Még az erdő borította szigetekre is eljutott a nagy fosztogatásra szólongató felhívás, pedig ott úgy éltek az emberek, akár a majmok.

- Ha győzünk, minden emberünk meggazdagszik - így szólt az üzenet. - Ez lesz a Testvériség legnagyobb haditette, amit csak valaha is véghezvitt. Spanyolország szíve közepébe visszük magunkkal a borzadályt. Flottánk Tortuga déli partján gyülekezik októberben.

És a hajók és az emberek nemsokára özönlöttek a találkozó helyére; hatalmas, új hajók, fehér vitorlákkal, faragott orral; rézágyúkkal szarvazott hajók; vén, korhadó bárkák, melyeknek fenekét már úgy felverte a gyom, hogy úgy úsztak a vízen, akár a fatuskók. Naszádok és hosszú kenuk és lapos csónakok érkeztek, melyeket evező hajtott a vízen. Még tutajok is futottak be a gyülekező helyre, pálmából összerótt vitorlákkal.

És az emberek - a tortugai Testvériség minden hetvenkedője; Goaves öreg, tapasztalt kalózai; franciák, hollandusok, angolok és portugálok -, a világ fegyverre kelt számkivetettjei. A spanyoloktól elmenekült rabszolgák csónakszám eveztek be; uruk vérére szomjazva csatlakoztak ehhez a vállalkozáshoz. A rabszolgák karibokból, négerekből és feltüzelt fehérekből toborzódtak. A sziget-dzsungelek partjain vadászok apró csoportjai tűntek fel és szálltak hajóra Tortuga déli öble felé.

A nagyobb hajók fregattok és gályák voltak, ezeket korábbi összecsapásokban zsákmányolták. Amikor elérkezett az indulás ideje Morgan kapitánynak harminchét hajó állt rendelkezésére, és a tengerészeken és matrózinasokon kívül még másfél ezer harcos is. A sok nagy hajó között három karcsú és tiszta New England-i naszád horgonyzott. Nem harcolni jöttek, hanem kereskedni - puskaporral zsákmányért, whiskyvel aranyért. A támadás két nagy fegyvere: a puskapor és a whisky. Ezek a plymouthi emberek emellett kivénhedt és hasznavehetetlen hajókat is akartak venni, a rajtuk maradt vasért és kötélzetért.

Morgan kapitány vadászokat küldött az erdőbe, hogy szarvasokat lőjenek és hajókat a partvidékre, hogy gabonát lopjanak. S amikor visszatértek, az élelmiszer is rendelkezésre állt az utazáshoz.

Ebből az egész soknyelvű embercsődületből, amely a hódítás hírére gyűlt össze - Coeur de Gris-n és Henry Morganon kívül senki se tudta, mit fognak meghódítani. Nem is álmodták, hová vitorláznak, és kivel ütköznek meg útjuk végén. A vitéz rablók hadserege Morgan nevére csapott fel; szomjasan bíztak a szabadrablás ígéretében.

Henry Morgan nem merte közölni velük elhatározását. Akármily hatalmas neve volt is, a kalózok visszahőköltek volna egy ilyen bevehetetlen hadicél előtt. Ha idejük jut arra, hogy Panamán tűnődjenek, szétszéledtek volna a rémülettől, hiszen az Arany Város erejéről és védelméről már fél évszázada regéltek minden szigeten. Panama sejtelmes város volt, hátborzongató, legendás erődítmény, villámokkal fölfegyverezve. Persze akadtak olyanok is, akik elhitték, hogy utcáit arannyal kövezték ki, és némely templom ablakait egyetlen, smaragdból metszették. Ezek a legendák azonban csak akkor indítják útnak őket, ha a kockázaton nincs elég idejük töprengeni.

Amikor a hajókat megjavították és rendbehozták, a vitorlákat megvarrták, az ágyúkat megtisztították és kipróbálták, a raktárakat színültig töltötték élelemmel, akkor Henry Morgan egybehívta a kapitányok gyülekezetét, hogy aláírják a haditörvényeket, és felosszák a flotta parancsnokságát.

Az admiralitás tölgyfa kabinjában jöttek össze - harminc kapitány, aki hajót hozott a vállalkozáshoz. Morgan kapitány fregattja pompás spanyol hadihajó. Egy hercegé volt, mielőtt a kalózok kezébe került volna. A kabin nagy ebédlőre hasonlított, tölgyfa burkolat borította, és falai enyhén befelé hajoltak a tetőnél. A mennyezeten keresztül súlyos tartógerendák húzódtak, rajtuk faragott kúszónövények és finom, karcsú levelek. Az egyik falra valaha egy spanyol címert festettek, de ezt tőrrel láthatatlanná vakarták és szinte kivágták a falból.

Morgan kapitány egy széles asztal mögött ült, melynek minden lába különös, faragott oroszlánt ábrázolt; körülötte a székeken helyezkedett el flottájának és hadseregének harminc vezére. Türelmetlenül várták utasításait.

Ott ült a tömzsi, komoly Sawkins kapitány, a szemében buzgó puritánizmus csillogott. Gyilkosságait ő az írással szentesítette, és sikeres rablások után ágyútalpról mondott hálaadó imát.

Fekete Grippo is eljött. Öregember volt már, megtört aprócska bűneitől. Azért állt be most is végül, mert istenét valami türelmes rendőrnek képzelte, akit feltehetően be lehet csapni. Az utóbbi időben azon tűnődött, hogy bűneitől egy általános gyónással és az anyaszentegyházba való visszatéréssel megszabadulhat, de erre csak akkor kerülhet sor, ha a következő vállalkozásban egy arany gyertyatartót szerez, mellyel gyóntató papját kibékítheti.

Morgan kapitány körül a székeken ott ült Holbert és Tegna, Sullivan és Meyther. Egy sötét sarokban két olyan ember húzódott meg, akiket elválaszthatatlannak ismert az egész Testvériség. A Burgundinak és a Másik Burgundinak nevezték őket egész egyszerűen. Az első: alacsony, kövérkés ember, az arca mint egy nagyra duzzadt naptányér. Ideges és izgága volt. Mindenféle nyilvános megjelenés zavarba ejtette. Ha szóltak hozzá, az arca még jobban elvörösödött, s egy bogárra emlékeztetett ilyenkor, amely riadtan néz valami deszka után, hogy elbújhasson. Társa, a Másik Burgundi: a védelmezője és vezetője. A Másik Burgundi magasabb volt és keményebb kötésű, ámbár a bal karja könyékben végződött. Ezek ketten mindig együtt láthatók. Ritkán beszélnek egymáshoz, de a Másik Burgundi ép karja egyfajta védő mozdulattal mindig köpcös barátja vállán nyugszik.

Morgan kapitány érces és hideg hangot ütött meg beszédében. Amíg a szerződést olvasta, mély csend vette körül. Az, aki hajót hozott, ennyi és ennyi bért szedhet; szerszámokkal rendelkező hajóácsnak ennyit kell fizetni; az elesettek hozzátartozói számára ennyi összeget kell félretenni. Ezután a jutalmazásra tért át: mit kap az, aki először látja meg az ellenséget, aki az első spanyolt ledöfi; aki elsőnek tör be a városba. Ezzel végződtek a cikkelyek.

- Most írjátok alá - szólította fel őket Morgan kapitány, és az emberek odabotorkáltak az asztalhoz, s aláírták a nevüket vagy a név jelüket. Amikor újra leültek, Sawkins emelkedett szólásra.

- A jutalmak négyszer akkorák, mint ahogy a szokás követeli. Miért van ez így? - A gyakorlatias Sawkins irtózott a pazarlástól.

- Az embereknek szükségük lesz vitézségükre - válaszolt Henry Morgan nyugodtan. - És serkentésre is szükségük lesz. Nagy a tét, hiszen Panama ellen indulunk!

- Panama! - A válasz szinte egyetlen sóhajjá olvadt össze.

- Igen, Panama. Aláírtátok a szerződést - s az árulókat felköttetem. Figyeljétek meg az embereitek hangulatát. Ti már hallottatok valamit Panama gazdagságáról, eleget, hogy az emberek nyála csurogjon; én viszont elég jól ismerem a veszélyeket ahhoz, hogy biztosan tudjam: legyőzhetők.

- De hát Panama - kezdte rá Sawkins.

- Az árulókat felakasztatom - vágta rá Morgan kapitány, és kiment a kabinból. Coeur de Gris ottmaradt fülelni. Ő számol majd be az emberek hangulatáról.

Hosszú ideig csendben voltak. A kapitányok felidézték a híreket, amit Panamáról hallottak.

- Veszélyes dolog - bökte ki végül Sawkins. - Veszélyes, de jól fizet. És a kapitány megesküdött, hogy ismeri a város térképét és a harc minden veszélyét.

Ezek a szavak bizalmat keltettek. Ha Morgan kapitány mindezt ismeri, nem kell félniük. Morgan verhetetlen. A szobát ideges, gyors szóbeszéd verte fel.

- Pénz? Azon sétálnak. Hallottam, hogy a katedrális...

- De a dzsungel áthatolhatatlan.

- Jó boruk van ezeknek Panamában, egyszer kóstoltam, amit onnan hoztak.

S aztán hirtelen, mintha minden ember egyszerre gondolt volna a Vörös Szentre.

- Hiszen az az asszony is ott van, La Santa Roja.

- Igaz is. Ő is ott él. Mit gondoltok, ki kaparintja meg?

- A kapitány cseppet se rajong az asszonyokért. Inkább erre a Coeur de Gris-re esküdnék. Ő áll a legnagyobb kegyben közülünk a nőknél.

- Épp eléggé. Az lesz a sorsa, hogy valamilyen féltékeny férfi tőrétől essen el. Még én is megölném őt, hiszen, ha én nem teszem, megteszi más. Akkor inkább az én tőröm legyen.

- És mihez kezdesz az efféle nővel? Korbáccsal, azt hiszem, semmire se mész.

- Hát, az igazat megvallva, a nagy gyémántokat mindig tökéletesebb eszköznek találtam a nőrablásban. Azok szépen csillognak.

- Nem, nem. Gondolj csak bele. A legtöbb asszony az erényességével fogja visszavásárolni a briliánsait. Ha ez utóbbit megszerezted, könnyű dolgod lesz az előbbivel.

- És mit szól mindehhez az öreg félkarú? A Másik Burgundi? Hé! Megkeríted a Vörös Szentet a barátodnak?

A Másik Burgundi meghajolt.

- Erre nem lesz szükség - mondta. - A barátom nagyon ügyes. Mesélhetnék erről valamit... - Odafordult a Burgundihoz. - Megengeded, Emil?

A Burgundi szemmel láthatólag inkább a falon is átbújt volna, de egy bólintásra mégis futotta tőle.

- Akkor hát elmesélek nektek, uraim, egy történetet - kezdte a Másik Burgundi. - Élt négy barát Burgundiában; három a művészet emlőjéből facsart magának némi savanyú tejecskét, a negyediknek azonban vagyona volt. És élt egy kedves kislány Burgundiában, szépséges, tökéletes, igazi Kirke, a legdrágább az egész vidéken. És ebbe az édes tökélybe mind a négy barát beleszeretett. S mindegyikük olyan ajándékkal lepte meg, ami az ő szívének a legdrágább volt. Az első egy szonettbe öntötte ki lelkét, azt tette a lába elé. A második violán pengette ki a nevét, és én - úgy értem, a harmadik - arcának rózsás képmását festettem meg. Így versengtünk érte, hárman, művészek, együtt a legnagyobb barátságban. De négyünk közül a legutolsó volt a legnagyobb művész. Csöndes volt és tartózkodó. Micsoda színész! Fenséges mozdulattal nyerte meg őt. Kinyújtotta a kezét - így -, és ott, tenyere párnáján, egy mosolygó, rózsaszín gyöngy hevert... Összeházasodtak.

- S aztán, nem sokkal az esküvő után, Delphine szebb erényekről tett tanúságot, mint bárki is hitte volna. Ez a tünemény nemcsak tökéletes feleség, hanem titoktartó és gyönyörteljes szeretője volt nem is egy férfinak, hanem mind a háromnak, a férj barátainak. És Emil, a férj nem törődött vele. Szerette a barátait. Hogyisne? Igaz barátai voltak, csak szegények.

- De van-e még olyan vak, olyan esztelen erő, mint a közvélemény? Ezúttal két halált és egy száműzetést eredményezett. A közvélemény

hidrája - gondoljátok csak meg, mit tett megint? Rákényszerítette Emilt, hogy párbajra hívja három barátját. De még akkor is egy csókkal végződhetett volna minden, egy öleléssel: “A becsületem ismét folttalan, drága barátaim” - ha Emilnek nem lett volna az a siralmas szokása, hogy tőre hegyét méregbe mártsa. A két férfi meghalt, én elvesztettem a karomat.

- De megint közbeszólt a közvélemény, ez az ostoba és hatalmas ökör. Kikényszerítette a párbajt, és rákényszerítette a győztest, hogy elhagyja Franciaországot. És Emil, a szerelmes, a párbajhős, a művész, a gazdag ember itt ül mellettem. Én ebből a történetből most ennek a hatalomnak a gyűlöletét domborítottam ki. De tulajdonképpen azt akartam bizonyítani, hogy Emilnek se szánalomra, se kegyelemre nincs szüksége. Úgy tűnik, hogy a lelkén éhes hangyák raja tombol, de kerüljön csak nagy szépség elébe, szemének tükre fogadja be a Vörös Szent képét, majd meglátjátok, emlékezni fogtok szavaimra. Ő csendes és tartózkodó: művész. Amikor más emberek “Gazdagság, Hatalom, Nőrablás” csatakiáltásokat ordítanak - Emil rózsaszín gyöngyöt tartogat a zsebében, csalétekül.

3.

A vitorlás flotta a Chagres folyón úszott lefelé, s mindegyik hajó egész a merülési pontig zsúfolódott a Szabad Testvériség férfijaival. Voltak köztük franciák, akik csíkos hálósapkát, bő nadrágot viseltek; franciák, akik egykor St. Malóból és Calais-ből hajóztak el, s most már nem volt hazájuk, ahová visszatérhettek volna. Néhány bárkán cockneyk utaztak, legtöbbjük csupa piszok, a foguk is fekete, s valahogy a tolvajlás levegőjét árasztották maguk körül. Aztán jöttek a savanyú, csöndes hollandi hajósok, elnehezülten üldögéltek hajóikon, és az ínyencek tompa kifejezésével bámulták a Chagres partjait.

A nehéz, szögletes bárkákban karibiaiak és cimaronék eveztek, kegyetlenségükben is vidám emberek, akik olyannyira szerették a háborút, hogy karcsú, barna vállukat könnyűszerrel engedték igába hajtani, ha vér volt a fizetség. A kalózfelvonulás egyik csapatát a spanyol rabszolgaságból nemrégiben megszökött négerekből toborozták. Meztelen mellükön keresztbe vetve vörös töltényövet viseltek, s ez hosszú sebhelyre emlékeztetett. Vezetőjük, egy hatalmas fickó - az arca mint egy vad, fekete

jávorszarvasé - csupán egy széles sárga övet és lovagi kalapot viselt, melynek tolla petyhüdten lógott le egészen csillogó fekete álla alá.

A hajók hosszú sorban haladtak a folyamon. Az angolok dallamtalan énekeket ordítoztak, s ringó testtel igyekeztek megőrizni a ritmust; a franciák lágyan énekeltek futó szerelmekről, a cimaronék és a feketék végeérhetetlen monológjaikat dünnyögték, ezek azonban semmi megfogható dologról se szóltak.

A Chagres hurkokban és szörnyű patkókanyarokban gyűrűzött előttük. A sárga víz, mint egy ijedt bélpoklos asszony, gyengéden ringatta a hajótesteket. Ezen a Chagreson naphosszat evezhettél, és éjszakára nem verhettél messzebb tábort a kiindulóponttól légvonalban fél mérföldnyinél. Renyhe, közönyös folyó volt ez, csupa zátonnyal, melyen fényes homok csillogott a napon. A Chagres az örökkévalóság műkedvelője: a folyók dolgát - hogy az óceánba ömöljenek - a lehetőség szerinti legkevesebb gonddal és törődéssel valósította meg. A Chagres végignyújtózott a vidéken, és szemmel láthatóan nem akarta lusta egyéniségét a háborgó tengerben feloldani.

Egy idő után a hajók olyan vidékre értek, ahol a sűrű dzsungel a folyó partjáig ért le, s egy dombtető kanyarulatában végződött, mint valami megdermedt zöld hullám. A fák között foltos tigrisek portyáztak, és szomorú kíváncsisággal figyelték az embereket. Olykor-olykor egy óriáskígyó csúszott le a meleg fatörzsről, ahol a nappal süttette magát, és becsúszott a vízbe fejét kidugván, hogy szemmel tarthassa ezt a tarka felvonulást. Izgatott majmok egész csapata zajongott a kúszónövények között, mintha zavartatásuk ellen tiltakoztak volna. Sértettségükben vonítottak, és leveleket és ágakat dobáltak a hajókra. Ezernégyszáz idegen teremtmény támadta meg a szent dzsungelanyát; s ez ellen a világ legkoszosabb majmának is joga volt tiltakozni.

A nappalok forrósága lázas leheletként dőlt rájuk, nehéz és tompa zavarodottságot keltett bennük. Az ének elgyengült és elnémult a hajókon, mintha forró pokrócokat borítottak volna az emberekre. A kalózok élettelenül ültek a padokon. Csak az erőlködő indiánok eveztek tovább fáradhatatlan és ütemes mozdulatokkal. Pompás izmaik kígyóztak karjukon, mint nyugtalan csúszómászók dudorodtak és húzódtak vissza a válluk körül. Méla elméjükben a gyilkolás álmodozott, a vér pompás álomképeivel. “Előre - súgta az agyuk. - Előre, uff! A csata két mérfölddel

közelebb jött. Előre! Előre! Panamába; a vér szavannái két mérfölddel közelebb értek.” A hajók hosszú sora mint egy roppant ízekből kapcsolt kígyó, tekeredett a folyón előre.

A hosszú, forró nappalok már az éjszakába zuhantak, de a folyóparton egyetlen emberi lény se tűnt fel. S ez komoly baj volt, mert a hajókon elfogyott az élelem. Ennivaló számára nem maradt elég hely. Minden hüvelyknyi tér kellett az embereknek és a fegyvereknek. A víz még így is felcsapott a hadihajók fedélzetére. Pedig arra számítottak, hogy a folyót számos ültetvény szegélyezi, ahol az éhes hadsereg friss élelemhez juthat, s ebben a hitben indultak neki a kalózok élelem nélkül Panamának. Egész nap ezeket az ültetvényeket lesték, de mást se láttak, csak zöld, kusza dzsungelt.

Estefelé az első hajó egy kikötőhelyhez ért. Ültetett magas fák sora mögül vékony füst bodrai szálltak fölfelé. A kalózok az öröm hangos kiáltásaival ugráltak ki a hajóról, és özönlöttek a partra. Átkozódás és elkeseredés: felperzselt és elhagyott épületek csupán. A kevéske füst egy magtár fekete üszkeiből szállt fölfelé, melyben egyetlen búzaszem sem maradt az embereknek étkül. A nedves dzsungelbe mély nyomok vezettek, a szarvasmarhákat erre hajtották el, de a nyomok már kétnaposak voltak.

Az éhes emberek visszatértek a hajókra. Nos, így van. Ma már éhesen kell továbbmenniök. Az éhezés a háborúhoz tartozik, olyasmi, amivel számolni kell. Holnap bizonyosan olyan házakhoz érnek, ahol hideg és édes borokat pincéztek; karámokhoz, ahol kövér marhák bólogatnak ostobán, taglóra várva. A kalóz, az igazi kalóz - a lelkét is eladja egy kupa fanyar borért vagy egy kis fecsegésért egy spanyol félvér barna asszonnyal. Ezek az élet örömei, az pedig szokott dolog, hogy az embert ledöfik, mielőtt kiitta volna poharát, vagy befejezte volna az évődést. De éhezni... Holnap bizonyosan találnak élelmet.

Újra felkelt a nap, fehér, lázas kelevény az égbolton. A folyó őrülten kanyargott, partjain lerombolt farmok, és sehol egy szemernyi élelem. A támadás híre, mint a pestis rémítő üzenete, járt előttük. Se ember, se állat nem várta be a kalózokat.

A harmadik nap néhány száraz, elzöldült marhabőrt találtak, s ők kövek között puhították meg, hogy megehessék. Nem egy ember megette derékszíja felét. Egyszer egy kevéske égett kukoricát fedeztek föl egy még mindig füstölgő magtárban, és jó csomó kalóz belehalt a falánk

habzsolásba. És vadásztak a dzsungelben, cserkésztek a fák között mindenfajta élőlény után, amit esetleg megehetnek. De úgy látszik, még a macskák és a majmok is szövetségre léptek a spanyolokkal. Csendes és kihalt volt a dzsungel. A repülő rovarokon kívül nem maradt benne a legparányibb élőlény sem. Olykor egy kígyót fogtak és sütötték meg; az, aki elfogta, árgus szemekkel vigyázta ebédjét. Néhány egér került a martalócok keze közé, s ezeket a helyszínen kapták be. Féltek, hogy ellopják tőlük.

Négynapi út után a folyó túl sekélynek bizonyult a hajók számára. Az ágyúkat partra szállították, és emberi erővel vontatták egy keskeny ösvényen. A kalózok rendetlen csapatokban kóboroltak, előttük egy csapatnyi szorgos indián, akik vérgőzös álmaikból gyűjtöttek erőt, irtották és tisztogatták a dzsungelcsapást nehéz késeikkel. Néha menekülő spanyolok kis csoportja tűnt fel előttük, és olykor a bozótokból spanyol indiánok kicsiny csapata rebbent fel félénk fogolycsapatként, de az ellenség sohasem állt meg, s nem adott csatára alkalmat. Másszor pedig az ösvény mentén kiképzett leshelyet fedeztek föl; földhányást és tábortüzek hamuját. Elhagyatott volt ez is. A harcba küldött katonákat rémület foghatta el, s elmenekültek.

Egyre közelebb és közelebb vonszolták magukat Panamához. Lelkesedésük elszállt; vezérüket elátkozták, hogy nem gondoskodott élelemről. Csupán Morgan kapitány tiszta példájának ereje hajtotta őket előre.

Az első perctől kezdve ő járt az élen, de most, a kimerült csapat első sorában bandukolva, Henry Morgan maga is kételkedni kezdett abban, hogy vajon olyan nagyon kívánkozik-e Panamába. Megpróbált visszaemlékezni arra az erőre, amely elindította útján: a soha nem látott szépség vonzerejére. De ahogy az éhség nőtt benne, úgy homályosodott el La Santa Roja képe. Már nem tudott tisztán emlékezni vágyára. De még ha teljesen elpusztítja is őt ez a vágy, folytatnia kell az útját. Egyetlen bukás, egyetlen határozatlan pillanat, s a sikerei galambként szállnak tova.

Coeur de Gris az első pillanattól mellette volt, egy lesoványodott Coeur de Gris, aki járás közben már sántított is kicsit. Morgan kapitány szánalommal és büszkeséggel nézett hadnagyára. Keskeny kristályokat látott a szemében és mintegy a közelgő őrület vad tüzeit. Morgan kapitány ezzel a fiatalemberrel az oldalán nem érezte magát olyan magányosnak. Mintha Coeur de Gris elválaszthatatlanul hozzánőtt volna.

A nap forrósága lángesőként hullott rájuk a mennyekből. A földre ömlött először, aztán lassan felpárolgott, telis-tele nedvességgel s rothadó gyökerek és levelek émelyítő illatával. Egyszer Coeur de Gris-t is térdre kényszerítette a hőség, de nyomban fölkelt, és tovább vánszorgott. Henry Morgan látta, hogy imbolyogva jár, és határozatlanul kémleli az előttük húzódó ösvényt.

- Talán meg kellene itt pihennünk - mondta. - Kimerültek az embereink.

- Akkor se - válaszolta Coeur de Gris. - Mennünk kell tovább és tovább.

Henry Morgan eltűnődött:

- Csak tudnám, miért vagy olyan szorgos az én dolgomban? Akkor is toronyiránt mész előre, amikor már én magam is kételkedni kezdek. Mit vársz te Panamától, Coeur de Gris?

- Semmit se várok - válaszolta a fiatalember. - A hűtlenség vádjának kelepcéjébe akarsz befogni? Tudom, hogy a zsákmány már akkor is a tied, mikor még meg se érkeztünk. Ezt elismerem, uram. De tudod, olyan vagyok, mint egy nagy kerek kő, amit legurítottak a hegytetőről. Ez hajt engem előre, Panamába. Te voltál, uram, aki megindított a lejtőn.

- Milyen különös, hogy én úgy vágyódom Panamába - mondta Henry.

A hadnagy napbarnított arca derűsen fordult feléje.

- Te nem Panamát akarod. Az asszonyt akarod és nem Panamát. - A hangja éppoly keserűen csengett, mint a szava, és tenyerét a halántékához szorította.

- Ez igaz - dünnyögte a kapitány. - Igaz, hogy én az asszonyt akarom, de akkor még különösebb az egész.

- Különös? - Vad harag tört ki Coeur de Gris-ből. Ordított. - Különös? Mi a különös abban, hogy valaki megkíván egy nőt, akiről köztudomású, hogy gyönyörű? Ezeket az embereket itt mind furcsának neveznéd, vagy a föld minden férfiját különösnek? Vagy téged tán valami isteni vágyakozás szállt meg? A tested talán egy félistené? Különös! Úgy bizony, kapitányom: milyen páratlanul ritka dolog a szeretkezés és az utána való vágyódás az emberek között!

Henry Morgan zavarba jött, és egy csepp riadtság szállta meg. Mintha egy gyűlöletes, hihetetlen kísértet felbukkanásának lett volna tanúja. Hát lehetséges, hogy ezek az emberek ugyanazt érzik, amit ő?

- Én azt hiszem, ez több, mint a megkívánás - mondta. - Nem érted az én vágyódásomat. Hisz ez olyan, mint ha valamilyen sosem álmodott békesség után törném magam. Az az asszony minden bolyongásom kikötője. Nem úgy gondolok rá, mint valami formás asszonyi állatra, hanem mint a hányódás utáni béke pillanatára, az avas szenny után egy illatárra. S ez bizony különös a számomra. Ha számba veszem az eltűnt éveket, megijedek attól, amit tettem. Ostoba aranyholmikért vettem magamra nagy gondokat. És nem ismertem a titkot, ami roppant kaméleonná változtatja a földet. Az én kis háborúim egy olyasvalaki törtetésének tetszenek, aki különös a számomra: olyan személy tette, aki nem ismerte a világ színváltozásainak szépségét. Régen mindig arról panaszkodtam, hogy minden beteljesülés gyönyöre meghal a karjaim között. Pedig csodálható-e, hogy meghalt? Hiszen ezt a titkot nem ismertem. Nem, nem, te nem érted az én vágyódásomat.

Coeur de Gris a tenyerei közé szorította fájó halántékát.

- Hogy én nem értem? - kiáltotta megvetően. - Azt hiszed, nem értem? Tudom jól, a te lelked számára újak ezek az érzések, friss és jelentős felfedezések. A hibáid rendkívüliek. Rettentő hiúságod nem engedi, hogy belásd: ez a cockney itt mögötted - igen, az, aki néha görcsökben fetreng a földön, az is ugyanolyan reménykedő és kétségbeesett, mint te magad. Nem tudod elhinni, hogy ezek az emberek éppoly mélyen éreznek, akárcsak te. Azt hiszem, a legvadabb elképzeléseidet is felülmúlná, ha kijelenteném, hogy én éppúgy vágyódom arra a nőre, mint te, s hogy én is tudnék édes mondatokat suttogni La Santa Rojának, talán náladnál is szebben.

Morgan kapitány elpirult e szóáradattól. Mindezt nem hitte. Szörnyű volt arra gondolni, hogy ezek az emberek éppúgy éreznek, mint ő. Az efféle összehasonlítás valahogy lealacsonyította.

- Azon töprengsz, miért mondtam el mindezt? - folytatta Coeur de Gris. - Megmondhatom neked. Mert megőrjített a szenvedés, és meg fogok halni. - Csendben lépkedett tovább még egy keveset, aztán hirtelen felkiáltott, és súlyosan eldőlt a földön.

Morgan kapitány egy hosszú másodpercig csak bámult rá. Akkor mintha egy hatalmas, vad hullám tört volna fel a melléből. Ebben a pillanatban tudta meg, mennyire szereti a fiatal hadnagyot, rádöbbent, hogy nem tudná elviselni az ifjú Coeur de Gris elvesztését. Térdre rogyott a néma test mellett.

- Vizet! - kiáltott rá a legközelebbi kalózra, de amikor a fickó csak bambán bámult rá: - Vizet! Hozz vizet, vizet! - s a keze tébolyultan kotorászott az övében a pisztolya után. Egy kalapban hoztak neki vizet. S a kalózok ott láthatták zárkózott kapitányukat a földön térdelni, amint Coeur de Gris nedves, csillogó haját simogatta.

A fiatalember lassan felnyitotta a szemét, és megpróbált lábra állni.

- Sajnálom, uram. A fejem fájt, tudod... A nap elvette az eszemet. De te kelj fel, uram. Eljátszod az emberek tiszteletét, ha térdelni látnak itt.

- Maradj nyugton, fiú! Feküdj csendesen. Nem szabad mozognod most. Nagyon megijedtem. Egy percig azt hittem, hogy meghaltál, s összezsugorodott az egész világ. Feküdj nyugodtan. Végre megkönnyebbültem. Meg se mozdulj. Együtt foglaljuk el az Arany Várost, címerén két férfi karja lesz látható. - Felemelte Coeur de Gris-t, és egy hatalmas fa árnyékába vitte. A kalózok a földön heverésztek, amíg hadnagyuk visszanyerte erejét.

Coeur de Gris nekitámaszkodott a fának. Furcsa, asszonyos vonzódással mosolygott kapitányára.

- Olyan vagyok hát, mint az a cockney? - kérdezte szomorkásan Henry Morgan -, az őrjöngő cockney?

Coeur de Gris nevetett.

- Nem ismered te cseppet sem ezt az embert. Büszke lehetnél, hogy hasonlítasz rá. Majd én mesélek róla, mert tudom, hogy számodra csak egy fadarab, akinek parancsolsz. Jonesnek hívják. Az evangélium prédikátora akart lenni egész életében. Azt hitte, hogy őrjöngéseiben a szentlélek látogatja meg, aki valami lelkészi küldetésre avatja fel őt. Egyszer kiállt a sarokra, és szózatot intézett London népéhez, de az őrszem lecsapott rá, ahogy ott beszélt. Csavargóként ítélte el őt a törvény, s a gyarmatokra száműzték.

- Ez a Jones, amint ideje letelt, kalóznak állt, hogy az éhhaláltól megmeneküljön. Egy portyázás utáni osztozáson egy spanyol-néger keverék nő jutott neki. Elvette feleségül, hogy a nő jó hírét megmentse. Nem tudta, milyen keveset menthet meg. Tudod, uram, a felesége katolikus. Nem is engedi meg Jonesnak, hogy otthon a szentírást olvassa. S tudod-e azt, uram, hogy ez az ember igazán azt hiszi, azt képzeli, hogy egy protestáns Savonarola lehetett volna belőle.

- De hát az őrjöngései... - vágott közbe Henry Morgan - a szörnyű őrjöngései... Én is láttam.

A fiatalember újra nevetett.

- Az őrjöngései? Ajándékok ezek az őrjöngések, mennyei ajándékok.

- S azt hiszed, vannak érzelmei?

- Igen, biztosan vannak. Emlékezz csak rá, azért vette el az asszonyt, hogy jó hírét megmentse. S kitartott mellette akkor is, mikor rájött, miféle jó hír volt ez. S majd láthatod őt, amint szégyenlősen könyörög egy keresztért a zsákmány elosztásakor. Egy keresztet visz neki Panamából. Gondold meg, ember! Eretnekként hagyta el az egyházat. Retteg a kereszttől!

4.

A kalózok Panama felé törtettek tovább. Cserzett bőrt ettek és keserű dzsungelnövényeket, rágcsálókat és kígyókat és majmokat. Az arcuk horpadt kehely a járomcsont alatt, szemük láztól csillogott. Most, hogy lelkesedésük tovaszállt, csak az vonta őket előre, hogy csalhatatlannak tudták kapitányukat. Morgan nem szenvedhet vereséget, mert még sohasem vesztett csatát. Bizonyára kész a terve, amivel az Új Világ aranyát a zsebükbe töltheti. És ez a szó: arany, bár elvesztette valóságos jelentését, fontosabb volt számukra, mint az éhség szava.

A nyolcadik reggelen egy felderítő kereste Morgan kapitányt.

- Az utat elzárták, uram. Egy földhányást ástak ki velünk szemben, és ágyúkat állítottak föl.

Parancsra a kígyózó oszlop balra fordult, és a sűrű bozóton keresztül vágott utat magának. Estefelé egy kerek, kicsiny domb tetejére értek, s alattuk ott fürdött Panama a nyugvó nap aranysugaraiban. Minden ember a szomszédja arcát leste, hogy megbizonyosodjék róla, mindez nem a saját képzeletének játéka.

Az egyik kalóz kimerészkedett a domb tetejére. Hirtelen megállt, és eszelősen felkiáltott, aztán a társai látták, hogy lerohan a hegyről, s futás közben kardot ránt. Egy marhacsorda legelészett lenn a völgyben, kószáló spanyolok hagyhatták itt. Egy szempillantás alatt mind az ezernégyszáz

ember lezúdult a hegyről. Karddal ölték le a teheneket, szúrták, vágták a megriadt állatokat. S nemsokára, alig néhány másodperc múltán, vér csörgött le a kiéhezett emberek szakállán, piros cseppek hullottak ingeikre. Ezen az éjszakán az öntudatlanságig telezabálták magukat.

Az éji sötétben a kalózok felderítői farkascsordaként cserkészték be a síkságot, odasurrantak a falakhoz, s megszámlálták a város elé fölvonult katonákat.

Korán reggel Morgan kapitány riadóztatta az embereit, s utasításokat adott az aznapi harcra. Henry Morgan jól ismerte a martalócok lelkét. Megbénította a gondolkodásukat. A félelmükhöz szólt.

- A folyó torkolatához, ahol a hajók horgonyoznak, kilenc nap az út, kilenc nap, élelmünk pedig nincs. A hajókhoz tehát még akkor se érhetnétek el, ha meg akarnátok szökni. Előttünk pedig itt van Panama. Amíg disznókként aludtatok, a felderítők dolgoztak. A város előtt négyezer katona vonult fel, a szárnyakon lovassággal. Ezek nem puskával, késsel felfegyverzett polgáremberek, hanem vörös kabátos katonák. De ez még nem minden! Bikákat eresztenek rátok! - Utolsó szavai nevetést robbantottak ki. Ezeknek az embereknek legtöbbje a dzsungelben élt, és vad szarvasmarhák vadászatából szerezte kenyerét.

A kapitány felpiszkálta kapzsiságukat:

- A városban arany és ékszer annyi, hogy megszámolni is reménytelen. Közületek minden ember meggazdagszik, ha győzünk.

Az éhségüket:

- Gondoljatok a sült húsokra, a pincék boroshordóira. Az ízletes pudingokra. Képzeljétek csak el!

A szenvedélyeiket:

- Rabszolganők és isten tudja, ezerféle más asszony él a városban. Más dolgotok se lesz, mint hogy eldöntsétek, kit válasszatok a kezünkbe kerülő sokaság közül. Ezek nem koszos parasztasszonyok, hanem finom ladyk, akik selyemágyban alusznak. S gondoljátok csak el, hogyan fogja a bőrötöket simogatni a puha ágy.

Végül pedig, minthogy jól ismerte őket, hiúságukat ébresztgette.

- A történelem magasába emelkedik azoknak a neve, akik részt vesznek ebben a küzdelemben. Ez nem fosztogatás, hanem dicsőséges háború.

Képzeljétek csak el Tortuga népét, amint rátok mutat, és azt mondja: “Ez az ember ott volt a panamai csatában! Ez az ember hős és gazdag!” Gondoljátok el, hogyan szaladnak majd utánatok Goaves asszonyai, ha ismét hazatértek. Az Arany Város hever előttetek. Meg akarnátok hát futamodni? Sokan elesnek ma a harcmezőn, de akik túlélik, az Arany Panamát viszik haza zsebükben.

Rekedt éljenzés volt a válasz. A franciák kézcsókkal üdvözölték Henry Morgant; a karibok összefüggéstelenül kiáltozva forgatták a szemeiket. Az ínyenc hollandusok ostobán bámultak a fehérlő városra.

- És még valamit - folytatta a kapitány. - Ahogy én a spanyol kapitányokat ismerem, széles sorban állítják föl csapataikat. Olyan nagy felvonulással hetvenkednek majd, amilyennel csak lehet. Mindnyájan a csatarendjük közepére tüzeljetek. És ha a közép meggyöngül, akkor rohanjatok rájuk, és szórjátok szét őket.

A sűrű emberfelhő leereszkedett a síkságra. Kétszáz lövész haladt elöl, a többiek mögéjük húzódtak.

Don Juan, Panama kormányzója pedig ott állt csinos hadseregével: a gyalogos katonák két vonalának hosszú sora előtt. Megvetéssel nézett az ellenség zilált hadirendjére. Szinte vidáman adott jelt az előnyomulásra.

A spanyol lovasság előreszáguldott, robogva viharzott át a síkságon. Először V alakzatot formáltak, majd egy üres négyszöget. Gyors vágtában szinte egy hadiszemle minden bonyolult alakzatát felvonultatták; a háromszögeket, a T betűket is. Egy másodpercre minden kard megcsillant a napfényben, majd egy csuklófogással behúzták a kardokat, aztán ismét kiröpítették. Don Juan már-már sírva fakadt az örömtől.

- Nézzétek csak őket, barátaim; nézzétek Rodriguezt, szeretett kapitányomat. Ahh! Rodriguez! Ő volna az, valóban, akit én tanítottam minderre? Lehet, hogy ő az. Rodriguez, akit nemrégiben még a térdemen lovagoltattam? Nemrég csecsemő volt, de most már férfi és hős. Figyeljétek az alakzatait, a biztonságot, a pontosságot, figyeljétek Rodriguezt és a csapatát, barátaim. Hogyan győzhetnék le ezek a kalózfenevadak az olyan lovasokat, mint az enyéim?

Csapatai élén Rodriguez mintha meghallotta volna a kormányzó dicséretét. Kihúzta magát. Felállt a kengyelben, és jelt adott a támadásra. A kürtök izgatottan harsonáztak. A mezőn a paták öblös robaja zúgott végig.

Rohamuk, akár egy Vörös hullám ezüst taréjjal. Rodriguez megfordult a nyergében, s büszkén nézett végig a vágtató csapaton, amely úgy követte parancsait, mintha egy roppant test számtalan tagja az ő agyának engedelmeskedne. Minden zabla megfeszült. Rodriguez még egyszer megfordult, hogy az összecsapás előtt egy pillantást vessen szeretett városára, és ekkor... az egész csapat egyenest beleszaladt egy mocsárba. Tudták, hogy ott húzódik előttük, de a pillanat izgalmában, a parádézás révületében elfeledkeztek róla. S egy másodperc alatt Panama lovassága ziláltan kavargó emberek és süllyedő állatok tömegévé változott. Zöld légypapírra ragadt legyek voltak már.

Don Juan zavarodottan nézte a síkságon vergődő, kavargó testeket, és aztán könnyekben tört ki, mint egy gyermek, akinek fényes játéka összetört. A kormányzó nem tudta, mihez kezdjen. Agya valami dühödt szomorúságtól nehezült el. Megfordult, és ügetve indult hazafelé. Elmegy, s meghallgat egy misét a katedrálisban - gondolta.

A spanyol sereg megriadt. Vörös és arany uniformisok szaladtak a szélrózsa minden irányába. Minden tiszt teli torokból parancsokat kiabált. A fiatal hadnagy, aki a marhákat összegyűjtötte, végül túlkiabálta őket.

- Kössétek el a bikákat, a bikákat! - ordította addig és addig, amíg a többiek is ezt kiáltozták. Az indiánok, akik a bikákat őrizték, levették az orrkarikákat, és szegesbotjukkal ösztökélték előre a roppant vadakat. A csorda lassan indult meg a síkságon keresztül. Akkor egy vörhenyes vadállat lassú rohamba kezdett, s erre nyomban az egész csorda rohant előre.

- A fűbe tapossák ezeket a rablókat - állapította meg a spanyol tiszt bölcsen. - Ahol keresztülmennek, gombokat és széttört fegyvereket találunk majd a véres földön, semmi mást.

A bikák lassan ügettek most a kalózok görbe vonala felé. Hirtelen a kétszáz lövész letérdelt és tüzelt, gyorsan tüzelt, mintha vadászaton volnának. S a robajló állatok sorából mintha egy rúgkapáló, fújtató fal emelkedett volna föl. Amelyik nem sebesült meg a csordában, lefékezte a rohanást, megszimatolta a vért, s pillanatig lecsendesedett, majd a rémülettől megfordulva, legázolta a spanyol hadsorokat.

A tiszt igazat beszélt. Ahol átrohantak, semmi sem maradt, csak gombok és összetört fegyverek és a véres mező.

A lerohanásnak ebben a rémületében indultak támadásra a martalócok. Benyomultak a résbe, amit a bikák tapostak, és a szétszórt védőket balra és jobbra szorították. Néhány csatakiáltás röppent föl, de ezek a zsoldos katonáktól származtak. Az ilyen harcot nem ismerték. Ezek a szörnyű csavargók két kézzel és nevetve gyilkolták az embereket. A spanyol harcosok egy ideig még tartották állásukat, de aztán a rémület fogta marokra a szívüket pompás vörös kabátjuk alatt, és a dzsungel oltalmába menekültek. Kicsiny kalózcsapatok követték őket; a kimerült embereket ledöfték. A védők csapatát nemsokára teljesen szétszórták. Néhányan a fákra másztak föl, s a levelek között bújtak el; mások a hegyek között tévedtek el, sohasem találtak rájuk. Az Arany Város védtelenül hevert Henry Morgan lábainál.

Ordítozó emberek tömege özönlött be az őrizetlen kapukon. A hadoszlop egy része a keresztutaknál mindig kettévált; mint egy visszafelé áradó, mellékfolyamaiba özönlő folyam. A főcsapatról olykor-olykor kisebb csoport szakadt le a pompás paloták irányában. Aztán kopogtatás az ajtón, dorombolás, s az ajtó mint egy roppant könyv borítója, befelé nyílva lezuhant. Az emberek betódultak a bejáraton - kiáltozás, egy vagy két sikoly. Egy vénasszony hajolt ki az ablakból, és kíváncsian nézte a betolakodókat. Arca csalódást tükrözött.

- Hé! - kiáltott át egy szemben levő ablak felé. - Nézd csak! Ezek a rablók nagyon is hasonlítanak a mi spanyoljainkhoz. Hiszen nem is ördögök, csupán emberek. - S mintha embervoltukkal nem tudott volna kibékülni. Visszahúzta a fejét, akárha megvetette volna őket azért, mert csak emberek.

Délután tűz ütött ki. A lángok felcsaptak az égre, először egy tömb égett, egy utca: később a fél város lángba borult.

Henry Morgan a kormányzói palotába indult, hogy ott üssön tábort. A kapuban meztelen tőrrel a kezében Don Juan Perez de Guzman állt.

- Én vagyok a kormányzó - mondta csüggedten. - A népemet nekem kellett volna ettől a csapástól megmentenem. Vereséget szenvedtem - de talán téged sikerül megölnöm.

Henry Morgan lesütötte a szemét. Ez az elkeseredett ember valahogy elcsüggesztette őt is.

- Nem én gyújtattam a tüzet - mondta. - Azt hiszem, valamelyik szolgátok tette bosszúból.

Don Juan előrébb lépett a kivont tőrrel.

- Védd magad! - kiáltotta.

Morgan kapitány azonban nem mozdult.

A penge kiesett a kormányzó kezéből.

- Gyáva vagyok, milyen gyáva - siránkozott. - Miért nem szúrtam egy szó nélkül? S te miért nem védekeztél? Ah, gyáva vagyok. Túl sokáig vártam. Nem lett volna szabad egy szót sem szólnom, csak a tőrömmel. Egy perce még meg akartam halni, vezeklésként a vereségemért, és téged magammal vinni, a lelkem békéjéért. Panama elveszett, s nekem is el kell vesznem. Egy ujj nem élhet tovább, miután meghalt a test. De én még nem tudok meghalni. Nincs hozzá bátorságom. És téged se tudlak megölni. Hogyan hetvenkedtem, csak most döbbenek rá. Ah! Ha gyorsan cselekedtem volna! Ha szót se szólok... - s elindult a kapu felé, ki a nyílt mezőre. Henry Morgan pedig látta, ahogy részegen imbolyog ki a városból.

Fekete éjszaka borult rájuk. Már szinte az egész város lángokban állt: a vörös tűz kertje. A katedrális tornya lezuhant, és egész mennyboltra való szikrát lövellt fel a magasba. Panama tüzek ágyában haldoklott, népét kalózok gyilkolták az utcákon.

A kapitány egész éjszaka a fogadóteremben ült, s az emberei hordták elé az összeharácsolt zsákmányt. Aranyrudakat halmoztak a padlóra, mint fatönköket, olyan súlyos rudakat, hogy két ember is nehezen bírta el azokat. Mint csillogó szalmakupacok, ékszerek kicsiny asztagjai tornyosodtak, az egyik sarokban pedig a templomok drága miseruháit gyűjtötték össze, egy csodálatos zsibvásár holmijait.

Henry Morgan magas székben ült, melyet kígyó formájúra faragtak.

- Megtaláltátok La Santa Roját?

- Nem, uram. Ennek a városnak asszonyai az ördögnél is rosszabbak.

A spanyol börtönökből foglyokat hoztak át, hüvelykszorítóval vallatták őket.

- Térdre! A vagyonod? (Csönd.) Húzd meg, Joe!

- Kegyelem! Kegyelem! Odavezetlek titeket, esküszöm rá. Egy vízgyűjtőben van a házam mellett.

Egy másik...

- Térdre! A vagyonod? Húzd meg, Joe!

- Odavezetlek benneteket.

Olyan gyakorlottak, kegyetlenek és érzéketlenek voltak a taglózásban, akár a mészárosok.

- Rábukkantatok La Santa Rojára? Mindnyájatokat felköttetem, ha valami baja esik!

- Senki se látta őt, uram. Az emberek, néhány kivétellel, már lerészegedtek.

És így ment egész éjszaka... Az áldozatot a rejtett vagyona bevallása után egy csapatnyi kincskereső vitte ki, amíg nemsokára serlegekkel, ezüsttálakkal, ékszerekkel és színes selyemanyagokkal tértek vissza. A fogadóteremben egyre nőtt a kincshalom.

És Henry Morgan fáradtan kérdezte:

- Rátaláltatok a Vörös Szentre?

- Még nem találtuk meg, uram, kutatjuk és keressük az egész városban. Talán majd nappal, uram.

- Hol van Coeur de Gris?

- Azt hiszem, már ő is berúgott, uram, de... - Az ember nem mert Henry Morganra nézni.

- Mi az a de? Mire célzol? - kiáltott rá a kapitány.

- Semmi, semmire se célzok, uram, már egészen biztosan részeg. Csakhogy neki szinte hordókra van szüksége, hogy berúgjon, és talán már társat is talált közben.

- Láttad valakivel?

- Igen, uram, egy asszonnyal láttam, aki részeg volt. Megesküdnék, hogy Coeur de Gris is részeg volt.

- Gondolod, hogy ez az asszony talán La Santa Roja?

- Ő nem, uram, bizonyos, hogy nem ő volt. Csak valami asszony a városból.

Arany étkészlet hullt csengve a kincshalomra.

Panama kicsiny, színpompás dombjai mögül sárga hajnal hasadt, s ahogy beszökött a síkságra, kivilágosodott. A nap a csúcsok mögül ragyogott föl, aranysugarai a várost keresték. De Panama meghalt, egyetlen vörös éjszakán hamvadt el a gyorsan pusztító tűzben. Ám később, minthogy a nap csapodár lélek, kutató sugarai örömet leltek az új dolgokban. Fényt derítettek az elfeketült romokra, rákandikáltak a felfelé néző halott arcokra, fogócskáztak a romos utcákon, s bukfencet vetettek az összetaposott udvarokban. A fehér kormányzói palotát is elérték, beugrottak a fogadóterem ablakán, és szinte megtapogatták a padlón heverő aranyhalmot.

Henry Morgan még aludt a kígyós székben. Bíborkabátja besározódott a harcmező csatakjától, szürke hüvelyű kardja a földön hevert mellette. Egyedül volt a teremben, mert az emberek, akik az éjszaka zsákmányért fésülték át a várost, már elmentek inni, és aludni tértek.

Magas és hosszú terem volt ez, lakkozott cédrus burkolattal. A mennyezet gerendái feketén és súlyosan húzódtak a feje fölött. Ítélőszék, menyegzői lakomák helye volt ez, fogadóterem, ahol követeket köszöntöttek föl, és öltek meg. Egyik ajtaja az utcára nyílott, a másik széles, boltíves kapu egy szép kertre, melyet a palota íve zárt körül. A kert közepén kicsiny márvány cethal vastag vízsugarat lövellt egy medencébe. Vörösre zománcozott cserepekben óriás növények virágoztak, bíborlevelű növények és nyílvesszőhegy, szív és négyszög alakú, vörös szirmú virágok. A bozótok szeszélyes csipkéi a dzsungel vad színeiben tündököltek. Egy nyulacskánál nem nagyobb majom ugrándozott az út fövenyén, ennivalót keresett.

A kertben az egyik kőpadon asszony ült. Sárga virágot tépett apró darabokra, és egy édes, ostobácska dal foszlányait dúdolta: “A mai nap nyíló virágát letépem neked, szerelmem, onnan, hol a hajnalban nyílik.” Fekete, homályos tüzű szeme volt. Egy halott pille szárnyainak fényesen-homályos, gazdag feketéje volt ez, s a szemhéjak alatt, apró, éles vonások. Alsó szempilláit úgy tudta összevonni, hogy nevetést sugároztak. De a szája kemény és nyugodt maradt. A bőre nagyon sápadt volt, a haja egyenes és fekete, mint az obszidián.

Először a nap kíváncsi sugarait kémlelte, aztán a fogadóterem boltíves bejáratát. Abbahagyta az éneklést. Feszülten figyelt egy pillanatig, aztán

újra belekezdett a kellemes dalocskába. Más hang se hallatszott, csak a tűz távoli pattogása, mely még mindig égett a külváros pálmából összerótt szolgakunyhói között. A kis majmocska mulatságos, bicegő ügetéssel jött felé az úton. Megállt az asszony előtt, és fekete mancsait úgy kulcsolta össze a feje fölött, mintha imádkozna.

Az asszony halkan beszélt hozzá.

- Jól megtanultad a leckét, Chico. Rémítő bajszú kasztíliai volt a mestered. Én is jól ismerem. De azt tudod-e, Chico, hogy az újonnan jött ember azt akarja tőlem, amit a méltóságomnak vél. Nem nyugszik addig, amíg meg nem szerzi a maga méltóságához az enyémet is. Akkor lenne mivel hetvenkednie. Fogalmad sincs, micsoda roppant nagy ez az ő méltósága még így is. De te, ugye, Chico, megelégszel egy dióval is? - Egy virágszirmot dobott oda a sovány állatocskának, az elkapta, szájába vette, s megrázkódott az undortól.

- Chico, Chico! Megfeledkezel a tanítódról? Egészen rossz, amit csinálsz, így sohasem szerzed meg egyetlen nő becsületét se. Tedd a szíved fölé, nagy cuppantással csókold meg a kezemet, s akkor úgy vonulj el tőlem, mint valami megvadult báránykа, amelyik nekimegy a farkasoknak. - Felnevetett, és egy pillantást vetett a kapura. S bár zaj se hallatszott onnan, felállt, és szapora léptekkel indult el a fogadóterem felé.

Henry Morgan egy kissé megfordult ültében, és e mozdulat utat nyitott a napfénynek, hogy szemhéjait megkeresse. Hirtelen felegyenesedett és körülnézett. Megelégedéssel szemlélte a földre halmozott kincseket, s aztán a széles bolthajtás alatt álló asszony szemébe mélyedt.

- Boldog vagy már, hogy leromboltad szegény városunkat? - kérdezte az asszony.

- Nem én gyújtottam fel a várost - védekezett gyorsan Henry. - Egyik spanyol rabszolgátok vetett rá csóvát. - Szinte kényszer hatása alatt mondta ezeket a szavakat. Aztán ráeszmélt zavarára. - Ki vagy te? - kérdezte.

Az asszony egy lépést tett a terem felé.

- Ysobelnek hívnak. Mondják, kerestél.

- Kerestelek?

- Igen. Néhány megkergült ifjú engem keresztelt el La Santa Rojának - felelte.

- Te vagy a Vörös Szent?

Henry már előre lefestette magának egy fiatal lány képét, kék szeráfi szemekkel, melyek egy egérke pillantására is lecsukódnak. De ez a nő nem sütötte le a szemét. Csillogó, fekete tükréből nevetés sugárzott rá, szinte fényt lövellt felé. Az asszony arca inkább kemény volt, már-már karvalyszerű. Gyönyörű, az igaz, de a villámlás vad, veszélyes szépsége volt az övé. S a bőre is fehér - még csak nem is rózsaszínű.

- Te vagy a Vörös Szent?

Erre a csalódásra nem készült fel. Elképzeléseinek ez a semmibevevése meghökkentette őt. De az esze azt súgta neki: ezernégyszáz ember vágott utat magának a dzsungelen, s vad hullámként özönlötte el a várost. Emberek százai haltak bele sebük kínjába, százak nyomorodtak meg, az Arany Város csupa rom; s mindez azért következett be, hogy Henry Morgan megszerezhesse La Santa Roját. Ilyen előjáték után bizonyos, hogy szereti ezt az asszonyt. Nem jött volna el idáig, ha nem szeretné. Bármennyire meglepte is a megjelenése, nem tudta cáfolni ennek a szerelemnek a logikáját. Így kell tehát lennie. A nevéből mindig a “Szent”-re gondolt; de most értette csak meg ennek a jelzőnek az értelmét. Ekkor azonban furcsa érzés környékezte - s ebben az érzésben nem volt logika. Rég eltűnt időből emlékezett efféle benyomásokra; ez az asszony egyszerre vonzotta és taszította; olyan erőt érzett benne, ami zavarba ejtette őt. Morgan behunyta szemét, és emlékezetének sötétjében egy karcsú, aranyhajú kislány alakja tűnt elő.

- Hasonlítasz Elisabethhez - mondta egy álmodozó tompa egykedvűségével. - Hasonlítasz, pedig nincs köztetek hasonlatosság. Talán az a hatalom a tiéd, amivel ő még csak élni tanult. Azt hiszem, szeretlek, bár nem is tudom. Nem vagyok benne bizonyos.

Szeme félig csukva volt: amikor kinyitotta, egy hús-vér asszony állott előtte, nem Elisabeth kísértete. És ez az asszony kíváncsian nézett rá, és talán, legalábbis úgy gondolta, némi vonzódással. Az is furcsa volt, hogy idejött hozzá, mikor senki sem kényszerítette rá, hogy jöjjön. Meg van már babonázva. Henry azok után a vallomások után kutatott emlékezetében, melyeket a földszoroson keresztülvezető úton szerkesztett magában.

- Feleségül kell hozzám jönnöd, Elisabeth-Ysobel. Azt hiszem, szeretlek, Ysobel. El kell jönnöd velem, velem kell élned. Nevemet és karomat

ajánlom: légy a feleségem.

- De én már férjnél vagyok - vetette közbe az asszony -, s egészen jól mentem férjhez.

Henry még ezzel is számolt. A felvonulás éjszakáin úgy tervezte el ezt az összecsapást, olyan gondosan, mintha csatára készült volna.

- De szabad-e, hogy két szomszédos, lobogó, fehér tűz az egész örökkévalóságig külön égjen, hogy a sötét végtelenben váljanak szét? hogy e két lobogás üszke sohase hamvadjon együtt a halálba? Létezhet-e bármi a világon, ami megtilthatja nekünk ezt a lobogást? Az ég adta nekünk az örök olajat, s mindegyikünk kicsinyke fáklyát tart oda a másiknak. Ah, Ysobel - tagadd le, vagy borzadj el ettől a rád zuhanó igazságtól, ha akarsz. Úgy remegsz majd meg érintésemtől, mint egy régi hegedű finom teste. Azt hiszem, te félsz. Gondolataidban neheztelsz a világra; a kíváncsi és ellenséges világra. De ne félj. Mert én mondom neked: vak, földön csúszó kukac ez a világ, csak három szenvedélyt ismer: féltékenységet, kíváncsiságot és gyűlöletet. Könnyű legyőzni ezt a kukacot, ha a szívedben egy egész világegyetemet építesz fel. A kukac, minthogy szíve nincs, fel se tudja fogni a szív munkáját. S tanácstalanul hever egy ilyen új világrendszer csillagai alatt. Miért is mondom el neked mindezt, Ysobel, talán tudom, hogy megérted? Meg kell értened. Talán a szemed sötét és édes muzsikájából sejtem ezt. Talán az ajkad lüktető szívdobbanásairól olvastam le. Dobogó szíved aprócska dob, harcba hív engem félelmeid ellen. Az ajkad vörös ibikusz ikerszirma. S mert tüneményesnek érezlek, nekem kellene félnem ebben a képtelen helyzetben. Nem mondhatom el a gondolataimat neked, akire magam után egyedül vonatkoznak? Ne váljunk el egymástól, megüszkösödött parazsunktól szenvedve.

Amikor Henry beszélni kezdett, az asszony figyelmesen hallgatta szavait, de aztán kín rebbent az arcán. Amikor pedig Morgan befejezte, szeméből derű sugárzott, tükrében mosoly csillogott, s lágyan fölnevetett.

- Csak egyet felejt el, uram - mondta -, hogy én nem lángolok. Én nem hiszem, hogy még egyszer lángolni fogok. Nem hozott nekem semmiféle fáklyát, bár én is reménykedtem benne. Azért jöttem ma reggel, hogy megbizonyosodjál róla. Ezeket a szavakat oly gyakran és gyakran hallottam már Párizsban és Cordovában! Unom ezeket a mindig egyforma szóáradatokat, írtak talán könyvet, melyből az udvarló szerelmesek képzik magukat? A spanyol férfiak ugyanezeket mondják, bár a mozdulataik

gyakorlottabbak, s épp ezért kevésbé meggyőzőek. Sok tanulnivalója van még.

Elhallgatott. Henry a padlót bámulta. Tompa köd homályosította el az agyát.

- Érted foglaltam el Panamát - mondta szomorúan.

- Ah, tegnap még ezt hittem én is. Tegnap arról álmodoztam, hogy ezért tetted, de ma - sajnálom. - Halkan és nagyon szomorúan beszélt. - Amikor először hallottam rólad s kalandjaidról az óceánon, úgy gondoltam rád, mint az egyetlenre, aki határozott férfi ezen a tétova világon. Arról álmodtam, hogy valami földöntúli, csendes vágy hajt felém egy nap, s vadul birtokba veszed a testemet. Néma, esztelen vadságra vágyakoztam. S ez a hosszú vágyódás csüggesztett el, amikor a férjem udvarolni kezdett nekem. Nem szeretett engem. Hízelgett neki az a gondolat, hogy én szeretem őt. Olyan hatalmat és bűverőt tulajdonítottam neki, ami nem is volt benne. Végigkísért az utcákon, s a szeme ezt hirdette: “Nézzétek, kit vettem el! Közönséges ember nem is vehet el ilyen asszonyt; akkor hát én nem is vagyok közönséges ember.” Rettegett tőlem - apró ember, és fél tőlem. Azt hajtogatja: “Engedelmeddel, drágám, gyakorolni fogom férji jogaimat.” Ah, hogy megvetem ezt az embert.

- Erőszakot akartam, vad, esztelen erőszakot és szerelmet, ami nem a lelkemnek, vagy eszem képzelt szépségeinek szól, hanem a testem fehér fétisének. Nincs szükségem gyengédségre. A gyengéd én vagyok. A férjem illatos szeszekben fürdeti kezét, mielőtt hozzám ér, és az ujjai olyanok, mint a duzzadt, nedves csigák. Erős izmok szorítására vágyom, apró sebek fájó gyönyörére.

És a férfi arcát vizsgálgatta, mintha egy elvesztett képességet próbált volna rajta még egyszer felfedezni.

- Legendát szőttem egykor köréd; az éjszaka bronz alakjává nőttél előttem. És most egy fecsegőre találtam benned, kimódolt, hízelgő szavak emberére, aki még ebben is ügyetlen. Cseppet sem vagy a valóság embere, inkább csak regényeskedő kontár. Feleségül akarsz venni, a védelmedbe venni. Minden férfi, egyet kivéve, védelmébe akart venni engem. Pedig én minden tekintetben jobban meg tudom védeni magam, mint ti. A szóvirágok első emlékeim kezdete óta beteggé tesznek. Jelzőkbe öltöztettek, kedveskedéssel lakattak jól. Akárcsak te, a többi férfi sem

mondta ki nyíltan, mit akar; azok is, akárcsak te, saját maguk előtt akarták igazolni szenvedélyüket. Azok is, akárcsak te, nemcsak engem, önmagukat is meg akarták győzni arról, hogy szeretnek.

Henry Morgan szégyenében lehajtotta fejét. Megindult az asszony felé.

- Akkor hát, most kényszeríteni foglak! - kiáltotta.

- Késő. Mindenképp eszembe fogsz jutni, amint ott állsz, és mesterkélt szavaidat szavalod. Amíg letéped ruháimat, elképzellek, ahogy hízelegtél nekem, szavakat fecsegve. Attól félek, kinevetnélek. Sőt, még tán meg is védeném magam, és te, aki mégiscsak szakértő vagy ugye a nőrablásban, ismered ennek a következményeit. Nem, nem! Vesztettél, és én sajnálom, hogy vesztettél.

- Szeretlek - mondta szánandóan.

- Úgy mondod, mintha ez valami új, rettentő dolog volna. Sok ember szeretett, százak erősítgették, hogy szeretnek. De mi lesz a sorsom, Morgan kapitány? Férjem Peruban van, és ott az örökségem is.

- Hát... hát nem tudom.

- Szolga leszek én is, fogoly?

- Igen; magammal kell vigyelek. Különben kinevetnének az embereim. Ez tönkretenné a fegyelmet.

- Ha szolgának kell lennem - felelte -, ha el kell hagynom a hazámat, remélem, a te szolgád leszek. Vagy annak a csinos, fiatal kalóznak a tulajdona, akivel tegnap este találkoztam. De mégsem hiszem, hogy magaddal vinnél, Morgan kapitány. Nem hiszem, hogy erre kényszerítenél, mert hisz akkor talán megforgatom azt a kést a szívedben, amit már úgyis belédöftem.

Henry Morgan izgatott lett.

- Ki volt az a fiatal kalóz? - kérdezte bosszúsan.

- Ah, már érzed a kést - mondta Ysobel. - Honnan tudnám, ki volt az a fickó? De csinos volt, és szeretném még egyszer látni.

A kapitány szeme a dühtől lobogott.

- Bezáratlak! - mondta durván. - S börtönömben maradsz addig, míg Chagres felé nem indulunk. Majd meglátjuk, hogy az a kés, amiről beszélsz, elég éles-e ahhoz, hogy itt maradhass Panamában.

És ahogy Ysobel követte a férfit a kerten keresztül tömlöce felé, tiszta nevetése csendült.

- Az jutott eszembe, Morgan kapitány, hogy kezdem látni: a különféle fajta férfiakból milyen egyforma férj lenne.

- Gyerünk, befelé a zárkádba - parancsolt rá Henry.

- Ó, Morgan kapitány, a palota lépcsőjénél egy öregasszonyt találsz. A duennámat. Küldd el hozzám, kérlek. Most pedig viszontlátásra, uram, imádkoznom kell. A bűnöm, amit meg kell gyónnom, az őszinteség. Kegyetlenül nyomja a lelket ez az őszinteség.

Henry lassan ballagott vissza székéhez a fogadóterembe. Férfiasságában szégyenült meg. Mintha ez az asszony az ő kardját rántotta volna ki hüvelyéből, s amíg tehetetlenül állt, összekaszabolta volna az arcát. Minden erőlködés nélkül roppantotta őt össze. Most megrezzent attól a gondolattól, hogy az emberei kinevetik. Ha hátat fordít nekik, majd kuncognak mögötte. Az összeverődött kalózok elnémulnak, ha elhalad mellettük, és aztán vad nevetésben törnek ki. A titkos nevetségességtől Henry Morgan megrémült. Ágaskodni kezdett benne a gyűlölet; gyűlölet, nem is Ysobel, hanem a saját emberei iránt, akik majd kinevetik; mert Tortuga népe erről fog beszélni a kocsmákban, és erről fog beszélni az egész indián partvidék.

Most a kert másik oldalán levő kicsiny fogdából csengő hang hallatszott. Valaki a Szent Szűzhöz imádkozott. Ez az átható hang az egész palotát szeszélyes visszhangokkal töltötte el. Henry Morgan azt figyelte szégyenében, van-e gúny ebben a hangban, de hiába hegyezte a fülét. Egy csengő Ave Maria újra meg újra, egy reszkető, könyörgő bűnös hangján: *Ora pro nobis*. Pusztuló világ és egy Arany Város fekete csontváza. *Ora pro nobis.* Semmi csúfolódás nem volt ebben, egy tört szív bánata hangzott fel, mely rózsafüzért morzsolva kiáltotta el szegényes bűnbánatát. Egy csengő női hang áthatóan és keményen, mintha rettenetes, reménytelen bűnt tárna fel. Az őszinteség bűnéről vallott: - Tisztességes életem sötét hazugságként nyomasztja a lelkem. Bocsásd meg az értelmet bennem, mely ismeri korlátait. S kegyelmezz lelkemnek, hogy e röpke időre testhez és értelemhez fűzték láncai. *Ora pro nobis.*

A rózsafüzér eszelős, végtelen morzsolása feldúlta Henryt. Kardjához kapott és a kalapjához, s kirohant a teremből az utcára. Háta mögött a kincsek megcsillantak a hanyatló nap sugaraiban. A kormányzó palotája

körüli utcákat nem érte el a tűz. Morgan kapitány végigsétált a kövezett úton, és a romos házakhoz ért. Az elfeketedett falakról kövek hullottak az útra. A cédrusból épült házak helyén füstölgő hamu jelezte az egykori épületet. Itt-ott ledöfött polgárok hörögtek agóniájukban.

“Megfeketedik az arcuk, még mielőtt leszáll az éjszaka - gondolta Henry. - El kell őket vitetnem, különben ránk tör a járvány.”

A városból még mindig dévaj füstfellegek szállongtak, s nedves holmik égésének rothadó szagával töltötték meg a levegőt. A síkságon túli zöld hegyek valószínűtlennek látszottak Henry Morgan szemében. Jól megnézte őket, majd visszafordult a város felé. A pusztítás, amely oly tökéletesen és oly rémítően festett az éjszaka, most végül is szánalmasan kicsiny, körülhatárolt rombolásnak látszott. Henrynek korábban nem jutott eszébe, hogy a hegyek zöldellnek tovább, és nem mozdulnak. Hisz akkor ez a hódítás is többé-kevésbé jelentéktelen. Igen, a város romokban hever. Elpusztított egy várost, de az az asszony, aki az Arany Városba csábította őt, becsapta. Megmenekült előle, és még mindig van hatalma rajta. Henry megrázkódott a tehetetlenségtől, és reszketett, hogy a többiek mindezt megtudják róla.

Néhány martalóc a hamut is felkotorta. Fémtálakat kerestek, melyek talán itt maradtak a tegnap éjszakai kutatás után. Egy sarkon befordulva Henry a kis cockney Jonesba ütközött, aki hirtelen becsúsztatott valamit a zsebébe. Morgan kapitányt elöntötte a düh. Coeur de Gris azt állította, hogy nincs különbség e között az epileptikus törpe és Henry Morgan között. Nincs különbség? Ugyan! Ez az ember közönséges tolvaj. A dühe rettentő kedvvé változott, hogy vérig sértse ezt az embert, megbántsa, hogy éppúgy szenvedjen a megvetéstől, mint Henry Morgan. A kegyetlen vágytól elkeskenyült és elfehéredett a kapitány ajka.

- Mi van a zsebedben?

- Semmi, semmi uram.

- Hadd lássam, mi van a zsebedben? - A kapitány célzott nehéz pisztolyával.

- Semmi, uram, csak egy kis feszület! Találtam. - Egy gyémánttal kirakott aranykeresztet vett elő, rajta elefántcsont Krisztus. - A feleségem számára, kérem - magyarázta a cockney.

- Ó, a spanyol feleségednek ugye?

- Néger félvér, uram.

- Tudod, hogyan büntetjük a zsákmány rejtegetését?

Jones a pisztolyra nézett, és elszürkült az arca.

- Ó, uram, csak nem fogja - kezdte reszketőn. Aztán mintha láthatatlan, roppant ujjak ragadták volna meg, a keze görcsösen tapadt az oldalához, ajka lefittyedt, és őrült, ostoba csillogás költözött a szemébe. Száján kevéske hab gyöngyözött. Egész teste úgy reszketett, mint egy dróton rángatott fabábué.

Morgan kapitány tüzelt.

A cockney egy pillanatra mintha összetöpörödött volna. Válla befelé görbült, szinte rövid szárnyként takarta el a mellét. Keze megmerevedett, aztán az egész rogyadozó test a földre zuhant, s úgy reszketett, mint valami zsíros, hűlő kocsonya. Az ajka utolsó, eszelős vigyorban húzódott föl a fogairól.

Henry Morgan a lábával lökte odébb a testet. Valami változás történt benne. Megölte ezt az embert. Neki joga volt ölni, gyújtogatni, fosztogatni - nem azért, mert ő maga erkölcsös volt, vagy tán okos, hanem csupán azért, mert erős. Henry Morgan Panama és minden népének ura. Panamában nincs más akarat, csak Henry Morgan akarata. Ezen a vidéken, ha úgy tetszik neki, minden emberi lényt ledöfhet. Ez így van. Senki se merné tagadni. De a palotában van egy asszony, aki megvetően állt ellen az erejének és akaratának, és ez a megvetés erősebb fegyver, mint az ő akarata. Megzavarta őt ez az asszony, és megejtette őt a nyugalmával. De hogyan lehet ez? - tűnődött. - Nincs más úr Panamában rajta kívül, épp most ölt meg egy embert, hogy bebizonyítsa. Záporozó érveitől Ysobel hatalma elhomályosodott, és lassan eltűnt. Visszamegy a palotába. És erőszakot alkalmaz vele szemben, ahogy megígérte. Nagyon kezesen bánt ezzel az asszonnyal. Hisz nem is foghatta föl, mit jelent majd rabszolgának lenni, nem ismerkedett még meg Henry Morgan bilincseivel.

Henry megfordult, és visszaballagott a palotába. A fogadóteremben ledobta pisztolyait, csak szürke kardja maradt az oldalán.

Ysobel egy szentkép előtt térdepelt kicsiny, fehér falú cellájában, amikor Henry Morgan rátört. A kiaszott duenna a sarokba húzódott vissza, amikor meglátta őt, de Ysobel állhatatosan tekintett rá, bár észrevette feldúlt arcát, félig lehunyt, kegyetlen szemét. Hallotta súlyos zihálását, és neheztelő

mosollyal kelt fel. Kötekedőn nevetett, és a ruhája derekából apró tőrt húzott elő, vívóállásban állt, egyik lábát előretette, bal karját egyensúlyozás végett hátranyújtotta, s tőre hegye támadón meredt előre.

- En garde! - kiáltotta az asszony. A kapitány rárohant. Karjával átfogta vállát, kezével a ruháját tépte le. Ysobel nyugodtan állt, de az egyik keze a tőrt forgatta - és döfött, döfött feléje, mint valami apró, fehér kígyóval. Henry arcán és nyakán vércseppek buggyantak elő.

- A szemed következik, kapitány - mondta csöndesen az asszony, és háromszor szúrt a járomcsontja alá. Henry elengedte őt, s kezefejével megtörölte vérző arcát. Ysobel nevetett rajta. Egy férfi megverhet, mindenfajta erőszaknak vethet alá egy asszonyt, aki siránkozik és fut előle, de tehetetlen azzal, aki ellenáll neki, és csak nevet rajta.

- Lövést hallottam - mondta Ysobel. - Az jutott eszembe: talán megöltél valakit, hogy férfiasságodat bebizonyítsd. De ez a férfiasság most pórul járt, ugye? Erről a kis összecsapásról csak kiszivárog valami; tudod, hogyan terjednek az ilyen dolgok. Mesélni fogják, hogyan győzött le egy asszony, kis gyíklesővel a kezében. - A hangja kegyetlenül csengett.

Henry csípőjéhez kapott a kezével, és a karcsú kard úgy bújt elő tokjából, akár egy fagyott kígyó. Karcsú pengéjét a fény gonoszul nyalogatta. Végül a kard tűhegye is kibújt, fordult az acél, és az asszony mellének szegeződött.

Ysobelt rettegés szállta meg.

- Bűnös vagyok - mondta. Aztán megkönnyebbülésféle derengett fel az arcán. Magához intette a vén duennát, és gyors spanyol hadarással beszélt hozzá.

- Úgy van - mondta a vénasszony -, úgy van.

A szóáradat végén Ysobel óvatosan hajtotta szét ruhájának csipkeszegélyét, nehogy befröcskölje a vér. A duenna magyarázkodni kezdett.

- Úrnőm azt mondja, uram, hogy egy igaz katolikus, ha hitetlen kezétől hal meg, a mennybe jut. Ez így is van. Továbbá azt mondja, hogy egy katolikus asszony, aki a szent házasság védelmében hal meg, egyenest a mennybe száll. És ez is igaz. Végül úrnőmnek az jutott eszébe, hogy az ilyen asszonyt idővel szentté avathatják. Hallottunk már ilyen dologról. Ah,

uram! Kapitány! Légy jó hozzánk! Mielőtt szúrnál, engedd meg nekem, hogy megcsókoljam a kezét. Micsoda kegy, hogy egy élő szent kezét megcsókolhatom. Ez könnyít az én bűnös lelkemen is.

Ysobel újra odaszólt neki valamit.

- Úrnőm arra kér, szúrd le már. Sőt, sürgeti, kéri ezt a döfést. Feje körül már angyalok repkednek. Nagy fényességet lát, fülébe mennyei zene csendül.

A kard hegye lehanyatlott. Henry Morgan elfordult, és kinézett a napsütötte kertbe. A kis Chico ugrándozott végig az úton, és leült a nyitott ajtóban. A kicsiny állatka a feje fölött fonta össze mancsait, mintha imádkozna. A vékony kard szisszenő hangot hallatott, amikor visszalökte hüvelyébe. És Morgan kapitány lehajolt, és karjára vette a sovány majmocskát. Így ment el, ujjaival Chico fejét simogatva.

5.

Henry Morgan egy aranyserleget választott ki a felhalmozott zsákmányból. Szép, karcsú kehely volt, hosszú, cizellált tartóval, ezüstperemmel. Pereme körül négy groteszk bárány játszadozott, és belül, a fenekén, meztelen leány tárta ki karját érzéki elragadtatásban. A kapitány megforgatta kezében a serleget, aztán hirtelen a gyémántok apró, ragyogó piramisára dobta. A kövek percegő, surrogó hangot adva gurultak le a tetszetős halomról.

Henry Morgan megfordult, s visszament kígyós székébe. A kis cockney Jonesre gondolt, felrémlett előtte az epilepszia hideg keze, mely életének utolsó pillanatában megragadta. Ez a kéz mindig ott volt mögötte; roppant tenyér, mely addig rázta ennek az embernek testét, amíg az őrjöngés fehér habja nem csillogott az ajkán. Henry most tűnődött azon, miért akarta megbántani ezt a kis embert, megkínozni és végül megölni. Jones egész élete fölött egy fáradhatatlan, kínzó hóhér árnya sötétlett. A gyilkosságot persze Coeur de Gris szavai idézték elő, aki azt mondta, hogy Jones nem különbözik Henry Morgantól. Igen, így érezte most, és égő szégyen fogta el, hogy tolvajlás vádját koholta ellene.

És Coeur de Gris? Hol lehet most? Találkozott Ysobellel, ez szinte bizonyos, és az asszony is felfigyelt rá. Talán szereti is Coeur de Gris-t. A

csillogó hajáért és hogy olyan különösen bánik a nőkkel. És hogyan tudná megakadályozni, hogy ez a fiatalember megtudja az ő vereségét, hogy meghallja a kalandot a tőrrel, hogy milyen nemtelenült bánt Henry Morgan, La Santa Rojával? A pisztoly, mellyel Jonest megölte, ott hevert a padlón. Henry felemelte, és módszeresen látott hozzá megtöltéséhez. Nem Coeur de Gris gúnyolódásától félt, inkább együttérzésétől, megértésétől. A hadnagya részvéttel és némi szánalommal fog rátekinteni. És ebben a szánalomban lesz valami fölény, valami enyhe irónia is. Egy fiatal, csinos ember szánakozása lesz ez, aki megmosolyogja a kevésbé csinosak szerelmi kudarcát. És aztán Coeur de Gris-ben is volt valami - ahogy a dolgokat értette - asszonyos, akár Ysobelben. Titokzatos, rejtett szemmel szerzett értesüléseket a világról.

A Vörös Szentet pedig Henry magával viszi. Nem tehet mást. Talán, hosszú idő elteltével, beleszeret Henrybe. Nyilván nem az érdemeiért. Az asszony megvetése győzte meg őt arról, hogy nincsenek erényei, hogy ő valamilyen szörnyeteg, az emberektől visszataszító csúnyasága választja el. Az asszony erről nem sokat beszélt, de sejtette. Nem, benne nincsenek olyan tulajdonságok, amelyek vonzhatnának egy asszonyt, ha más férfiak is vannak a közelben. Ha majd nem találkozik más férfiakkal, talán lemond azokról a tulajdonságokról, amelyek őbelőle olyannyira hiányoznak. S talán végül megelégszik azzal, ami benne mégiscsak megtalálható.

Utolsó találkozásukat idézte maga elé. Most, hogy megnyugodott, vad próbálkozása egy sánta kisfiú megszégyenülésének tűnt. De lett volna-e férfi, aki másképp cselekszik? Támadását nevetéssel szerelte le az asszony - metsző, kegyetlen nevetéssel -, amely leleplezte indítékait, és kigúnyolta. Megölhette volna Ysobelt, de akad-e férfi, aki meg tud ölni egy olyan asszonyt, aki szeretné, ha megölnék, aki könyörög, hogy megöljék? Lehetetlen volt. Megtöltötte a pisztolyát.

Rongyos, zilált alak lépett be a kapun. Coeur de Gris volt az, egy kivörösödött szemű, nyakig sáros Coeur de Gris, arcáról még le sem mosta a csata vérét... A fiatalember a kincsek halmára nézett.

- Gazdagok vagyunk - mondta minden lelkesedés nélkül.

- Hol jártál, Coeur de Gris?

- Jártam? Ugyan, részeg voltam. Jó dolog csata után berúgni. - Fintorogva nevetett, és megnyalta az ajkát. - Az ivást pedig nem jó

abbahagyni. Az egész olyan, mint a gyerekszülés: elkerülhetetlen, de kellemetlen és nem valami szép.

- Magam mellett szerettelek volna tudni - mondta Henry Morgan.

- Engem? Úgy hallottam, senkit se tűrtél magad mellett. Egészen jól megvoltál magadban, így hát inkább berúgtam egy kicsit. Tudod, uram, nem akartam emlékezni rá, miért is akarsz egyedül lenni. - Szünetet tartott. - Azt mondták nekem, uram, hogy a Vörös Szent itt járt. - Coeur de Gris elnevette magát rosszul titkolt felindulásán. Nagy akarattal kezdett más modorban beszélni. A hangja kedélyeskedő lett.

- Mondd meg nekem, uram, az igazat. Szerény ajándék az embernek, ha megtudja, mit mulasztott. Sokunknak más se jut egész életében. Meséld el, uram, behódolt-e már az édes ellenfél? Letette-e a fegyvert az asszonyi hús erődje? Morgan zászlaja lobog már rózsaszín tornyán?

Henry arca bíborra váltott. A pisztoly lassan emelkedett a kezében, amint magyarázhatatlan őrület szegezte előre. Éles dörrenés, fehér füstgomolyag.

Coeur de Gris meg se mozdult. Mintha feszülten fülelt volna valami távoli, robajló hangra. Aztán a rémület fintora húzódott végig az arcán. Az ujjai reszketve fedték fel a mellét, egy vércsíkot követtek forrásáig: apró lyuk a tüdő fölött. A kisujja beleakadt a lyukba. Coeur de Gris újra elmosolyodott. A bizonyosságtól már nem félt. Rádöbbent a valóra, s elszállt belőle az ijedtség.

Morgan kapitány tompán bámulta a pisztolyt a kezében. Mintha meglepődött volna, hogy ott találja, meghökkent, hogy ott van.

Coeur de Gris hisztérikusan fölnevetett.

- Anyám gyűlölni fog - kiáltott fel fájdalmasan. - Rád szórja majd minden ősi átkát. Az anyám... - zihálni kezdett. - Ne meséld el neki. Találj ki valami csillogó hazugságot. Arany minaretet építs az én nyomorult életemből! Ne hagyd, hogy félbehagyott torony maradjon. De neked tulajdonképp csak az alapjait kell leraknod. Ha ezt anyámnak adod, ő ráépíti hősi emlékművemet. Fehér agyrémekből emel majd sírkövet nekem. - Torkát elöntötte a vér. - Miért tetted ezt, uram?

A kapitány felnézett pisztolyáról.

- Miért tettem? - Véres ajkat, golyó roncsolta mellet látott maga előtt. Fel akart kelni székéből, de visszarogyott. Szeme körül a kétségbeesés ráncolt

árkokat. - Magam sem tudom - mondta. - Biztosan tudtam, de már elfelejtettem.

Coeur de Gris lassan térdre esett. A földön a kezére támaszkodott.

- A térdeim, uram, már nem bírnak el - mentegetőzött. S mintha újra a robajló dörejre figyelt volna. Hangja hirtelen keserűen panaszossá változott.

- Hogy a haldoklók elkövetett tetteiket gondolják végig, ez legenda. Nem, nem, én arra gondolok, amit nem tettem meg. Amit a velem pusztuló években megtehettem volna. Az asszonyok ajkára gondolok, melyeket még sose láttam, a borra, amely még a szőlőfürtben alszik, anyám ideges, meleg cirógatására Goavesban. De leginkább arra gondolok, hogy nem tudok járni többé - soha, soha többé nem kószálok napfényben, nem szippantom be a dús illatot, melyet a telihold varázsol elő a földből - uram, mért tetted ezt?

Henry Morgan a pisztolyát bámulta.

- Nem tudom - mormolta tompán. - Biztosan tudtam, de már elfelejtettem. Egyszer megöltem egy kutyát, s most megöltem Jonest is. Nem tudom, miért.

- Nagy ember vagy, kapitány - mondta Coeur de Gris keserűen. - A nagy emberek életrajzíróik szorgos kezére bízhatják indítékaikat. De én, uram, én már nem vagyok semmi sem. Egy perce még jó katona voltam, de most az életem, amely harcolt, átkozódott, szeretett, mintha semmi sem lett volna. - Csuklói elgyengültek, oldalára dőlt, s ott feküdt, görcsbe merevedő torokkal. Egy ideig nem hallatszott más a teremben, mint egyenetlen kapkodása a levegőért. De aztán hirtelen újra felkönyökölt, s nevetni kezdett, talán már valami kozmikus mókán, a nagy, zengő szférák tréfáján; győztesen nevetett, mint aki megfejtett egy rejtvényt, és rájött, milyen egyszerű az egész. Vérsugár tolult az ajkára a nevetéstől. A kacagásból kapkodó lihegés lett, Coeur de Gris lassan oldalra dőlt, és elpihent: nem lélegzett többé.

Henry még mindig a pisztolyt bámulta a kezében. Szemével lassan a nyitott ablakot kereste. A beáradó nap sugaraiban felizzottak a földön heverő kincsek.

Henry szeme az előtte heverő testre tévedt. Megborzongott. Aztán odalépett Coeur de Gris-hez, felnyalábolta, és beültette egy székbe. Az ernyedt test oldalra dőlt. Henry a testet büszke tartásba egyenesítette, majd visszament kígyós székéhez.

- Így emeltem föl a kezem - mondta, és pisztolyával Coeur de Gris-re célzott. - Így emeltem föl a kezem, így kellett tennem, hiszen Coeur de Gris halott. Tehát így felemeltem, így valahogy... hogyan is tettem... - lehajtotta fejét, és szinte sírva emelte föl.

- Coeur de Gris! - kiáltotta - Coeur de Gris! La Santa Rojáról akartam neked mesélni. Valóban megüli a lovat, hisz tudod. Nincs benne női szemérem - egy csepp se -, és a tekintetében nincs tartózkodás. - A merev alakra tekintett maga előtt. Coeur de Gris szeme csak félig csukódott le, de a szemhéja most már lassan leereszkedett, és a szeme besüllyedt koponyájába. Arcán utolsó, keserű nevetésének dermedt fintora ült.

- Coeur de Gris! - ordította a kapitány. Gyorsan odalépett a testhez, és a homlokára tette kezét.

- Nem él - mondta tűnődve. - Már csak élettelen tárgy. Legyeket és betegséget hoz ide. El kell vitetnem innen nyomban. Coeur de Gris! Becsaptak minket! Ez az asszony férfiként vív, és megüli a lovat. Milyen csalódás! Ez az ára annak, hogy mindent elhiszünk, amit fecsegnek, eh, Coeur de Gris! De ez itt csak egy élettelen tárgy, vonzza a legyeket.

A lépcsőn dobajló lábak zaja zavarta meg. Egy csapat embere lépett be: szegény, megrémített spanyolt tereltek maguk között, egy nyakig sáros, reszkető spanyolt. Nyakáról letépték a paszományt és a kabátujja alól vér szivárgott elő.

- Egy spanyolt hoztunk, uram - jelentette a vezetőjük. - Fehér zászlóval jött a városba. Tartsuk tiszteletben a fehér zászlót, uram? Ezüsttel kivert nyerge van. Megöljük őt, uram? Talán kémkedni jött.

Henry Morgan nem figyelt a szavakra. Ehelyett a székben ülő testre mutatott.

- Ez csak egy élettelen tárgy - mormolta. - Ez nem Coeur de Gris. Coeur de Gris-t elküldtem. Nemsokára visszajön. De ez itt... Így emeltem fel a kezem, látjátok, éppen így. Pontosan tudom, hogyan csináltam; megpróbáltam újra meg újra. De ez itt élettelen tárgy. Ránk hozza a legyeket. - Felkiáltott. - Ó, vigyétek el, temessétek a földbe.

- Hozzá ne érjetek! Ne merészeljetek hozzányúlni! Hagyjátok ott, ahol van. Hiszen mosolyog. Látjátok a mosolyát? De a legyek... Nem, hagyjátok itt. Majd én magam gondoskodom róla.

- Ez a spanyol, uram. Mit csináljunk vele? Megöljük?

- Miféle spanyol?

- Hát aki itt áll előtted, uram. - Előbbre taszigálta az embert. Henry mintha mély álomból ébredt volna.

- Mit akarsz itt? - kérdezte durván.

A spanyol a félelmével küszködött.

- Az volna az én kívánságom meg a gazdám kívánsága, hogy ha volna olyan jóságos Morgan kapitány és szóba állna velünk... Futár vagyok, uram, és nem kém, ahogy ezek az urak itt állítják.

- Milyen üzenettel érkeztél? - kérdezte Henry fáradtan.

A küldönc bátorságot merített ebből a megváltozott hangból.

- Egy nagyon gazdag ember küldött, Señor. A felesége van nálad.

- Nálam, a felesége?

- A városban fogták el, Señor.

- Hogy hívják?

- Doña Ysobel Espinoza Valdez y los Gabilanesnek, Señor. A város együgyű népe La Santa Rojának nevezte.

Henry Morgan hosszú ideig méregette az embert.

- Igen, nálam van - mondta végül. - Fogdában. Mit kíván a férje?

- Váltságdíjat ajánl, Señor. Megvan rá az oka, hogy azt kívánja: a felesége újra vele legyen.

- Milyen váltságdíjat ajánl?

- Mennyire gondol excellenciád?

- Húszezer arany reál - vágta rá gyorsan Henry.

A hírvivő meghökkent.

- Húszezer... Veinte mil... - Lefordította, hogy teljességgel felfoghassa az összeg képtelenségét. - Úgy látom, excellenciád is igényt tart az asszonyra.

Henry Morgan Coeur de Gris testére pillantott.

- Nem - válaszolta -, a pénzt akarom.

A küldönc megkönnyebbült. Kezdte nagy szamárnak vélni ezt a nagy embert.

- Mindent elkövetek, amit lehet, Seňor. Négy nap múlva visszatérek.

- Három napon belül.

- De ha nem érek addig ide, Seňor?

- Ha nem érsz ide, magammal viszem a Vörös Szentet, s eladom a rabszolgapiacon.

- Sietni fogok, Seňor.

- Bánjatok vele udvariasan! - parancsolta a kapitány. - Nehogy valami bántódása essék. Aranyat hoz nekünk.

Amikor elmentek, az egyik ember visszafordult, szeme sóváran cirógatta a kincseket.

- Mikor lesz osztozás, uram?

- Chagresban, ostoba! Csak nem képzeled hogy most felosztom?

- De uram, ha valami már a mi kezünkben is volna - jó érzés az, uram! Keményen verekedtünk, uram.

- Kifelé! Semmi se kerül a kezetekbe, amíg vissza nem érünk a hajóhoz. Csak nem hiszitek, hogy engedem, hogy az itteni asszonyokra pazaroljátok el? Hadd szedjék el tőletek Goaves asszonyai.

Az ember az orra alá dörmögve ment ki a fogadóteremből.

A kalózok dorbézoltak Panamában. Egy nagy raktárba boroshordókat görgettek. Az árubálákat már elvitték, és a kiürített helyiségben vadul folyt a tánc. Légiónyi asszony volt velük, asszonyok, akik átálltak a kalózokhoz. Táncoltak és forgolódtak a rikoltozó fuvolákra, mintha nem is Panama sírján dobálták volna a lábukat. Ezek az asszonyok - okos gazdászok - visszaszereztek valamit az elveszett kincsekből, ha lassúbb, de nem kevésbé biztos fegyverekkel is, mint a kard.

A raktár egyik sarkában a Burgundi ült félkarú védelmezőjével.

- Nézd csak, Emil! Az ott... A csípőjére figyelj!

- Látom, Toine, ez kedves tőled. Ne hidd, hogy nem becsülöm a figyelmességedet. De én elég ostoba vagyok hozzá, hogy még a

szeretkezésben is eszményeim legyenek. Ez mutatja, hogy még mindig művész vagyok.

- De nézd csak, Emil. Nézd a mellét!

- Nem, Toine, semmit se látok, ami a rózsaszín gyöngyömet veszélyeztetné. Még őrzöm egy kis ideig.

- De barátom! Komolyan kezdem hinni, hogy elvesztetted a szépérzékedet. Hová lett az a vizslató szem, melytől annyira féltettük vásznainkat?

- Ez a szem megvan még, Toine. Ez még az enyém. Csak a te apró szemed lát barna kancákban nimfákat.

- Akkor hát, Emil, ha ragaszkodsz a vakságodhoz, talán lennél szíves kölcsönadni a rózsaszín gyöngyödet. Köszönöm, nemsokára visszaadom.

Grippo a padló közepén ült, és bárgyún számolgatta kabátujja gombjait.

- ... nyolc, kilenc. Tíz volt. Valamelyik fattyú ellopta a gombomat. Á, tolvaj világ, ez már sok. Ölni fogok ezért a gombért. A kedvenc gombom volt. Egy, kettő, három, négy... - a körötte táncolók ugráltak, és a levegő fuvolák éles rikoltozásától reszketett.

Sawkins kapitány rosszallóan nézte a táncosokat. Őszintén hitte, hogy a tánc a legrövidebb út a pokolba. Mellette Ziegler kapitány szomorúan nézte, hogyan ömlik az ital. Ezt a Zieglert a tenger kocsmárosának hívták. Az volt a módszere, hogy roham után addig tartotta embereit a tengeren, amíg a zsákmányt nem költötték rá az általa kimért rumra. Egyszer fel is lázadtak ellene - így beszélik, mert három hónapig vitorlázott egy sziget körül körbe. Képtelen volt másképp cselekedni. Az embereknek még volt pénzük, és neki még volt rumja. Ezen az éjszakán elkeserítették ezek az italoshordók, melyekből inni lehetett, anélkül, hogy a pultnál csengették volna érte az aranyat. Ez természetellenes csalárdságnak tűnt előtte.

Henry Morgan egyedül üldögélt a fogadóteremben. Alig hallotta a tánc üvöltő muzsikáját. Egész nap emberek kicsiny csapatai jöttek ide, az elmaradt kincsek darabjait cipelték, melyeket a földből ástak ki, vagy vashorgokkal emeltek ki a ciszternákból. Egy vénasszony gyémántot nyelt, hogy megmentse ékszerét, de a kincskeresők még ezt is kikotorták s megtalálták.

A fogadóteremre esti szürkület borult. Henry Morgan egész nap magas székében üldögélt, s ez a nap megváltoztatta őt. Szeme, ez a kíváncsi szem, mely a tág láthatáron túlra tekintett mindig, befelé nézett most. Magát vizsgálgatta: meglepetve nézett Henry Morganre. Élete eddigi éveiben, kalandozásai során olyan feltétlenül hitt a céljaiban - bármi lett légyen is az pillanatnyilag -, hogy önmagára kevés figyelmet szentelt. De ma, az esti szürkületben saját magával foglalkozott, és meghökkent. Ez a Henry Morgan cseppet sem festett értékes vagy jelentős embernek. Azok a vágyak és szándékok, melyek után szimatoló kutyaként csavargott át a világon, jelentéktelen dolgoknak tetszettek most, hogy önmagába nézett. A csodálkozás, mint a szürkület, beburkolta őt.

Ahogy ott ült a félhomályban, az aszott duenna lopakodott elébe, és megállt előtte. A hangja mint a papírzörgés.

- Asszonyom beszélni kíván veled - mondta. Henry felállt, s nehézkesen cammogott utána a fogda felé.

A falon a szentkép előtt gyertya égett. A festett madonna kövér spanyol parasztasszonyt ábrázolt, aki valami szomorú álmélkodással egy petyhüdt gyerekre tekintett alá. A pap, aki festette, áhítatot akart az arcára lopni, de nagyon kevés tapasztalata volt az áhítatban. Sikerült azonban kétségtelenül jó arcképet festenie tohonya úrnőjéről és gyermekéről. A kép négy reált hozott neki.

Ysobel a kép alatt ült. Amikor Henry belépett, gyorsan elébe sietett.

- Úgy hírlik, kiváltanak.

- Férjed küldöncöt menesztett hozzám.

- A férjem?! Hozzá megyek vissza? Az ő illatos kezei közé?

- Igen.

Ysobel egy székre mutatott, és leültette Henryt.

- Nem értesz te engem - mondta. - Nem értettél meg engem. Meg kell tudnod valamit az életemből, az utazásaimról. El kell mondanom neked ezt, és akkor megértesz, és akkor...

Arra várt, hogy Henryben érdeklődés ébred, de ő csendben maradt.

- Nem akarsz ezekről hallani? - kérdezte Ysobel.

- De igen.

- Elég rövid. Az életem elég rövid volt. De azt akarom, hogy megérts, és akkor...

Kutatóan nézett az arcába. Henry összeszorította ajkát, mintha fájdalom kínozta volna. Szeme zaklatottságot árult el. Ysobel elhallgatásaira nem válaszolt.

- Hát így történt - kezdte. - Itt születtem Panamában, de szüleim még kisgyermek koromban Spanyolországba küldtek. Zárdába kerültem Cordovában. Szürke ruhát viseltem, és az áhítatnak szentelt éjszakáimon a Szűz előtt térdepeltem. De néha aludni tértem akkor is, amikor imádkoznom kellett volna. Szenvedtem ettől a hanyagságtól. Amikor már sok évig voltam ott, rablók támadták meg apám ültetvényét itt, Panamában, és megölték egész családomat. S kivéve egy vén nagyapát, rokonok nélkül maradtam. Egyedül voltam és szomorú voltam. Egy ideig nem aludtam a padlón a Szűz előtt.

- Hogy csinos nővé serdültem, azt észrevettem, mert egyszer egy bíboros, amikor meglátogatta iskolánkat, rám nézett, ajka remegett, és a vastag erek kidudorodtak a kezén, ahogy megcsókoltam a gyűrűjét. Azt mondta: "Béke legyen veled, lányom. Van-e valami, amit négyszemközt akarnál nekem bevallani?..."

- Hallottam a falakon túlról a vízárusok kiáltozását és a tömegverekedések zajait. Egyszer két férfi csapott össze kardokkal a szemem láttára, én egy fatönkre álltam, s kinéztem a falon túlra. Az egyik éjszaka egy fiatalember egy lányt hozott a kapu árnyékába, és kétlépésnyire feküdtek tőlem. Hallottam őket együtt sustorogni, a lány a félelméről beszélt, a fiú pedig biztatta. Én végigtapogattam szürke ruhámon, és azon tűnődtem, vajon megkívánna-e engem ez a fiú, ha ismerne. Mikor az egyik nővérnek meséltem erről az éjszakáról, azt mondta: "Bűnös dolog meghallgatni ilyeneket, s még bűnösebb gondolni velük. Vezekelned kell kíváncsi füledért. Melyik kapuról beszéltél?"

- S a halászok ezt kiáltozták: "Jertek, kicsi, szürke angyalok. Nézzétek mit fogtam a hálómban! Jertek ki szent börtönötökből, kicsi, szürke angyalok."

- Egy éjszaka átmásztam a falon, és elmenekültem a városból. Nem akarom elmesélni kalandjaimat, csak azt a napot, amikor Párizsba érkeztem. A király hajtatott végig az utcákon, hintója szikrázott az aranytól. Én

lábujjhegyre álltam az embertömegben, a körülötte lovagló udvaroncokat figyeltem. Akkor hirtelen egy sötét arc merült fel előttem, s egy erős kéz ragadta meg a karomat. Egy kapualjba vezetett, emberektől távol.

- Tudod, kapitány, kemény bőrkorbáccsal vert, amit csak erre a célra tartott. Az arcán olyan vigyor ült, mintha a bőre mögött vadállat bujkált volna. De szabad ember volt - bátor, szabad rabló. Gyilkolt, mielőtt lopott, mindig gyilkolt. És árkádok alatt laktunk, templomok padlóin, hidak ívei alatt feküdtünk, és szabadok voltunk, megszabadultunk a gondolatainktól, félelmeinktől, gondjainktól. De egyszer csak eltűnt mellőlem, s én a bitófán találtam rá, felkötötték - egy nagy bitófán, melyet akasztott emberek füzére díszített.

- Meg tudod ezt érteni, kapitány? El tudod ezt képzelni úgy, ahogy én láttam? Mond ez valamit a számodra? - Ysobel szeme tüzelt.

- Gyalog mentem vissza Cordovába, lábam kisebesedett. És addig vezekeltem, amíg a testem is kisebesedett, de nem tudtam kiűzni magamból minden ördögöt. Exorcizáltak, de a sátán mélyen bújt meg bennem. Megérted ezt, kapitány? - Henry arcába nézett, és észrevette, hogy nem figyel. Ott állt mellette, és szürkülő hajába túrt.

- Megváltoztál - mondta. - Kihunyt benned valami fény. Miféle félelem szállt meg?

Henry fölriadt álmodozásából.

- Nem tudom.

- Azt mesélik nekem, hogy megölted a barátodat. Ez az, ami bánt?

- Megöltem.

- S most őt gyászolod?

- Lehet. Nem tudom. Azt hiszem, valami mást gyászolok, ami meghalt. Az a fiú élő részem lehetett volna, de most, hogy meghalt, félemberként hagyott itt. A mai nap olyan voltam, mint egy összekötözött rabszolga a fehér márványasztalon, s köröttem az élveboncolók serege. Egészséges szolgának tartottak eddig, de a sebészkések föltárták a beteg gócot, melyet középszerűségnek neveznek.

- Sajnállak - mondta Ysobel.

- Sajnálsz? Miért sajnálsz?

- Sajnállak az elvesztett fényedért. Hogy a bátor, erőszakos gyermek meghalt benned, a hetvenkedő, gúnyolódó fiú, aki azt hitte, hogy nagyravágyásával megrázkódtatja az Isten trónusát; magabiztos fiú, aki bájosan megengedte a világnak, hogy útján elkísérje őt. Ez a gyermek meghalt. Ezért sajnálom. Most már veled tartanék, ha azt remélném, hogy életre melengethetem ezt a gyermeket.

Henry így válaszolt:

- Milyen különös! Két napja még egy földrészt akartam kivetni szokott rendjéből, hogy arany fővárossal koronázzam kedvedért. Képzeletemben birodalmat építettem neked, és elterveztem a fejéket, melyet viselnél. De most már csak homályosan emlékszem arra a személyre, akinek ezek eszébe jutottak. Rejtélyes idegen már nekem, egy tántorgó földgolyón.

- És te - veled csak egy csöpp zavart érzek. - Nem félek már tőled többé. Nem is kívánlak. Csak az én fekete hegyeim után vágyódom, és a saját népem beszédére. Egy sötét tornácra vonz valami, hogy egy öregember fecsegését hallgassam, akit ismertem. Úgy érzem, belefáradtam ebbe a sok vérontásba. S hogy olyan dolgokért küzdjek, melyek nem maradnak meg, olyan holmikért, melyeknek értéke elolvad a kezemben. Szörnyű ez! - kiáltott fel. - Semmit se kívánok már többé. Nincsenek kívánságaim, kiszáradtak, elapadtak a vágyaim. Csak valami homályos sóvárgás él bennem a békesség után.

- Arany Várost többé nem foglalsz el - mondta Ysobel. - Hiú álmokat nem fullasztasz örömtelen diadalokba. Sajnállak, Morgan kapitány. A rabszolgával kapcsolatban pedig nem volt igazad. Beteg volt valóban, de nem attól a betegségtől, amit te gyanítasz. Inkább azt hiszem, nagyok a bűneid. De minden emberé nagy, aki áttöri a középszerűség korlátait. Imádkozni fogok érted. És mi lesz velem?

- Azt hiszem, visszatérsz a férjedhez.

- Igen, visszatérek. Megöregedtem itt, s ezt te tetted, Señor. Szertefoszlattad az álmot, mely nehéz lelkemet könnyűvé tette. És azon tűnődöm, vajon az elkövetkezendő években nem engem teszel-e felelőssé barátod haláláért?

Henry hirtelen elvörösödött.

- Már most is valami ilyesmire gondolok - mondta. - Úgy látszik, nem érdemes tovább hazudni, ez is újabb bizonysága annak: eltűnt az ifjúságom.

De most Isten veled, Ysobel. Szeretném, ha még mindig úgy szeretnélek, mint ahogy, úgy hiszem, tegnap szerettelek. Térj vissza férjed illatos kezeihez.

Ysobel mosolygott, és a falon függő képre emelte tekintetét.

- Béke veled, drága bolondom - mormolta. - Én is elvesztettem az ifjúságom. Én is megöregedtem, öreg vagyok, mert nem tudok belenyugodni a gondolatba, hogy mit is vesztettél most el.

6.

Henry Morgan a fogadóterem ajtajában állt, és egy kis csoport spanyol lovast figyelt, amint a palota felé tartottak. A csapatot mindenfelől kalózok tömege vette körül. A futár haladt az élen, de már egy megváltozott futár, öltözete vörös selyemből volt. Kalapjának tolla, kardjának hüvelye a béke jeleként fehérlett. Mögötte hat ezüstpáncélos katona lovagolt, spanyol sisakban, mely a mustármag színére emlékeztetett. A sereghajtó katona egy lovas nélküli fehér kancát vezetett, ezen karmazsinpiros volt a lószerszám, és szemellenzőin aranycsengők sora lógott. A fehér nyeregtakaró szinte a földig ért. A kanca nyomában hat öszvér súlyos bőrzsákokat cipelt, és a csapatot hat katona követte utóvédként.

A lovasok megálltak a palota előtt. A futár leszállt a lováról, s köszöntötte Henry Morgant.

- Meghoztam a váltságdíjat - mondta. Kimerültnek látszott. Küldetésének súlya nyomot hagyott kedélyén. Parancsára a katonák a fogadóterembe vitték be a bőrzsákokat, és félelme csak akkor oldódott vonásairól, amikor már mindet lehelyezték a többi kincs mellé.

- Á - sóhajtott föl -, rendben van. Egész vagyon. Húszezer fontnyi arany, egy sem szóródott el útközben. Kérlek, olvasd meg, Señor. - A csizmájáról egy kis port veregetett le. - Ha az embereim valami frissítőhöz juthatnának, Señor... Borhoz... - kérte.

- Igen, igen. - Henry egyik emberéhez fordult. - Nézz utána, hogy legyen enni- és innivalójuk ezeknek az embereknek. Légy előzékeny, ha kedves az életed.

Ekkor odament a zsákokhoz, hogy megolvassa a váltságdíjat. Kicsiny tornyokat épített csillogó érmékből és a tornyokat tologatta odébb a padlón. - Hogy csillog a pénz - gondolta. - S nem is lehetne csinosabb formába önteni. Ha négyszögletes volna, vagy tojásdad alakú, az nem felelne meg. S a pénz szinte a pénznél is többet ér. Ledöntött egy tornyocskát, s újra felrakta. Ez olyan kézzelfoghatóan valóságos volt - a pénz. Az ember szinte előre tudja, mit tesz a pénz, ha elindul útján; legalábbis egy bizonyos pontig tudni lehet. Ezen a ponton túl pedig nem is számít, mihez kezdünk vele. A pénzen bort lehet venni. A bor valakié. Mármost, ha a kereskedőt ezért a pénzért megöli a segédje, az balszerencse; talán maga a sors vagy valami ehhez hasonló: - de azért a bor a mienk.

És ezek a felhalmozott aranykelyhek, ezek a keresztek, gyertyatartók és gyöngyös miseruhák éppúgy pénzzé lesznek. Az arany- és ezüstrudakat kerek érmekké öntik, és minden érmére egy képet nyomnak. És a kép is több lesz, mint egyszerű kép. Hatalommal ruházza fel az érmét; a kép ad az aranynak egyéniséget és valami különös varázst. Henry egy halomba szórta a pénzt, majd újra türelmesen összerakosgatta. Jeruzsálemért is elég ennyi torony.

A kerti úton Ysobel tűnt fel, s megállt mellette.

- Mennyi rengeteg pénz - mondta. - Ez az én váltságdíjam?

- Igen, ezen az aranyon vesznek meg.

- De milyen rengeteg! Mit gondolsz, megérek ennyit?

- A férjednek igen, ő fizet ennyit érted.

Egy sorba rakott tíz csillogó tornyocskát.

- És neked mennyit érnék? Hány ilyen aranyforgácsot?

- Ugyanennyit kellett nekem is érned. Az árat én szabtam meg.

- Hogyan lehetne ezekkel a vízen kacsázni! - kiáltotta Ysobel. - Hogyan ugrálnának! Tudod-e, hogy én úgy tudok követ hajítani, hajlított karral, akár egy fiú.

- Mesélik, hogy ezt is tudod - állapította meg Henry.

- De valóban megérek én ennyit?

- Itt a pénz, neked pedig menned kell. Megvettek rajta. Minden annyit ér, amennyit fizetnek érte, különben nincs üzlet.

- Jó ez így - mondta Ysobel. - Megnyugtató tudni, hány reált ér az ember. Te vajon tudod, hogy mennyit érsz, kapitány?

Henry Morgan így felelt:

- Ha elfognának, és váltságdíjat kérnének értem, egy garast sem érnék. Ezek az én kutyáim nevetnének, és a vállukat vonogatnák. Egy új kapitány állna az élükre, és én - nos, hát én foglyul ejtőm kénye-kedvére maradnék, s hogy miben telne kedvük, azt én előre meg tudnám mondani. Látod, az elmúlt néhány napban újjáértékeltem magam. A történészek számára talán jelentek valamit, mert leromboltam egyet s mást. A ti katedrálisotok építőjét már régen elfeledték, amikor énrám, aki felgyújtottam, még száz esztendő múltán is emlékezni fognak. S ez talán jelent valamit.

- De mi van rajtam, ami ennyi pénzt megér? - makacskodott Ysobel. - A karom talán, gondolod? A hajam, vagy esetleg az, hogy férjem hiúságának volnék a megtestesítője?

- Nem tudom - felelte Henry. - Hogy újra megmérettem, a szenvedélyek és személyek egész értékrendszere megváltozott a számomra. Ha ma kérnék váltságdíjat érted, az nem volna oly hízelgő számodra.

- Úgy gyűlölsz engem, Morgan kapitány?

- Nem, nem gyűlöllek. De te is egyike vagy az én égboltom csillagainak, melyek hullócsillagoknak bizonyultak.

- Ez nem valami lovagias, uram. Nagyon különbözik a néhány nappal ezelőtti beszédedtől - állapította meg gúnyosan az asszony.

- Úgy van, nem valami lovagias. Azt hiszem ezentúl csak két okból leszek lovagias. Pénzért és jó hírért. Én megpróbáltam lovagias lenni, a dolgok puszta és örömteli látványáért. Őszinte voltam ezelőtt magamhoz, és láthatod, őszinte vagyok magammal most is. De ez a két őszinteség ellentmond egymásnak.

- Elkeseredett vagy.

- Nem, nem keseredtem el. Ami a keserűséget táplálta bennem, elhagyott.

- Én is megyek - mondta Ysobel lágyan és gondterhelten. - Nincs semmi mondanivalód ezenkívül? Semmit se akarsz kérni tőlem?

- Semmit - válaszolta, és nyomban hozzálátott az érmék rakosgatásához.

A futár lépett be az utcáról. Alaposan berúgott, küldetésének terhétől megkönnyebbülve, jókedvre derült. Meghajolt Ysobel, majd Henry Morgan előtt, óvatosan hajlongott, az egyensúlyára vigyázva.

- Indulnunk kell, Señor - jelentette ki hangosan. - Hosszú az út. - A fehér kancához vezette Ysobelt, s a nyeregbe segítette. Aztán jelt adott, és az oszlop megindult az úton. Ysobel az indulás után még egyszer visszanézett, és mintha átragadt volna rá Henry Morgan hangulata, zavart mosoly játszadozott az ajkán. De aztán a kanca nyakára hajtotta a fejét, s elmélyülten vizsgálgatta a ló fehér sörényét.

A futár, Henry oldalán állva, ott maradt a kapubejáratnál. Együtt nézték, hogyan kígyózik el mellettük a lovasok sora; a napfény megcsillant a katonák fegyverzetén. A csapat közepén a fehér kanca ezüstbe foglalt gyöngyként ragyogott.

A futár Henry vállára tette a kezét.

- Mi, felelős emberek, megértjük egymást - mondotta kapatosan. - Mi nem vagyunk gyerekek, akiknek titkaik vannak. Inkább férfiak, bátor és erős férfiak. Megbízhatunk egymásban. Nekem elmondhatja azt is, Señor, ami leginkább a szívén fekszik.

Henry lelökte a válláról a kezét.

- Nincs mit közölnöm veled - mondta durván.

- Ah, hát akkor majd én mondok valamit. Talán gondolkodóba ejtette, miért volt hajlandó, ennek az asszonynak a férje ilyen tekintélyes összeget fizetni. Hiszen azt mondhatnánk, hogy csak egy asszonyért. És annyi asszony van, akit olcsóbban lehet megvenni - némelyiket egy vagy két reálért. Ezért tehát, úgy látszik, ennek a férje ostoba. De én ezt a gazdámra nem mondanám. Cseppet se ostoba. Elmondom, hogyan áll a dolog. Úrnőm nagyapja még él, tíz ezüstbánya és százötven hold perui termőföld tulajdonosa. Az örököse Doña Ysobel. Mármost, ha megölnék vagy elrabolnák, hisz érti, Señor - puff! A vagyon a király kezébe jutna! - nevetett, hogy olyan okosan magyaráz. - Mi értjük egymást, Señor. Nekünk kemény koponyánk van, nem puha csirkefej. Húszezer... szinte semmi, ha tíz ezüstbányához mérjük. Hát igen. Mi, felelős emberek megértjük egymást.

Felkapaszkodott a nyeregbe, és még akkor is nevetett, amikor ellovagolt. Henry Morgan látta, hogy csatlakozik a hullámzó menethez: most már egy

rubin is világított az ezüst foglalat gyöngye mellett.

Morgan kapitány visszatért kincseihez. Leült a padlóra, és beletúrt a pénzbe. - Az emberi jellemvonások között a legemberibb az állhatatlanság - gondolta. - És felfedezni ezt szinte éppoly megrázkódtatás, mint rádöbbenni ember voltunkra. S miért kell ezt végül megtanulnunk? Az egész őrült képtelenségben, az élet nagyhangú fogadkozásai között úgy éreztem, hogy végül is hű maradok magamhoz. Akárhogy ingadoztak a többi emberek, magamat rettentő állhatatosnak képzeltem. De most úgy állok itt, hogy magam is görbe utakon haladok, s a biztonságom elveszett. Nem tudom, hogy vajon a kötelet elvágták-e vagy elkopott, de a horgonyomat elvesztettem. Egy sziget körül hajóztam körbe-körbe, ahol már nincs semmi bizonyosság. - A maréknyi arany kipergett az ujjai közül. - De itt van ez a csillogó fém, amellyel új horgonyt készíthetek magamnak - gondolta. - Ez talán elég kemény és elég súlyos. A tőzsdei árfolyamokon talán ingadozhat az értéke, de végül is egyetlen célja és csakis egyetlen célja van. A biztonság teljes biztosítékát tudja adni. Igen, talán ez az egyetlen igaz horgony, az egyetlen, amelyben a végsőkig megbízhat az ember. Karmai szorosan kötnek a nyugalomhoz és a biztonsághoz. Furcsamód én mindkettő után vágyakozom.

De hiszen ebből az aranyból a többieknek is kell adnom - súgta a jobbik esze.

- Uramisten, nem; a munkát befejeztük. - Új szemüveget kell feltennem, vagy tán már rajtam is van? Inkább rám csempészték. Az életemet ahhoz a világhoz kell igazítanom, melyet az új lencsékkel látok. Úgy veszem észre, hogy a becsület - a becsület általános létra csak, mely magasabb és kifizetődőbb bűnhöz vezet; az igazmondás csupán a kifinomultabb színlelés eszköze. Nem, ezeknek az embereknek nincs joguk, amit követelhetnének. Ezek az emberek nagyon is kívül állnak a többiek jogain ahhoz, hogy törődjünk velük. - Örömmel kapott ezen a gondolaton. - Tolvajok, s ezért meg lehet őket lopni a zsákmányban. De megfogadtam, hogy felhagyok a köntörfalazással és az öntudat becsapásával. Mi közöm nekem a joghoz, most... Vagy az értelemhez, logikához, öntudathoz? Akarom ezt a pénzt. Biztonságra és nyugalomra vágyom, s kezem között a hatalom, mellyel mindkettőt elérhetem. Igaz, hogy ez nem az ifjúság álma, de jól bevált gyakorlat, mióta a világ világ. Talán szerencse, hogy nem az ifjúság kormányozza a világot. Amellett - tette hozzá - ezek az ostoba emberek

semmit se érdemelnek mindebből. Örömtanyákon vernék el a pénzüket, mikor hazaérkezünk.

7.

A kalózok kivonultak a lerombolt palotából. Öszvérháton vittek magukkal minden kincset a földszoroson át. Amikor a Chagreshoz értek végül, már kimerültek. A következő napot mégis a zsákmány felosztásának áldozták. Hogy az osztozást megkönnyítsék, minden kincset egyetlen hajón halmoztak fel, a nagy gályán, melyen a herceg parancsnokolt, mielőtt a kalózok megszerezték. A zsákmányt ebből a központból kellett szétosztani. Morgan kapitánynak jókedve volt. A vállalkozás végéhez értek, magyarázta az embereknek, a mulatozás ideje jött el. Negyven rumos hordót gördíttetett ki a partra...

Kora reggel egy álmos kalóz nyitotta fel vöröslő szemét, és a tenger felé pislogott. De csak a vizet látta ott, ahol a gálya horgonyzott. Felverte társait, és a partot egy perc alatt csalódott emberek csapata lepte el, akik gondterhelten kémlelték a láthatárt.

A gálya az éjszaka leple alatt kihajózott a tengerre. Vele Panama minden kincse.

Düh lobbant a kalózokban. Morgan üldözésére indultak volna; elfogták, megkínozták volna a menekülőt. De nem érhettek a nyomába. A többi hajó mit sem ért. Jó néhány a homokos zátonyon feküdt, oldalukba nagy lyukat vertek; a többin pedig szinte keresztülfűrészelték az árbocokat.

Káromkodás, átkozódás verte fel a partot. Bosszúra esküdtek szövetséget. Rémségekkel fognak mindezért fizetni, úgy tervezték. Csapatuk mégis felbomlott. Sokan éhen haltak, másokat az indiánok kínoztak meg. Jó néhányat kivégeztek és elfogtak a spanyolok, másokat Anglia köttetett föl becsületből.

Ötödik fejezet

1.

Tarka népség verődött össze Port Royal partján. Morgan kapitány fogadására gyülekeztek, aki kifosztotta Panamát. Az előkelő ladyk kínai selymekbe öltözve azért jöttek el, mert Henry Morgan végül is jó famíliából származott, unokaöccse a szegény, drága, meggyilkolt helyettes kormányzónak. A tengerészek azért várták, mert Morgan tengerész volt; a kisfiúk azért, mert kalóz volt. Ifjú lányok, mert mégiscsak hős, az üzletemberek, mert gazdag; és a rabszolgák csapatai, mert épp ünnepnap volt. Utcalányok álldogáltak mindenfelé, bogyó levével pirosított ajkakkal, fáradhatatlan szemük a magányos férfiak arcát kutatta. A gyereklányok azt a megszentelt kis reményt melengették szívükben, hogy a nagy ember épp feléjük tekint majd, s bennük találja meg azt a megértést, amire bizton vágyakozik.

A tömegben akadtak tengerészek, akik azzal büszkélkedtek, hogy hallották Morgant káromkodni; akadtak szabók, akik nadrágot varrtak neki. Mindenki, aki valaha is látta Henry Morgant, vagy beszélni hallotta őt, csatlakozott csodálóinak seregéhez. Ezek az emberek mintha egy csipetnyi nagyságot loptak volna hajdani kapcsolatukból.

A néger rabszolgák az izgalomnak és örömnek ezen az ünnepén, megszabadulván a mezei munkától, nagy, tágra nyílt szemekkel várták a kikötőbe beevező hajót. Ültetvénytulajdonosok járkáltak fel és alá a nép között, és hangoskodva tárgyalták, mit fognak mondani Henry Morgannak, ha ebédre vendégül látják, és mit tanácsolnak majd neki. Könnyedén és hányavetien beszéltek róla, mintha megszokott dolog volna, hogy Panama kifosztóit látják vendégül. Néhány kocsmáros boroshordókat gurított ki a tengerpartra; szabadon mértek mindenkinek, aki csak inni akart. Hasznukat később hozzák be azon a szomjúságon, amit így keltettek föl.

Egy keskeny mólón a kormányzó társasága várakozott; csinos fiatalemberek csipkében, ezüst csatokkal, mögöttük egy csapatnyi lándzsás, hogy megjelenésük hivatalosságát mutassa. A tenger nyugodt, egyenletes hullámokat vert a parton. Kora délelőtt volt, a nap olvasztótégelyként sütött

az égen, de melegét senki sem érezte. Az emberek szemét és érzékeit csupán csak az öbölbe behajózó karcsú gálya kötötte le.

Délután lett, mire Henry Morgan, aki távcsövön figyelte a partot, elhatározta, hogy bevonul a városba. Ezt a színjátékot nem csupán hiúságból rendezte. Éjszaka kicsiny csónakon érkezett hozzá a hír, hogy letartóztathatják, bár a király ellenségei ellen harcolt. Henry arra számított, hogy a nép rokonszenve kedvezően esik a latba. Egész reggel ennek a rokonszenvnek a növekedését figyelte, hiszen a tömeg egyre izgatottabb lett.

Most leeresztették hosszú csónakját, és a matrózok elfoglalták helyüket. Ahogy a parthoz közeledett, a tömeg kiáltozni kezdett, aztán harsogó éljenzésben tört ki. Az emberek a levegőbe dobálták kalapjukat, ugráltak, táncoltak, s megpróbálták egymást túlkiabálni. A mólóról kezek nyúltak ki, hogy megragadják Henryét, mielőtt még kiszáll a csónakból. És amint kilépett, a hivatalos emberek körüli lándzsások felsorakoztak, és leeresztett fegyverrel, hevenyészett falat vontak a verekedő, tülekedő nézők között.

Henry haragosan nézett az őt körülvevő katonákra.

- Letartóztattok? - kérdezte a mellette lépkedő tiszttől.

- Letartóztatás! - Az ember nevetett. - Nem. Még akkor se tartóztathatnánk le, ha akarnánk. A tömeg ízekre tépne minket. S még ha sikerülne is foglyul ejtenünk, a körmeikkel vájnák ki a börtön köveit, hogy kiszabadítsák önt. El sem képzeli, mit jelent ezeknek az embereknek, uram. Napok óta másról sem beszélnek, mint az érkezéséről. De a kormányzó azonnal beszélni kíván önnel, uram. Személyesen, persze, nyilvánvaló okokból nem jöhetett ide.

Megérkeztek a kormányzó palotájához.

- Morgan kapitány - szólt hozzá a kormányzó, mikor magukra maradtak -, magam sem tudom, hogy jó vagy rossz hírt közölhetek. Hódításának híre a király fülébe jutott. Mindkettőnket Angliába rendeltek.

- De hisz megbízatásom volt... - vetette közbe Henry.

A kormányzó fáradt rosszallással rázta meg kövér fejét és vállát.

- Az ön helyében, kapitány, nem emlegetném ezt a megbízást, bár én magam adtam ki. Vannak részek ebben a megbízásban, melyekért mindkettőnket feddés érhet. Sőt, még fel is akaszthatnak érte bennünket, bár

ezt... nem tudom, nem tudom. Spanyolország és Anglia között persze békeszerződés van, s ez cseppet se jó érzés, egyáltalán nem. A király haragszik ránk, de azt hiszem, hogy megfelelő helyeken szétosztott néhány ezer font még akkor is lecsillapíthatja őt, ha őrjöng a dühtől. Az angol tömegeket örömmel töltötte el a hódítás. Tehát ne bánkódjon, kapitány, én már nem is bánkódom. - Kutatón nézett Henry szemébe. - Remélem, rászánhat néhány ezer fontot, ha arra kerül a sor.

Henry hivatalos hangon válaszolt.

- Arra törekedtem, hogy uralkodóm óhaját, nem pedig politikájának színlelő játékait szolgáljam. - Majd később: - Nyugodtan mondhatom Sir Charles, van annyi pénzem, hogy megvegyem a király kegyét, még ha félmillióba kerülne is. Azt mesélik, hogy a király jó ember, és a csinos asszonyok kedvelője, én pedig nem ismertem még senkit, akinek ilyen természettel ne lett volna pénzre szüksége.

- Még egy dolog, kapitány - tette hozzá a kormányzó kelletlenül. - Nagybátyját nemrégiben megölték. A lánya az én házamban él. Sir Edward fillér nélkül állt itt, amikor meghalt. Azt természetesen megértheti, hogy szívesen tartanánk magunknál a lányt mindörökre, de nem hiszem, hogy egészen boldog lenne. Fölteszem, hogy szenved ettől, s mindezt jótékonykodásnak véli. De természetesen ön törődni fog a sorsával. Sir Edward nemes halállal halt meg, és a király ki is tüntette, de a korona kitüntetéseiből nem lehet megélni.

Henry elmosolyodott.

- Nagybátyám biztosan nemes halállal halt meg. Ez az én nagybátyám élete minden mozdulatában - még ha a körmét piszkálta, akkor is - úgy viselkedett, mintha az egész felsőház nézné őt epés megjegyzésekre készen. Hogyan halt meg? Rövid, tetszetős beszédet mondott? Vagy összeszorította átkozottul keskeny ajkát, mintha a halált társasági okokból helytelenítené? Ah, micsoda ember! Az élete egyetlen pompás szerep, melyhez igazán ragaszkodott. - Henry nevetve folytatta: - Gyűlölöm a nagybátyámat. Azt hiszem, mindig féltem tőle. Azon kevés emberek egyike, akiktől megijedtem. De mesélje el, hogyan halt meg.

- Azt suttogják, egyszer felnyögött. Utánanyomoztam ennek a hírverésnek, és kiderült, hogy egy szolga rejtőzött a függöny mögött, biztosan az árulkodott.

- Balszerencse, balszerencse. Micsoda szörnyű szégyen, hogy egy tökéletes élet összeomoljon az utolsó lehelettől. De most már nem félek tőle többé. Ha felnyögött, volt benne emberség és gyengeség is. Megvetem érte, de szeretem is. Ami az unokahúgomat illeti, megszabadítom önt tőle, ebben biztos lehet. Homályosan emlékszem rá, magas kislány, sárga hajjal - egy kislány, aki tűrhetetlenül játszott a hárfáján, legalábbis nekem tűrhetetlenül hangzott, bár lehet, hogy egészen jó volt.

Moddyford olyan témához érkezett, amit szóvá akart tenni.

- Hallottam, hogy rátalált Panamában a Vörös Szentre, és váltságdíjért szabadon bocsátotta. Hogyan történt ez? Azt mesélik: gyöngyszeme a földnek.

Henry elvörösödött.

- Ó, ugyan - felelte -, nekem úgy tűnt, a legenda hízeleg. Nem mondom, csinos, s azt se mondom, hogy némely emberre nem hatott volna. De nem az az asszony, akit én képzelek magamnak. A beszéde túl szabados volt, tudja - amolyan nem asszonynak való dolgokról beszélt, az én véleményem szerint. Amellett férfimód ülte meg a lovat. Úgy is vív. Egyszóval hiányzott belőle az a szemérem, amit meg kell kívánni a jól nevelt asszonyoktól.

- De szeretőnek... Szertetőnek biztosan...?

- Hát kérem, huszonötezer aranyat kaptam érte, ez nekem többet ér minden földre született asszonynál.

- Ennyi váltságdíjat? Hogyan adhattak érte ennyit?

- Nos, utánaérdeklődve rájöttem, hogy gazdag örökség vár rá. S aztán mondom, csinos is volt, bár mégis - a legenda hízeleg.

Eközben egy szomszéd szobában Lady Moddyford komolyan beszélgetett Elisabethtel.

- Úgy érzem, beszélnem kell veled, mintha anyád volnék, aki a jövőddel gondol. Cseppet sem kétséges, unokabátyád gondoskodni fog rólad. De boldog leszel-e vajon így, hogy csupán a pénztárcájához van közöd? De nézd őt más oldalról is. Gazdag és kegyben áll. Azt is megértheted, drágám, hogy ez esetben lehetetlen finnyáskodni, és nem tudom, hogy még ha lehetséges, akkor is kívánatos-e? Miért ne lennél az unokabátyád felesége?

Ha más jó nem származna is belőle, te lennél az egyetlen asszony a földön, aki nem köthetne bele a férje rokonságába.

- De mit tanácsol nekem, Lady Moddyford - vetette közbe Elisabeth szelíden. - Unokatestvérhez menni feleségül: bűn.

- Egyáltalán nem az, drágám. Se az egyház, se az állam nem tiltja el semmiképp, s én magam is jó szemmel nézném ezt a házasságot. Sir Charles-t és unokabátyádat Angliába rendelték. Sir Charles úgy gondolja, hogy lovagi címet is ki lehet eszközölni. Akkor Lady Morgan lenne belőled, és gazdag lennél.

Elisabeth eltűnődött.

- Egyszer láttam csak, egy pillanatra, de ahogy visszaemlékszem rá, nem nagyon tetszett nekem. Izgatott volt, el-elpirult. De nagyon udvariasan és tiszteletteljesen viselkedett. Azt hiszem, szívesen barátkozott volna velem, de az apám... Hisz tudja, milyen volt a papa! Lehet, hogy mégis jó férj válik belőle - tette hozzá.

- Minden férfiból jó férj válhat, drágám, ha kellőképp törődnek vele.

- Igen, valóban ez a legjobb megoldás. Belefáradtam abba, hogy a szegénységemért sajnáljanak. De gondolja, hogy friss népszerűségében észrevesz engem? Talán túl büszke ahhoz, hogy elszegényedett unokahúgát vegye el.

- Drága Elisabeth - jelentette ki Lady Moddyford határozottan -, még mindig nem tanultad meg, hogy minden asszony férjhez mehet akármelyik férfihoz, ha egy harmadik nő nem szól közbe? És én majd elrendezem úgy a dolgot, hogy senki sem kerülhet az utadba. Bízd rám magad.

Elisabeth tervezgetni kezdett.

- Tudom. Zenélni fogok neki. Hallottam, hogy a zenének hatása van az ilyen vad férfiakra. Eljátszom neki az új darabjaimat - a “Manók táncá”-t és... “A fáradt lelket...”

- Nem - szakította félbe lady Moddyford. - A helyedben nem ezt tenném. Nem valószínű, hogy szereti a komoly zenét. Jobb eszközök is akadnak.

- De hiszen azt mondta, hogy ezek a darabok nagyon kedvesek, hisz maga mondta. És nem olvastam-e azt, hogy a zene megnyugtatja az embereket, még ha egyébként nem szeretik is?

- Rendben van, drágám, játssz neki, ha akarsz. Bár lehet... Csak játssz neki. Az ilyen dolgok családi képességek, mármint a zene szeretete, úgy értem. Azt nyilván tudod, hogy csodálnod kell őt, de egyszersmind egy kicsit félni is tőle. Mutasd neki, milyen szegény, gyámoltalan kis teremtés vagy, akit teljesen meg lehet félemlíteni. De ezt már a magad módján kell elrendezned. Nagyon jól kezdhetsz neki, hiszen az első perctől kezdve a védelmét kell kérned. - A néni felsóhajtott. - Nem tudom, mire jutnánk a védelemkérés nélkül. Nem tudom, hogyan kért volna meg engem is Sir Charles. Az én drágám halálos ijedtségében nem tudta hogyan elkezdeni. Egyik délután egy padon ültünk, és én elkeseredetten keresgéltem a kertben valamit, ami megrémíthetne. Már három órája ültünk ott, amikor egy kis vízisikló csúszott végig az ösvényen, s a drágám karjába szédített engem. Nem, nem tudom, mire mennénk a gyámolításuk nélkül? - Sir Charles most egy embert tart a kertben, akinek csak az a dolga, hogy a kígyókat elűzze. Amellett pedig tudod-e, én mindig szerettem a kígyókat. Mikor kislány voltam, három szelíd kígyót tartottam otthon.

Másnap reggel lady Moddyford összehozta őket, és akkor, amilyen hamar csak a tapintat engedte, magukra hagyta a fiatalokat.

Elisabeth félénken nézett az unokabátyjára.

- Nagy és rettentő dolgokat vittél véghez az óceánon, Morgan kapitány. Ha eszembe jut is, megborzadok a gondolatára - kezdte a lány dadogva.

- Sem nagyok, sem rettentőek nem voltak a tetteim. Semmi sem olyan jó vagy rossz, mint a híre.

De magában azt gondolta: “Rosszul ítélem meg őt, nagyon rosszul. Nem is olyan dölyfös. Az apja - az az ördög - tehet róla, hogy rossz benyomások ébredtek bennem. És egész csinos is.”

- Biztos vagyok benne, hogy csak a szerénységed nem engedi beismerni nagy tetteidet - folytatta a lány habozva. - Tudod-e, hogy remegni szoktam a történetekre, melyeket rólad mesélnek, s mindig reméltem, hogy nem kerülgetett a szükség vagy a baj.

- Valóban? És miért? Nem is hittem volna, hogy egyáltalán észrevettél.

Elisabeth szeme megtelt könnyel.

- Nekem is kijutott a bajból.

- Tudom. Elmondták nekem a bánatodat, s nagyon megsajnáltalak, kis húgom, Elisabeth. Remélem, megengeded, hogy könnyítsek a bánatodon. Nem ülnél ide mellém, Elisabeth?

- Játszanék neked, ha megengeded - mondta.

Zavartan nézett rá.

- I-igen. Igen, játssz.

- Ez a “Manók tánca”. Figyelj csak! Hallani az apró lábak ugrándozását a füvön. Mindenki azt mondja, hogy nagyon édes és kedves darab. - Ujjai kiszámítottan szánkáztak a húrokon.

Henry szépnek találta a kezét, ahogy játszott. S hogy a kezét figyelte, egészen elfeledkezett a zenéről. Mint kis fehér lepkék, olyan nyughatatlanok és finomak voltak az ujjai, az ember meggondolná, hogy hozzájuk érjen, mert az érintés megölhetné őket; mégis vágyott rá, hogy megsimogassa a kezét. A darab hangos és mély akkordokkal végződött. Most befejezte a darabot. Amikor az utolsó húr remegése is elhalt, Henry megjegyezte.

- Nagyon... szépen játszol, Elisabeth.

- Ó, csak lejátszom a hangjegyeket, ahogy következnek - felelte. - Mindig arra gondolok, hogy a zeneszerző jobban értette a dolgát nálamnál.

- Lehet, mégis megnyugtató érzés hallgatni téged. Az a jó benne, hogy tudjuk, minden a helyén van, a hangjegyek is. Azt az ellenszenves szabadosságot, amit néhány ifjú hölgy játékában figyeltem meg, teljesen mellőzöd. Az a fajta játék nagyon kedves és eredeti és emberi persze, de a szenvedély kedvéért felelőtlenségbe téved. Igen, ahogy öregszem, csak abban találok megnyugvást, ha az előre várt dolgok következnek be. A bizonytalanság felbőszít. A változékonyság már nem vonz úgy, mint egykor. Ostoba voltam, Elisabeth. Hajóra szálltam újra és újra, s kerestem valamit, valamit, ami talán nem is létezik. És most, hogy elvesztettem megnevezhetetlen vágyaimat, lehet, hogy nem leszek boldogabb, de több nyugalomban lesz részem.

- Ez bölcsen, világfiasan és egy kicsit cinikusan hangzik - jegyezte meg Elisabeth.

- Ha ez bölcsesség, akkor a bölcsesség nem más, mint tapasztalat, mely helyet keres a közönséges emberi elmében, és betölti az agy tekervényeit. S

vajon lehetnék-e nem világfi? A cinizmus pedig moha, ami a guruló kőre tapad.

- Ez okosan hangzik - helyeselt Elisabeth. - Azt hiszem, elég sok olyan ifjú hölgyet ismertél, akikről szóltál.

- Miféle fiatal nőket, Elisabeth?

- Hát akik olyan rosszul játszottak.

- Igen, néhánnyal találkoztam.

- És mondd csak, kedvelted őket?

- Eltűrtem őket, mert a barátaim barátai voltak.

- És beléd szeretett valamelyik? Tudom, hogy most nem vagyok finom, de hiszen az unokatestvérem vagy, szinte már... a testvérem.

- Ó, néhányan mondták, hogy igen - de azt hiszem, csak a pénzemet akarták.

- Bizonyosan nem! De hadd játsszak neked még egy kicsit. Ez egy szomorú darab lesz: “A fáradt lelket Isten vezeti nyugalomra.” Jobban szeretem a komolyabb dolgokat még a könnyű muzsikában is.

- Igen - hagyta jóvá Henry -, így helyes.

Elisabeth ujjai újra a húrokba kaptak.

- Nagyon szép és szomorú - mondta Henry, amikor befejezte. - Rendkívül tetszett. Nem gondolod, Elisabeth, hogy a végétől számított hatodik húrt jobban meg kellene húzni?

- Ó, a világért sem engedném hozzányúlni - kiáltott fel. - Mielőtt Angliát elhagytuk volna, apa hozatott egy embert, egy hárfást, aki alaposan felhangolta a hangszert. Nem lenne szép a papával szemben, ha újra hangolnám. Gyűlölte azokat az embereket, akik mindenfélébe belekontárkodnak.

Elisabeth kifakadása után némán ültek, végül a lány könyörögve nézett Henry szemébe.

- Ugye, nem haragszol rám a húr miatt, Henry bátyám? Nekem ilyen komor gondolataim vannak mindig, nem tehetek róla.

- Nem. Persze hogy nem haragszom. - Olyan kicsi és olyan gyámoltalan - gondolta róla.

- Mihez kezdesz most, hogy gazdag vagy és híres, és becsület övez?

- Nem tudom. Biztonságos légkörben szeretnék élni.

- Valóban. Én is épp így gondolkozom - kiáltott fel a lány. - Mi valahogy hasonlítunk egymásra. A dolgok akkor is bekövetkeznek, ha nem is számítasz rájuk - szoktam mondani. És mégis mindig megsejtem, mi fog történni velem, pedig csak reménykedem benne, s aztán nyugodtan várok.

- Igen - mondta Henry.

- Papa halála nagyon megrázott - kezdte újra Elisabeth, és megint könnyek szöktek a szemébe. - Borzasztó érzés egyedül maradni, rokonok, barátok nélkül. Moddyfordék persze kedvesek voltak hozzám, de a családomat nem pótolhatták. Ó, kedvesem! Olyan magányos voltam. S úgy örültem, hogy jössz, Henry bátyám, hiszen mégis vér szerinti rokonom vagy. - Szemében könnyek csillogtak, alsó ajka szenvedélyesen megremegett.

- Ne sírj már - csillapítgatta Henry. - Nem kell bánkódnod többé, Elisabeth. Azért vagyok itt, hogy a gondokat levegyem a válladról. Segítek neked, és törődöm veled, Elisabeth. Csodálatra méltó, ahogy ezt a rád szakadó gyászt elviselted. Bátorság kellett hozzá, hogy magasra emeld a fejed, amikor a nyomorúság a kedélyedet is megtámadta.

- Itt volt a zene - felelte. - Amikor túl keserű volt a gyászom, a zenébe menekültem.

- De most már erre sem lesz szükséged, Elisabeth. Eljössz velem Angliába, amikor én megyek, s nyugodt biztonságban élhetsz velem mindörökké.

A lány felugrott mellőle.

- Mire akarsz rávenni? Milyen dolog ez, amire rá akarsz venni? - kiáltott fel. - Nem valami vétek vagy bűn, hogy unokatestvérek összeházasodjanak?

- Házasodjanak?

- Ó! - Elpirult, s megint gyorsan előbújó könnyeitől csillogott a szeme. - Ó, szégyellem magam. Házasságra gondoltál, ugye? Szégyellem magam. - Szánandóan izgatott volt.

Végül is miért ne - gondolta Henry. - A lány csinos, a családját ismerem, amellett pedig szinte jelképe annak a biztonságnak, amelyről szavaltam. Ha ő lesz a feleségem, abban biztos lehetek, hogy valami nagyon elszánt dolgot

sohasem követek el. S komolyan gondolom, hogy biztonságra vágyom. Továbbá pedig - ért gondolatai végére - nem hagyhatom így szenvedni.

- Persze hogy házasságra gondoltam. Mi juthatott eszedbe, hogy másra gyanakodtál? Nagyon zavart és nyers voltam ebben. Megriasztottalak és megbántottalak. Nincs ebben semmi vétek, semmi bűn, drága Elisabeth. Számos unokatestvér összeházasodik. Mi mindent tudunk egymásról, és ugyanegy családból származunk. Hozzám kell jönnöd feleségül, Elisabeth. Elisabeth, én őszintén szeretlek.

- Ó - dadogta a lány. - Ó-ó! Nem is merek rágondolni. Úgy érzem, rosszul vagyok, mármint hogy a fejem zúg. Olyan hirtelen határoztál, Henry, olyan váratlanul. Ó, kérlek, engedj most el. Beszélnem kell lady Moddyforddal. Ő tudja, mit válaszoljak majd.

2.

II. Károly király és John Evelyn a keskeny könyvtárszobában ültek. A kandallóban lobogó tűz pattogott, fénypásztáit a falat szegélyező könyvekre vetette. Az asztalon a két férfi előtt palackok és poharak sorakoztak.

- Lovaggá ütöttem ma délután - mondta a király. - Kétezer fontért bűnbocsánatot és lovagi címet nyert.

- Nos hát, kétezer font... - mormolta John Evelyn. - Némely kereskedők persze áldani fogják az ő lovagságát.

- Nem is erről van szó, John. Húszat is kaphattam volna. Egymilliót szerzett Panamából.

- Nos hát, kétezer font...

- Kihallgatásra rendeltem ma éjszakára - mondta a király. - Ezeknek a tengerészeknek és kalózoknak néha van olyan mesélnivalójuk, amit érdemes meghallgatni. Te persze csalódni fogsz benne. Amolyan... fajankó, azt hiszem, ez a jó szó rá. Azt a benyomást ébreszti bennem, mintha egy nagy csomó agyagot dobtak volna eléd: ha pedig megmozdul, mintha a saját láthatatlan ketrecét tolná maga előtt.

- Valami címet kitalálhatnál neki - tanácsolta John Evelyn. - Nem szabad egymilliót csak úgy, minden próbálkozás nélkül elszalasztani.

Sir Henry Morgan érkezését jelentették.

- Lépjen be. Lépjen be. - A király egy palack bort tartott a kezében. Henry riadtnak látszott. A király ivott a borból.

- Szép ügy volt az a panamai - jegyezte meg a fenség. - Jobb volt előbb fölperzselni, mint utóbb, hisz nem kétséges, hogy előbb vagy utóbb nekünk kellett volna felperzselnünk.

- Erre gondoltam, amikor csóvát vetettem rá. Ezek a disznó spanyolok meg akarnák hódítani a világot.

- Tudja, kapitány, a kalózkodás, vagy finomabban: egy-egy magánhadsereg jó szolgálatot tesz nekünk, és nagy kárt okoz Spanyolországnak. De mint intézmény, kellemetlenné válik. Időm felét a spanyol követnél töltöm mentegetőzéssel. Önt Jamaica katonai kormányzójának fogom kinevezni.

- Sire!

- Semmi köszönet! Csak egy közmondás sugallatát fogadtam meg. A kalózkodásnak véget kell vetni. Eleget játszadoztak kisded háborúikkal ezek az emberek.

- De Sire, én magam is martalóc voltam. Csak nem kívánja, hogy felakasztassam saját embereimet?

- Épp erre számítottam, Sir. Ki szegődhetne jobban a nyomukba önnél, aki minden búvóhelyüket ismeri?

- Együtt harcoltak velem, Sire.

- Ah, lelkiismeret? Azt hallottam, hogy a lelkiismeretével kénye-kedve szerint bánik.

- Nem a lelkiismeret, Sire, csupán szánalom.

- A közcseléd vagy egy rabló nem érdemel szánalmat. Az ember úgy cselekszik, hogy az hasznos legyen. Ezt a két tételt épp ön bizonyította be. A belőlük folyó következtetéssel is hadd legyen önnek dolga - mondta a király csípősen.

- Kérdés, hogy képes leszek-e rá.

- Ha már kérdezi, akkor képes lesz rá - vetette közbe John Evelyn.

A király hangulata megváltozott.

- Jöjjön, igyunk - mondta. - Hadd legyen jókedvünk, aztán később még énekelhetünk is. Meséljen nekünk valamit, kapitány, és igyon a meséhez. A

bor adja a fejezeteket, gondolatjeleket a jó meséhez, az igaz meséhez.

- Mesét, Sire?

- Persze. Valami jó történetet a gyarmati ringyókról; valami kalózpásztoróráról, mert abban biztos vagyok, hogy nemcsak aranyat lopott. - Intett egy szolgának, hogy töltse meg Henry poharát. - Hallottam én is egy bizonyos panamai asszonyról. Róla meséljen.

Henry felhajtotta a bort. Arca elvörösödött.

- Róla van mit mesélni - kezdte. - Csinos volt, méghozzá örökség is várt rá. Bevallom, tetszett nekem. Ezüstbányákat kellett volna örökölnie. A férje százezer aranyat ajánlott föl érte. A bányákat akarta megkaparintani, így állt a kérdés, Sire, s vajon hány ember találta magát ilyennel szemközt? Az asszonyt vagy a százezerét válasszam-e?

A király előrehajolt székében.

- Melyiket választotta? Mondja el gyorsan.

- Egy ideig Panamában maradtam - felelte Henry. - Mit tett volna fenséged az én helyemben? Mindkettőt választottam. S talán még ennél is többet értem el. Ki tudja, alkalomadtán nem az én fiam fogja-e az ezüstbányákat örökölni?

- Én is ezt tettem volna! - kiáltott fel a király. - Igaza van! Én is éppen így cselekedtem volna. Okos dolog volt, Sir. Igyunk, kapitány - az előrelátásra. Látom már, nemcsak a háborúban volt fővezér; azt mondják, sohasem vesztett még csatát. De mondja, kapitány, legyőzték-e már a szerelemben? Szép jelenet, szokatlan jelenet - amikor az ember beismeri, hogy kifogtak rajta a szerelemben. A beismerés olyannyira ellenkezik mindenfajta férfiösztönnel. Még egy pohárral, Sir, és meséljen a vereségéről.

- Asszonytól még nem szenvedtem vereséget, Sire, de egyszer legyőzött a halál. Vannak dolgok, melyek úgy perzselik a lelket, hogy egész életünkben üldöz a gyötrelem. Azt mondta, érdekli a történet. Egészségére, Sire.

- Walesben születtem, a hegyek között. Atyám gazdag ember volt. Egyik nyáron - míg gyerek voltam - egy kis francia hercegnő jött a hegyekbe, levegőváltozásért. Csekélyke kísérettel érkezett, és mivel virgonc, nyugtalan és okos volt, szert tett némi szabadságra is. Egy reggel találtam rá, amikor egyedül fürdött a folyóban. Meztelen volt, de nem szégyellte

magát. Egy órán belül - ilyen szenvedélyes vérű ez a faj - a karjaim közt feküdt. Sire, minden vándorlásaimban a szépséges asszonyok között, akiket láttam a városokban, melyeket elfoglaltam, sohasem leltem föl olyan gyönyört, mellyel ez a csodálatos nyár ajándékozott meg. Amikor a lány ki tudott szökni, együtt játszadoztunk a hegyek között, mint apró istenek. De nem értük be ennyivel, össze akartunk házasodni, ő lemondott volna a rangjáról, s valahol Amerikában telepedtünk volna le. Akkor beköszöntött az ősz. Egyik nap így szólt hozzám: “El akarnak innen vinni, de én nem megyek.” Másnap nem jött el hozzám. Éjszaka az ablakához lopóztam, és ő egy kis cédulát dobott le nekem. “Fogva tartanak. Megkorbácsoltak.” Hazamentem. Mi mást is tehettem volna? Nem harcolhattam velük, a jól megtermett katonákkal, akik őrizték őt. Ezen az éjszakán, jó későn, dörömböltek az ajtón, kiáltozás hallatszott. “Hol a doktor? Gyorsan! A kis hercegnő megmérgezte magát!”

Henry föltekintett. A király gúnyosan mosolygott. John Evelyn az ujjaival dobolt az asztalon.

- Igen? - biztatta a király. - Igen? - és gúnyosan kuncogott.

- Ah, megöregedtem, megöregedtem - sóhajtozott Henry. - Hazugság az egész. Kedves kölyök volt, egy bérlő lánya.

Imbolyogva állt lábra, és az ajtó felé indult. Szégyen égett az arcán.

- Morgan kapitány, megfeledkezik magáról!

- Megfeledkezem magamról?

- Vannak bizonyos udvariassági szabályok. A szokás úgy kívánja, hogy ön is betartsa ezeket.

- Bocsánatáért esedezem, Sire. Engedelmet kérek a távozásra. Rosszul érzem magam. - Hajlongva távozott a szobából.

A király mosolygott a bora mögül.

- Hogy van az, John, hogy egy ilyen nagy ember ekkora szamár?

John Evelyn így felelt:

- Hogyan lehetne másként? Ha ezek a nagy emberek nem volnának ostobák, a világ már réges-rég elpusztult volna. Hogy is lehetne másként? A nagyság alapja az ostobaság és a torz képzelet.

- Úgy érted, hogy az én képzeletem is eltorzult?

- Nem, nem erre céloztam.

- Ezek szerint felteszed...

- Inkább Henry Morgannal szeretnék foglalkozni. Ami naggyá teszi őt, az a kalózkodásra való képessége. Te azonban rögtön nagy uralkodónak képzeled őt. Kinevezed katonai kormányzónak. Ebben hasonlítasz az emberek tömegéhez. Azt hiszed, hogy ha valaki egy dologhoz pompásan ért, minden dolgot éppoly jól el tud látni? Azt hiszed, mert jó király vagy, éppoly jó vagy szeretőnek és vica versa?

- Vica versa.

- Ó, ez csak tréfás szójáték, Sire. Amolyan társalgási fogás, hogy egy mosolyt kicsikarjak, semmi több.

- Értem. De Morgan és az ő ostobasága...

- Persze hogy ostoba, Sire. Különben Walesben túrná a földet, vagy bányában dolgozna. Akart valamit, és volt elég ostoba ahhoz, hogy azt higgye, elérheti. És épp a képzelgése miatt érhetett el legalábbis valamit. Csak emlékezzél a hercegnőre.

A király újra elmosolyodott.

- Még sohasem találkoztam férfival, aki megmondotta volna az igazat az asszonyoknak vagy az asszonyokról. Miért van ez így, John?

- Talán, Sire, ha magyarázatot adnál arra a halvány karmolásra, amit jobb szemed alatt látok, megértenéd akkor. A karmolás még nem volt ott tegnap este, és egész nyilvánvalóan úgy látszik...

- Igen, igen, egy ügyetlen szolga. Beszéljünk csak Morganről. John, van valami burkoltan sértő a modorodban. Néha magad sem veszed észre a sértéseidet. Olyan szokás ez, amit le kell vetkezned, ha sokáig akarsz az udvar tájékán élni.

3.

Bíró székében ült Sir Henry Morgan Port Royalban. Előtte a padlón a nap fehér sugárnyalábja ragyogott, mint valami vakító síremlék. A teremben a legyek egész zenekara az unalom szimfóniáját játszotta. A bírósági tanács dünnyögése a zengőbb hangszer hangja volt a zümmögő tételben. A tisztviselők álmosan mozogtak, az ügyek egymás után sorjáztak.

- E hónap tizenötödikén történt, my lord. Williamson a cartwrighti birtokot látogatta meg, hogy megállapítsa - igen, a maga megnyugvására állapítsa meg, úgy áll-e ott a fa, ahogy leírták. Mialatt ott járt, akkor történt...

Ez az ügy is az egyhangú ítélettel zárult. Sir Henry a széles asztal mögött álmosan fel-felriadt. Az őrök most egy mogorva csavargót vezettek elő, a ruhája rongyos tengerészöltöny.

- A vád szerint négy süteményt és egy tükröt lopott X. Y.-tól, my lord.

- Bizonyíték?

- Tetten érték, my lord.

- Elloptad a négy süteményt és a tükröt?

A fogoly arca még jobban elkomorult.

- Már bevallottam.

- My lord - tette hozzá az őr.

- My lord.

- Miért loptad el ezeket a holmikat?

- Kellettek.

- Mondd hozzá: my lord!

- My lord.

- Mire kellettek?

- A süteményeket meg akartam enni.

- My lord!

- My lord.

- És a tükör?

- A tükör arra kellett, hogy megnézzem magam benne.

- My lord!

- My lord.

Az embert elvezették a börtönbe.

Az őrök most egy sovány, sápadt arcú asszonyt vezettek elő.

- Üzletszerű kéjelgés és bujálkodás a vád ellene, my lord.

- A bujálkodást a törvény tiltja - mondta Sir Henry nyugtalanul -, de mióta büntetjük az üzletszerű szerelmet?

- Ennek az asszonynak a természete, my lord... A közegészség ügye megkívánja... Úgy hittük, ebben az esetben érthető...

- Úgy! Értem. Börtönbe kell csukni. Vigyétek el gyorsan.

Az asszony keserves sírásra fakadt.

Sir Henry a kezébe temette a fejét. Nem nézett fel a következő foglyok jöttére.

- Kalózkodás a nyílt tengeren, my lord, a királyi békeszerződés megsértése, háborús cselekmény baráti nemzet ellen - ez a vád.

Henry gyors pillantást vetett a foglyokra. Egyikük köpcös kis ember volt, szemében rémület, és a másik ösztövér, őszülő fickó, a fél karja hiányzott.

- Mi a bizonyíték a vádlottak ellen?

- Öt tanú, my lord.

- Úgy! Védekezzetek!

A hórihorgas férfi az ép karjával átfonta társa vállát.

- Bevalljuk bűnünket, my lord.

- Bevalljátok a bűnötöket? - kiáltott fel csodálkozva Sir Henry. - Kalóz sohase vallja be a bűnét. Még sohase fordult elő.

- Bűnösnek érezzük magunkat, my lord.

- Vajon miért?

- Ötven ember látott minket harc közben. Miért lopjuk az idejét olyasmi tagadásával, amire ötven ember megesküszik? Beletörődünk a dologba, my lord. Megelégeltük a legutóbbi tettünket, s az életünket is. - A vékony kar átölelte a hordóforma kalózt.

Henry jó ideig csendben ült. Végül fáradt szemmel nézett rájuk.

- Kötéllel való halálra ítéllek benneteket.

- Felakasztanak, my lord?

- Kötéllel, amíg az utolsót szusszantjátok.

- Megváltozott, uram.

Henry előrehajolt, s alaposan szemügyre vette a foglyokat. Akkor elmosolyodott.

- Igen - mondta csöndesen -, megváltoztam. Henry Morgan, akit ismertek, nem azonos azzal a Henry Morgannel, aki felköttet titeket. Már nem gyilkolok többé szenvedélyből, hanem hidegen, mert köteleznek rá. - Sir Henry fölemelte a hangját: - Ürítsétek ki a bíróságot, de az ajtót őrizzétek!

S amikor magukra maradtak, így folytatta:

- Tudom jól, hogy megváltoztam, de mondjátok csak el nekem, miről veszitek észre ezt a változást.

A Burgundiak egymásra néztek.

- Beszélj te, Emil.

- Hát, uram, a következőképp változott meg. Valaha pontosan tudta, hogy mit csinál. Bízott magában.

- Így van - szakította félbe a másik. - Nem tudja már... nem biztos már önmagában. Valaha egyetlen ember volt. S egyetlen emberben lehet bízni. De most már sokféle ember lett. S ha mi megbíznánk az egyikben, a másiktól még retteghetnénk.

Henry nevetett.

- Ez többé-kevésbé igaz. Nem az én hibám, de így igaz. A civilizáció hasadt jellemeket teremt, s aki nem adja át magát ennek a szétszakítottságnak, a rövidebbet húzza.

- A civilizációt mi már elfeledtük, hála a Szűzanyának - mormogta dühösen Antoine.

- Kár, hogy felakasztanak titeket.

- És olyan fontos, hogy felakasszanak minket? Nem szökhetnénk meg, vagy nem kaphatnánk kegyelmet?

- Nem; kell, hogy felakasszanak benneteket. Sajnálom, de ennek így kell lennie. Ez a kötelességem.

- S a kötelessége az emberekkel szemben, akikkel együtt harcolt, akikkel hullatta a vérét...

- Ide figyelj, Másik Burgundi - kétféle kötelesség létezik, ezt te is tudnád, ha emlékeznél Franciaországra. Te csak az egyikről beszélsz, s az a

gyengébb. A másik, a hatalmas kötelesség - amit nem hagynak számon kívül -, a látszat fenntartása kötelességének is nevezhető. Nem azért köttetlek fel, mert kalózok vagytok, hanem azért, mert elvárják tőlem, hogy kalózokat köttessek fel. S mindaddig, amíg megteszem, amit elvárnak tőlem, én leszek a bíró. Ha megváltoznék, akármely okból, engem is felköttethetnének.

- Ez így van, uram. Már emlékszem. - S odafordult a barátjához, aki rémült szorultságában reszketett. - Így hát, Emil, ekként áll az ügy. Mégsem akar nekünk beszélni erről a dologról, hisz akárhogy is, de csak bánthatja. Talán így bünteti magát valamiért, amit megtett, vagy elfelejtett megtenni. Lehet, hogy emlékszik Chagresra, Emil.

- Chagres! - Sir Henry izgatottan hajolt előre. - Mi történt azután, hogy én elvitorláztam? Meséljétek el!

- Úgy átkozták, uram, ahogy kevés embert átkoztak még eddig. Az emberek megkínozták - a képzeletükben. Szívéből lakmároztak, lelkét a pokolba kívánták. Én nemigen élveztem ezt a cécót, mert tudtam, hogy minden ember, aki ott szidta, irigyelte is közben. Büszke voltam önre, uram.

- És azok ott, szétszóródtak?

- Szétszóródtak és meghaltak, szegény kis gyerekek.

- Akárhogy is, de nem szerettem volna összeakadni azokkal a szegény kis gyerekekkel! De meséljetek - kérte Henry reménytelen sóvárgással -, meséljetek Panamáról. Jártunk ott, ugye, jártunk? Valóban elfoglaltuk Panamát, ugye, és kifosztottuk? És én vezettelek titeket, ugye?

- Úgy hát. Nagy küzdelem volt, tengernyi zsákmány - de hát végül is ön többet tud erről.

- Néha kétlem, hogy ez a test csakugyan járt-e valaha Panamában. Tudom, hogy ez az agy nem járt ott. Szívesen elbeszélgetnék még veletek a régi időkről, de vár a feleségem. Kész a házi pörpatvar, ha elkésem a lunchről. - Tréfálkozva folytatta. - Mikorra parancsoljátok az akasztást?

A Burgundiak összesúgtak.

- Hát, már megint ez az akasztás. Hogy mikor parancsoljuk az akasztást? Bármikor, uram. Nem akarnánk terhére lenni, de hát, ha már ragaszkodik hozzá - bármikor, ha felesleges ember és kötél akad. - Antoine közelebb lépett az asztalhoz. - Emil egy utolsó bókkal szeretne kedveskedni. Ajándék

a feleségének - ajándék, melyet puszta története is értékessé tenne. Emil az utolsó pillanatig őrizte ezt az ajándékot, ebből a talizmánból neki már gazdag aratása volt - mert bűvös erejű, igazán mondhatom, uram. De Emil most már úgy látja, hogy eljárt az idő, a talizmánnak nincs több dolga. Emil azt hiszi, hogy ennek a bűvös kőnek a segítségével megállíthatja azt a romlást, amit a gazdagsága okozott. De sajnos, Emilnek nincs szüksége már rá. Kézcsókját küldi Lady Morgannek, mély tiszteletéről és elragadtatott bókjairól biztosítja őt. - Az asztalra dobta a rózsaszín gyöngyöt, s gyorsan megfordult.

Kivezették őket. Sir Henry ott ült az emelvényen, s a gyöngyöt bámulta. Aztán zsebre vágta, s kisétált az utcára.

A helyettes kormányzó alacsony, fehér palotája felé vette útját. Ez éppúgy festett, mint ahogy Sir Edward itthagyta. Lady Morgan nem érezte volna illendőnek, hogy akár egy kis részletet is megváltoztassanak. Elisabeth már az ajtóban várta Henryt.

- Vaughnékkal ebédelünk. De mit csináljak a kocsisunkkal? Berúgott. Egyszer megkértelek már rá, hogy zárd le a szobádat, de te sose hallgatsz rám. Besurrant a házba, és elcsent egy üveget a polcodról.

- Nyisd ki a tenyered, drágám. Ajándékot hoztam neked.

S a tenyerébe ejtette a rózsaszínű gyöngyöt.

Egy percre rajtafelejtette szemét a rózsás gömbön, s az arcán öröm suhant át, de aztán gyanakodva nézett Henry arcába.

- Hol voltál már megint?

- Megint? Hisz ítélőszéket tartottam.

- El is hiszem, hogy ezt a bíróságon szerezted! - Az arca felderült. - Már értem! Észrevehetted, hogy mennyire nem tetszett nekem a tegnapi viselkedésed. Hát az igazat megvallva, tulajdonképp az eszméletlenségig részeg voltál; az emberek csak bámultak rád és összesúgtak. Egy szót se szólj. Figyeltem őket, s téged is figyeltelek. Most pedig meg akarod vesztegetni az érzéseimet - a tisztességtudásomat.

- Hogy sejtettem-e, mi nem tetszik neked? Drágám, sejtettem az egész úton hazafelé, s aztán szinte egész éjszaka, hogy hazaértünk. Igazad van. Elég gyanút ébresztett a te nemtetszésed. Sőt, egész biztos voltam felőle. De most hadd meséljem el a gyöngy igazi történetét.

- Csak azért mondod el az igazat, mert tudod, Henry, hogy nem vezethetsz félre. Mikor látod be végre, hogy ismerem a legapróbb gondolatod is?

- De hisz nem is próbáltalak félrevezetni! Nem is adtál időt rá.

- Az igazat megmondani nem telik több időbe...

- Kérlek, hallgass meg, Elisabeth. Két kalóz ügyét tárgyaltam ma reggel, és ők adták nekem.

Lady Morgan fölényesen mosolygott.

- Ők adták neked? Miért? Felmentetted őket? Rád vallana, ha felmentetted volna őket. Ha nem rajtam múlna, még mindig közéjük való volnál. Még mindig nem ismerted fel eléggé, hogy én tettelek azzá, aki vagy - lovaggá és gentlemanné. A magad erejéből csak kalóz voltál. De mondd csak, felmentetted ezeket a csavargókat?

- Nem, halálos ítéletet mértem rájuk.

- Hah! Akkor miért ajándékozták neked a gyöngyöt?

- Azért ajándékozták, nekem, drágám, mert nem tudtak mit kezdeni vele. Odaadhatták volna a hóhérnak, de az ember mégiscsak restellené, hogy gyöngyöt ajándékozzon annak, aki a kötelet a nyaka köré hurkolja. Az ember nemigen keveredik barátságba a hóhérjával, azt hiszem, így hát nekem ajándékozták, és én - szélesen és ártatlanul mosolygott - neked adom, mert szeretlek.

- Nos, én is elég jól ismerem a kalózokat, ami pedig az érzelmeidet illeti - addig szeretsz, amíg szemmel tartalak, s nem tovább. Alaposan kiismertelek. Mégis örülök, hogy felkötik őket. Lord Vaughn azt mondja, hogy ezek határozott veszélyt jelentenek - még számunkra is. Azt mondja, hogy bármelyik pillanatban abbahagyhatják a csatározásokat Spanyolországgal, és ellenünk fordulhatnak. Szerinte ezek veszett kutyák, akiket olyan gyorsan kell kiirtani, ahogy csak lehet.

- Drágám, Lord Vaughn semmit se tud a kalózokról, holott én...

- Henry, feltartasz a sok szóbeszéddel, tudod, hogy ezernyi dolognak kell utánanéznem. Azt hiszed, mert a te időd végtelen, még én is lustálkodásra szoktatlak. Most pedig törődj egy kicsit a kocsis dolgával, szörnyen felizgatna, ha nem józanodnék ki. A libériája még akkor se megy rá Jacobra, ha belegyömöszöljük. Mondtam már neked, hogy berúgott?

Akárhogy, de gondoskodj róla, színjózan legyen. Most pedig siess. Addig nem nyugszom meg, amíg nem tudom: képes-e egyenesen ülni. - Megfordult, hogy bemenjen a házba, de aztán visszajött, s arcon csókolta Henryt.

- Valóban csinos gyöngy. Köszönöm, drágám - mondta. - Persze, elviszem felbecsültetni Monsieur Blanzet-hez. Azok után, amiket Lord Vaughn mesél róluk, nemigen bízom a martalócokban. Egy hamisítvánnyal is próbálhattak megvesztegetni, s te sohasem jössz rá a különbségre.

Sir Henry az istállók felé indult. Olykor-olykor az a kósza érzése támadt, hogy Elisabeth minden ezzel kapcsolatos kijelentése ellenére, mármint hogy alaposan kiismerte őt - talán valóban kiismerte. S ez kellemetlen volt.

4.

Sir Henry Morgan egy hatalmas ágyban feküdt; olyan széles ágyban, hogy teste a takaró alatt hóborította hegygerincnek látszott, mely két roppant síkságot választ el. A szobában körös-körül a falon ősei fénylő szeme tekintett le rá. Arcukon az önelégült mosoly azt mondta: "No igen! Egy lovag, az igaz - de mi tudjuk, hogyan vásároltad meg a lovagi címedet!" - A levegő áporodott, nehéz és forró volt ebben a szobában. Mindenütt ilyen a levegő, ahol egy ember haldoklik.

Sir Henry a mennyezetet bámulta. Már egy órája ennek a titokzatos mennyezetnek a rejtélyén tűnődött. Semmi se tartotta a közepén. Miért nem omlik le? Későre járt. Körülötte mindenki csöndesen viselkedett; úgy settenkednek el mellette, mintha kísértetnek vélnék magukat - gondolta Henry. Arról próbálják őt meggyőzni, hogy máris meghalt. Lecsukta a szemét. Fáradt és közönyös volt ahhoz, hogy nyitva tartsa. Hallotta: belép az orvos, érezte, hogy az érverését számlálja. S akkor mély, magabiztos hangja kondult:

- Sajnálom, Lady Morgan. Nincs mit tenni. Még azt se tudom megállapítani, mi baja van. Talán valami régi dzsungelláz. Esetleg eret vághatnék rajta megint, de máris annyi vért vettünk tőle, hogy nem látszik tanácsosnak. Mégis, ha már nagyon a végét járja, újra megpróbálom.

- Akkor hát, meg fog halni? - kérdezte Lady Morgan. S ebben több volt a kíváncsiság, mint a szánalom - gondolta Henry.

- Igen, meghal, hacsak Isten másként nem akarja. Csak az Isten mondhat biztosat a pácienseiről.

És akkor mindenkit kiküldtek a szobából. Henry észrevette, hogy a felesége az ágy közelében ült le. Hallotta, ahogy csendesen sírdogál mellette. - Milyen kár - tűnődött -, hogy nem egy hajón indulok a halálba, akkor útibatyut csomagolhatna nekem, s nagy megelégedésére szolgálna a tudat, hogy a mennybe takaros fehérnemű-tartalékkal léphetek be.

- Édes férjem - ó, Henry, jó uram...

Fölemelte a fejét, s kíváncsian nézett az asszonyra, tekintete mélyen szemébe fúródott. Hirtelen kétségbeesés fogta el.

- Ez az asszony szeret engem - mondta magának. - Szeret engem, s erről én mit se tudtam. Nem ismerhettem meg ezt a fajta szerelmet. A szeme, a szeme, az eszem megáll tőle. Lehet, hogy mindig is szeretett? - Újra ránézett az asszonyra. - Nagyon közelébe került Istennek. Azt hiszem, az asszonyok közelebb vannak Istenhez, mint a férfiak. Sosem beszélnek erről, de Krisztusom! hogyan ragyog ez a szemükben. És szeret engem. S minden szájalása, piszkálódása s erőszakoskodása ellenére is szeretett, s én észre se vettem. De mihez kezdtem volna, ha tudom? - Elfordította a fejét. Túl nagy volt ez a bánat, nagyon is perzselő és félelmes, hogysem bámulni lehetett volna. Milyen riasztó, ha egy asszony lelke a szeméből kiragyog!

Így hát meg kell halnia. Ha ez a halál, nem is kellemetlen. Melege volt, s nagyon elfáradt. Nemsokára elalszik, s ez lesz a halál, a testvéri halál.

Megérezte, hogy mások is bejöttek a szobába. A felesége előrehajolt, hogy elkapja felfelé meredő tekintetét. Lady Morgant bántotta volna, ha észreveszi, hogy ő forgatni is tudja a fejét.

- Drágám, a lelkész - közölte vele a felesége. - Légy hozzá kedves. Ó, figyelj rá! Hasznodra lehet később. - Ó, milyen gyakorlatias! Azon mesterkedett, hogy valami egyezséget üssön nyélbe a Mindenhatóval, ha alkalma nyílik rá. Szeretetében tevékenykedő volt, de a szerelme - ami a szemében csillogott - félelmetes.

Henry kezét egy puha, meleg kéz fogta meg. Megnyugtató hang szólt hozzá. De nehezen tudott odafigyelni. A mennyezet veszedelmesen imbolygott.

- Isten a szeretet - suttogta a hang. - Minden bizodalmunkat Istenbe kell helyeznünk.

- Isten a szeretet - ismételte gépiesen Henry.

- Imádkozzunk - mondta a hang.

Henrynek hirtelen gyermekkorának egyik pillanata jutott az eszébe. Fülfájás kínozta, s az édesanyja a karjában ringatta. Az ujja hegyével simogatta a csuklóját. "Képtelenség az egész" - mondta az anyja. S arra is emlékezett, hogyan mondta. "Képtelenség az egész. Isten a szeretet. Nem engedheti, hogy kis gyermekek szenvedjenek. Mondd utánam, kisfiam: Isten a mi pásztorunk. Szükséget nem fogok szenvedni." - Olyan volt, mintha orvosságot nyújtana át neki. Ugyanilyen hangon parancsolt rá: "Gyerünk, vedd be ezt az olajat!"

Henry a csuklóján érezte a lelkész ujjait; simogató mozdulattal nyúltak feléje.

- Az Úr a mi pásztorunk. Szükséget nem fogok szenvedni - mormolta álmosan Henry. - Zöld mezőkben hagy pihenni... - A simogatás folytatódott, még erősebben. A lelkész hangja is hangosabban, parancsolóbban csengett. Mintha sok esztendős várakozás után az egyház végül is hatalmába kerítette volna Henry Morgant. Volt valami kárörvendő ebben a hangban.

- Megbánta a bűneit, Sir Henry?

- A bűneimet? Nem, nem is jutottak még eszembe. Megbánjam Panamát?

A lelkész zavarba jött.

- Nos hát, Panama hazafias hódítás volt. A király is áldását adta rá. Különben is, az pápista nép volt.

- Akkor hát, mi az én bűnöm? - faggatta tovább Henry. - Csak a legkellemesebbekre és a leggyötrőbbekre emlékszem. De ami kellemes volt, azt valahogy nem szeretném megbánni. Azzal mintha elárulnám őket; pedig pompásak voltak. A gyötrelmes bűnök rejtett késként hordozták magukban a bűnhődést. Hogyan vezekeljek hát, uram? Végigmehetek az egész életemen, nevén nevezve s megbánva minden cselekedetemet, az első fogzás fülhasító ordítozásától egy bordélyban tett utolsó látogatásomig. Mindent megbánhatnék, amire emlékezem, de ha csak egyetlen bűnömet is elfeledem, hiábavaló volt az egész.

- Megbánta a bűneit, Sir Henry?

Ekkor döbbent rá, hogy meg se szólalt. Nehezére esett volna a beszéd. Nyelve rest és fáradt volt.

- Nem - sóhajtotta -, nem tudok jól emlékezni rájuk.

- A szívében keresse a kapzsiságot, kéjsóvárságot s gyűlölködést. A szívéből kell száműznie a gonoszt.

- Nem emlékszem, uram, hogy valaha is szántszándékkal gonosz lettem volna. Elkövettem olyan cselekedeteket, melyek gonoszaknak bizonyultak később, de mialatt véghezvittem őket, mindig valami nemes cél lebegett a szemem előtt. - Most újra rádöbbent, hogy voltaképp meg se szólalt.

- Imádkozzunk - mondta a hang.

Henry kínlódva erőltette a nyelvét.

- Nem! - kiáltotta.

- De hisz azelőtt imádkozott.

- Igen, azelőtt imádkoztam - mert anyámnak úgy tetszett. Ő megelégedett volna azzal, hogy legalább egyetlenegyszer imádkozom, ezt se másért, mint nevelése bizonyságaképp; igazolásul, hogy a kötelességét teljesítette irántam.

- Eretnek módjára akar meghalni, Sir Henry? Nem fél a haláltól?

- Túlontúl fáradt vagy túlságosan is lusta vagyok ahhoz, hogy efféle kérdéseken, mint az eretnekség, eltűnődjem. A haláltól pedig nem félek. Sok kegyetlenkedést néztem végig, s egyetlen ember sem félt a haláltól, csak a meghalástól azok közül, akiket csodáltam. Kérem, uram, a halál szellemi dolog, meghalni viszont csupán fájdalom. Ebben az értelemben az én halálom egészen kellemes. Nem, uram, én még meghalni se félek. Nyugalmas s csendes is lehetne, ha magamra hagynának. Mintha álomba zuhannék valamilyen nagy erőfeszítés után.

Újra hallotta a lelkész hangját; s bár a meleg kéz még mindig simogatta a csuklóját, a hang jókora távolságból érkezett hozzá.

- Nem akar válaszolni nekem. Aggódom a lelkéért - mondta a lelkész.

Akkor meghallotta, hogy a felesége szólítja:

- Imádkoznod kell, drágám. Mindenki szokott imádkozni. Hogyan jutsz a mennyországba, ha nem imádkozol?

Íme, megint az Istennel próbál egyezségre lépni. De Henry rá sem akart nézni. Bármily együgyű elképzelései voltak is, a szeme oly mély és oly szomorú volt, mint a határtalan égbolt. Henry azt szerette volna mondani: - Ha meghalok, nem kívánok a mennyekbe jutni. Nem akarom, hogy örökösen zavarjanak. Olyan nagy hűhót csapnak a halálból.

A doktor visszajött a szobába.

- Nincs öntudatánál - jelentette ki a mormogó hang. - Azt hiszem, újra eret kell rajta vágnom.

Henry érezte, hogy kés metszi el a karját. Kellemes érzés volt. Abban reménykedett, hogy újra meg újra eret vágnak rajta. De a benyomásai ellentmondóak voltak. Nem azt érezte, hogy a vére elfolyik, inkább furcsa melegség árasztotta el a testét. A melle és a karja úgy bizsergett, mintha valami erős, régi bor pezsdülne ereiben.

Most valami különös változás állott be. Felfedezte, hogy a szemhéján keresztül is lát, hogy mindenkit észrevesz maga körül, anélkül, hogy a fejét megmozdítaná. Felesége és a doktor és a lelkész, de még a szoba is elvonult előtte.

Mozognak - gondolta. - De én nem moccanok. Idegyökereztem. Minden dolgok közepe vagyok, s nem tudok elmozdulni. Olyan nehéz vagyok, mint az egész világegyetem. Talán én vagyok a világegyetem.

Egy mély s édes hang úszott el az öntudatáig; remegő, gazdag orgonahang, mely megtöltötte őt, sőt szinte az agyában támadt, hogy elöntse a testét, s onnan áradjon ki a világra. Kissé meglepődve vette észre, hogy a szoba eltűnt. Mérhetetlenül nagy, homályos barlangban feküdt, melynek oldalán vaskos, alacsony oszlopok sora húzódott - zöldes, csillogó kristályokból. Még mindig fekvő helyzetben volt, s a hosszú barlang elsuhant fölötte. Hirtelen megállt a röpte. Különös lények vették körül, gyermektestűek, a fejük gumós és nehéz, de arcuk nem volt. Arcuk helyén a hús sima s töretlen. Ezek a lények reszelős, érdes hangon társalogtak és fecsegtek. Henryt meglepte, hogy száj nélkül is tudnak beszélni.

Lassan bontakozott benne a felismerés, hogy ezek itt az ő tettei és gondolatai, melyek a Halál Testvérnél élnek. Mindegyik nyomban születése után a Halál Testvérhez költözött. Amikor felismerte őket, az orca nélküli kis teremtmények elindultak feléje, és sűrű rajokban vették körül heverőjét.

- Miért szültél engem? - kiáltotta az egyik.

- Nem tudom; nem emlékszem rád.

- Miért gondoltál el engem?

- Nem tudom. Valaha tudtam, de elfelejtettem. Elhagy az emlékezetem ebben a barlangban.

S egyre kitartóbban faggatták, a hangjuk metszőbb és keményebb lett, túlharsogták még a nagy Hangot is.

- Nekem, nekem felelj!

- Nem; nekem!

- Ó, menjetek! Hadd pihenjek - könyörgött Henry kimerülten. - Fáradt vagyok, s nem tudok felelni nektek.

Ekkor azt látta, hogy az apró lények egy közelgő kép felé csúsznak. A jelenés felé indultak, el is takarták, majd hosszú sorban térdre estek előtte, karjuk könyörgő mozdulatokban remegett.

Henry feszült figyelemmel fordult az alak felé. De hiszen Elisabeth jön felé - a kicsi Elisabeth, az aranyhajú, arcán gyermeki, bölcs mosollyal. Búzavirág övezte, s a szeme különösen tágra nyílt s fényes volt. Meglepettnek látszott, ahogy Henryt észrevette.

- Én vagyok, Elisabeth - mondta. - Te nem jöttél hozzám elbúcsúzni, mielőtt útra indultál.

- Tudom. Azt hiszem, féltem attól, hogy beszéljek veled. De ott álltam a sötétben az ablakod alatt, és füttyentettem.

- Valóban? - Boldogan mosolygott rá. - Ez kedves volt tőled. Ámbár, nem értem, miért féltél volna tőlem - egy ilyen kislánytól. Csacsiság volt.

- Nem is tudom, miért - felelte Henry. - Elszaladtam. Olyan erő kényszerített rá, amely minden világokat lebír. Az emlékezetem azonban percről percre hagy el, mint vénséges hattyúk csapata, melyek valami elhagyatott szigetre költöznek a tengeren, meghalni. De belőled, ugye, hercegnő lett - kérdezte félőn.

- Igen, talán az lettem. Remélem, hogy így történt. Én is feledek. Mondd csak, valóban ott álltál a sötétben?

Henry különös dologra lett figyelmes. Ha állhatatosan néz a gyülevész, orca nélküli teremtmények egyikére - eltűnik. Azzal szórakozott, hogy

ránézett először az egyikre, és aztán egy másikra is, míg csak mindnyájan el nem tűntek.

- Valóban ott álltál a sötétben?

- Nem tudom. Talán csak képzeltem, hogy úgy történt. - A szemével Elisabethet kereste, de ő is eltűnt. Vörösen parázsló fahasáb volt a helyén, de annak is kihunyóban a fénye.

- Várj, Elisabeth... Várj. Meséld el, hol van az apám. Szeretném látni az apámat.

A hunyó fahasáb válaszolt neki.

- Atyád szerencsésen meghalt. Még a halál próbájától is félt.

- De hát Merlin, akkor hát hol van Merlin? Legalább őt találhatnám meg.

- Merlin? Róla tudnod kell. Merlin az álmok pásztora Avalonban.

A tűz száraz, kemény pattogással aludt ki a hasábban. Fény sehol sem világított. Henry, öntudatának utolsó lobbanásában még hallotta a Hang mély és lágy lüktetését.

Vége

Tartalom